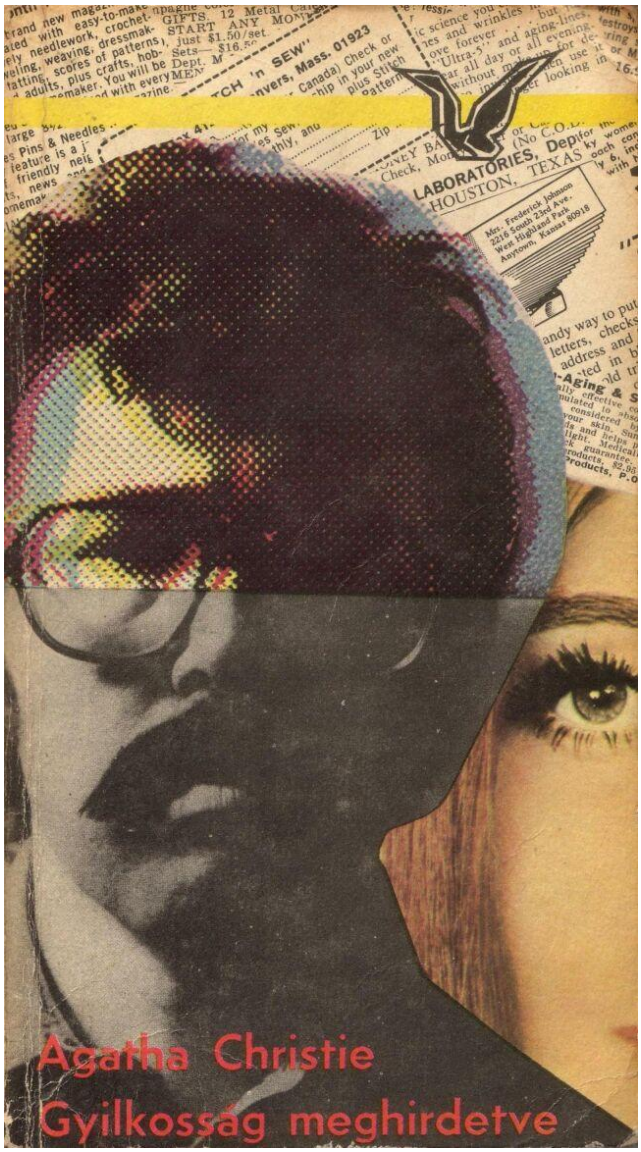

Agatha Christie

Gyilkosság meghirdetve

ALBATROSZ KÖNYVEK
BUDAPEST 1976

Agatha Christie
A MURDER IS ANNOUNCED

Fordította RÉZ ÁRAM

© Agatha Christie Mallowan 1953
Hungarian translation by Réz Ádám, 1976

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója Felelős szerkesztő Zentei Éva. Műszaki vezető
Sebestyén Lajos. A kötetet Kovács Gábor tervezte
Kiadványszám 2716. Megjelent 22,5 (A5) ív ter-
jedelemben. 1977-ben, Primus betűtípusból
MA 2960
76-2679. Szikra Lapnyomda, Budapest
ISBN 963 270 432 0

Első fejezet
A hirdetés

1.

Minden reggel fél nyolc és fél kilenc között, kivéve vasárnap, Johnnie Butt hangosan fütyörészve körbebiciklizte Chipping Cleghorn községet, és minden háznál vagy villánál megállt, hogy becsúsztassa a levélszekrénybe azokat a reggeli lapokat, az illető ház lakói előfizettek Mr. Totman Fő utcai könyv– és papírkereskedésében. Így példád Easterbrook ezredeshez és nejéhez a Times-t és a Daily Graphic-et dobta be; Mrs. Swettenhamhez a Times-t és a Daily Worker-t; Miss Hinchliffe-hez és Miss Murgatroydhoz a Daily Telegraph-ot és a News Chronicle-t; Miss Blacklockhoz pedig a Telegraph-ot, a Times-t és a Daily Mail-t.

Ezenkívül az összes felsorolt helyekre, sőt úgyszólván Chipping Cleghorn valamennyi házába minden pénteken kihordta még a North Bentham News and Chipping Cleghorn Gazette című sajtóterméket, melyet a helybeliek röviden “a Gazette" néven emlegettek. Így tehát péntek reggelenként, miután gyorsan átfutották a napilap nagybetűs címeit (Fokozódik a nemzetközi feszültség! Ma összeül az ENSZ közgyűlése! Vérebek nyomoznak a szőke gépírónő gyilkosa után! Három szénbánya bezárta kapuit. Ételmérgezés egy tengerparti szállodában: huszonhárom halott stb.), Chipping Cleghorn lakosai szinte kivétel nélkül a Gazette után nyúltak, és mohón elmerültek a a helybeli hírekben. Egy futó pillantást vetettek az Olvasóink írják rovatra (melyben szabadon érvényesülhetett a falusi élet minden szenvedélyes gyűlölködése és viszálya), majd tíz előfizető közül kilenc az apróhirdetéseket kezdte tanulmányozni. Itt a legkülönfélébb ingóságok szerepeltek. Adásvétel címszó alatt, kétségbeesett háziasszonyok kerestek háztartási alkalmazottakat, számtalan hirdetés kutyákról szólt, a többi pedig baromfiakról, kerti szerszámokról és még sok mindenről, ami méltán számíthatott a Chipping Cleghorn-i kicsiny társadalom feszült érdeklődésére.

Ez a péntek, október 29-e sem volt kivétel a szabály alól.

2.

Mrs. Swettenham félresimította homlokából csinos, őszes fürtöcskéit, kinyitotta a Times-t, fakó tekintettel belenézett a középső páros oldalon terpeszkedő vezércikkbe, megállapította, hogy ha egyáltalán történt valami izgalmas dolog a világon, a Times-nak megint sikerült olyan feddhetetlen modorban álcáznia, mindig; egy pillantást vetett a Születések, Házasságok és Elhalálozások rovatára – főleg az utóbbiakra; aztán, mint aki megtette a kötelességét, félretolta a Times-t, és kapva kapott a Chipping Cleghorn Gazette után.

Amikor a fia, Edmond egy perc múlva belépett a szobába, már ki se látszott az apróhirdetések közül.

– Jó reggelt, szívem – mondta Mrs. Swettenham. – Smedleyék eladják a Daimlerüket 1935-ös, hát elég öreg igaz?

A fia csak morgott egyet, kitöltött magának egy csésze kávét, vett a füstölt heringből, leült az asztalhoz, és a pirítóstartó rácsnak támasztva olvasni kezdte a Daily Worker-t.

– Szelindek kankölykök – olvasta hangosan Mrs. Swettenham. – Komolyan, nem tudom, ki bír manapság ilyen hatalmas kutyákat etetni... esküszöm, hogy nem tudom ... Hm ... Selina Lawrence szakácsnőt keres. Ha engem kérdez, megmondtam volna, hogy kár a fáradságért, hirdetésre ma nem lehet alkalmazottat kapni. A címét nem is adja meg, csak a postafiók számát ... ez aztán kész tragédia ... én megmondtan volna ... a személyzet tudni akarja, hogy hová hívják. Egy jó cím, az mindjárt más ... Műfogsorok ... nem is értem, miért van úgy oda mindenki a műfogsorokért. Magas árat fizetünk. Gyönyörű virághagymák. Különleges válaszlék. Úgy látom, elég olcsó ... Na, van itt egy lány: Érdekes állást vállal – szívesen utazna is. Azt elhiszem! Ki nem utazna szívesen? Német tacskók ... Én sose rajongtam, a tacskókért; nem azért, mert németek, ezen már túlvagyunk – csak nem rajongok értük, és kész. Maga az, Mrs. Finch?

Kinyílt az ajtó: egy bősz külsejű asszonyság dugta be özönvíz előtti bársonysapkás fejét és a felsőtestét.

– Jó reggelt, nagysága – mondta Mrs. Finch. – Leszedhetek?

– Még nem. Még nem fejeztük be – felelte Mrs. Swettenham. – Még nem egészen – tette hozzá bocsánatkérő hangon.

Mrs. Finch egy pillantást vetett Edmundra és az újságjára, majd egy horkanással eltűnt.
– Én csak most kezdtem hozzá – dörmögte volna Edmund, de az anyja megelőzte:
– Igazán mellőzhetnéd ezt a rémes újságot, fiacskám. Mrs. Finchre úgy hat, mint a vörös posztó.
– Azt hiszem, Mrs. Finchnek semmi köze a politikai nézeteimhez.
– Azonkívül nem is vagy munkás – folytatta Mrs. Swettenham. – Te és a munka!
– Ebből egy szó se igaz – fortyant fel Edmund. – És a könyv, amit írok?
– Én igazi munkára gondoltam – mondta Mrs. Swettenham. – Mrs. Finchre pedig igenis tekintettel kell lenni. Ha megharagszik, és nem jön többet, honnan szerzek valaki mást?
– Hirdethetsz a Gazette-ben – vélte Edmund, csúfondáros mosollyal.
– Az előbb mondtam, hogy kár a fáradságért. Jaj, micsoda idők! Ha nincs egy jó öreg dadus a családban, aki vállalja a konyhát, és mindent elvégez, az ember a szó szoros értelmében meg van bénítva.
– Hát mért nincs egy jó öreg dadusunk? Nagy mulasztás volt, hogy ezt annak idején kihagytad. Most mire gondolsz?
– Volt melletted egy hindu asszony, kisfiam.
– Nem gondoltál a jövőre – dünnyögte Edmund.
Mrs. Svettenham visszamerült az apróhirdetésekbe.
– Használt fűnyírógép eladó. Nem is tudom ... Te jó isten, az ára ... Tacskók, már megint ... Azonnal írj vagy üzenj, nagyon várom, Woggles. Nahát, hogy milyen csacsi becenevek vannak!... Kis angol spánielek... Emlékszel Susie-ra, Edmund? Milyen édes volt! Komolyan, mint egy ember. Minden szót megértett ... Eredeti Sheraton pohárszék eladó. Antik, családi darab. Mrs. Lucas, Dayas Hall ... Hogy nem sül ki a szeme! Eredeti Sheraton!
Mrs, Swettenham prüszkölt egyet, majd folytatta a felsorolást.
– Szívem, félreértés az egész. Örök szerelem. Pénteken a szokott helyen. – J. ... Úgy látszik, összevesztek a szerelmesek vagy gondolod, ez valami rejtjeles üzenet betörők között? ... Már megint ezek a tacskók! Komolyan, az emberek tisztára megbolondultak: mindenki tacskókat tenyészt. Hát azért másfajta kutya is van a világon! Simon bácsi például manchesteri terriereket tenyésztett. Az ugye, egy bűbájos jószág. Nem árt, ha egy kutyának lába is van ... Külföldi utazás miatt sötétkék női kosztüm eladó ... se a méretet, se az árat adja meg... Ezúton tudatjuk ... nicsak, valami esküvő – nem: gyilkosság ... Micsoda? Na de ilyet! Edmund, Edmund, hallgass csak ide: Ezúton tudatjuk, hogy október 29-én, pénteken du. fél hétkor a Little Paddocksban gyilkosság lesz elkövetve. Minden külön értesítés helyett. Fantasztikus! Edmund!
– Mi van? – Edmund felnézett az újságjából.
– Október 29-én, pénteken... De hisz ez ma van,
– Mutasd. – A fiú átnyúlt az újságért.
– De vajon mit jelenthet? – kérdezte Mrs. Swettenham rendkívül kíváncsian.
Ekmund Swettenham tűnődve dörzsölgette az orrát.
– Gondolom, valami házibuli. Van egy ilyen társasjáték. „Ki a gyilkos"-nak hívják.
– Na de mégis – mondta Mrs. Swettenham bizonytalanul. – Ez azért nagyon furcsa. Beteszik az újságba, csak így, a hirdetések közé? Letitia Blacklocktól igazán nem vártam volna ilyet, mindig sokkal komolyabbnak tartottam.
– Talán az ifjú titánoly műve, akik ott laknak nála.
– És az utolsó pillanatban! Azt mondja, ma lesz. Gondolod, ez meghívásnak számít?
– Itt van, tessék: “Minden külön értesítés helyett" – bökött oda a fia.
– Hát szerintem ezek a nagyon eredeti meghívások roppant idétlenek – mondta Mrs. Swettenham határozottan.
– Jól van, mama, nem muszáj elmenni.
– Nem is – bólintott Mrs. Swettenham.
Egy ideig csend volt.
– Biztos, hogy azt az utolsó pirítóst is megeszed, Edmund?
– Azt hittem, az én táplálkozásom fontosabb, mint ez a vén szipirtyó, aki le akarja szedni az asztalt.
– Pszt, fiacskám, még meghallja ... Edmund, milyen az a “gyilkos-játék"?
– Nem tudom pontosan ... Cédulákat tűznek az emberre, így valahogy... Nem, azt hiszem, kalapból kell kihúzni. Az egyik játékos lesz az áldozat, a másik a detektív ... aztán eloltják a villanyt, valaki megérinti az áldozat vállát, mire az illető visít egyet, lefekszik, és úgy tesz, mintha meghalt volna.
– Egész érdekes lehet.
– Inkább állatian unalmas. Én nem megyek el.
– Ne butáskodj, Edmund – mondta Mrs. Swettenham ellentmondást nem tűrő hangon. – Én igenis elmegyek, te pedig velem jössz. Kár a sok beszédért!

3.

Archie – fordult férjéhez Mrs. Easterbrook.

– Ezt hallgasd meg.

Easterbrook ezredes nem figyelt oda, mert már teljesen lekötötte a Times egyik cikke, amelyet füstölögve olvasott.

– Firkászok – mondta. – Fogalmuk sincs Indiáról. Halvány fogalmuk sincs róla.

– Tudom, szívem, tudom.

– Mert ha volna, nem írnának össze ennyi sületlenséget.

– Igen, tudom. Archie, kérlek, figyelj ide. Ezúton tudatjuk, hogy október 29-én, pénteken (ez ma van), du. fél hétkor a Little Paddocksban gyilkosság lesz elkötve. Minden külön értesítés helyett.

Diadalmasan elhallgatott. Easterbrook ezredes elnézően, de nem nagy érdeklődéssel tekintett a feleségére.

– Gyilkos-játék – közölte.

– Ó.

– Semmi egyéb. Tudod – most megenyhült egy kissé –, egész mulatságos lehet, ha jól csinálják. Fontos, hogy legyen egy jó szervező, aki ért hozzá. Első a sorsolás. Egyvalaki a gyilkos, senki sem tudja, hogy ki. Aztán lámpaoltás. A gyilkos kiválasztja az áldozatot. Az áldozatnak húszig kell számolnia, csak azután visíthat. Akkor jön az, akit detektívnek választottak. Mindenkit kihallgat. Hol voltak mit csináltak. próbálja megtalálni a tettest. Igen jó játék... ha a detektív ... öö ... ért valamit a rendőri munkához.

– Mint például te, Archie. Amikor bíró voltál, a körzetedben, annyi érdekes ügy került eléd.

Easterbrook ezredes önelégülten mosolyogva pödört egyet a bajuszán.

– Bizony, Laura. Azt hiszem, adhatnék nekik egy-két jó tanácsot.

És kihúzta magát.

– Kár, hogy Miss Blacklock nem hozzád fordult segítségért: akkor jobban meg tudná rendezni.

Az ezredes felhorkantott:

– Eh, ott van nála az a taknyos. Biztos annak az ötlete volt. Az unokaöccse vagy kicsoda. De azért furcsa, hogy betették a lapba.

– Az apróhirdetések közt van. Még jó; hogy észrevettük. Ez, ugye, meghívás, Archie?

– Furcsa egy meghívás. De egyet mondhatok. Énrám ne számítsanak.

– Jaj, Archie. – Mrs. Easterbrook hangja panaszosan elvékonyult.

– Az utolsó napon. Honnan tudják, hogy nincs más dolgom?

– De hát nincs, ugye, szívem? – fuvolázta Mrs. Easterbrook rábeszélően. – És komolyan az a véleményem, Archie, hogy feltétlenül el kell mennünk ... már csak azért is, hogy kisegítsd szegény Miss Blacklockot. Biztosan számít rád, különben semmit se érne az egész. Ha valaki, hát te igazán tudod, mi az a rendőri munka, nyomozás satöbbi. Nélküled nem mennének semmire. Na és legyünk jó szomszédok, nem igaz?

Mrs. Easterbrook félrehajtotta hidrogénszőke fejét, és nagy kék szeme karikára nyílt.

– Hát így is fel lehet fogni, Laura ... – Easterbrook ezredes megint pödörintett egyet ősz bajszán, és mint aki tisztában van a maga fontosságával, jóindulatúan pillantott csinos kis asszonykájára. Mrs. Easterbrook legalább harminc évvel fiatalabb volt a férjénél.

– Így is fel lehet fogni – ismételte meg az ezredes.

– Szerintem nem is vitás, Archie, hogy a kötelességed – mondta ünnepélyesen Mrs. Easterbrook.

4.

A Chipping Cleghorn Gazette-et kikézbesítették a Boulders nevű, három festői parasztkunyhóból egybeépített házba is, ahol Miss Hinchliffe és Miss Murgatroyd lakott.

– Hinch!

– Mi az, Murgatroyd?

– Hol vagy?

– A tyúkoknál.

– Ja ...

Miss Amy Murgatroyd kényesen tipegve közeledett barátnője felé a magas, nedves fűben. A kordbársony nadrágos, zubbonyos barátnő épp azzal volt elfoglalva, hogy buzgón keverte a tápszert egy visszataszító kondérban, amelyben krumplihéj és káposztatorzsa gőzölgött.

Most elnézett: férfimód rövidre nyírt haja volt, az arca cserzett.

A nyájas, kövér Miss Murgetroyd kockás, tweedszoknyát és formátlan, mélykék pulóvert viselt, madárfészekre emlékeztető , csigás, ősz haja meglehetősen zilált volt. Egy kissé kapkodva szedte a levegőt.

– A Gazette-ben... – mondta elfúlva, – Hallgasd meg ... vajon mit jelenthet? Ezúton tudatjuk, hogy október 29-én pénteken du. fél hétkor a Little Paddocksban ... gyilkosság lesz elkövetve. Minden külön értesítés helyett.

Épp hogy sikerült felolvasnia, azután kifogyott a szuszból, és elhallgatott: várta a megfellebbezhetetlen döntést.

– Hülyeség – mondta Miss Hinchliffe.

– Igen, de szerinted mit jelent?

– Ha mást nem, egy pohár italt – mondta Miss Hinchliffe.

– Gondolod, hogy valamiféle meghívás?

– Majd megtudjuk, ha ott leszünk – jellentette ki Miss Hinchliffe. – Én olcsó sherryre tippelek. Szállj le a fűről, Murgatroyd. Még mindig papucsban vagy. Teljesen átázott.

– Jaj, istenem. – Miss Murgatroyd bűnbánóan nézett le a lábára. – Hány tojás volt ma?

– Hét. Ez a disznó tyúk még mindig sztrájkol. Be kell hogy rakjam a ketrecbe.

– Azért furcsa, hogy így hirdetik meg, nem? – kérdezte Amy Murgatroyd, visszatérve a Gazette-re. A hangja egy kissé szomorkásan csengett.

De a barátnőjét keményebb és makacsabb fából faragták. Ő most a rakoncában baromfiakkal foglalkozott, és ebből a világ legtalányosabb apróhirdetése sem zökkenthette ki.

Cuppogó léptekkel előrelendült a sárban, és lecsapott egy kendermagos tyúkra, Hosszas, méltatlankodó kotkodács volt a válasz.

– A kacsákkal fele ennyi baj sincsen, – mondta Miss Hinchliffe. – Össze sem lehet hasonlítani.

5.

– Hű, ez klassz! – mondta Mrs. Harmon a férjének, Julian Harmon nagytiszteletű úrnak, reggeli közben. – Miss Blacklocknál gyilkosság lesz.

– Gyilkosság? – kérdezte a férj egy kissé meglepődve. – Mikor?

– Ma délután ... azazhogy inkább este. Fél hétkor. Jaj, szívem, és neked épp akkor kell a bérmálandókkal foglalkozni. Irtó pech. Amikor úgy imádod a gyilkosságokat!

– Komolyan nem tudom, miről beszélsz, Duci.

Mrs. Harmon, aki gömbölyű arcának és termetének köszönhette, hogy a keresztségben kapott Diana név helyett már régóta megragadt rajta ez a Duci, átnyújtotta a Gazette-et az asztal fölött.

– Tessék. A használt zongorák és műfogsorok közt.

– Micsoda egy különös hirdetés.

– Ugye? – mondta Duci boldogan. – Az ember nem is hinné, hogy Miss Blacklock szereti az ilyen gyilkosságokat meg játékokat, igaz? Biztos a fiatal Simmonsok vették rá – úgy látszik, a gyilkosságot még Júlia Simmons se tartja méltóságán alulinak, amit őszintén csodálok. Mindegy, benne van a lapban, és tényleg nagy pech, hogy nem jöhetsz el, szívem. Én azért ott leszek, aztán majd mindent elmesélek, pedig tulajdonképpen kár belém, mert az ilyen játék, amit sötétben játszanak, nem nekem való. Általában félni szoktam, és remélem, nem én, leszek az, akit meggyilkolnak. Ha valaki egyszerre csak ráteszi a kezét a vállamra és a fülembe súgja: “Meghaltál!", akkorát fog dobbanni a szívem, hogy a végén még tényleg belehalok! Szerinted elképzelhető?

– Nem, Duci: szerintem nagyon sokáig fogsz élni, és nagyon öreg leszel – velem együtt.

– És aztán meghalunk, ugyanazon a napon, és ugyanabba a sírba leszünk eltemetve. Jaj, de isteni!

Ducinak a füléig szaladt a szája ettől a kellemes perspektívától.

– Úgy látom, nagyon boldog vagy, Duci – mondta a férje mosolyogva.

– Ki ne lenne boldog az én helyemben? – kérdezte Duci egy kissé zavartan. – Amikor itt vagy te meg Susan meg Edward, és mindnyájan úgy szerettek, és nem bánjátok, ha buta vagyok ... És süt a nap! És egy ilyen szép nagy házban lakhatunk!

Julian Harmon nagytiszteletű úr körülnézett a nagy, kopár ebédlőben, és, tétován bólintott.

– Sokan kétségbe lennének esve, ha egy ilyen óriási, huzatos hodályban kellene lakniuk.

– De én szeretem a nagy szobákat. Olyan finom szagok jönnek be kintről, és meg is maradnak. És az sem baj, ha az ember rendetlen, és mindent szanaszét hagy, mert nem kell folyton belebotlani.

– Háztartási gépek meg központi fűtés nélkül? Így nagyon sok a munkád, Duci.

– Dehogyis sok, Julian. Fél hétkor felkelek, begyújtom a bojlert, aztán nekiállok, mint egy gőzmozdony, és nyolcra már kész is az egész. És ugye, hogy megvan a látszatja? Padlóviasz, bútorpaszta, szép őszi levelek a nagy köcsögökben. Komolyan, egy nagy házat nem nehezebb tisztán tartani, mint egy kicsit. Gyorsabban megy a munka a felmosóronggyal, mindennel, mert az ember nem veri be folyton a fenekét, mint a kis szobákban. És én szeretek

egy ilyen nagy, hideg szobában aludni, olyan jó az a kis meleg fészek a takaró alatt, csak az orrom hegye érzi, hogy mi van kívül. És mindegy, hogy mekkora a ház, akkor is csak ugyanannyi krumplit kell hámozni, ugyanannyi edényt kell mosogatni, meg mindenből ugyanannyit. Na és Edwardnak meg Susannak milyen remek az a nagy üres szoba, ahol játszhatnak, vasutat építhetnek, babazsúrt rendezhetnek a padlón, és sose kell elrakni semmit! És a külön helyiségek – olyan jó, hogy az ember másokat is be tud fogadni a házába. Mint például Jimmy Symest és Johnnie Finchet: különben mind a kettő mehetne az anyósáékhoz. Az pedig nem jó, igaz, Julian? Te például szereted Anyát, de azért nem örültél volna, ha együtt kellett volna laknunk vele meg Apával, amikor összeházasodtunk. És én se örültem volna. Úgy éreztem volna, hogy még mindig kislány vagyok.

Julian rámosolygott.

– Te még ma is olyan vagy, mint egy kislány, Duci.

Julian Harmont viszont nem vitás, hogy a természet hatvanévesnek tervezte. Még körülbelül huszonöt évet kellett várni, hogy a tervező szándéka tökéletesen megvalósuljon.

– Jó, tudom, hogy buta vagyok.

– Nem vagy te buta, Duci. Nagyon is okos vagy.

– Nem, nem. Szellemi képességeim egyenlők a nullával. Pedig igyekszem ... És igazán olyan jó, amikor könyvekről meg történelemről meg ilyenekről mesélsz. Az talán nem volt a legjobb ötlet, amikor Gibbonból olvastál fel esténként, mert ha odakint fúj a hideg szél, és a kandalló mellett olyan jó meleg van, akkor nem tudom, de az a Gibbon valahogy szörnyen elálmosítja az embert.

Julian elnevette magát.

– De azért nagyon szeretlek hallgatni, Julian. Meséld csak el, hogy is volt azzal az öreg lelkésszel, aki Ahasvérusról prédikált?

– Azt már betéve tudod, Duci.

– Nem baj, mondd el még egyszer. Kérlek!

A férje megadta magát:

– Jó: szóval az öreg Scrymgour. Egyszer valaki benézett a templomba. Ő épp kihajolt a szószékről, és lázasan prédikált két öreg takarítónőnek. Rázta az ujját feléjük, és azt, mondta: “Hohó! Tudom én, mit gondolnak maguk. Azt hiszik, hogy a Nagy Ahasvérus, akit az első textus említ, második Artaxerxes volt. De tévednek!" Aztán roppant diadallal: “Harmadik Artaxerxes volt!"

Julian Harmon ugyan a maga részéről sose tartotta különösebben mulatságosnak ezt a történetet, de Ducit mindig sikerült elszórakoztatnia vele.

Most is felkacagott, csengő hangon:

– Édes öreg bácsi! Julian, azt hiszem, egyszer te is pont ilyen leszel.

Julian eléggé savanyú képet vágott.

– Tudom – mondta mély alázattal. – Nagyon is érzem, hogy nem mindig sikerül megtalálnom a kellőképpen egyszerű hangot.

– Azért ne keseredj el – vigasztalta Duci, miközben rakosgatni kezdte a tányérokat a tálcára. – Mrs. Butt is mondta tegnap, hogy Butt, aki sose járt templomba, és úgyszólván ő volt a falu ateistája, most minden vasárnap elmegy, csakis azért, hogy a te prédikációdat hallja.

És Duci tovább beszélt, elég ügyesen utánozva Mrs. Butt finomkodó hangját:

– “Kérem, asszonyom, Butt épp a minap mondta Mr. Nimkinsnek, aki Little Worsdale-be valósi, hogy a mi falunk, Chipping Cleghorn igazan kulturált hely. Nem olyan, mint Little Worsdale, ahol Mr. Goss úgy beszél a gyülekezethez, mint egy rakás gyerekhez, akikben nincs semmi műveltség. Málunk igazi kultúra van, mondta Butt, arra mérget lehet venni. A mi lelkészünk nagyon tudós úriember – Oxfordban végzett, nem pedig Milchesterben, és igenis megosztja velünk a tudását. Mindent tud a rómaiakról meg a görögökről, sőt a babilóniaiakról meg az asszírokról is. Hisz még a paplak macskáját is egy szír királyról nevezték el! – Szóról szóra így mondta neki." Szóval, megdicsőülté1 – fejezte be Duci diadalmasan. – Jaj, istenein, most már tényleg rá kell kapcsolnom, különben sose leszek készen. Gyere, Tiglat-Pileszár megkapod a heringcsontokat.

Kinyitotta az ajtót, ügyesen nyitva tartotta lábával, és kirobogott, kezében a megrakott tálcával – közben harsányan és nem a legmuzikálisabban dúdolta egy vadásznóta maga alkotta változatát:

Indulás, jó gyilkosok,
a május oly csodás,
mind elmentek a hekusok ...

A következő sorokat elnyelte a mosogatóba érkező edények csörömpölése, de Julian Harmon nagytiszteletű úr, aki közben kilépett a házból, még hallotta a végső diadalmas kádenciát:

Ma gyilkolunk, amennyi csak belénk fér!

Második fejezet
Reggeli a Little Paddocksban

1

A Little Paddocksban is épp reggeliztek a ház lakói. Miss Blacklock– – hatvan-egynéhány éves hölgy, a ház tulajdonosa – az asztalfőn ült. A szokásos vidéki tweedkosztümöt viselte, és – nem épp hozzáillően – szoros gyöngysort a nyakán, de láthatólag hamis gyöngyökből. Kezében a Daily Mail: Lane Norcott rovatát olvasta. Julia Simmons bágyadtan lapozgatta a Telegraph-ot. Patrick Simmons a múltkori keresztrejtvény megfejtését ellenőrizte a Times-ban. Miss Dora Bunner a helybeli hetilapnak szentelte minden figyelmét.

Miss Blacklock halkan nevetgélt. Patrick azt dünnyögte: – Stádium, nem stadion.– itt hibáztam el!

Miss Bunnerból egyszerre csak kibuggyant valami hangos kotkodácsolásféle, mint amikor egy tyúk megriad:

– Letty ... Letty ... láttad ezt? Vajon mit jelenthet?

– Mi a baj, Dora?

– Ez a hirdetés. Pedig jól olvastam: Little Paddocks. De mit jelenthet?

– Talán megmutatnád, Dora kedves...

Miss Bunner engedelmesen átnyújtotta a lapot Miss Blacklocknak, és reszkető ujjal mutatott a szóban forgó helyre:

– Ezt nézd meg, Letty.

Miss Blacklock megnézte. Aztán felhúzta a szemöldökét. Egy gyors, fürkésző pillantást vetett az asztaltársaságra. Végül hangosan felolvasta a hirdetést:

– Ezúton tudatjuk, hogy október 29-én, du. fél hétkor a Little Paddocksban gyilkosság lesz elkövetve. Minden külön értesítés helyett.

Aztán éles hangon mondta: – Patrick, ez a te ötleted?

És fürkésző arccal meredt az asztal túlsó végében ülő fiatalember csinos, hányaveti arcára.

Patrick Simmons egy pillanatig se késett a tiltakozással:

– Ugyan, Letty néni. Hogy jut ilyesmi az eszébe? Miért volna nekem közöm hozzá?

– Kitelne tőled – mondta szigorúan Miss Blacklock. – Épp az ilyen vicceket szereted.

– Én? Á, szó sincs viccről.

– És te, Julia?

Julia unott arccal felelte: – Ugyan.

– Lehetséges volna, hogy talán Mrs, Haymes... – kezdte Miss Bunner, és az egyik üres helyre pillantott, ahol valaki már befejezte a reggelijét.

– Á, nem hiszem, hogy a mi Phillipánknak viccelődni volna kedve – mondta Patrick, – Ő annál sokkal komolyabb.

– Na de mit jelent ez az egész? – kérdezte Juha ásítva. – Mi akar lenni tulajdonképpen?

– Gondolom, valami ostoba ugratás – mondta lassan Miss Blacklock.

– De miért? – fakadt ki Dora Bunner. – Mi az értelme? Nagyon buta vicc. És nagyon idétlen.

Petyhüdt arca sértődötten remeget, és rövidlátó szene csillogott a felháborodástól.

Miss Blacklock rámosolygott.

– Ne izgasd fel magad, Bunny. Valakinek ilyen a humora. Csak szeretném tudni, hogy kinek.

– Itt az áll, hogy ma – mondta Miss Bunner. – Délután fél hét kor. Mit gondolsz, mi lesz?

– Halál! – mondta Patrick síri hangon. – Édes halál.

– Nyughass, Patrick – szólt rá Miss Blacklock, miután Miss Bunner halkan fejsikoltott.

– Én csak Mitzi különleges tortakreációjára gondoltam – mentegetőzött Patrick. – Mindig “édes halálnak"

hívjuk, nem igaz?

Miss Blacklock csak mosolygott, de nem nagyon figyelt oda.

– De mégis, Letty, mit gondolsz... – makacskodott Miss Bunner.

Barátnője derűs nyugalommal vágta el a szavát.

– Egyet biztosan tudok, hogy mi lesz fél hétkor – mondta szárazon. – A fél falu itt fog nyüzsögni, rettentő kíváncsian. Mindjárt utána is nézek, hogy el vagyunk-e látva sherryvel.

2.

– Úgy látom, te is nyugtalankodsz, igaz, Letty?

Miss Blacklock összerezzent. Az íróasztalnál ült, apró halacskákat rajzolgatott szórakozottan az itatóspapírra. Most felnézett: látta öreg barátnőjének aggódó arcát.

Nemigen tudta, mit is mondjon Dora Bunnernak. Bunnyt, ez nyilvánvaló, nem szabad felizgatni vagy megijeszteni. Egy-két pillanatig nem szólt semmit, gondolkozott.

Annak idején együtt járt iskolába Dora Bunnerral. Dora akkoriban csinos, szőke, kék szemű, eléggé butuska lány volt. A butasága nem számított: ellensúlyozta a jókedve, az élénksége. Az lett volna rendjén való, gondolta a barátnője, hogy feleségül menjen egy derék katonatiszthez vagy egy vidéki ügyvédhez. Mennyi jó tulajdonság: szeretet, odaadás, hűség. De a sors nem bánt kegyesen Dora Bunnerral. A saját erejéből kellett megélnie. Igyekvő volt, de mindent ügyetlenül csinált, amibe belefogott.

A két barátnő elszakadt egymástól. De most egy fél éve Miss Blacklock levelet kapott: bőbeszédű, szánalmas levelet. Dora azt írta, hogy rossz egészségi állapotban van. Albérletben lakik, nehezen jön ki a nyugdíjából. Megpróbált varrogatni, de az ujjai merevek, mert reumás. Szóba hozta azt az időt, amikor osztálytársnők voltak – az élet messzire sodorta őket egymástól –, de most... nem is tudja ... a régi barátnő talán segíthetne rajta.

Miss Blacklockot szíven ütötte a levél. Szegény Dora – a csinos, butus, élhetetlen Dora. Lecsapott rá, felpakolta, magával hozta a Little Paddocksba, azzal az önáltató magyarázattal, hogy “nem bírom egyedül a háztartást. Feltétlenül szükségem van valakire". Tudta, hogy sokáig úgyse tarthat – az orvosok megmondták –, de szegény Dora néha mégis az idegeire ment. Mindent elügyetlenkedett, felingerelte a temperamentumos külföldi “házvezetőnőt", rosszul számolta össze a szennyest, sose találta a leveleket vagy a számlákat Miss Blacklock, aki a céltudatos ügyintézés mintaképe volt, néha már azt sem tudta, mit csináljon elkeseredésében. Szegény kétbalkezes Dora: milyen hűséges, mennyire szeretne segíteni – büszke és boldog, mert azt hiszi, hogy hasznát veszik, és közben sajnos semmire se használható.

Miss Blacklock most élesen rászólt:

– Hagyd ezt, Dora. Már számtalanszor kértelek.

– Jaj – mondta Miss Bunner bűntudatosan. – Tudom. Elfelejtettem. De igazán ... Úgy látom ...

– Hogy nyugtalankodom? Tévedsz. Legalábbis – tette hozzá Miss Blacklock őszintén – nem nagyon. Erre az ostoba hirdetésre gondolsz?

– Igen ... még akkor is, ha csak tréfa ... szerintem nagyon gonosz tréfa.

– Gonosz?

– Igen. Valami gonoszságot érzek benne. Szóval ... tréfának se rendes.

Miss Blacklock a barátnőjére nézett. Az a szelíd szempár, az a nagy, makacs száj, a kissé fitos orr. Szegény Dora, milyen idegesítő, milyen rendetlen, milyen odaadó – és menynyi gondot okoz. Öreg bolond, csupa zagyvaság de ösztönösen mégis rá tud érezni sok mindenre.

– Azt hiszem, igazad van, Dora – mondta Miss Blacklock. – Nem rendes tréfa.

– Ennek nem lesz jó vége – fakadt ki Dora Bunner váratlan hévvel. – Félek – majd hirtelen hozzátette: – És te is félsz, Letitia.

– Butaság – mondta Miss Blacklock derűsen.

– Veszélyes. Érzem, hogy veszélyes. Mint amikor bombákat küldözgetnek postai csomagban.

– Drágám, semmi az egész: valami agyalágyult azt hiszi, hogy jó viccet csinált.

– De ez nem vicc!

Csakugyan nem volt vicces ... Miss Blacklock arcáról leríttak a gondolatai, és Dora diadalmasan felkiáltott: – Látod! Neked is ez a véleményed !

– De, Dora, kedvesem ...

Nem fejezhette be. Az ajtón beviharzott egy fiatal nő, jól fejlett keblei vadul hullámzottak a szűk pulóver alatt. Tarka dirndliszoknyát viselt, és zsíros fekete hajfonatai többszörösen a feje köré voltak csavarva. Fekete szeme csillogott.

Egy szuszra mondta:

– Beszélhetek most, kérem, magának, igen?

Miss Blacklock felsóhajtott:

– Hogyne, Mitzi, mi a baj?

Néha már arra gondolt, jobb lenne egyedül végezni az egész házimunkát, a főzéssel együtt, mint tűrni a házvezetőnői állást betöltő "menekült hölgy" örökös idegrohamait.

– Mondom máris – így van rendben, remélem? Én mondom fel, és megyek – máris innen megyek!

– De miért? Felizgatta valami?

– Igenis, nagyon felizgatott – mondta Mitzi drámaian. – Én nem akarom meghalni! Már én megmenekültem Európában. Nekem családomból mindenki meghal – mindenkit megölnek – anya, kistestvér, édes kis unokahúg – mind, mind megölnek. De nekem sikerül, hogy elszökök – elbújok. Jövök Angliába. Én dolgozok. Én csinálok munkát, amit otthon soha nem csinálok meg. Én ...

– Tudom, tudom – mondta Miss Blacklock élesen. Valóban jól ismerte már Mitzi szüntelen refrénjét. – De most éppen miért akar elmenni?

– Mert jönnek megint, és megölnek.

– Kicsodák?

– Nekem ellenségek! A nácik! Vagy lehet, hogy most bolsevisták! Jöttek rá, hogy itt vagyok. Jönnek, hogy legyek megölve. Én olvastam – igen – van benne az újságban!

– Ó, hát a Gazette-re gondol?

– Itt, van megírva itt. – Mitzi felmutatta a Gazette-et, melyet eddig a háta mögött tartott. – Tessék: itt van írva gyilkosság. Little Paddocksban. Az van itt, igaz? Máma este fél hét. *Ach*! Én nem megvárom, hogy megölnek – nem, nem.

– De miért vonatkozna ez éppen magára? Hiszen csak ... úgy gondoljuk, hogy csak tréfa.

– Tréfa? Valakit megölni, az tréfa?

– Nem, dehogyis. De nézze, kedvesem, ha bárki meg akarná gyilkolni magát, nem hirdetné meg előre az újságban, igaz?

– Gondolja, nem? – Mitzi mintha egy kissé megingott volna. – Gondolja, talán nem akarják meggyilkolni valakit? Lehet, akarják meggyilkolni magát, Miss Blacklock.

– Nem valószínű, hogy engem bárki is meg akarjon gyilkolni – mondta Miss Blacklock könnyedén. – És komolyan, Mitzi, azt sem látom be, miért akarnák magát megölni. Ugyan miért ölnék meg?

– Mert vannak sok rossz emberek ... Nagyon rossz emberek. Én mondom, nekem anyám, kistestvérem, édes kis unokahúgom...

– Igen, igen. – Miss Blacklock ügyesen gátat vetett a szóáradatnak. – De az már teljes képtelenség, hogy magát bárki is meg akarja gyilkolni. Persze, ha ragaszkodik a felmondáshoz, nem tarthatom vissza. De szerintem nagy butaság, ha elmegy.

Látva Mitzi tanácstalanságát, erélyesen hozzátette:

– Ebédre meg kell párolni azt a marhahúst, amit a hentes küldött. Elég szívósnak látszik.

– Én csinálok magának gulyást, egy különlegest.

– Semmi kifogásom ellene, ha gulyásnak akarja nevezni. És van az a kemény darab sajtunk, csinálhatna belőle egy kis sajtos ropogóst. Tudja, az ital mellé – azt hiszem, ma este vendégeink lesznek.

– Ma este? Mit akarja mondani, hogy ma este?

– Fél hétkor.

– De az van írva az újságba, igen? Kik akarják jönni akkor? Miért akarják jönni?

– Hogy el ne késsenek a temetésről – mondta Míss Blacklock, hunyorítva egyet. – Jól van, Mitzi, ebből elég. Dolgom van. Csukja be az ajtót, ha kimegy – zárta le a beszélgetést határozottan.

– Na, őt legalább elintéztük egyelőre – tette hozzá, miután a tátott szájú Mitzi mögött becsukódott az ajtó.

– Te mindenben olyan ügyes vagy, Letty – mondta Miss Bunner őszinte csodálattal.

Harmadik fejezet

Fél hétkor

1.

– Na végre, minden a helyén – mondta Miss Blacklock, és elégedetten nézett körül a kettős szalonban: rózsamintás garnitúra, két vázában bronzszínű krizantémok, a falhoz tolt asztalon egy kis váza ibolyával és egy ezüst cigarettásdoboz, a középső asztalon italostálca.

A Little Paddocks közepes nagyságú, korai viktoriánus stílusban épült ház volt, hosszú, lapos verandával és zöld zsalugáteres ablakokkal. A hosszúkás, keskeny szalontól sok világosságot elvett a veranda teteje; egyik végében eredetileg kétszárnyú ajtó nyílt egy ablakfülkés kis szobába. Ezt az ajtót egy korábbi nemzedék párnázott ajtókkal helyettesítette. Miss Blacklock kivétette a párnázott ajtókat is, úgyhogy a két szoba végérvényesen eggyé vált. A helyiség mindkét végében volt kandalló, de egyikben sem égett a tűz – mégis kellemes meleg érződött.

– Működik a központi fűtés – állapította meg Patrick.

Miss Blacklock bólintott:

– E miatt a hűvös idő miatt. Már néhány napja úgy érzem, mintha az egész ház tapadna a nyirkosságtól. Szóltam Evansnek, hogy gyújtsa be, mielőtt elmegy.

– Ó, a koksz, a drága kincs! – jegyezte meg csúfondárosan Patrick.

– Drágának csakugyan drága. De különben szénnel kellett volna fűteni, és úgy még drágább. Tudod, hogy még a rendes heti adagot se utalja ki a szénhivatal – csak ha igazoljuk, hogy nincs más főzési lehetőség.

– És azelőtt bőviben volt szén is meg koksz is? – kérdezte Julia kíváncsian, mintha egy ismeretlen ország felől érdeklődne.

– Bizony, méghozzá olcsón.

– És az ember csak fogta magát, rendelt, amennyit akart, és nem kellett űrlapokat kitölteni, és nem is volt fűtőanyaghiány? Mindig tele voltak a raktárak?

– Mindenféle fajtával és minőséggel – és nem úgy volt, mint most, amikor a fele tiszta kő meg pala.

– Csodálatos világ lehetett – mondta Julia áhítatosan.

Miss Blacklock elmosolyodott. – Hát igen, szerintem az volt, így visszatekintve. No de én már öreg vagyok. Érthető, ha jobb szeretem a múltat, mint a jelent. De egy ilyen fiatal lánynak másként kellene gondolkoznia.

– Akkor nem kellett volna állásba mennem – mondta Julia. – Házikisasszony lettem volna, akinek semmi dolga, csak virágokat locsol, és leveleket írogat ... Miért írogattak régen annyi levelet, és kiknek?

– Azoknak, akiknek te most állandóan telefonálgatsz – lelelte Miss Blacklock, hunyorítva egyet. – Azt hiszem, Julia, te már meg se tudnál írni egy levelet.

– Hát olyan cukit nem is, amilyet a “Művelt úri levelező"-ben találtam a múltkor. Isteni! Például benne van, mi az illedelmes válasz, ha nemet mondunk egy özvegyembernek, aki megkérte a kezünket.

– Nem hiszem, hogy annyira élvezted volna a házikisasszonykodást, mint képzeled – mondta Miss Blacklock. – Az se volt tiszta öröm. – A hangja most szárazon szólt. – De erről tulajdonképpen nem sokat tudok mesélni. Bunny meg én – szeretettel rámosolygott Dora Bunnerre – elég fiatalon áruba bocsátottuk a munkaerőnket.

– Bizony, bizony – erősítette meg Miss Bunner. – Az a sok komisz, rossz kölyök. Sose felejtem el őket. De Letty eszes lány volt. Igazi üzletasszony: egy komoly pénzember titkárnője.

Kinyílt az ajtó, és belépett Phillipa Haymes: magas, szőke, nyugodt arcú nő. Meglepetten nézett körül.

– Jó estét – üdvözölte a társaságot. – Valami összejövetelre készülődünk? Nekem nem szólt senki.

– Hát persze! – mondta Patrick. – A mi Phillipánk nem tud semmit. Fogadni mernék, hogy ő az egyetlen egész Chipping Cleghornban.

Phillipa kérdően nézett rá.

– Tekintsen körül! – mondta Patrick drámaian, megfelelő gesztussal. – Íme, egy gyilkosság színhelye!

Phillipa Haymes csak bámult, mint aki nem érti.

– Tessék – mutatott Patrick a két nagy krizantémos vázára –, ott vannak a gyászkoszorúk, ez a sok sajtos ropi meg olajbogyó pedig a halotti tort jelképezi.

Phillipa kérdő tekintettel nézett Miss Blacklockra:

– Ez valami vicc? Sajnos, rettentő lassú a humorom: nehezen esik le a tantusz.

– Nagyon csúnya vicc – tört ki Dora Bunner hévvel. – Szerintem nem lesz jó vége.

– Mutasd meg neki a hirdetést – mondta Miss Blacklock. – Én megyek, bezárom a kacsákat. Sötét van. Már biztos hazajöttek.

– Tessék hagyni, majd én – mondta Phillipa.

– Szó sem lehet róla, kedvesem. Te már elvégezted a mai munkádat.

– Akkor én, Letty néni – ajánlkozott Patrick.

– Te aztán nem – intette le Miss Blacklock, határozottan. – A múltkor se csuktad be rendesen az ól ajtaját.

– Bízd rám, Letty – kiáltotta Miss Bunner. – Igazán boldogan vállalom. Csak belebújok a kalucsnimba ... jaj, hova tettem a kardigánomat?

De Miss Blacklock csak mosolygott, és már ki is ment a szobából.

– Kár a gőzért, Bunny – mondta Patrick:

– Letty néniben úgy buzog az energia, hogy semmit sem hajlandó másra bízni. Inkább egymaga csinál mindent.

– Ettől boldog – jegyezte meg Julia.

– Nem vettem észre, hogy te is felajánlottad volna a segítségedet – vetette oda a bátyja.

Julia lustán mosolygott.

– Te mondtad, hogy Letty néni mindent maga akar csinálni. Különben is – tette hozzá, kinyújtva vékony harisnyába bújtatott formás lábát –, a legjobb harisnyám van rajtam.

– Halál selyemharisnyában! – szavalta Patrick.

– Nem selyem, te hülye: nylon.

– Úgy nem hangzik olyan jól.

– Megmondaná végre valaki – kiáltotta panaszosan Phillipa –, mi ez a sok beszéd a halálról?

Mindenki egyszerre akarta tájékoztatni – de a Gazette-et senki se találta, mert Mitzí kivitte a konyhába.

Miss Blacklock néhány perc múlva visszajött.

– Nahát – mondta élesen –, ezzel is megvolnánk. – A kandallón álló órára pillantott. – Tíz perc múlva fél hét. Mindjárt itt lesz az első fecske ... vagy ha nem, én vagyok a legrosszabb emberismerő a világon.

– Nem tudom, miért olyan biztos, hogy jön valaki ... – mondta Phillipa értetlenül.

– Nem?... Na persze, kedvesem, te nem tudod. De a legtöbb ember sokkal kíváncsibb, mint te.

– Phillipa világszemlélete abból áll, hogy őt nem érdekli semmi – jegyezte meg Julia egy kissé rosszmájúan.

Phillipa nem válaszolt.

Miss Blacklock körülnézett a szobában. Mitzi a középütt álló asztalra tette le a sherryt meg az olajbogyókkal, sajtos ropogóssal és aprósüteménnyel megrakott tálakat.

– Patrick, légy szíves, tedd át azt a tálcát ... vagy inkább az egész asztalt ... oda, a másik szobába, az ablakfülkébe. Ez azért mégse zsúr. Én nem hívtam meg senkit. Ne lássák mindjárt, hogy számítottam a kedves vendégekre.

– Letty néni álcázni óhajtja zseniális előérzetét?

– Ez a helyes kifejezés, Patrick. Köszönöm, fiacskám.

– Most pedig eljátszhatjuk a békés családi kört – mondta Julia –, és ha beállít valaki, rettentően meg leszünk lepve.

Miss Blacklock felvette a sherrysüveget. Tanácstalanul állt, mintha nem tudná, mit kezdjen vele.

Patrick megnyugtatta:

– Félig még tele van. Éppen elég lesz.

– Persze, persze... – Miss Blacklock tétovázott. Majd kissé elpirulva hozzátette:

– Patrick, ne haragudj ... van még egy új üveg a tálalószoba szekrényében ... hozd be, meg egy dugóhúzót is. Talán... szóval, azt hiszem, inkább bontsunk újat. Ez már elég régóta nyitva van.

Patrick szó nélkül végrehajtotta az utasítást. Hamarosan visszajött az új üveggel, és kihúzta a dugót. Letette az üveget a tálcára, és kíváncsian nézett Miss Blacklockra.

– Drága Letty néni, hát mégiscsak komolyan veszi? – kérdezte gyöngéden.

– Jaj ! – kiáltotta elborzadva Dora Bunner. – De Letty, csak nem képzeled...

– Pszt! – mondta gyorsan Miss Blacklock. – Csengettek. Látjátok, a zseniális előérzetem nem csalt.

2.

Mitzi kinyitotta a szalonajtót Easterbrook ezredesnek és nejének. Mint mindig, most is a maga egyéni módján jelentette be a vendégeket.

– Easterbrook ezredes meg felesége jött ide magának látogatóba – mondta közvetlen hangon.

Easterbrook ezredes nagy hangú, túl élénk fesztelenséggel igyekezett leplezni árnyalatnyi zavarát.

– Remélem, nem baj, hogy beugrottunk? – (Elfojtott, bugyborékoló hang Julia torkában.) – Gondoltam, ha már úgyis erre járunk ... nem igaz? Egész kellemes az idő. Látom, működik a központi fütés. Mi még nem gyújtottunk be.

– Jaj, de gyönyörű krizantémok! – áradozott Mrs. Easterbrook, – Álomszépek!

– Inkább vacakok – mondta Julia.

Mrs. Easterbrook egy kis külön szívélyességgel üdvözölte Phillipa Haymest, éreztetve, hogy ő nagyon is jól tudja: Phillipa azért nem igazi mezőgazdasági munkás.

– Hogy van Mrs. Lucas kertje? – kérdezte. – Gondolja, hogy egyáltalán meg lehet gyógyítani? Teljesen elhanyagolták, az egész háború alatt: nem törődött vele senki; csak az a rémes öreg Ashe – ő meg semmit se csinált, legfeljebb időnként összesöpörte a leveleket, és elültetett, egy-két fej káposztát.

– A beteg állapota javul, hála a kezelésnek – felelte Phillipa. – De azért kell, még egy kis türelem.

Mitzi megint kinyitotta az ajtót, és bejelentette:

– Itt vannak hölgyek a Bouldersból.

– Jó estét – mondta Miss Hinchliffe; egyenesen odament Miss Blacklockhoz, és félelmetes markába fogta a háziasszony kezét. Azt mondtam Murgatroydnak: “Gyerünk, nézzünk be a Little Paddocksba!" Meg akartam kérdezni, hogy jól tojnak-e a kacsái.

– Most már olyan korán sötétedik, ugye? – fordult Miss Murgatroyd Patrickhoz, egy kissé izgatottan. – Milyen gyönyörűek ezek a krizantémok!

– Vacakok! – mondta Julia.

– Egy kicsit azért megerőltethetnéd magad! – szólt oda Patrick halkan, de szemrehányóan a húgának.

– Látom, működik a központi fűtés – szögezte le Miss Hinchliffe. A hangjában némi vád esengett. – Elég korán kezdték.

– Ez a ház ilyenkor már szörnyen nyirkos – mondta Miss Blacklock.

Patrick felhúzta a szemöldökét, mint aki azt kérdi: “A sherryt?" Miss Blacklock pedig ugyancsak jelbeszéddel adta meg a választ: „Még nem."

Aztán Easterbrook ezredeshez fordult:

– Az idén már kap tulipánhagymákat Hollandiából?

Megint nyílt az ajtó, és Mrs. Swettenham jött be egy kissé pironkodva, mögötte Edmund, rosszkedvűen, kelletlenül.

– Hát itt vagyunk! – mondta Mrs. Swettenham vígan, és a kíváncsiságát alig leplezve körülnézett. Aztán hirtelen zavarba jött: – Gondoltam, benézek, és megkérdem, nincs-e véletlenül szüksége egy kiscicára, Miss Blacklock. A macskánk éppen ...

– Anyai örömöknek néz elébe egy rozsdavörös kandúr jóvoltából – mondta Edmund. – Az eredmény, gondolom, ijesztő lesz.

– De nagyon kitűnő egerész! – hadarta Mrs. Swettenham, majd hozzátette: – Milyen gyönyörű krizantémok!

– Beindították a központi fűtést, igaz? – kérdezte Edmund, mint aki egy roppant eredeti észrevételéről számol be.

– Hát nem olyanok az emberek, mint egy gramofonlemez? – dünnyögte Julia.

– A hírek semmi jót nem ígérnek – közölte Easterbrook ezredes Patrickkal, keményen megmarkolva a fiatalember egyik gombját. – Semmi, de semmi jót. Én mondom, hogy ki fog törni a háború, most már elkerülhetetlen.

– Engem a hírek abszolúte nem érdekelnek – mondta Patrick.

Megint nyílt az ajtó, és Mrs. Harmon lépett a szalonba.

Viharvert posztókalapját majdnem a tarkójára ültette abbeli igyekezetében, hogy többé-kevésbé alkalmazkodjék a divathoz, és egy eléggé lötyögő fodros blúzt viselt a szokásos pulóver helyett.

– Jó estét, Miss Blacklock kiáltotta, és kerek arca csak úgy ragyogott. – Remélem, nem késtem el? Mikor kezdődik a gyilkosság?

3.

Világosan hallatszott, ahogy a jelenlevők lélegzetért kapkodnak. Julia elismerően felkuncogott, Patrick megfeszítette az arcát, Miss Blacklock pedig rámosolygott az új vendégre.

– Julian majd megpukkad a méregtől, hogy nem lehet itt – mondta Mrs. Harmon. – Ő igazán imádja a gyilkosságokat. Múlt vasárnap is ezért volt olyan jó a prédikációja – talán nem illik, hogy a saját férjem prédikációját dicsérem, de tényleg jó volt, nem igaz? Sokkal jobb, mint amilyen lenni szokott. De mondom, csak a Nagy bűvész a halál miatt. Olvasták? Nekem direkt félretette az a lány a kölcsönkönyvtárban. Mondhatom, szédítő!

Az ember már azt hiszi, hogy mindent tud – aztán egyszerre csak megfordul az egész – és mennyi remek gyilkosság, legalább négy vagy öt. Szóval, ott hagytam a könyvet a dolgozószobában, amikor Julian bezárkózott, hogy megírja a prédikációját, ő meg csalt úgy belenézett, és egyszerűen nem bírta letenni! Emiatt aztán nem maradt elég ideje a prédikációra, és kénytelen volt irtó gyorsan leírni mindent, ahogy épp az eszébe jutott – mindenféle tudós példák meg idézetek nélkül, egészen egyszerűen –, és persze hogy így százszor jobban sikerült. Jaj, istenem, már megint túl sokat beszélek. De komolyan, mikor kezdődik a gyilkos.?

Miss Blacklock a kandallópárkányon álló órára pillantott.

– Ha egyáltalán elkezdődik – mondta derűsen –, akkor már nem kell sokat várni. Egy perc múlva fél. Addig igyunk meg egy pohár sherryt.

Patrick már ugrott is a másik szobába, a boltíven túlra. Miss Blacklock odament a boltív mellett álló asztalhoz, amelyen a cigarettásdoboz állt.

– Imádom a sherryt – mondta Mrs. Harmon. – De mit jelent az, hogy ha?

– Többet én se tudok – felelte Miss Blacklock. – Fogalmam sincs róla, hogy ...

Elhallgatott, mert a kandallón álló kis óra éppen ütni kezdett. Bájos, ezüstös hangja volt, mint egy csengettyűnek. Mindenki elnémult, nem moccant senki. Valamennyien az órára meredtek.

Elütötte a negyedet – aztán a felet. Mikor az utolsó hang is elhalt, hirtelen kialudtak a lámpák.

4.

Nők boldog tátogása és elismerő sikongása hallatszott a sötétben. – Kezdődik! – kiáltotta lelkesen Mrs. Harmon. Dora Bunner panaszosan feljajdult: – Jaj, ennek rossz vége lesz! – Más hangok azt mondták: – Jaj, de borzasztóan borzasztó! – Nekem máris libabőrös a hátam – Archie, hol vagy? – Én most mit csináljak? – Jaj ... ráléptem a lábára? Ezer bocsánat.

Aztán az ajtó nagyot reccsent és feltárult. Egy erős zseblámpa gyorsan körülpásztázta a szobát. Egy rekedt, reszelős férfihang kellemes mozi-emlékeket idézve durván ráförmedt a társaságra:

– Fel a kezekkel!

– Fel a kezekkel, ha mondom! – recsegte megint a hang.

Mindenki boldogan, készségesen feltartotta a kezét.

– Hát nem isteni? – lehelte egy női hang. – Olyan izgatott vagyok!

Aztán váratlanul eldördült egy revolver. Kétszer egymás után. A két golyó süvítésétől egyszeriben odalett a jóleső izgalom. A játék már nem volt játék. Valaki felsikoltott ...

A küszöbön álló alak hirtelen megfordult, egy pillanatig mintha tétovázott volna, aztán eldördült egy harmadik lövés, az alak megtántorodott, és a földre zuhant. A zseblámpa is leesett, és kialudt.

Újra sötét lett. És halkan, mintha egy Viktória korabeli hölgy nyögne fel panaszosan, a szalonajtó meglendült, mint máskor is, ha nem támasztották ki, és egy finom kis kattanással becsukódott.

5.

A szobában kitört a pánik. Mindenki egyszerre beszélt: – Villanyt! – Nem találja a kapcsolót? – Kinek van egy öngyújtója? – Jaj, ennek rossz vége lesz, esküszöm, rossz vége lesz. – Na de, a lövések igaziak voltak! – Igazi revolver volt a kezében. – Betörő? – Jaj, Archie, menjünk innen! – Nincs valakinek egy öngyújtója?

Végül, szinte egyszerre, két öngyújtó kattant, és fellobbant a két egyenletes lángocska.

Mindenki hunyorogva nézett körül. Riadt arcok bámultak egymásra. Miss Blacklock ott állt a boltívnél a fal mellett, és az arcához tartotta a kezét. A gyér világításban csak annyi látszott, hogy valami sötét folyadék csorog le az ujjain.

Easterbrook ezredes egy torokköszörüléssel átvette a parancsnokságot.

– Swettenham, a kapcsolót! – vezényelte.

Edmund, aki az ajtó mellett állt, engedelmesen a kapcsolóhoz nyúlt, és kattogtatni kezdte.

– Hálózati hiba, vagy kiégett a biztosíték – szögezte le az ezredes. – Mi ez az éktelen lárma?

A csukott ajtó mögött már néhány perce kitartóan visított egy női hang. Most még magasabbra szárnyalt, és egyúttal hallatszott, hogy valaki ököllel ver egy ajtót.

Dora Bunner, aki csendesen sírdogált, felkiáltott:

– Mitzi! Megölik Mitzit ...

Patrick az orra alatt dünnyögte: – Nincs nekünk olyan szerencsénk.

Miss Blacklock közbeszólt: – Gyertyát kell hozni. Patrick, légy szíves.

Az ezredes már nyitotta is az ajtót. Edmunddal együtt kilépett a hallba: a két öngyújtó meglobbant. Lábuk előtt

egy fekvő alak – majdnem belebotlottak.

– Ezt, úgy látszik, elintézték – mondta az ezredes. – Hol az a nő, aki így üvölt?

– Az ebédlőben – felelte Edmund.

Az ebédlőnek épp szemben volt az ajtaja. Valaki eszeveszetten dörömbölt rajta, és közben szünet nélkül visított.

– Be van zárva – mondta Edmund, a kilincs fölé hajolva. Elfordította a kulcsot, mire Mitzi kiugrott, mint egy dühös tigris.

Az ebédlőben égett a lámpa. Mitzi úgy pattant elébük a hirtelen világosságban, mint a megtestesült téboly, és lankadatlanul visított tovább. A képet némi komikummal gazdagította az a körülmény, hogy Mitzi előzőleg az ezüst evőeszközöket fényesítette, és még mindig a kezében volt egy darab szarvasbőr meg egy halszeletelő kés.

– Nyugodjék meg, Mitzi – mondta Miss Blacklock.

– Hagyja abba – mondta Edmund, de mivel úgy látszott, Mitzinek esze ágában sincs abbahagyni a visítozást, a fiatalember közelebb hajolt hozzá, és jó csattanósan képen teremtette. Mitzinek elállt a lélegzete, csuklott egyet, aztán elhallgatott.

– Hozzatok gyertyát – mondta Miss Blacklock. – A konyhaszekrényből. Patrick, tudod, hol van a biztosítéktábla?

– Kint a folyosón, a mosogatókonyha mögött? Jó, máris megkeresem.

Miss Blacklock közben előbbre lépett, most már teljesen megvilágította az ebédlőlámpa fénye. Dora Bunner tátogta ránézett, és felsírt. Mitziből megint kitört egy derekas visítás.

– A vér, a vér! kiáltotta. – Magának rálőttek ... Miss Blacklock, most maga fog elvérezni!

– Ne ostobáskodjon – szólt rá Miss Blacklock. – Semmi bajom. Épp csak horzsolta a fülemet.

– De Letty néni – mondta Julia –, a vér.

Csakugyan, Miss Blacklock fehér blúza, a gyöngysora és a keze ijesztően véres látványt nyújtott.

– Minden fül ilyen, ha vérzik – mondta Miss Blacklock. Emlékszem, egyszer kislány koromban elájultam a fodrásznál Pedig csak belecsípett az ollóval a fülembe. Mégis rögtön elöntött a vér. De most már tényleg csináljunk világosságot.

– Én hozom gyertyákat – tért magához Mitzi.

Julia is vele ment: több gyertyát hoztak, csészealjakra ragasztva.

– Na, hadd lássuk a merénylőt – mondta az ezredes. – Swettenham, tartsa a gyertyákat alacsonyan. Lehetőleg minél többet.

– Én majd a másik oldalról – ajánlkozott Phillipa.

Ő is fogott két csészealjat: meg se rezzent a keze. Easterbrook ezredes letérdelt.

A fekvő alak durva, fekete, csuklyás köpenyt viselt. Arcán fekete álarc volt, a kezén fekete pamutkesztyű. A csuklya hátracsúszott, kilátszott borzas, szőke feje.

Easterbrook ezredes átfordította, kitapintotta a pulzusát, meg akarta nézni; hogy dobog-e a szíve ... aztán egy bosszús kiáltással elengedte, és a saját ujjaira nézett. A keze piros volt, és ragadt.

– Önmaga ellen fordította a fegyvert – állapította meg.

– Súlyos az állapota? – kérdezte Miss Blacklock.

– Hm. Attól tartok, hogy meghalt... Talán öngyilkosság ... vagy csak megbotlott ebben a köpenyben, és véletlenül elsült a revolver. Ha jobban látnám ...

Ebben a pillanatban mintegy varázsütésre felgyulladtak a lámpák.

Mindazok a Chipping Cleghorn-iak, akik most a Little Paddocks halljában álltak, hirtelen ráeszméltek – bár nehéz volt elhinni –, hogy a durva, erőszakos halál néz velük farkasszemet. Easterbrook ezredes keze vörösen csillogott. Miss Blacklock nyakán még mindig csordogált a vér, ráfolyt a blúzára és a kosztümkabátjára, lábuk előtt pedig ott feküdt, furcsán kifacsart tartásban, a betolakodó ...

Patrick megjelent az ebédlőajtóban. – Úgy látszik, csak az egyik biztosíték égett ki ... – Elhallgatott.

Easterbrook ezredes meghúzta a kis fekete álarcot.

– Hadd lássuk, ki ez a fickó – mondta. – Habár nem hiszem, hogy ismernénk ...

Levette az álarcot. Mindenki a nyakát nyújtogatta. Mitzi szaporán csuklott és tátogott, de a többiek nagyon csendesek voltak.

– Milyen fiatal – mondta Mrs. Harmon, érezhető szánalommal a hangjában.

Egyszerre csak Dora Bunner kiáltott fel izgatottan:

– Letty, Letty, ez az a fiatalember a Medenham Wells-i Spa Hotelból. Aki idejött, és pénzt kért tőled, hogy vissza tudjon menni Svájcba, és te nem adtál neki. Biztos csak ürügy volt az egész.... csak szimatolni akart a ház körül ... Jaj, istenem ... hajszál hája, hogy meg nem ölt ...

Miss Blacklock, mint aki tökéletesen ura a helyzetnek, parancsnoki hangon mondta:

– Phillipa, vidd be Bunnyt az ebédlőbe, és adj neki egy fél pohár konyakot. Julia, kérlek, szaladj már fel a

fürdőszobába, és hozz egy kis ragtapaszt a faliszekrényből – nem akarok holnapig vérben pancsolni. Patrick, légy szíves, azonnal hívd fel a rendőrséget.

Negyedik fejezet
A Royal Spa Hotel

1.

George Rydesdale, a middleshire-i rendőr főfelügyelő, nyugodt ember volt: középtermetű, ravasz szemű, kissé bozontos szemöldökű férfi, aki inkább csak hallgatta amit mások mondanak, de keveset beszélt. Mikor aztán mégis megszólalt a maga színtelen hangján, rendszerint valami tömör parancsot adott ki – és aki hallotta, nyomban végre is hajtotta.

A rendőrfőnök most éppen Dermot Craddock detektívfelügyelő jelentését hallgatta. Craddock volt hivatalosan megbízva a nyomozással. Rydesdale azonnal visszahívatta Liverpoolból, ahol egy másik ügyben nyomozott. Rydesdale-nek jó véleménye volt Craddockról. Okos ember, van fantáziája, és amit Rydesdale még többre becsült, van benne önfegyelem – nem siet el semmit, alaposan megvizsgál minden adatot, és csak akkor mondja ki a végső szót, ha lezár egy ügyet.

– A helybeli rendőrségen Legg volt szolgálatban – mondta Craddock. – Azt hiszem, kifogástalanul, késedelem nélkül és nagy lélekjelenléttel végezte a dolgát. Ami nem lehetett éppen könnyű. Tíz-egynéhány ember, aki mind egyszerre beszél – még valami közép-európai nő is volt köztük: az ilyenek mindig pánikba esnek, ha csak meglátnak egy rendőrt. Ez is odavolt, hogy le akarják csukni, és visított, mint a fába szorult féreg.

– Megállapították a halott személyazonosságát?

– Igen, uram. Rudi Scherz. Svájci állampolgár. Medenham Wellsben dolgozott, a Royal Spa hotel recepcióján. Ha ön is jónak látja, uram, előbb a Royal Spa Hotelba mennék, aztán meg Chipping Cleghornba. Fletcher őrmester már ott van a faluban. Előbb a buszosoknál érdeklődnénk, aztán a házban folytatjuk.

Rydesdale jóváhagyóan bólintott.

Kinyílt az ajtó, a főfelügyelő odanézett.

– Gyere be, Henry – mondta. – Van itt egy érdekes kis ügy, eltér a szokványtól.

Sir Henry Clithering, a Scotland Yard nyugalmazott főfelügyelője bejött, kissé felhúzva a szemöldökét. Magas, előkelő megjelenésű, idősebb úr volt.

– Ez még a te blazírt ízlésedre is hatni fog – mondta Rydesdale.

– Sose voltam blazírt – méltatlankodott Sir Henry.

– Az a legújabb divat, hogy az ember előre meghirdeti, ha gyilkolni óhajt – mondta Rydesdale. – Craddock, mutassa meg Sir Henrynek azt az újságot.

– North Bentham News and Chipping Cleghorn Gazette – olvasta Sir Henry. – Szép bosszú cím. Átfutotta a nyúlfarknyi hirdetést, ahová Craddock ujja mutatott. – Igen, egy kissé szokatlan.

– Van valami elképzelés arról, hogy ki adta fel a hirdetést? – kérdezte Rydesdale.

– A személyleírás alapján, uram, valószínűleg maga Rudi Scherz – szerdán.

– Senki sem kérdezett tőle semmit? Annak, aki felvette, nem jutott eszébe, hogy ez azért furcsa?

– A hirdetésekkel, uram, egy orrhangú, szőke nő foglalkozik, akinek az észbeli képességeiről semmi jót nem lehet mondani. Megszámolta a szavakat, átvette a pénzt, és kész,

– Mi lehetett a hirdető elképzelése? – kérdezte Sir Henry.

– Talán össze akarta csődíteni a falubeli kíváncsiakat – vélte Rydesdale. – Legyenek mind együtt egy bizonyos helyen egy bizonyos időpontban, aztán revolvert fog rájuk, és megszabadítja őket a fölösleges készpénzüktől meg az ékszereiktől. Nem valami eredeti elképzelés.

– Miféle hely ez a Chipping Cleghorn? – kérdezte Sir Henry.

– Nagy, szerteszét elnyúló, szép fekvésű falu. Hentes, pékség, fűszeres, egy egész jó régiségbolt – két teázó. Öntudatos kirándulóhely. Mindent az autós turistákért. Azonkívül villatulajdonosok büszke községe. Hajdani, átalakított parasztházak, amelyekben vénkisasszonyok és nyugdíjas házaspárok élnek. Néhány komolyabb épület, Viktória királynő korából.

– Ismerem – mondta Sir Henry. – Kedves öreg nénikék és nyugalmazott ezredesek. Igen, nem vitás, hogy ha olvasták a hirdetést, fél hétkor mind odatódultak szimatolni. Kár, hogy egy bizonyos öreg nénike, akihez szoros

szálak fűznek, nem volt jelen. Megmutatta volna, hogy ő is tud szimatolni, a maga finom, úri módján. Éppen neki való eset.

– Ki az a finom öreg hölgy, Henry? A nagynénéd?

– Nem. – Sir Henry sóhajtott egyet. – Nem rokonom. – Aztán tisztelettudóan hozzátette: – Csak éppen a legzseniálisabb detektív, akit az Úristen eddig megteremtett. Őstehetség, aki a megfelelő talajon bámulatos tökélyre fejlődött.

Craddockhoz fordult.

– Maga se nézze le az öreg nénikéket abban a faluban, fiam. Ha kiderülne, hogy valami nem mindennapi, rejtélyes bűnüggyel állunk szemben, amit egy pillanatig se hiszek, akkor jó, ha megjegyzi magának egy idősebb, férjezetlen hölgy, aki csak a kötőtűinek meg a kertjének él, fejhosszal lehagy minden nyomozót. Ő pontosan tudja, hogy mi történhetett, hogy minek kellett történnie, sőt, azt, hogy valójában mi is történt. Még azt is megmondja, hogy miért történt úgy?

– Nem fogom elfelejteni, uram – mondta Craddock felügyelő a leghivatalosabb hangon; senki nem is sejtette volna, hogy Dermot Eric Craddock valójában Sir Henry keresztfia, és bizalmas jó viszonyban van a keresztapjával.

Rydesdale röviden vázolta barátja előtt az esetet.

– Rendben van: nyilvánvaló volt, hogy fél hétkor mind odatódulnak – mondta. – De honnan tudhatta ezt a svájci fickó? És ki gondolhatta, hogy lesz náluk valami drága holmi, amit érdemes elszedni?

– Néhány régimódi bross meg gyöngysor ... egy kis aprópénz, talán egy-két bankjegy ... más nemigen – bólintott Sir Henry eltűnődve. – Ez a Miss Blacklock sok pénzt tartott a házban?

– Azt mondja, hogy nem, uram. Öt font egy-két shillinget, ha jól emlékszem.

– Nem valami csábító zsákmány – mondta Rydesdale.

– Arra célzol, hogy ez a fickó csak komédiázott? – kérdezte Sir Henry. – Hogy nem a zsákmány érdekelte, csak meg akarta játszani a nagy gengsztert? Ahogy a moziban látta, igaz? Könnyen elképzelhető. hogyan sikerült agyonlőnie magát?

Rydesdale közelebb húzott egy papírlapot.

– Előzetes orvosi jelentés. A revolvert közelről sütötték el ... perzselési nyomok ... hm ... nem állapítható meg, hogy mi történt, baleset vagy öngyilkosság. Talán szántszándékkal... de lehet, hogy megbotlott, elesett, és a revolver, amit közel tartott magához, véletlenül elsült. Ez a valószínűbb. – Craddockra nézett. – Nagyon alaposan hallgassa ki a tanúkat, és szedje ki belőlük, hogy pontosan mit láttak!

Craddock felügyelő szomorúan mondta: – egészen biztos, hogy mindenki valami mást látott.

– Mindig is érdekesnek tartottain – mondta Sir Henry –, hogy az emberek mit látnak, ha valami nagy izgalom vagy idegfeszültség lesz úrrá rajtuk. Mi az, amit látnak – és még érdekesebb, hogy mit nem látnak.

– Hol a revolverről szóló jelentés?

– Külföldi gyártmány (Európában eléggé elterjedt). Scherznek nem volt fegyverviselési engedélye – nem is jelentette be, amikor Angliába érkezett.

– Jó firma – mondta Sir Henry.

– Elég sötét alak lehetett. No jó, Craddock, menjen el a Royal Spa Hotelbe, hátha megtud róla valamit.

2.

Royal Spa Hotelben Craddock felügyelőt azonnal bevezették az igazgató szobájába.

Az igazgató, Mr. Rowlandson – magas, pirospozsgás, szívélyes modorú ember – rendkívül előzékenyen fogadta a felügyelőt.

– Boldogan segítünk, amiben csak tudunk, felügyelő úr – mondta. – Igazán meglepő eset. Sose hittem volna – komolyan mondom. Scherz egészen hétköznapi, kellemes fiatalembernek látszott – egyáltalán nem ilyennek képzelem a gengsztereket.

– Mióta dolgozott önöknél, Mr. Rowlandson?

– Éppen most néztem utána, mielőtt ön megjött. Valamivel több, mint három hónapja. Jó bizonyítványok, a szokásos engedélyek satöbbi.

– És ön meg volt vele elégedve?

Rowlandson a másodpercnek egy törtrészéig mintha tétovázott volna. Craddock ezt észrevette, de nem árulta el.

– Meg, feltétlenül.

Craddock most egy sokszor bevált módszerhez folyamodott.

– Ejnye, Mr. Rowlandson mondta, szelíden csóválva a fejét. – Ez azért nem egészen így volt, ugye?

– Hát... – Az igazgató egy kissé zavarba jött.

– Jó, jó, valami nem volt rendjén. De micsoda?

– Éppen ez az. Nem tudom.

– De azért sejtette, hogy valami nincs rendjén?

– Hát igen, sejtettem ... De tényekre nem tudok hivatkozni. Nem szeretném, ha a találgatásaimat írásba foglalnák, és a fejemre idéznék.

Craddock jóindulatúin mosolygott.

– Tökéletesen megértem. Ne aggódjon. De nekem mégiscsak képet kell alkotnom erről a Scherzről, hogy miféle alak volt. Ön mit gyanított?

Rowlandson egy kissé vonakodva felelt:

– Hát egyszer-kétszer nem egészen stimmeltek a számlák. Egyik-másik tételnek nem volt semmi alapja.

– Ön tehát azt gyanította, hogy Scherz olyasmit is felszámított, amit a szálloda nem követelt, és amikor kifizették a számlát, zsebre vágta a különbséget?

– Valami effélét ... Enyhén szólva, rendkívül gondatlanul intézte ezeket az ügyeket. Egyszer-kétszer nem is csekély összegről volt szó. Megmondom őszintén, szóltam a könyvelőnek, nézzen bele az elszámolásaiba, mert féltem, hogy ... szóval, hogy nem tisztességes, és a könyvelő talált is egy csomó hibát meg hanyagságot, de a készpénz mindig pontosan megvolt. Így hát azt a következtetést vontam le, hogy bizonyára tévedtem.

– És ha mégse tévedett? Ha Scherz időnként eltulajdonított kisebb-nagyobb összegeket, később esetleg pótolhatta a hiányt, hogy ne kerüljön bajba.

– Igen, ha lett volna annyi pénze. De akik így el szoktak tulajdonítani “kisebb-nagyobb összegeket", mint ahogy ön mondja, rendszerint nagyon meg vannak szorulva, és az eltulajdonított összeget mindjárt el is költik.

– Ha tehát pénzre volt szüksége, hogy pótolja a hiányt, akkor, ugye, valahogy meg kellett szereznie – például rablással, nem?

– De igen. Nem is tudom, ez volt-e az első próbálkozása ...

– Lehet. Mindenesetre, úgy hajtotta végre, mint egy amatőr. Nem tudja, esetleg mástól is kaphatott volna pénzt? Nőkkel nem volt kapcsolata?

– Egy pincérnővel, aki a grillben dolgozik. Myrna Harrisnak hívják.

– Mindenesetre beszélek vele.

3.

Myrna Harris csinos lány volt, ragyogó vörös frizurával és hetyke orral.

Riadtan és óvatosan viselkedett, mint aki roppant méltatlanságnak tartja, hogy őt a rendőrség kikérdezi.

– Én kérem, nem tudok a dologról semmit. Semmit a világon – jelentette ki sértődötten. – Ha tudtam volna, hogy ez a Rudi olyan, dehogyis jártam volna vele. Itt dolgozott a recepción, hát gondoltam, minden rendben. Ez, ugye, természetes. Szerintem a szálloda jobban meg kéne hogy nézze, amikor felvesz valakit – pláne egy külföldit. Ezekkel ugye sose tudhatja az ember. Talán ő is benne volt egy bandában, amilyenről az újságok írnak?

– Egyelőre úgy gondoljuk – mondta Craddock –, hogy a saját szakállára dolgozott.

– Nahát ... pedig milyen szelíd, rendes fiú volt. Ki hitte volna? Igaz, ha jobban vissza gondolok, egy-két dolog azért eltűnt. Egy gyémántbross ... meg egy kis arany medál, azt hiszem. De Rudit még álmomban sem gyanúsítottam.

– Persze hogy nem – mondta Craddock. – A látszat mindenkit megtévesztett volna. Elég jól ismerte?

– Hát jól, az talán túlzás.

– De jó barátságban voltak?

– Hogyne, azt lehet mondani ... jó barátságban, ennyi az egész. Semmi komolyabb. Én különben is mindig vigyázok az idegenekkel. Sokszor nagyon értik a módját, de az ember sose tudhatja, igaz? Például egyik-másik lengyel a háború alatt! Sőt, néha még az amerikaiak is. Egyik se mondja meg, hogy nős, csak amikor már késő. Rudi is adta a bankot, így meg úgy ... de én azért nem dőltem be neki.

Craddock belekapaszkodott ebbe a kijelentésbe.

– Adta a bankot? Ez nagyon érdekes, Miss Harris. Látom, hogy maga igazán komoly segítség. Mire mondja, hagy adta a bankot?

– Hát ahogy a gazdag svájci rokonairól mesélt ... hogy azok milyen nagy emberek. Csak éppen az nem stimmelt, hogy akkor mért nincs sose pénze. Mindig azzal jött, hogy a valutarendeletek miatt nem lehet neki ideküldeni a pénzt Svájcból. Jó, az lehet, de a holmija is, az is nagyon olcsó volt. Mármint a ruhái. Nem olyan igazi finom ruhák. És amiket mesélt, szerintem az is csak süket duma volt. Hogy milyen túrákat csinált az Alpokban, és ő volt a hős életmentő egy gleccser szélén. Közben már akkor is szédült, ha fel– mentünk a Boulter's Gorge-ra. Szeretem az ilyen Alpokat.

– Sokszor voltak együtt?

– Hát, ... igen ... azt nem tagadom. Irtó udvarias volt és nagyon tudott ... izé ... bánni a nőkkel. Ha mozijegyet vett, mindig csak a legjobbat. Néha még virágot is hozott. Na és istenien táncolt... azt meg kell adni.

– Sose említette magának Miss Blacklockot?

– Ismerem, néha itt ebédel nálunk, igaz? Egyszer meg is szállt a hotelben. Nem, azt hiszem, Rudi sose beszélt róla. Nem is tudtam, hogy ismeri.

– Chipping Cleghornt se említette?

Craddocknak úgy rémlett, mintha Myrna Harris arckifejezése még óvatosabbá válna – de erre azért nem mert volna megesküdni.

– Nem hiszem ... Egyszer mintha kérdezett volna valamit a buszokról ... hogy mikor indulnak ... de nem emlékszem, hogy Chipping Cleghornba vagy máshová. Nem mostanában történt.

Többet nem lehetett kiszedni belőle. Rudi Scherz pontosan úgy viselkedett, mint máskor. Aznap, illetve az előtte való este nem találkoztak. Myrnának fogalma se volt róla – megismételte, halvány fogalma se volt róla, hogy Rudi Scherz bűnöző.

És ez az állítása, gondolta Craddock, valószínűleg meg is felelt; az igazságnak.

Ötödik fejezet
Miss Blacklock és Miss Bunner

1.

A Little Paddocks nagyjából olyannak bizonyult, amilyennek Craddock felügyelő elképzelte. A ház körül kacsákat és csirkéket látott, továbbá egy nemrég még bizonyára igen tetszetős, fűvel szegélyezett virágos részt, melyben néhány kései őszirózsa bíbor szépsége haldokolt. A pázsit, és a kerti ösvények többé-kevésbé elhanyagolt benyomást keltettek.

Craddock felügyelő így foglalta össze magában a látottakat “Kertészre valószínűleg nemigen telik – virágkedvelő tulajdonos, akinek van érzéke a kerti kompozíciókhoz. A házra ráférne egy kis tatarozás. Mint a legtöbb házra manapság. Kellemes kis birtokocska."

Mikor Craddock kocsija megállt a kapu előtt, a ház sarka mögül előlépett Fletcher mester. Fletcher katonás tartású, szálfaegyenes ember volt, olyan, mint egy gárdista, és rendkívül sokféle jelentéssel tudta megtölteni azt a rövid kis szócskát, hogy ,uram".

– Maga az, Fletcher?

– Uram – mondta Fletcher őrmester.

– Mi újság?

– A házat már átnéztük, uram. Scherz, úgy látszik, sehol se hagyott ujjlenyomatokat. De hát ugye kesztyűben volt. Annak sincs nyoma, hogy megpróbált volna felfeszíteni egy ajtót vagy ablakot, behatolás végett. Valószínűleg busszal jött Medenhamből, és hat órakor érkezett ide. A ház oldalsó ajtaját, mint megállapítottam, fél hatkor bezárták. Ezek szerint a főbejáraton jöhetett be. Miss Blacklock azt mondja, hogy a főbejárat általában nyitva van. Csak este zárják be, lefekvés előtt. A háztartási alkalmazott viszont azt állítja, hogy a főbejárat egész délután zárva volt – de hát ő mindenféléket beszél össze-vissza. Nagyon paprikás nőszemély. Valami közép-európai menekült.

– Nehéz vele, mi?

– Uram! – mondta Fletcher őrmester mély érzéssel.

Craddock elmosolyodott.

Fletcher folytatta a jelentését:

– A világítás mindenütt rendben. Még nem jöttünk rá, mit csinálhatott vele. Csak az egyik áramkör lett zárlatos. A szalon meg a hall. Mostanában persze már nem raknának minden falikart és csillárt ugyanarra a biztosítékra, de itt még régimódi az egész elektromos berendezés. Nem tudom, hogy férhetett hozzá a biztosítékhoz, mert odakint van a mosogatókonyha mellett: át kellett volna mennie a konyhán, és akkor a háztartási alkalmazott meglátta volna.

– Hacsak az alkalmazott nem játszott össze vele.

– Könnyen meglehet. Külföldi mind a kettő ... és attól a nőtől minden kitelik ... minden a világon.

Craddock észrevette, hogy a főbejárat melletti ablakon egy tágra meredt, rémült fekete szempár les kifelé. Az

arc alig látszott, az ablaküveghez préselődve.

– Ez ő?

– Igenis, uram.

Az arc eltűnt.

Craddock becsengetett.

Hosszas várakozás után egy barna hajú, unott arcú, csinos, fiatal nő nyitotta ki az ajtót.

– Craddock detektívfelügyelő – mondta Craddock.

A fiatal nő hűvösen ránézett roppant vonzó őszemével, és azt mondta:

– Jöjjön be, Miss Blacklock már várja.

A hall, mint Craddock megállapította, hosszú volt és keskeny, és szinte hihetetlenül sok ajtó nyílt belőle.

A fiatal nő benyitott egy bal oldali ajtón: – Craddock felügyelő úr van itt, Letty néni. Mitzi nem volt hajlandó ajtót nyitni. Bezárkózott a konyhába, és olyan panaszosan nyöszörög, hogy az csodás. Azt hiszem, ebédre inkább ne is számítsunk.

Craddock kedvéért még hozzátette magyarázatul: – Tudniillik nem szereti a rendőrséget – aztán eltűnt, becsukva maga után az ajtót.

Craddock előbbre lépett, hogy megismerkedjen a háziasszonnyal.

Magas, energikus külsejű, hatvan év körüli nő állt előtte. Őszes haja, némi természetes hullámmal, disztingvált keretet adott értelmes, határozott arcának. A szeme szürke volt, az álla szögletes, elszánt. Bal fülén sebkötés. Nem festette magát, és jó szabású tweedkosztümöt viselt, pulóverrel, a nyakán pedig meglepetésszerűen egy sor régimódi kámeát – Viktória korabeli emlék, amihez talán szentimentális okokból ragaszkodott, bár egyáltalán nem látszott érzelmesnek.

Közvetlenül mellette egy nagyjából ugyanolyan idős, kerek arcú, izgatott nő: rendetlen fürtjei itt is, ott is kicsúsztak a hajháló alól – Craddock mindjárt sejtette, hogy nem lehet más, mint a Legg közrendőr jelentésében szereplő “Dora Bunner – házbeli hölgy", akinek a neve mellett még ez a nem hivatalos megjegyzés állt: “Dilis."

Miss Blacklock kellemes, művelt hangon szólalt meg:

– Jó napot, felügyelő úr. Bemutatom a barátnőmet, Dora Bunnert – azért van itt, hogy segítsen a háztartásban. Foglaljon helyet. Dohányzik?

Szolgálatban nem, Miss Blacklock.

– Ó, sajnálom.

Craddock egy gyors, tapasztalt pillantással felmérte a szobát. Tipikus Viktória korabeli kettős szalon. Két ablak ebben a szobában, kiugró ablakfülke a másikban ... székek... kanapé… középütt asztal, rajta nagy váza, krizantémokkal... egy másik váza az ablaknál: minden tiszta, barátságos, de nem nagyon eredeti. Csak egyvalami nem illett bele a képbe: egy kis ezüstváza, hervadt ibolyákkal, a két szoba közti boltív mellett álló asztalon. Craddock biztosra vette, hogy Miss Blacklock máskor sohasem tűr meg hervadt virágokat a szobában: most ez a kis váza mutatja, hogy valami rendkívüli dolog történt az egyébként kifogástalanul vezetett háztartásban.

Köszörült egyet a torkán:

– Ha nem tévedek, Miss Blacklock, ez az a szoba, ahol ... öö ... az eset történt?

– Úgy van.

– Ha tegnap este látta volna! – fakadt ki Miss Bunner. – Azt a felfordulást! Két kisasztalt felborítottak ... az egyiknek kitörött a lába ... mindenki ide-oda kapkodott a sötétben ... valaki letette a cigarettáját, és megégette a legszebb bútordarabot. Vannak, akik egyáltalán nem vigyáznak az ilyesmire... főleg a fiatalok ... Szerencsére, a porcelánból nem tört el semmi.

Miss Blacklock szelíden, de határozottan elvágta a szóáradatot:

– Dora, mindez valóban nagyon bosszantó, de nincs semmi jelentősége. Az lesz a legjobb, ha a felügyelő úr kérdez, és mi szépen válaszolunk.

– Köszönöm, Miss Blacklock. Mindjárt rá is térek arra, ami tegnap este történt. Előbb azonban azt szeretném tudni, mikor találkozott először a meghalt fiatalemberrel – Rudi Scherzcel.

– Rudi Scherz? – Miss Blacklock egy kissé meglepődve nézett Craddockra. – Így hívták? Érdekes, azt gondoltam ... Mindegy, nem számít. Először Medenhamben találkoztam vele, amikor bementem vásárolgatni, körülbelül... mikor is? úgy három héttel ezelőtt. Együtt ebédeltünk – mármint Miss Bunner meg én – a Royal Spa Hotelben. Ebéd után, amikor kifelé megyünk, hallom, hogy valaki a nevemen szólít. Ez a fiatalember, volt az. Így kezdte: “Miss Blacklock, ugyebár?" Aztán magyarázkodott, hogy én talán nem emlékszem rá, de ő a montreux-i Hötel des Alpes tulajdonosának a fia – a háború alatt majdnem egy évet töltöttem ott a húgommal.

– Hötel des Alpes, Montreux – jegyezte fel Craddock. – És ön felismerte, Miss Blacklock?

– Nem. Meg kell mondanom, egyáltalán nem emlékeztem rá, hogy valaha is láttam. Ezek a szállodai fiúk, akik a recepcióban ülnek, mind egyformák. Nagyon jól éreztük magunkat Montreux-ben, és a szállodás mindent megtett a

kedvünkért, hát igyekeztem udvariasan viselkedni, és azt mondtam ennek a fiatalembernek, remélem, jól megvan Angliában, mire azt felelte, hogyne, az apja küldte át egy fél évre, szakmai gyakorlatra. Nagyon valószínűnek hangzott.

– És a következő találkozás?

– Körülbelül... igen, tíz napja lehetett: egyszerre csak beállított ide. Nagyon meg voltam lepődve. Bocsánatot kért a zavarásért, de azt mondta, rajtam kívül senki mást nem ismer egész Angliában. És sürgősen pénzre van szüksége, hogy visszamehessen Svájcba, mert az anyja súlyos beteg.

– De Letty nem adott neki – szólt közbe Miss Bunner, lélegzetért kapkodva.

– Nem szeretem az ilyen meséket – mondta Miss Blacklock energikusan. – Ez a fiú nem lehet tisztességes, gondoltam. Pénz kell neki, hogy hazamenjen Svájcba: micsoda ostobaság. Az apja könnyen elintézhetett volna mindent távirati úton. Ezek a szállodások mind ismerik egymást. Arra gyanakodtam, hogy a fiatalember sikkasztott, vagy valami efféléré. Ne higgye, hogy szívtelen vagyok, de hosszú éveken át voltam egy komoly pénzügyi tekintély titkárnője: ilyen tapasztalatokkal nem ül fel az ember minden kölcsönkérőnek. Jól ismerem az összes sirámokat.

– Csak az lepett meg – tette hozzá eltűnődve –, hogy olyan könnyen beletörődött. Rögtön elment, egyáltalán nem erőltette a dolgot. Mintha nem is számított volna rá, hogy megkapja a pénzt.

– Így visszagondolva, lehetségesnek tartja, hogy ez a látogatás csak ürügy volt, valójában szemügyre akarta venni a terepet?

Miss Blacklock nagy nyomatékkal bólintott.

– Most már pontosan erre gondolok. Amikor kikísértem, mondott egyet-mást, a szobákról. Például: “Milyen szép ebédlő" (persze, ebből egy szó sem igaz: szörnyű, sötét kis lyuk), csak azért, hogy benézhessen. Aztán előreugrott, ő nyitotta ki a bejárati ajtót, és azt mondta: “Majd én." Most már azt hiszem, a zárat akarta kitapasztalni. Mellesleg, mint errefelé a legtöbb házban, mi se zárjuk a bejárati ajtót sötétedés előtt. Bárki bármikor besétálhat.

– És az oldalsó ajtót? Úgy tudom, a kertre is nyílik egy ajtó.

– Igen. Azon mentem ki, hogy bezárjam a kacsákat, nem sokkal a vendégek megérkezése előtt.

– Amikor kiment, az ajtó be volt zárva? Miss Blacklock a homlokát ráncolta.

– Nem emlékszem ... Azt hiszem. Az biztos, hogy amikor visszajöttem, én bezártam.

– Ez körülbelül negyed hétkor leltetett?

– Nagyjából.

– És a bejárati ajtó?

– Azt rendszerint csak később zárjuk.

– Tehát Scherz ott könnyen bejöhetett. Vagy esetleg már előbb besurrant, mialatt ön a kacsákkal foglalkozott. Hiszen ismerte a helyszint, tudhatta, hogy hová lehet elbújni: szekrénybe satöbbi. Igen, mindez elég világosnak látszik.

– Bocsánat, de egyáltalán nem világos – mondta Miss Blacklock. – Mi a csudának rendezte meg ezt az ostoba játékot, ezt a körülményes betörő komédiát?

– Sok pénzt tart a házban, Miss Blacklock?

– Körülbelül öt fontot abban az íróasztalban, és talán egy-két fontot a pénztárcámban.

– Ékszert?

Néhány gyűrűt, brosst meg ezeket a kámeákat, amik most rajtam vannak. Be kelt látnia, felügyelő úr, hogy ez az egész ügy tiszta képtelenség.

– Mert nem is betörés volt – kiáltotta Miss Bunner. – Már akkor megmondtam. Bosszú volt! Mert nem adtál neki pénzt! Ezért lőtt rád ... csakis terád ... kétszer.

– Hát igen – mondta Craddock. – Rátérhetünk a tegnap estére. Mi is történt tulajdonképpen, Miss Blacklock? Mondjon el, kérem, mindent, amire vissza tud emlékezni, a lehető legpontosabban.

Miss Blacklock gondolkozott egy pillanatig.

– Az óra ütni kezdett – mondta végül. – Ott, a kandallópárkányon. Emlékszem, épp azt mondtam, hogy ha egyáltalán történni fog valami, most már rövidesen meg kell történnie. Aztán ütött az óra. Mindnyájan odafigyeltünk, senki nem szólt semmit. Ennek az órának szép, dallamos hangja van. Elütötte a két negyedet, aztán egészen váratlanul elaludtak a lámpák.

– Milyen lámpák égtek?

– A falikarok, itt is, a másik szobában is A csillár meg a két kis olvasólámpa nem égett.

– Volt valamiféle villanás vagy csattanás mielőtt a lámpák kialudtak?

– Azt hiszem, nem.

– De esküdni mernék, hogy villant valami – mondta Dora Bunner. – És még csattant is valami egy nagyot. Ijesztő volt!

– És aztán, Miss Blacklock?
– Kinyílt az ajtó.
– Melyik ajtó? Kettőt is látok.
– Ez a közelebbi. A másik szobarész ajtaja egyáltalán nem nyílik – az csak egy olyan vakajtó. Mondom, kinyílt az ajtó, és ott állt egy férfi, revolverrel. Fantasztikus volt ... hihetetlen, de én akkor persze azt hittem, hogy valami ostoba tréfa. Mondott valamit... már nem emlékszem pontosan.
– Kezeket fel, vagy lövök! – segítette ki Miss Bunner drámai hangon.
– Valami effélét – hagyta rá Miss Blacklock, egy kissé bizonytalanul.
– És valamennyien feltartották a kezüket?
– Hát hogyne – mondta Miss Bunner. – Ahányan csak voltunk. Úgy gondoltuk, ez is hozzátartozik a játékhoz.
– Én nem tartottam fel a kezemet – szögezte le Miss Blacklock. – Nem vagyok híve az ilyen szamárságoknak. És bosszantott az egész.
– Aztán?
– A zseblámpa épp a szemembe világított. Nem láttam semmit. Aztán, szinte nem akartam elhinni, de hallottam, hogy egy golyó elsüvít mellettem, és a-fejemtől nem messzire becsapódik a falba. Valaki felvisított, akkor éles fájdalmat éreztem a fülemben, és hallottam a második lövést.
– Borzalmas volt – szólt közbe Miss Bunner.
– És azután mi történt, Miss Blacklock?
– Nehéz leírni... elkábított a fájdalom és a meglepetés. Az a ... az az alak megfordult, úgy látszott, mintha megbotlana, aztán még egy lövés hallatszott, a zseblámpa kialudt, nagy kavarodás és kiáltozás támadt. Mindenki kapkodott, és beleütközött valakibe.
– Ön hol állt, Miss Blacklock?
– Ott állt az asztalnál. Az a váza volt a kezében, az ibolyákkal – mondta elfúlva Miss Bunner.
– Itt voltam. – Miss Blacklock odament a boltív mellett álló asztalkához. – Mellesleg; a cigarettásdoboz volt a kezemben.
Craddock felügyelő szemügyre vette a falat Miss Blacklock mögött: világosan látszott a két lyuk, amit a golyók ütöttek. A golyókat már kivették és elküldték vizsgálatra, hogy megállapítsák, valóban abból a revolverből származnak-e.
– Nem sok híja volt, Miss Blacklock – mondta végül halkan.
– Igenis, rálőtt! – kiáltotta Miss Bunner. – Őrá, csakis őrá! Én láttam. Körbejáratta a zseblámpáját, keresett valakit, és amikor megtalálta, akkor célba vette Lettyt, és rálőtt. Téged akart megölni, Letty.
– Édes Dorám, ezt csak bebeszéled magadnak, mert semmi másra nem tudsz gondolni.
– Igenis, terád lőtt – hajtogatta makacsul Dora. – Téged akart megölni, és amikor nem sikerült, agyonlőtte magát. Biztos, hogy így történt.
– Szerintem esze ágában sem volt agyonlőni magát – mondta Miss Blacklock. – Nem olyan típusnak látszott, aki hajlamos az öngyilkosságra.
– Ön tehát azt hitte, Miss Blacklock, amíg el nem sült a revolver, hogy az egész dolog csak tréfa?
– Természetesen. Mi mást hihettem volna?
– Mit gondolt, kinek juthatott eszébe ez a tréfa?
– Először úgy gondoltad, hogy Patricknak – emlékeztette a barátnőjét Dora Bunner.
– Patrick? – kapta fel a fejét Craddock.
– Fiatal kuzinom, Patrick Simmons – mondta Miss Blacklock, akit bosszantott Dora közbeszólása. – Amikor olvastam azt a hirdetést, arra gondoltam, talán ő akart humorizálni, de nagyon batározottan tagadta.
– És aggódtál, Letty – mondta Miss Bunner. – Igenis aggódtál, hiába próbáltad leplezni. És volt is miért aggódnod. Betették az újságba ... gyilkosság lesz elkövetve... és el is akarták követni: te lettél volna az áldozat! Igenis, ha az az ember jobban céloz, áldozat lettél volna! Jaj, istenem, mi lenne akkor velünk ?
Dora Bunner valósággal reszketett. Az arca felfúvódott úgy látszott, mindjárt kitör belőle a sírás.
Miss Blacklock megpaskolta a vállát:
– Jó, jó, édes Dorám, ne izgasd fel magad. Tudod, hogy megárt. Nincs semmi baj. Ez a dolog mindannyiunkat megviselt, de most már túlvagyunk rajta. Nahát, szedd össze magad, az én kedvemért. Tudod, hogy szükségem van rád a háztartásban. Nem mára várjuk a fehérneműt a mosodából?
– Jaj, istenem, Letty, jó, hogy szólsz! A múltkor is hiányzott egy párnahuzat, talán most visszaküldik. Fel kell jegyeznem. Máris megyek.
– És vidd el azt az ibolyát – mondta Miss Blacklock. – Mindig rettentően utáltam a hervadt virágokat.
– Jaj, de kár. Pedig csak tegnap szedtem. Semeddig se tartott ... jaj, istenem, biztos elfelejtettem vizet tenni a vázába. Milyen bolond vagyok! Mindig elfelejtek valamit. De most már megyek, a fehérnemű miatt. Minden

pillanatban megjöhet.

Buzgón kisietett, mint akinek kutya baja.

– Gyenge lábon áll az egészsége – mondta Miss Blacklock –, minden izgalom megárt neki. Kíváncsi még valamire, felügyelő úr?

– Csak arra, hogy pontosan hányan laknak ebben a házban, és kik azok.

– Férem. Hát rajtam és Dora Bunneren kívül itt van még két fiatal kuzinom, Patrick és Julia Simmons.

– Kuzinok? Ön nem a nagynénjük?

– Nem. Letty néninek hívnak, de valójában csak távoli rokonaim. Az anyjuk a másod-unokatestvérem volt.

– Mindig is itt laktak önnél?

– Nem, dehogy, csak két hónapja. A háború előtt Dél-Franciaországban éltek. Aztán Patrick beállt a haditengerészethez, Julia pedig, azt hiszem, valamelyik minisztériumnál dolgozott. Igen, Llandudnóban. Mikor vége lett a háborúnak, kaptam egy levelet az anyjuktól, hogy nem venném-e magamhoz őket mint fizető vendégeket. Julia gyógyszerész-gyakornok a milchesteri közkórházban, Patrick pedig mérnöknek készül a milchesteri műegyetemen. Mint tudja, Milchester csak negyedórára van ide busszal – szóval, nagyon szívesen befogadtam őket. Nekem úgyis túl nagy ez a ház. Fizetnek egy kis összeget a szállásért meg az ellátásért, és egészen jól megvagyunk. – Miss Blacklock elmosolyodott. – Szeretek fiatal arcokat látni magam körül.

– Úgy tudom, van itt egy Mrs. Haymes nevű hölgy is.

– Igen. Segédkertészként dolgozik a Dayas Hallban, Mrs. Lucasnál. Az ottani melléképületben egy öreg kertész lakik a feleségével, és Mrs. Lucas megkért, hogy adjak szállást Phillipa Haymesnek. Nagyon rendes nő. A férje elesett Olaszországban, van egy nyolcéves kisfia, intézetben tanul, és megegyeztünk, hogy itt tölti a szünidőket.

– Háztartási alkalmazottak?

Minden kedden és pénteken jön a kertész. Hetenként ötször jön egy bejárónő a faluból, Mrs. Hugginsnak hívják, azonkívül van itt nálam egy kimondhatatlan nevű külföldi menekült hölgy, aki a szakácsnői teendőket látja el. Mítzivel sajnos nem lesz könnyű dolga. Üldözési mániában szenved.

Craddock bólintott. (Világosan emlékezett Legg közrendőr jelentésének egy másik, ugyancsak felbecsülhetetlen értékű széljegyzetére. A Dora Bunner nevéhez fűzött “dilis" és a Miss Blacklock jellemzésére szolgáló „oké" után Mitzi minősítése így hangzott: „Hazudik.")

Mintha csak a gondolataiban olvasott volna, Miss Blacklock azt mondta:

– Kérem, ne legyen elfogult szegény Mitzivel szemben, ha majd kiderül, hogy folyton hazudik. Véleményem szerint, mint oly sok esetben, az ő hazugságai mögött is mindig van valami igazság. Például amikor a szörnyű élményeiről mesél, nyilván eltúlozza, és belesző minden rémtörténetet, amit életében olvasott, de azért biztos, hogy valóban nagy megrázkódtatás érte, és legalábbis az egyik hozzátartozóját a szeme láttára ölték meg. Azt hiszem, sok ilyen menekült úgy érzi, talán nem is alaptalanul, hogy annál több megértésre és rokonszenvre számíthat a részünkről, minél szörnyűbb élményekre hivatkozik: ezért túloznak és fantáziálnak.

Kis szünet után folytatta: – Az igazat megvallva, Mitzi egy rémes nőszemély. Mindenkit felidegesít és kihoz a sodrából, gyanakszik és duzzog, folyton lelki életet él, és meg van sértődve. Ennek ellenére őszintén sajnálom.

– Elmosolyodott. – És azt se feledjük el, hogy kitűnően főz, ha kedve van hozzá.

– Majd igyekszem lehetőleg tapintatosan kezelni – nyugtatta meg Craddock. – Az a hölgy, aki beengedett, Miss Julia Simmons volt?

– Igen. Most mindjárt óhajt beszélni vele? Patrick nincs itthon. Phillipa Haymest megtalálja a Dayas Hallban, ahol dolgozik.

– Köszönöm, Miss Blacklock. Akkor, ha lehetne, most Miss Simmonsszal beszélnék.

Hatodik fejezet
Julia, Mitzi és Patrick

1.

Julia bejött, és leült arra a székre, amit előzőleg Miss Blacklock foglalt el: végtelen nyugalma valamiféle okból bosszantotta Craddockot. Kristálytiszta szemmel nézett a felügyelőre, és várta a kérdéseket.

Miss Blacklock tapintatosan kiment a szobából.

– Lenne szíves elmondani, mi is volt tegnap este, Miss Simmons?

– Tegnap este? – mormolta Julia kifejezéstelen szemmel. – Semmi, aludtunk, mint a bunda. Nyilván a visszahatás miatt.

– Úgy értem, este hattól kezdve.

– Ja igen. Hát, jött egy csomó unalmas ember...

– Éspedig?

Julia megint ráemelte áttetsző szemét.

– Miért, talán még nem tudja?

– Ne törődjön vele, Miss Simmons, csak válaszoljon – mondta Craddock nyájasan.

– Bocsánat. Mindig kiborulok az ismétlésektől. Látszik, hogy maga nem ... Szóval, itt volt Easterbrook ezredes meg a felesége, Miss Hinchliffe és Miss Murgatroyd, Mrs. Swettenham és Edmund Swettenham, aztán Mrs. Harmon, a papné. Ebben a sorrendben érkeztek. És ha arra kíváncsi, hogy miket mondtak – mind ugyanazt mondták egymás után. “Látom, már működik a központi fűtés", és “Jaj, de gyönyörű krizantémok!"

Craddock az ajkába harapott. Julia remek utánzó volt.

– Kivéve Mrs. Har-mont. Ennivaló az a nő. Bejön, a kalap majdnem leesik a fejéről, lóg a cipőfűzője, és rögtön azt kérdezi, mikor lesz a gyilkosság? Mindenki szörnyen zavarba jött, mert azt játszották, hogy csak úgy véletlenül néztek be. Letty néni közölte a maga szenvtelen modorában, hogy már nem kell sokat várni. Aztán ütni kezdett az az óra, és amikor vége volt, elaludt a villany, kivágódott az ajtó, és egy álarcos pofa azt mondta: “Fel a kezekkel" vagy valami effélét. Pontosan úgy, mint egy rossz filmben. Kész röhej volt. Aztán kétszer rálőtt Letty nénire, és mindjárt vége lett a röhejnek.

– Hol voltak a jelenlevők, amikor ez történt?

– Amikor elaludt a lámpa? Hát csak úgy álldogáltak összevissza. Mrs. Harmon a kanapén ült ... Hinch (azaz Miss Hinchliffe) katonásan lecövekelt a kandalló előtt.

– Ebben a szobában voltak mind, vagy a másikban?

– Azt hiszem, a legtöbben itt voltak. Patrick átment a másik szobába a sherryért. Easterbrook ezredes, azt hiszem, utánament, de ebben nem vagyok biztos. Mondom, mindenki csak... csak úgy álldogált.

– Ön hol volt?

– Azt hiszem, ott az ablaknál. Letty néni odament a cigarettáért.

– Ahhoz az asztalhoz, a boltív mellett?

– Igen ... és akkor sötét lett, és elkezdődött a rossz film.

– Annak a férfinak volt egy zseblámpája. Mit csinált vele?

– Hát, ránk világított. Irtó erős fénye volt. Káprázott a szemünk.

– Most, kérem, válaszoljon nagyon pontosan, Miss Simmons. Az a férfi mozdulatlanul tartotta a zseblámpát, vagy pedig ide-oda mozgatta?

Julia elgondolkodott. Láthatólag kezdett elmúlni a fásultsága.

– Mozgatta – mondta végül. – Mint egy reflektort a táncparketten: Pont a szemembe világított, aztán körbejárta a szobát, és aztán eldördült a pisztoly. Kétszer.

– Aztán?

– A pofa megpenderült – és Mitzi sivítani kezdett valahol, mint egy sziréna, aztán a zseblámpa kialudt, és még egy lövés hallatszott. Aztán becsukódott az ajtó (lassan, ahogy szokott, egy kicsit nyöszörögve – egész kísérteties), és mi itt álltunk a sötétben, senki se tudta, hogy mit csináljon, és szegény Bunny visított, mint egy malac, Mitzi meg odaát őrjöngött az ebédlőben.

– Mit gondol, az a férfi szándékosan lőtte magát agyon, vagy megbotlott, és véletlenül sült el a revolver?

– Halvány fogalmam sincs róla. Tiszta komédiának látszott az egész. Én azt hittem, valami vicc – amíg meg nem láttam, hogy Letty néninek vérzik a füle. De még ha valaki el is süt egy revolvert, hogy hitelesebb legyen a dolog, akkor is legalább igyekszik minél magasabbra lőni, a fejek fölé, nem igaz?

– Természetesen. Mit gondol, világosan láthatta ez az ember, hogy kire lő? Szóval, hogy Miss Blacklock világosan látszott-e a zseblámpa fényében?

– Fogalmam sincs róla. Én nem őt néztem. Azt a pofát figyeltem.

– Azt szeretném tisztázni, hogy az ön véleménye szerint ez az ember szándékosan célzott-e Miss Blacklockra ... hogy éppen őt akarta-e eltalálni?

Juliát mintha egy kissé meghökkentette volna ez a feltevés.

– Hogy éppen Letty nénit szemelte ki? Nem, azt nem hinném ... Hiszen ha csak úgy le akarta lőni Letty nénit, sokkal jobb alkalmat is találhatott volna. Nem volt semmi értelme, hogy összecsődítse az ismerősöket meg a szomszédokat, és ezzel megnehezítse a dolgát. Bármikor lelőhette volna egy sövény mögül, ahogy az ír lesipuskások szokták, és valószínűleg még csak el se kapták volna utána.

Ez azon csattanós válasz Dora Bunnernak, aki meg van győződve róla, hogy a merényletet szándékosan követték

el Letitia Blacklock ellen, gondolta Craddock.

Egy sóhajjal lezárta a kihallgatást. – Köszönöm, Miss Simmons. Akkor most talán Mitzit venném sorra.

– Vigyázzon, mert élesek a körmei – figyelmeztette Julia. – Kész veszedelem.

2.

Craddock kivonult a konyhába hű testőrével, Fletcherrel. Mitzi épp tésztát sodort, és gyanakodva nézett fel, amikor beléptek.

Fekete haja a szemébe lógott; mogorva volt; bíborvörös dzsömpere és harsányzöld szoknyája nem nagyon illett lisztes ábrázatához.

– Mért kell magának jönni konyhába, rendőr úr? Maga rendőr, igen? Mindig, mindig üldözés van – ach, már szokhattam volna meg. Mindig mondják, itt Angliában más: de nem, ugyanaz. Maga jön engem kínozni, igen, akarja, hogy én mondjak mindenfélét, de én nem fogom mondani semmit. Maga akarja letépni körmömet, és teszi a bőrömre égő gyufát – igen, és még rosszabbakat is. De én nem fogom beszélni, hallja? Én nem fogom mondani semmit – egy szót se nem. És maga fog küldeni engem koncentrációs táborba, és én nem bánom.

Craddock elgondolkodva nézte, azt latolgatva, mi lenne a támadás legjobb módszere.

– Jó, akkor vegye a kabátját-kalapját.

– Mit mondja maga? – döbbent meg Mitzi.

– Vegye a kabátját-kalapját, és gyerünk. Nincs nálam a körömletépő masina meg a többi hókuszpókusz. Az ilyesmit az őrszobán tartjuk. Megvan a bilincs, Fletcher?

– Uram! – mondta Fletcher őszinte elismeréssel.

– De én nem akarom jönni! – visította Mitzi hátrahúzódva.

– Akkor válaszoljon rendesen, ha én is rendesen kérdezem. Ha akarja, jelen lehet a jogi képviselője.

– Ügyvéd? Én nem szeretem ügyvédet. Én nem akarom ügyvédet.

Letette a sodrófát, megtörülte a kezét egy konyharuhában, és leült.

– Mit akarja tudni? – kérdezte mogorván.

– Mondja el, mi történt itt tegnap este.

– Tudja úgyis maga nagyon jól, mi történt.

– Magától akarom hallani.

– Én akartam elmenni. Ezt ő nem mesélte? Mikor láttam az újságba a gyilkosságot. Akartam elmenni. De ő nem engedett. Ő nagyon kemény – nincs érzés. Csinálta, hogy maradjak. De én tudtam – tudtam, mi fog megtörténni. Tudtam, hogy engem fognak meggyilkolni.

– De nem gyilkolták meg, igaz?

– Nem – ismerte el Mitzi kelletlenül.

– Hát akkor mesélje el szépen, mi is történt.

– Én voltam ideges. Igen, voltam nagyon ideges. Egész este. Hallok mindenféléket. Emberek jönnek-mennek. Egyszer gondolom, valaki van a hallban, és lopakodja – de csak Mrs. Haymes, ő jön házba az oldali ajtón (hogy ne piszkolja a bejárati lépcsőt, azt mondja. Nagyon törődik ő a tisztaságot!). Ő is van egy náci, az a szőke haj és kék szeme, és büszke, és lenézi engem, és gondolja, én vagyok ... én vagyok egy semmi.

– Hagyjuk most Mrs. Haymest.

– Mit képzeli, ő kicsoda? Talán volt neki drága egyetemi tanulmányok, mint nekem? Van neki közgazdasági diploma? Nem, ő csak egy bérbe munkás. Ássa földet, és vágja füvet, és kapja bérét minden szombaton. Mit képzeli, ő úrinő?

– Mondom, hogy hagyjuk Mrs. Haymest. Folytassa.

– Viszem sherryt, poharakat meg a kicsi sütemények, amit csináltam nagyon szépen, be a szalonba. Akkor csengetnek ajtón, és megyek kinyitni. Mindig újra megyek kinyitni. Ez nagy megalázás – de én megyek. Aztán megyek vissza tálalószobába, és kezdek pucolni ezüstöt, és gondolok, ez nagyon jó, mert ha akarják engemet meggyilkolni, ott van nekem kézben egy szeletelőkés, jó éles.

– Még szerencse, hogy erre is gondolt.

– Akkor hirtelen – hallom lövéseket. Gondolok: “Ez meglett – most történik." Szaladok át ebédlőn (a másik ajtó nem akarja kinyílni), állok egy pillanat, hallgatom, és akkor van még egy lövés meg egy nagy puffanás, kint a hallban, és én nyomom kilincset, de be van zárva kívül. Én ott be vagyok zárva, mint egy egérfogó És nekem rettenetes félelem. Akkor visítok és visítok, és dörömbözök ajtót. Aztán végre, végre, fordítják a kulcsot, és kiengedik. Aztán én hozok gyertyákat, sok-sok gyertyákat, és megint lesz lámpa, és látok vér – vér! Ach, Gott in Himmel, vér! Én nem most először látok vér. Nekem, kistestvér – látok, mikor megölik szemem előtt – látok vér az utcán – emberekre lövik, meghalnak – én ...

– Igen – mondta Craddock felügyelő. Köszönöm szépen.
– És most – fejezte be Mitzi drámaian most tartóztasson le engem, és vigyen börtönbe!
– Arra még ráérünk – mondta Craddock felügyelő.

3.

Craddock és Fletcher a hallon át ment kifelé, amikor a bejárati ajtó hirtelen feltárult, és egy jóvágású, magas fiatalember csaknem beléjük ütközött.
– Hűha, hekusok! – kiáltotta a fiatalember.
– Mr. Patrick Simmons?
– Eltalálta, felügyelő úr. Ön ugyebár a felügyelő, a másik úr pedig az őrmester?
– Eltalálna, Mr. Simmons. Ráér egy percre?
– Ártatlan vagyok, felügyelő úr. Esküszöm, hogy ártatlan vagyok!
– Kérem, Mr. Simmons, ne bohóckodjon velem. Még sok mindenkivel beszélnem kell, és nem szeretném vesztegetni az időt. Az ott milyen szoba? Bemehetek?
– Az, kérem, az úgynevezett dolgozószoba – bár minálunk nem mindenki dolgozó.
– Úgy hallottam, ön valamiféle tanulmányokat folytat – mondta Craddock.
– De most a matematika túlságosan igénybe vett, úgyhogy hazajöttem.
Craddock felügyelő annak rendje és módja szerint elmondatta a fiatalemberrel, mi a neve, mikor született, mit csinált a háború alatt,
– Most pedig, Mr. Simmons, lenne szíves elmondani, mi történt tegnap este?
– Volt nagy dínomdánom. Pontosabban, Mitzi csinált néhány remek süteményt, Letty néni pedig új üveg sherryt bontott ...
Craddock félbeszakította:
– Új üveget? Régi üveg is volt?
– Igen: Félig még tele. De Letty néni azt valahogy nem óhajtotta bevetni.
– Miért, ideges volt?
– Azt éppen nem mondhatnám. Tudja, ő nagyon érzékeny. Szerintem az öreg Bunny ültette a bogarat a fülébe – egész nap károgott, mint egy vészmadár.
– Vagyis Miss Bunner határozottan tartott valamitől?
– Hogyne, elemében volt.
– Ő tehát komolyan vette a hirdetést?
– Tisztára begyulladt tőle.
– Miss Blacklock állítólag úgy vélte, amikor megmutatták neki a hirdetést, hogy önnek valami köze van hozzá. Vajon miért?
– Na persze, itt mindenért én vagyok a hibás!
– Vagyis semmi köze nem volt hozzá, Mr. Simmons?
– Nekem? Semmi a világon.
– Látta-e azelőtt ezt a Rudi Scherzet, vagy beszélt is vele?
– Soha életemben nem láttam.
– De ön azért szokott ilyesféle vicceket csinálni, nem?
– Ki mondta ezt? Amiért Bunnynak egyszer egy almáspitét tettem az ágyába... Mitzinek meg küldtem egy levelezőlapot, hogy vigyázzon, mert a Gestapo a nyomában van...
– Mondja el pontosan, hogy mi történt.
– Épp átmentem a kisszalonba az italért, amikor hipp-hopp, elaludtak a lámpák. Visszafordultan, és a küszöbön ott állt egy fickó, és azt mondta: “Kezeket fel", mire mindenki sápítozni meg visítani kezdett, én meg arra gondoltam, mi lenne, ha rárohannék, de akkor durr, elsütötte a pisztolyát, és mindjárt összeesett, a zseblámpája kialudt, úgyhogy megint sötét lett, és Easterbrook ezredes vezényelni kezdett, mint a kaszárnyában: „Lámpát!", én meg veszem elő az öngyújtómat – de mit gondol, meggyulladt? Jó sokáig kellett csattogtatni, a fene egye meg.
– Önnek az volt a benyomása, hogy az idegen szántszándékkal Miss Blacklockra célzott?
– Honnan tudjam? Szerintem inkább csak úgy elsütötte a revolvert, viccből – aztán rájött, hogy ez azért erős volt egy kicsit.
– És agyonlőtte magát?
– Elképzelhető. Utána megnéztem az arcát: afféle gyáva kis tolvajocskának látszott, aki egykettőre berezel.
– És biztos, hogy azelőtt sohasem látta?
– Egész biztos.

– Köszönöm, Mr. Simmons. Most szeretném kikérdezni a többieket is, akik itt voltak tegnap este. Ön szerint mi lenne a legjobb sorrend?

– Hát először talán beszéljen Phillipával Mrs. Haymesszel –, itt dolgozik a Dayas Hallban. A kapu majdnem szemben van a miénkkel. Aztán Swettenhaméket ajánlom: ők laknak a legközelebb. Bárki útbaigazítja.

Hetedik felezet
A többiek

1.

A Dayas Hallnak bizony nem tett jót a háború. A tarackfű lelkesen kisajátította a spárga-ágyak birodalmát, melynek egykori dicsőségéről már csak néhány bólogató levélcsomó tanúskodott. Mindenütt vígan tenyészett az aggkóró, a szulák és az összes többi gyomnövény.

A veteményest azonban helyenként már kezdték ismét ráncba szedni itt találkozott Craddock egy savanyú képű öregemberrel, aki tűnődve álldogált az ásójára támaszkodva.

– Mrs. Haymest keresi az úr? Én bizony nem tudom, hol találja. Mindig csak a maga feje után megy. Nem kér a jó tanácsból. Pedig én megmutatnám neki – nagyon szívesen –, de hát úgyis hiába, ezek a fiatal hölgyek nem hallgatnak senkire! Azt hiszik, ők már mindent tudnak, mert nadrág van rajtuk, aztán traktorra ülnek. Csakhogy ide kertész kellene ám. A kertészkedést meg nem lehet egy nap alatt megtanulni. Kertész kéne ide.

– Azt látom – mondta Craddock.

Az öreg valamilyen okból szemrehányásnak fogta fel ezt a megjegyzést.

– Hát hogy képzeli az úr, mit kezdjek én egy ekkora kerttel? Azelőtt három ember meg egy fiú volt itt. Most is annyi kéme. Pedig én úgy dolgozok, hagy azt nem sokan csinálnák utánam. Van úgy, hogy este nyolcig itt vagyok. Este nyolcig.

– Hogy tud olyan későig dolgozni? Olajlámpánál?

– Na, nem úgy mondom, hogy ősszel. Akkor persze nem. Hanem nyáron, késő estig.

– Aha – mondta Craddock. – Hát akkor megkeresem Mrs. Haymest.

Az öregben feltámadt némi érdeklődés.

– Miért keresi? Maga a rendőrségről van, csinált valamit a hölgyike, vagy csak amiatt, ami a Little Paddocksban volt? Álarcos csirkefogó, be a szobába, revolverrel. Ez se történt volna meg a háború előtt. Katonaszökevények, én mondom. Járják az országot, nem félnek semmitől, Mért nem fogdossa össze őket a katonaság?

– Fogalmam sincs róla – mondta Craddock. – Gondolom, ez a betörés nagy port vert fel itt, igaz?

– De még milyet. Hová jutunk, ha ez így megy tovább? Ned Barker is mondta. Attól a sok mozitól van, azt mondja. Tom Riley meg azt mondja, kár volt annyi idegent beereszteni az országba. Azt mondja, biztos benne van az a boszorkány is, a Miss Blacklock szakácsnője. Mit tudom én, azt mondja, tán kommunista vagy még annál is rosszabb – nem kérünk az ilyenekből. Marlene meg, tudja, a csaposlány, azt hajtogatja, hogy valami nagyon értékes dolognak kell ott lenni Miss Blacklocknál. Nem mintha szemet szúrna, azt mondja, mert Miss Blacklock nagyon egyszerű ruhákban jár, csak az a nagy hamis gyöngysor van a nyakán. Na de ha mégse volna hamis, azt mondja – erre meg Florrie (az öreg Bellamy lánya) azt mondja, ne beszélj már, az csak olyan utánzat, azt mondja, a vak is látja, hogy csak bizsu. Bizsu: így mondják ők a hamis ékszert. Azelőtt római gyöngy volt a neve, meg párizsi gyémánt – az én feleségem szobalány volt, hát csak tudom. Mindegy: ez is üveg, az is üveg! Biztos az is “bizsu", amit Miss Simmons szokott kirakni magára, arany borostyánleveleket meg kutyákat meg effélét. Igazi aranyat manapság már nemigen látni – még a jegygyűrűket is abból a szürke platinamicsodából csinálják. Hitvány holmi, én azt mondom: hiába kerül annyi temérdek pénzbe.

Az öreg Ashe lélegzetvételnyi szünetet tartott, majd így folytatta:

– Aztán Jim Huggins is elmondta a véleményét: “Miss Blacklock nem tart sok pénzt a házban, nekem elhihetik", azt mondja. Pedig ő csak tudja, mert a felesége oda jár takarítani a Little Paddocksba, és olyan asszony, hogy nincs titok előtte. Nagyon szeret ám szaglászni.

És a férje szerint hogy vélekedik Mrs. Huggins a dologról?

– Úgy, hogy, Mitzi biztos benne van, ezt mondja az asszony. Olyan, mint egy sárkányt, meg aztán nagyon fenn hordja az orrát. A múltkor is leprolizta Mrs. Hugginst, a szemébe.

Craddock csak állt egy pillanatig, próbálta helyre tenni rendszerető agyában az öreg kertész mondókájának

lényegét. Elég jó keresztmetszetet kapott a Chipping Cleghorn-i közvéleményről, de úgy vélte, mindez nemigen segíti előbbre a munkájában. Végül indulni készült, az öreg pedig kelletlenül utánaszólt:

– Az almáskertben tán megtalálja. Fiatalabb, mint én, neki könnyebb leszedni az almát.

És Craddock csakugyan ott találta Phillipát az almáskertben. Először is két térdnadrágos, formás lábszárat látott, ahogy épp könnyedén lecsúsztak az egyik fa törzsén. Aztán ott állt előtte Phillipa kipirult arccal, az ágaktól összekuszált hajjal, és riadtan nézett rá.

Jó Rosalinda lenne belőle, gondolta mindjárt Craddock; Craddock detektívfelügyelő ugyanis lelkes Shakespeare-rajongó volt, és nagy sikerrel lépett fel a méla Jacques szerepében; amikor a rendőrárvák javára egyszer előadták az *Ahogy tetszik*-et.

Egy pillanat múlva módosította a véleményét. Phillipa Haymes túl merev lenne Rosalindának: a szőkesége és a szenvtelensége tipikusan angol, de inkább a huszadik századból, mint a tizenhatodikból. Jól nevelt angol nő, akiben nincs egy szikrányi érzelmesség, se huncutság.

– Jó napot, Mrs. Haymes. Remélem, nem ijesztettem meg. Craddock detektívfelügyelő vagyok, a middleshire-i rendőrségről. Szeretnék egy kicsit elbeszélgetni önnel.

– A tegnap este történtekről?

– Úgy van.

– Sokáig fog tartani? Nem lenne jobb, ha...

Phillipa tanácstalanul nézett körül.

Craddock egy kidőlt fatörzsre mutatott.

– Csak így fesztelenül – mondta nyájasan. – És nem szeretném túl sokáig feltartani a munkájában.

– Köszönöm.

– Csak a rend kedvéért. Tegnap este hánykor ment haza munka után?

– Fél hat körül. Vagy húsz perccel tovább maradtam a szokottnál, mert be akartam fejezni az öntözést a melegházban.

– Melyik ajtón ment be?

– Az oldalsón. Arra rövidebb az út, a kacsaólak és a tyúkketrecek mellett. Nem kell megkerülni a házat, és a bejárat se lesz piszkos. Néha elég sáros lábbal érek haza.

– Mindig ezt az utat választja?

– Igen.

– Az ajtó nem volt bezárva?

– Nem. Nyáron rendszerint tárva-nyitva hagyjuk. Ilyenkor már becsukjuk, de nem zárjuk. Elég sokat közlekedünk arrafelé mindannyian. Mikor aztán hazaértem, bezártam.

– Mindig be szokta zárni?

– Körülbelül egy hete. Hat óra felé, ugye, most már sötétedik. Miss Blacklock este még kimegy néha bezárni a kacsákat meg a tyúkokat, de többnyire a konyhaajtón át.

– Egészen biztos, hogy ön tegnap bezárta az oldalsó ajtót?

– Igen, biztos.

– Értem. És mit csinált, miután bement a házba?

– Lerúgtam a sáros lábbelimet, aztán felmentem az emeletre fürödni és átöltözni. Utána lejöttem, és tapasztaltam, hogy valamiféle összejövetel készül. Addig semmit se tudtam erről a bolondos hirdetésről.

– Most, kérem, mondja el pontosan, mi történt, amikor a betolakodó megjelent.

– Hát egy szerre csak elaludtak a lámpák...

– Ön hol volt?

– A kandalló mellett. Az öngyújtómat kerestem, mert úgy emlékeztem, hogy ott hagytam valahol. A lámpák elaludtak – és mindenki vihogott. Aztán kivágódott az ajtó, az az ember ránk fogta a zseblámpáját meg a revolverét, és azt mondta, tegyük fel a kezünket.

– Ön eleget tett a felszólításnak?

– Hát nem. Azt hittem, valami viccről van szó, fáradt voltam, és úgy gondoltam, nem kell igazán feltartanom a kezemet.

– Szóval önt inkább untatta az egész?

– Úgy valahogy. Aztán eldördült a revolver. Fülsiketítő hangja volt, és akkor komolyan megijedtem. A zseblámpa körbelendült, leesett, kialudt, és Mitzi elkezdett visítani. Mint amikor disznót ölnek.

– És a zseblámpa fénye teljesen elvakította?

– Nem, azt nem mondhatnám. De azért elég erős lámpa volt. Egy pillanatra megvilágította Miss Bunnert – úgy nézett ki, mint egy kísértet: holtsápadt volt, tátva maradt a szája, kidülledt a szeme.

– Az az ember mozgatta a zseblámpát?

– Hogyne, körbepásztázta vele az egész szobát.
– Mintha keresne valakit?
– Nem, azt nem hiszem. – És aztán, Mrs. Haymes?
Phillipa Haymes a homlokát ráncolta.
– Aztán rettenetes felfordulás és kavarodás támadt. Edmund Swettenham meg Patrick Simmons felkattintotta az öngyújtóját, kimentek a hallba, mi utánuk, és valaki kinyitotta az ebédlőajtót – ott nem aludt el a lámpa –, és Edmund Swettenham adott Mitzinek egy hatalmas pofont, amitől mindjárt elmúlt a visítóroham, és aztán megnyugodott egy kicsit.
– Ön látta a holttestet?
– Láttam.
– Ismerős volt, látta már azelőtt is?
– Soha.
– Mit gondol, baleset történt, vagy szándékosan lőtte agyon magát?
– Fogalmam sincs róla.
– Nem találkozott vele, amikor előzőleg a házban járt?
– Nem. Az biztosan délelőtt volt, amikor én nem vagyok otthon. Egész nap dolgozom.
– Köszönöm, Mrs. Haymes. Még egy utolsó kérdés. Van önnek valamilyen értékes ékszere? Gyűrű, karkötő, efféle?
Phillipa megrázta a fejét.
– A jegygyűrűm ... egy-két bross.
– És nem tudja, másnak van-e valamilyen értékes holmija a házban?
– Nem. Persze, az ezüst étkészlet nagyon szép ... de semmi különös.
– Köszönöm, Mrs. Haymes.

2.

Amikor Craddock visszafelé ment a veteményesen át, szembetalálkozott egy nagy, vörös arcú hölggyel, aki láthatólag szoros fűzőt viselt.
– Jó napot – mondta a hölgy harciasan. – Mit keres itt?
– Mrs. Lucas? Craddock detektívfelügyelő vagyok.
– Aha, maga az. Bocsánat. Nem szeretem, ha idegenek járkálnak a kertemben, és feltartják a kertészeket. De magának nyilván ez a kötelessége.
– Úgy van.
– Szeretném megkérdezni, számíthatunk-e rá, hogy megismétlődik, ami tegnap este Miss Blacklocknál történt? Egy gengszterbandával állunk szemben?
– Merem állítani, Mrs. Lucas, hogy nem.
– Manapság túl sok a rablás. A rendőrség nem áll a helyzet magaslatán. – Craddock nem szólt semmit. – Biztos Phillipa Haymes-szel beszélt, igaz?
Hallani akartam a beszámolóját, hiszen szemtanú volt.
– És persze nem várhatott egy óráig. Méltányosabb lett volna, ha munkaidőn kívül hallgatja ki, nem pedig, amikor én fizetem.
– Sietnem kell vissza a rendőrségre.
– Persze, manapság ne is várjunk méltányosságot. És azt se, hogy valaki rendesen ledolgozza az idejét. Reggel mindjárt elkésnek, fél óra hosszat csak pepecselnek. Aztán abbahagyják, mert tízóraizni kell. Elered az eső, és még nem végeztek semmit. Ha azt mondom, le kell nyírni a füvet, mindig baj van a fűnyíró géppel. És öt-tíz perccel a munkaidő vége előtt már be is fejezték.
– Mrs. Haymes azt mondja, tegnap öt óra helyett öt óra húszkor ment el innen.
– Jó, az lehet. Meg kell adni, Mrs. Haymes rendesen végzi a munkáját, de azért előfordult egypárszor, hogy kijöttem ide, és sehol se találtam. Tudom, jó házból való úrinő, és az ember igyekszik segíteni ezeken a szegény fiatal hadiözvegyeken. Pedig éppen elég bosszúságot okoz. Itt vannak ezek a hosszú iskolai szünidők, és úgy állapodtunk meg, hogy olyankor több szabad ideje lesz. Mondtam neki, hogy manapság kitűnő táborok vannak, oda lehet küldeni a gyerekeket, sokkal jobb nekik, és jobban is szórakoznak, mint a szüleik társaságában. Még a nagy vakációra se kell hazamenniük.
– És Mrs. Haymes nem lelkesedett ezért a megoldásért?
– Olyan makacs, mint egy öszvér. Pont abban az évszakban, amikor szinte mindennap nyírni és vonalazni kellene a teniszpályát. Az öreg Ashe nem tud meghúzni egy egyenes vonalat. De énrám persze senki sincs

tekintettel !

– Gondolom, Mrs. Haymes kisebb fizetést kap a szokásosnál.

– Hát persze. Miért, talán többet érdemelne?

– Nem, dehogy – mondta Craddock. – Viszontlátásra, Mrs. Lucas.

3.

– Iszonyatos volt – mondta Mrs. Swettenham boldogan. – Igazán: iszonyatos ... és komolyan, szerintem jobban meg kellene nézni a Gazette irodájában, hogy miféle hirdetéseket vesznek fel. Mikor elolvastam, mindjárt éreztem, hogy nagyon furcsa. Mondtam is, igaz, Edmund?

– Nem emlékszik rá, Mrs. Swettenham, mit csinált, amikor kialudtak a lámpák?

– Jaj, erről az öreg dadusom jut eszembe!

“Hol volt Mózes, amikor kialudt a fény?" Amire persze ez a válasz: “A sötétben." Pont úgy, mint tegnap este. Csak állt mindenki, és nem tudta, mi lesz. És aztán, tudja, az az izgalom, amikor hirtelen koromsötét lett. És nyílik az ajtó, ott áll egy homályos alak revolverrel meg azzal a vakító lámpával, és egy ijesztő hang azt mondja: “Pénzt vagy életet!" Jaj, én rettentően élveztem. Aztán persze egy pillanat múlva már iszonyú volt. Igazi golyók, és csak úgy fütyülnek az ember füle mellett! Mint egy rajtaütés a háborúban, az is pont ilyen lehetett.

– Ön akkor éppen hol állt vagy ült, Mrs. Swettenham?

– Várjon csak, hol is voltam? Kivel beszélgettem, Edmund?

– Halvány fogalmam sincs róla, mama.

– Talán Miss Hinchliffe-től kérdeztem, hogy adjunk-e csukamájolajat a tyúkoknak, ha hideg az idő? Vagy Mrs. Harmontól ... nem, ő csak akkor érkezett. Azt hiszem, Easterbrook ezredessel beszélgettem ... épp azt mondtam, hogy szerintem nagyon veszélyes, ha atomkutató központot állítanak fel Angliában. Inkább egy lakatlan szigetet válasszanak, mert hátha szétszóródik a radioaktív anyag.

– Nem emlékszik rá, hogy állt-e vagy ült?

– Hát nem mindegy, felügyelő úr? Valahol az ablaknál voltam vagy a kandalló mellett, mert biztos, hogy egészen közel voltam az órához, amikor ütni kezdett. Azt az izgalmas pillanatot! Ahogy vártuk, hogy tényleg történik-e valami.

– Azt mondja, a zseblámpának vakító fénye volt. Egyenesen önre esett?

– Pont a szemembe világított. Nem láttam semmit.

– És az az ember szilárdan tartotta a lámpát, vagy pedig ide-oda mozgatta, sorban mindenki felé?

– Nem is tudom. Te sem emlékszel, Edmund?

– Mozgatta, elég lassan, mindenkit megvilágított, mintha látni akarná, hogy mit csinálunk. Gondolom, azért, nehogy egyszerre csak rárohanjunk.

– És ön a szobának pontosan melyik részében tartózkodott, Mr. Swettenham?

– Julia Simmonsszal beszélgettem. Mind a ketten a szoba közepén álltunk – a nagyobbik szobában.

– Mindenki a nagyobbik szobában volt, vagy a másikban is volt valaki?

– Azt hiszem, Phillipa Haymes átment a kisebbikbe. Ott lehetett a távolabbi kandallónál. Mintha keresett volna valamit.

– Nincs elképzelése a harmadik lövésről: mi lehetett, öngyilkosság vagy baleset?

– Semmilyen elképzelésem nincs róla. Az az ember hirtelen megpenderült, és elvágódott – de nagyon zavaros volt az egész. Ne feledje, hogy valójában semmit se lehetett látni. Aztán az a menekült nő üvöltözni kezdett, mint akit elevenen nyúznak.

– Úgy tudom, ön nyitotta ki az ebédlőajtót, és akkor az a nő kijött.

– Igen

– Biztos, hogy az ajtó kívülről volt bezárva?

Edmund fürkésző szemmel nézett rá:

– Egészen biztos. Csak nem képzeli, hogy...

– Csak a tényeket akartam tisztázni. Köszönöm, Mr. Swettenham.

4.

Craddock felügyelőnek meglehetősen sok időt kellett eltöltenie Easterbrook ezredeséknél, Kénytelen volt végighallgatni egy hosszú értekezést az ügy lélektani vonatkozásairól.

– Lélektani módszer: csakis ez a korszerű – közölte az ezredes. – Meg kell érteni a bűnözőt. Aki például annyit tapasztalt, mint én, itt is világosan látja, hogy mi a helyzet. Mért teszi be az a fickó a hirdetést? Lélektan. Reklámot

akar csinálni magának: feltűnési viszketegség. Eddig kutyába se vették, a Spa Hotel többi alkalmazottja talán le is nézte, mint idegent. Lehet, hogy volt egy lány is, aki fütyült rá. Most magára akarja irányítani a figyelmet. Mert ki a főbálvány manapság a moziban? A gengszter, a vagány? Jó, akkor ő is vagány lesz. Erőszakos betörés. Álarc? Revolver? De közönség is kell: anélkül nem ér semmit az egész. Hát ő gondoskodik róla, hogy legyen közönség. Aztán a döntő pillanatban túljátssza a szerepét. Már nemcsak betörő, hanem gyilkos. Elsüti a pisztolyt, vaktában ...

Craddock felügyelő boldogan kapott a szón:

– Azt mondja: “vaktában", ezredes úr. Nem gondolja, hogy egy meghatározott célpontra tüzelt – tudniillik Miss Blacklockra?

– Ugyan kérem! Mondom, hogy csak elsütötte a pisztolyát, vaktában. És éppen ettől tért magához. A golyó eltalált valakit – igaz, csak megkarcolta, de ő ezt nem tudhatta. Hirtelen felocsúdik. Mindaz, amit kitalált – az egész komédia –, most már valóság. Rálőtt valakire – talán meg is ölt valakit. Mindennek vége. Így aztán pánikba esik, és maga ellen fordítja a fegyvert.

Easterbrook ezredes elhallgatott, öntudatosan megköszörülte a torkát, és elégedett hangon mondta: – Világos, mint a nap: ez a véleményem.

– Igazán csodálatos, Archie, milyen pontosan tudod, mi történt – mondta Mrs. Easterbrook.

A hangjából szinte kicsordult a lelkes elismerés.

Craddock felügyelő is úgy vélte, hogy csodálatos, de azért nem volt annyira lelkes.

– Ezredes úr pontosan hol tartózkodott a szobában, amikor eldördültek a lövések?

– A feleségemmel voltam ... a szoba közepén, egy asztal mellett, amin virágok álltak.

– Én meg beléd kapaszkodtam, Archie, amikor megtörtént, igaz? Rettenetesen megijedtem. Muszáj volt beléd kapaszkodnom.

– Szegény kis cicám – mondta tréfásan az ezredes.

5.

A felügyelő egy disznóól mellett kapta el Miss Hinchliffe-et.

– Kedves jószágok – mondta Miss Hinchliffe, egy ráncos, rózsaszínű hátat vakargatva. – Szépen fejlődik, igaz? Karácsony körül meglesz a jó sonka. Na, mit óhajt tőlem? Tegnap este megmondtam a rendőreinek, hogy fogalmam sincs róla, ki volt az az ember. Sose láttam errefelé ólálkodni, vagy mit tudom én. Mrs. Mopp, a bejárónőnk azt mondja, Medenham Wellsben dolgozott, az egyik nagy szállodában. Miért, nem ott gengszterkedett, ha erre volt gusztusa? Sokkal jobb fogást csinálhatott volna.

Hát igen, az biztos, -.gondolta Craddock, és folytatta az adatgyűjtést.

– Ön pontosan hol volt a kritikus pillanatban?

– Kritikus pillanat? Eszembe jut, amikor légós voltam. Akkor átéltem egy-két kritikus pillanatot, elhiheti. Hol voltam, amikor elkezdődött a lövöldözés? Erre kíváncsi?

– Úgy van.

– A kandallópárkánynak dőltem, és alig vártam, hogy végre megkínáljanak egy pohár itallal – felelte Miss Hinchliffe habozás nélkül.

– Mit gondol, a merénylő vaktában sütötte el a pisztolyt, vagy célzott valakire?

– Mármint Letty Blacklockra? Honnan az ördögből tudnám? Utólag a fene se tud visszaemlékezni, hogy az embernek mi volt a benyomása, vagy hogy mi is történt tulajdonképpen. Én csak annyit tudok, hogy sötét lett, az a zseblámpa körbevilágította a szobát, mindenkit elvakított, aztán eldördültek a lövések, és én azt gondoltam magamban: Ha ez a taknyos Patrick Simmons hülyéskedik már megint, pláne egy töltött revolverrel, a végén még megsebesít valakit.

– Azt hitte, Patrick Simmons a tettes?

– Hát az volt a valószínű. Edward Swettenham egy intellektuális lélek, könyveket ír, és megveti a bohóckodást, az öreg Easterbrook ezredesnek meg nincs humora az ilyesmihez. Patrick az más: vagány gyerek. De azért bocsánatot kérek, hogy őt gyanúsítottam.

– A barátnője is Patrick Simmonsra gondolt?

– Murgatroyd? Kérdezze meg tőle. De nagyon értelmes válaszokra ne számítson. Kint van a gyümölcsösben. Odakiabálok neki, ha akarja.

És Miss Hinchliffe elbődült sztentori hangján:

– Hé, Murgatroyd ...

– Megyek ... – hallatszott a cincogó válasz.

– Siess: rendő-ő-őrség! – harsogta Miss Hinchliffe.

Miss Murgatroyd már be is futott, szapora ügetésben, lélekszakadva. A szoknyája félrecsúszott, haja kiszabadult

a nem egészen megfelelő hajhálóból. Jóindulatú, kerek arca szinte sugárzott.

– Scotland Yard? – kérdezte elfúlva. – Nem is álmodtam. Különben ki se mentem volna a házból.

– Eddig még nem fordultunk a Scotland Yardhoz, Miss Murgatroyd. Craddock felügyelő vagyok, Milchesterből.

– Ennek roppant örülök – mondta tétován Miss Murgatroyd. – Sikerült valamilyen nyomra bukkannia?

– Murgatroyd, hol voltál a bűncselekmény pillanatában? – kérdezte Miss Hinchliffe. – A felügyelő úr most erre kíváncsi. – Rákacsintott Craddockra.

– Jaj nekem – tátogott Miss Murgatroyd. – Hát persze, tudhattam volna. Az alibi, ugyebár. De tényleg, hol is voltam? Ott, ahol a többiek.

– Ahol én voltam, ott nem voltál – mondta Miss Hinchliffe.

– Jaj, Hinch, tényleg nem? Hát persze, a krizantémokat néztem. Őszintén szólva, elég hitványak voltak. És akkor megtörtént... csak én nem is tudtam, hogy megtörtént... akarom mondani, nem tudtam, hogy ilyesmi történhet. Egy pillanatig se gondoltam, hogy a revolver igazi... és milyen kínos volt az a sötétség meg az a szörnyű visítozás. Tudja, én egészen másra gondoltam. Azt hittem, a nőt gyilkolják ... tudniillik, azt a menekültet. Azt hittem, neki vágják át a torkát valahol kint a hallban. Nem tudtam, hogy férfi ... szóval azt se tudtam, hogy egy férfi jött be a házba. Tudja, olyan hirtelen jött ... egy hang: “Tessék feltenni a kezeket."

– “Fel a mancsokkal!" – igazította ki Miss Hinchliffe. – Még hogy “tessék"!

– Szörnyű, de meg kell vallanom: amíg az a nő el nem kezdett visítani, szinte élveztem a dolgot. Csak a sötétség volt nagyon kínos, és valaki rálépett a tyúkszememre. Rémes volt. Mire kíváncsi még, felügyelő úr?

– Semmire – mondta Craddock felügyelő, és tűnődve nézett Miss Murgatroydra. – Azt hiszem, ennyi tökéletesen elég.

Miss Hinchliffe kurtán vakkantva felnevetett.

– A felügyelő úrnak megvan rólad a véleménye, Murgatroyd.

– De Hinch, én igazán boldogan elmondok mindent, amit csak tudok – védekezett Miss Murgatroyd.

– A felügyelő úr köszöni, de nem kér belőle – mondta Miss Hinchliffe.

Craddockra nézett: – Ha térkép alapján járja be a terepet, akkor gondolom, most a paplak következik. Ott talán felszedhet valamit. Mrs. Harmon olyan csacskának látszik, mint aki kettőig se tud számolni, de néha az az érzésem, hogy nem egészen üres a feje. Valami van benne, az biztos.

Miközben a távolodó Craddock és Fletcher őrmester alakját nézték, Amy Murgatroyd izgatottan kifakadt.

– Jaj, Hinch, ugye rémesen viselkedtem? Mindig úgy zavarba jövök!

– Dehogy – mondta Miss Hinchliffe mosolyogva. – Tulajdonképpen egészen jól szerepeltél.

6.

Craddock felügyelő jó érzéssel pillantott körül a nagy, kopottas szobában. Egy kicsit olyan volt, mint a saját otthona Cumberlandben. Napszítta bútorhuzatok, nagy, nyúzott székek, szanaszét virágok és könyvek, egy spániel a kosarában. Mrs. Harmon is rokonszenves volt a kapkodó viselkedésével, hanyagságával, lelkes arcával.

Pedig mindjárt megmondta őszintén: – Tőlem ne várjon semmit. Én tudniillik be szoktam hunyni a szemem. Utálom, ha belevilágítanak. Aztán, amikor lőttek, még szorosabban behunytam. Jaj, és arra gondoltam, milyen jó lenne egy csöndes gyilkosság. Nem szeretem a durranásokat.

– Szóval nem látott semmit – állapította meg mosolyogva a felügyelő. – De hallani talán mégis ...

– Jaj, hallani aztán sok mindent lehetett. Ajtók nyíltak és csukódtak, mindenki összevissza beszélt mindenféle butaságot, és hüledeztek, és az a Mitzi úgy süvített, mint egy gőzmozdony ... a szegény Bunny meg visított, mint a csapdába esett nyúl. És mindenki lökdösődött és belebotlott a többiekbe. De aztán, amikor úgy látszott, hogy tényleg vége a durrogtatásnak, mégis kinyitottam a szemem. Akkor már mindenki kint volt a hallban, gyertyákkal. És aztán felgyulladt a lámpa, és megint olyan lett minden, mint máskor... vagyis nem egészen olyan, de mi megint azok voltunk, akik vagyunk, nemcsak sötét alakok. Ha sötét van, mindenki olyan más, nem igaz?

– Értem, mire gondol, Mrs. Harmon.

Mrs. Harmon mosolyogva nézett rá.

– És aztán ott feküdt ... – mondta. – Egy idegen, elég sunyi képű ... rózsaszínű arccal, mint aki meg van lepődve ... holtan ... mellette a revolver. Nekem ... nekem valahogy nem stimmelt az egész.

A felügyelő is úgy érezte, hogy valami nem stimmel,

Az egész ügy nem tetszett neki.

Nyolcadik fejezet
Miss Marple színre lép

1.

Cradddock letette a főfelügyelő elé a gépelt jelentést, amelyben beszámolt az ügy szereplőivel folytatott beszélgetéseiről. A főfelügyelő épp a svájci rendőrség táviratát olvasta, de már be is fejezte.

– Hát csakugyan volt priusza – mondta Rydesdale. – Hm, erre számíthattunk.

– Igen, uram.

– Ékszerek ... hm ... hamisítás ... igen ... csekkek ... Nyilvánvaló, hogy gazember volt.

– Igen, uram ... kicsiben.

– Úgy van ... de kicsiből lesz a nagy.

– Hát ... nem tudom, uram.

Rydesdale felnézett:

– Valami baj van, Craddock?

– Igen, uram.

– Miért? Egyszerű eset. Vagy nem? Lássuk csak, mit mondanak, akiket kikérdezett.

Közelebb húzta a jelentést, és gyorsan átfutotta.

– Ahogy már megszoktuk: egy csomó következetlenség és ellentmondás. Mindenki másképpen számol be az izgalmas pillanatról. De az összkép elég világos.

– Tudom, uram ... de a kép mégsem kielégítő. Hogy is mondjam... nem fedi a valóságot.

– Jó, nézzük a tényeket. Rudi Scherz az 5.20-as busszal indult el Medenhamból, és hatkor érkezett Chipping Cleghornba. Tanú a kalauz és két utas. A buszmegállótól gyalog ment a Little Paddocks felé. Minden különösebb nehézség nélkül bejutott a házba valószínűleg a főbejáraton át. Revolvert fogott a társaságra, kétszer lőtt, az egyik lövéssel kissé megsebesítette Miss Blacklockot, aztán a harmadikkal megölte magát: hogy véletlenül-e vagy szándékosan, ez nem bizonyítható. Hogy mindezt miért tette, arra elismerem, nincs kielégítő magyarázat. De nekünk nem a dolog miértjére kell választ adnunk. A halottkém majd meghozza a döntését: öngyilkosság vagy baleset. Akárhogyan dönt, nekünk teljesen mindegy. Mi lezárhatjuk az ügyet.

– Szóval mégiscsak fogadjuk el Easterbrook ezredes lélektani fejtegetéseit – mondta Craddock savanyú képpel.

Rydesdale elmosolyodott.

– Nézze, az ezredes azért mégiscsak sokat tapasztalhatott. Én igazán nem kedvelem ezt a lélektani tolvajnyelvet, amivel manapság mindent nyakon öntenek ... de azért nem lehet egy legyintéssel elintézni.

– Mégis az az érzésem, uram, hogy a kép nem fedi a valóságot.

– Gondolja, hogy a Chipping Cleghorn-i társaságból valaki hazudott magának?

Craddock tétovázott egy csöppet.

– Azt hiszem, az a külföldi nő többet tud, mint amennyit mondott. De lehet, hogy ez csak előítélet a részemről.

– El tudja képzelni, hogy összejátszott azzal a fickóval? Hogy ő engedte be a házba? Hogy ő biztatta fel?

– Ilyesmire gondolok, el tudom képzelni róla. Ez viszont azt jelentené, hogy a házban mégiscsak volt valami értékes dolog, pénz vagy ékszer: márpedig a jelek szerint nem volt. Miss Blacklock a leghatározottabban tagadta. A többiek úgyszintén. Vagyis fel kellene tételeznünk, hogy a házban volt valami értékes dolog, amiről senki se tudott...

– Kész kalandregény.

– Elismerem, uram, hogy nevetséges. A másik érdekes mozzanat Miss Bunner szent meggyőződése, hogy Scherz feltétlenül meg akarta gyilkolni Miss Blacklockot.

– Jó, de abból, ami a maga jelentésében áll ... meg amit Miss Bunner mondott, ez a hölgy ...

– Hát persze, uram – vágott közbe gyorsan Craddock –, teljesen megbízhatatlan tanú. Rendkívül könnyen befolyásolható. Bárki bebeszélhet neki, amit csak akar – de itt éppen az az érdekes, hogy ez az elmélet a saját elmélete, senki se sugallta neki. Ellenkezőleg, a többiek mind tagadják. Vagyis Miss Bunner most az egyszer nem a mások véleményét visszhangozza. A legsajátabb meggyőződésének ad hangot.

– És miért akarta volna Rudi Scherz megölni Miss Blacklockot?

– Ez az, uram. Nem tudom. Miss Blacklock se tudja – vagy sokkal ügyesebben hazudik, mint gondolnám. Senki sem tudja. Tehát valószínűleg nem is igaz.

Nagyot sóhajtott.

– Fel a fejjel, Craddock – mondta a főfelügyelő. – Jöjjön, ebédeljen velem meg Sir Henryvel. A Medenham Wells-i Royal Spa Hotelban: kitűnő a konyhája.

– Köszönöm, uram – felelte Craddock egy kissé meglepődve.

– Tudja, kaptunk egy levelet... – Nem fejezte be, mert Sir Henry Clithering lépett a szobába. – Á, isten hozott, Henry.

Sir Henry ezúttal nem hivatalos modorban üdvözölte a keresztfiát: – Hello, Dermot.

– Van itt valami a számodra, Henry – mondta a főfelügyelő.

– Micsoda?

– Egy kávénénike hiteles levele. Ott szállt meg a Royal Spa Hotelban. Azt írja, tud valami érdekeset, aminek köze van a Chipping Cleghorn-i ügyhöz.

– Na lám, a kávénénikék! – diadalmaskodott Sir Henry. – Mit mondtam? Ezek mindent hallanak. Mindent látnak. És minden rosszat tudnak mindenkiről. Halljuk, mit sikerült ennek a mi levelezőnknek kiszimatolnia?

Rydesdale belepillantott a levélbe.

– Pontosan úgy ír, mint a nagymamám – állapította meg panaszosan. – Csupa szálka. Mintha egy pók mászkálna a tintában, és minden második szó alá van húzva. Hogy igazán nem akarja fölöslegesezi igénybe venni a drága időnket, de talán egy csöppet mégis a segítségünkre lehetne satöbbi satöbbi. Hogy is hívják? Valami Jane... ha jól látom, Murple ... nem, Marple: Jane Marple.

– Te jószagú atyaúristen mondta Sir Henry –, csak nem? George, ez az én saját külön kávénénikém, a gyöngyszem, az utolérhetetlen. A csodálatos szuperkávénénike. És ahelyett, hogy békésen üldögélne otthon St. Mary Meadben, a falujában, ő valahogy pont Medenham Wellsbe keveredik, hogy ki ne maradjon egy gyilkosságból. Amit megint csak, kizárólag az ő kedvéért és az ő szórakoztatására követtek el.

– Remek – biggyesztette le az ajkát Rydesdale. – Alig várom, hogy megismerkedjek a gyöngyszemeddel. Gyere! Ott ebédelünk a Royal Spa Hotelben, és kikérdezzük a hölgyet. Habár úgy látom, Craddocknak eléggé szkeptikus az ábrázata.

– Nem, uram, szó sincs róla – mondta Craddock udvariasan.

Magában pedig azt gondolta, hogy a keresztapjának néha túl meredek a humora.

2.

Miss Jane Marple majdnem pontosan olyan volt, ahogy Craddock elképzelte – de azért nem egészen. A vártnál sokkal jóságosabbnak látszott, és sokkal öregebbnek. Egy nagyon-nagyon öreg néni: a haja hófehér, rózsaszínű arca csupa ránc, és körülötte mindenütt bolyhos gyapjú. Gyapjú a válla körül, csipkés kendő formájában, és gyapjú az ölében, mert éppen kötögetett: egy réklit, mint kiderült.

Amint meglátta Sir Henryt, összevissza kezdett csacsogni örömében, és teljesen zavarba jött, amikor a főfelügyelő és Craddock is bemutatkozott.

– Nahát, Sir Henry, ezt a szerencsét. micsoda szerencse! Jaj, de régen találkoztunk utoljára. Bizony, a reumám. Mostanában egyre rosszabb. Egy ilyen üdülőszállóba persze sohasem jöhettem volna el a magam pénzéből (ezek a mai árak, ugye igazán fantasztikusak), de Raymond ... mármint az unokaöcsém, Raymond West, talán emlékszik rá ...

– Van-e ki e nevet nem ismeri?

– Hát igen, nagyon kedves fiú, és micsoda sikere van azokkal az intelligens könyveivel... tudja, büszke rá, hogy soha nem ír semmi kellemeset. Ő ragaszkodott hozzá, hogy minden költségemet fedezi. És a felesége is, a festőnő. Egyre többet beszélnek róla. Főleg hervadt virágokat fest, vázákban, meg törött fésűket, ahogy ott hevernek az ablakpárkányon. Neki sose merném megmondani, de én még mindig Blair Leightonért meg Alma Tademáért rajongok. Jaj, mennyit fecsegek. És a főfelügyelő úr személyesen ... erre igazán nem számítottam... Istenem, rám pazarolja a drága idejét...

Tisztára gügye, gondolta Craddock.

– Menjünk be az igazgató irodájába – mondta Rydesdale. – Ott nyugodtabban beszélgethetünk:

Miután kibogozták Miss Marple-t a gyapjúfonalaiból, és összeszedték neki a tartalék kötőtűit, az izgatott néni szabadkozva velük ment Mr. Rowlandson kényelmes szobájába.

– Hát akkor halljuk, Miss Marple, mit tud mondani nekünk – kezdte a főfelügyelő.

Miss Marple váratlanul gyorsan rátért a tárgyra:

– Egy csekkről van szó. Meghamisította.

– Kicsoda?

– Az a fiatalember, innen a recepcióról, aki állítólag megrendezte azt a betörést, és agyonlőtte magát.

– Azt mondja, csekket hamisított?

Miss Marple bólintott.

– Igen. Itt van nálam. – Kivette a retiküljéből, és letette az asztalra. – Ma reggel jött meg a bankból a többivel együtt. Látják, én hét fontot írtam, és ő tizenhétre változtatta. Egy vonalat húzott a hetes elé, a “hét" szót pedig

átírta tizenhétre, egy művészi kis pacával, hogy elkenje az egészet. Nagyon ügyes munka. Gondolom, már volt benne némi gyakorlata. A tinta ugyanaz, tudniillik épp a recepciónál töltöttem ki a csekket. Szerintem elég sokszor csinálhatott már ilyesmit, nem gondolák?

– Csakhogy ezúttal rosszul választotta ki az áldozatot – jegyezte meg Sir Henry.

Miss Marple egyetértően bólintott.

– Bizony. Sajnos, az az érzésem, nem vitte volna sokra mint bűnöző. Engem csakugyan rosszul választott ki. Egy elfoglalt fiatalasszony vagy egy lány, aki se nem lát, se nem hall a szerelemtől – az ilyenek szoktak mindenféle összeget irkálni a csekkjeikre, és aztán sose néznek utána pontosan a folyószámlájuknak. De egy öregasszony, akinek minden pennyt meg kell néznie, és akinek kialakult szokásai vannak – az ilyennel nem jó kezdeni. Én például tizenhét fontról sose állítok ki csekket. Húszról, az más, kerek összeg: bérekre, könyvekre. A személyes kiadásaimra rendszerint hét fontot veszek ki ... azelőtt csak ötöt szoktam, de mostanában mindennek nagyon felment az ára.

– És erről a fickóról talán eszébe is jutott valaki, nem? – kérdezte Sir Henry, csúfondárosan hunyorítva egyet.

Miss Marple visszamosolygott, a fejét csóválva.

– Nagy huncut maga, Sir Henry. De tényleg eszembe jutott valaki. Fred Tyler, a halasboltból. A shillinges tételek közül mindig megfejelte valamelyiket egy egyessel. Manapság annyi halat eszünk, hogy a számlák rettentő hosszúak, és sokan nem is számolnak utána. Így aztán minden alkalommal zsebrevágott tíz shillinget, ami nem sok, de arra elég volt, hogy vegyen magának egy-két nyakkendőt, és néha elvigye a moziba Jessie Spragge-et (aki elárusítónő a szövetboltban). Ezek a fiatalok mind nagyon szeretnek felvágni. Itt is mindjárt az első héten egy hibát találtam a számlámban. Szóvá is tettem annak a fiatalembernek, mire nagyon udvariasan bocsánatot kért, és egészen odavolt, de én azért azt gondoltam magamban: beszélhetsz, jó fiú, a szemed se áll jól.

– Én akkor szoktam rámondani valakire, hogy a szeme se áll jól – folytatta Miss Marple –, ha nagyon egyenesen néz, és soha nem is pislog.

Craddock csettintett egyet magában: akárcsak Jim Kelly, állapította meg, egy hírhedt szélhámosra gondolva, akit nemrég sikerült lakat alá juttatnia.

– Rudi Scherz megérte a pénzét – mondta Rydesdale. – Most közölte a svájci rendőrség, hogy priusza volt náluk.

– Gondolom, túlságosan meggyűlt a baja odaát, mire idejött, hamis papírokkal, igaz? – kérdezte Miss Marple.

– Úgy van – felelte Rydesdale.

– Azzal a kis vörös pincérnővel járt, aki az étteremben dolgozik – Mondta Miss Marple. – De azt hiszem, hála istennek, hogy a lány nem volt túlságosan angazsálva. Csak tetszett neki, hogy az udvarlója “olyan más", meg virágokat és csokoládét is hoz, ami az angol fiúknál nem éppen általános. Myrnának hívják... mindent elmondott, amit tud? – fordult hirtelen Craddockhoz. – Vagy még nem egészen?

– Nem mernék rá megesküdni – felelte Craddock óvatosan.

– Szerintem még várható egy kis ráadás – mondta Miss Marple. – Az a lány újabban nagyon izgatottan viselkedik. Ma reggel is, hering helyett sült halat hozott a reggelimhez, a tej meg valahogy lemaradt a tálcáról. Máskor igazán nagyszerű pincérnő. Igen, nagyon izgatott. Talán az izgatja, hogy vallomást kell tennie, vagy valami hasonló. De maga, felügyelő úr – Miss Marple ártatlan kék szeme a múlt századi hölgyek szemérmes rajongásával tekintett Craddock detektívfelügyelő jóvágású, férfias arcára –, maga biztosan rá tudja majd venni, hogy mindent elmondjon, amit csak tud.

Craddock detektívfelügyelő elpirult, Sir Henry pedig felkuncogott.

– Tudniillik, lehet, hogy fontos – folytatta Miss Marple. – A fiú talán elmondta neki, hogy ki volt az.

Rydesdale rámeredt:

– Kicsoda ki volt?

– Jaj, olyan rosszul fejezem ki magam. Úgy értem, hogy ki bízta meg ezzel az egésszel.

– Azt hiszi, valaki megbízta vele?

Miss Marple nagyot nézett.

– Hát persze, hiszen ... nézze csak ... Itt ez a jóképű fiatalember: néha ráteszi a kezét erre-arra – meghamisít egy kis összegű csekket, talán még egy kisebb ékszert is zsebre vág, ha véletlenül ott felejtik, vagy kivesz egy kis pénzt a kasszából –, ezek mind olyan jelentéktelen, apró lopások. Hogy ne jöjjön zavarba, ha elegánsan akar öltözködni, vagy elmegy valahová a lánnyal, ismerjük az ilyen igényeket. Aztán egyszerre csak beállít valahová, mint egy gengszter, revolverrel ijesztgeti az egész társaságot, és rálő valakire. Ilyesmi nem is juthatott az eszébe – el se lehet képzelni róla. Nem olyan ember volt. Ez így nem stimmel.

Craddocknak elállt a lélegzete. Ilyesmit mondott Letitia Blacklock is. Ezt mondta a papné. Ezt érezte ő maga is, egyre inkább. Nem stimmel. És most Sir Henry kávénénikéje is ezt mondja, teljes meggyőződéssel, azon az elvékonyodott, öreges hangján.

– Akkor talán meg tetszene mondani, hogy mi is történt valójában? – kérdezte, és a hangja hirtelen támadó lett.

Miss Marple meglepetten nézett rá:

– Jaj, hát honnan tudhatnám, hogy mi történt? Az újság megírta – de az igazán nem volt valami sok. Spekulálni persze, azt lehet – de mit csináljon az ember, ha nincs pontosan informálva?

– George – szólt közbe Sir Henry –, nagy szabálytalanság lenne, ha lehetővé tennénk, hogy Miss Marple elolvassa Craddock jelentését a Chipping Cleghorn-iakkal folytatott beszélgetéseiről?

– Lehet, hogy szabálytalanság lenne – mondta Rydesdale –, de ha mindig betartottam volna a szabályokat, most nem volnék főfelügyelő. Nyugodtan elolvashatja. Kíváncsi vagyok a véleményére.

Miss Marple irult-pirult.

– Jaj, ezt biztosan Sir Henry ajánlásának köszönhetem. Sir Henry nagyon kedves ember. Ha volt is egy-két apró megfigyelésem a múltban, ő mindig túlbecsüli. Én igazán nem vagyok egy nagy koponya ... nem lehet rám fogni ... legfeljebb ismerem egy kicsit az emberi természetet. Szerintem a legtöbb ember túlságosan jóhiszemű. Én, sajnos, hajlamos vagyok rá, hogy mindig a legrosszabbat tételezzem fel mindenkiről. Nem valami szép vonás. De az események később nagyon sokszor ezt igazolják.

– Olvassa el, kérem – mondta Rydesdale, és odatolta a gépeit lapokat. – Néhány perc az egész. Ráismerhet a saját világára ... biztos sok ilyen embert ismer. Talán megakad a szeme valamin, ami nekünk nem tűnt fel. Úgyis épp le akarjuk zárni az ügyet. Szívesen meghallgatom egy amatőr véleményét, mielőtt pontot teszünk a végére. Nem akarom eltitkolni, hogy Craddock szerint a kép nem kielégítő. Ő is azt mondja, hogy valami nem stimmel.

Hallgattak, mialatt Miss Marple olvasott. Végül letette a gépelt lapokat.

– Nagyon érdekes – mondta felsóhajtva. – Hogy mindenki valami mást mond ... és mást hisz. Mindenki valami mást látott ... vagy legalábbis azt hiszi. És ez a sok minden, amit összehordanak, szinte csupa érdektelen dolog, és ha van közte valami, ami mégse érdektelen, azt rettentő nehéz megtalálni ... mint egy tűt a szénakazalban.

Craddock nagy csalódást érzett. Az elmúlt pillanatokban már azon kezdett tűnődni, hátha Sir Henrynek mégiscsak igaza van ezzel a mulatságos öreg hölggyel kapcsolatban. Hátha a néninek mégiscsak sikerült rájönnie valamire – az öregek néha nagyon eszesek. Például neki, Craddocknak is volt egy nagy-nagynénje, Emma néni, akit sose tudott becsapni. Emma néni azt mondta, azért, mert rögtön látja rajta, ha valami hazugságra készül: mindig megrándul az orrcimpája.

De Sir Henry híres Miss Marple-ja csak néhány kétes értékű általánossággal tudott kirukkolni, semmi egyébbel. Craddock mérges volt rá, és elég rideg hangon mondta:

– Mindegy, a tényeken nem lehet vitatkozni. A részletekben talán sok az ellentmondás, de látni mindenki ugyanazt látta. Láttám, hogy jön egy álarcos ember, revolverrel és zseblámpával, feltépi az ajtót, fegyvert fog rájuk, és mindegy, hogy mit kiáltott: “Fel a kezekkel.", “Pénzt vagy életet" vagy valami mást, ami az emberek tudatában a rablótámadásokhoz kapcsolódik: arról nincs vita, hogy mindenki látta őt.

– Na de felügyelő úr – mondta Miss Marple szelíden. – Ha jobban meggondoljuk, akkor ... akkor ugye senki nem látott semmit...

Craddocknak elállt a szava. Hát igen! Mégiscsak eszes a nénike. Ő csak beszélt, beszélt, hogy próbára tegye, de lám, Miss Marple rájött, akárcsak ő, hogy az a sok ember, aki látta az álarcos, revolveres betörőt, valójában senkit se láthatott.

– Ha jól értem – Miss Marple elpirult, és a szemében gyerekes öröm csillogott –, odakint a hallban nem égett a lámpa, és az emeleten se, a lépcsőfordulón, igaz?

– Úgy van – bólintott Craddock.

– Hát akkor, ha valaki megállt a küszöbön, és egy erős zseblámpával bevilágított a szobába, senki se láthatott egyebet, mint a zseblámpát, igaz?

– Igaz. Kipróbáltam.

– Ha tehát egyesek azt mondják, hogy egy álarcos embert láttak, így meg úgy, akkor maguk se tudják, hogy valójában csak visszafelé következtetnek abból, amit utána láttak – amikor megint felgyulladt a villany. És így, ugye, nagyon jól meg lehet érteni mindent, ha abból indulunk ki, hogy Rudi Scherzet tulajdonképpen ... hogy is szokták mondani? ... “behúzták a csőbe, mint egy viccs palit."

Rydesdale akkorát nézett, hogy Miss Marple még jobban elpirult.

– Lehet, hogy nem jól mondom – hebegte Miss Marple. – Nem vagyok nagyon járatos az ilyen kifejezésekben ... és különben is úgy tudom, elég gyorsan változik a divatjuk. Ezt például Mr. Dashiell Hammett egyik könyvéből tanultam. (Raymond, az unokaöcsém, azt mondja, most ő az úgynevezett “kemény" irodalom legnagyobb sztárja.) Elég az hozzá, a “viccs pali" arra való, hogy ha elkövetnek valami bűncselekményt, rá lehessen kenni. Szerintem ez a Rudi Scherz nagyon is alkalmas volt erre a szerepre. Elég buta lehetett ugyan, de nagyon pénzsóvár és valószínűleg rendkívül hiszékeny.

Rydesdale leereszkedő mosollyal nézett az idős hölgyre:

– Azt akarja mondani, Miss Marple, valaki rávette Scherzet, hogy menjen oda, és kezdjen el lövöldözni egy zsúfolt szobában? Ez azért erős egy kicsit.

– Szerintem azt mondhatták neki, hogy valami tréfáról van szó – felelte Miss Marple. – És persze megfizették érte. Pénzt kapott, hogy adja fel a hirdetést, menjen oda terepszemlét tartani, aztán azon a bizonyos estén jelenjen meg álarcosan, köpenyesen, tépje fel az ajtót, lóbálja meg a zseblámpáját, és kiáltson rá a társaságra: “Kezeket fel!"

– És süsse el a revolvert?

– Nem, nem – mondta Miss Marple. – Revolvere, az nem volt neki.

– De hiszen mindenki azt mondja... – kezdte Rydesdale, de mindjárt el is hallgatott.

– Na ugye – mondta Miss Marple. – Még ha lett volna is revolvere, akkor se láthatta volna senki. De szerintem nem volt. Szerintem ő csak elkiáltotta, hogy “fel a kezekkel", tán valaki szépen odament mögéje a sötétben, és ez a valaki lőtt kétszer egymás után Rudi Scherz háta mögül Ő rettenetesen megijedt. Gyorsan hátrafordult, mire az a valaki lőtte, aztán odadobta mellé a revolvert ... A három férfi szótlanul nézett rá. Végül Sir Henry csöndesen azt mondta: – Elképzelhető.

– De ki ez a Mr. X., aki egyszerre csak megjelent a sötétben? – kérdezte a főfelügyelő.

Miss Marple halkan köhintett:

– Forduljon Miss Blacklockhoz, ő talán mégiscsak tudja, hogy ki akarta megölni.

Bravó, Dora Bunner! – gondolta Craddock. Az ösztön mindig többet ér az észnél.

– Szóval úgy tetszik gondolni, a merénylő kifejezetten Miss Blacklock életére tört? – kérdezte Rydesdale.

– A jelek szerint ez látszik valószínűnek – felelte Miss Marple. – Habár így se tökéletes a magyarázat. De közben arra gondoltam, talán rövidebb úton is célhoz lehetne érni. Aki felbérelte Rudi Scherzet, nyilván a lelkére kötötte, hogy a világért se fecsegjen róla, és ő talán nem is fecsegett senkinek, de ha mégis, hát nagyon valószínű, hogy ennek a pincérlánynak, ennek a Myrna Harrisnak. És az is lehetséges ... nem lehetetlen ... hogy elejtett egy-két szót arról a valakiről, akitől a megbízást kapta.

– Máris megyek, beszélek a lánnyal – mondta Craddock, és felállt.

Miss Marple helyeslően bólintott.

– Az nagyon jó lesz, felügyelő úr. Engem is meg fog nyugtatni. Tudniillik, ha a lány mindent elmondott, amit tud, akkor már nem kell annyira aggódnunk érte.

– Aggódnunk? ... Ja, értem.

Craddock eltávozott. A főfelügyelő egy kissé tamáskodva, de nagyon udvariasan mondta:

– Meg kell adni, Miss Marple, hogy csinos kis bogarat ültetett a fülünkbe.

3.

– Ne haragudjon, én nem akartam semmi rosszat – mondta Myrna Harris. – Rendes magától, hogy nem csinált nagy ügyet belőle. De tudja, a mama, ő mindenért murizni szokott. És most tényleg úgy nézett ki, hogy a végén még én leszek a bűnsegéd, vagy hogy a csudába hívják. – Szaporán pergett a nyelve. – Szóval, gondoltam, úgyse hiszik el, hogy azt hittem, vicc az egész.

Craddock felügyelő végtelenül megnyugtató hangon még egyszer elmondta mindazt, amivel sikerült legyőznie Myrna Harris ellenállását.

– Jó. Elmondok mindent. De ugye, ha egy mód van rá, engem kihagynak az egészből, a mama miatt? Úgy kezdődött, hogy Rudi lemondott egy randevút. Tudniillik arról volt szó, hogy este moziba megyünk, és akkor azzal jön, hogy mégse, mire én egy kicsit felhúztam az orrom – mert ugye, akkor minek beszélte tele a fejemet, és engem egy ilyen külföldi ne szédítsen. Erre azt mondja, ő nem tehet róla, mire én, hogy tiszteltetem a nénikéjét, mire ő, hogy estére kapott egy klassz kis munkát, amit nagyon rendesen meg fizetnek, és azt mondja, mit szólnék egy karórához? Na, mondom, mi az a klassz kis munka? Erre azt mondja, ne szóljak senkinek, de valami mulatság lesz valahol, és neki ott lesz jelenése, mint ál-gengszternek. Aztán megmutatta a hirdetést, amit betett az újságba, és akikor már én is nevettem. Olyan fölényesen beszélt az egészről. Micsoda gyerekes dolog, azt mondja – de hát ilyenek az angolok. Csupa kamasz, és nem akarnak felnőni – mire persze én nekimentem, hogy mit képzel, hogy beszél rólunk, és akkor megint veszekedtünk egy kicsit, de a végén kibékültünk. Ugye, most már maga is megérti, hogy mikor aztán olvastam az egészet, és kiderült, hogy mégse volt vicc, mert Rudi rálőtt valakire, aztán meg agyonlőtte magát – szóval megérti, hogy nem tudtam, mit csináljak. Gondoltam, ha megmondom, hogy előre tudtam mindent, akkor úgy fog kinézni, mintha én is benne lettem volna. De amikor ő elmondta nekem, akkor bizonyisten úgy mondta, mint egy viccet. Esküdni mertem volna rá, hogy nem akar becsapni. Azt se tudtam, hogy revolvere van. Arról nem volt szó, hogy revolvert is visz magával.

Craddock megnyugtatta, majd feltette a legfontosabb kérdést:

– És mit mondott, ki rendezi azt a mulatságot?

De csalódnia kellett.

– Azt nem mondta, hogy kitől kapta a megbízást. Szerintem senkitől. Ő találta ki az egészet.

– Nem említett valamilyen nevet? Azt se mondta, hogy férfi vagy nő-e az illető?

– Nem mondott semmit, csak azt, hogy jó balhé lesz. “Röhögni fogok, ha meglátom a pofájukat." Szó szerint így mondta.

Nem röhögött sokáig, gondolta Craddock.

4.

– Mindez csak feltevés – mondta Rydesdale a kocsiban, amikor visszaindultak Medenhamből. – Semmi se támasztja alá – semmi a világon. Mit szólna, Craddock, ha azt mondanám: egy vénkisasszony fantáziája, hagyjuk az egészet?

– Nem örülnék neki, uram.

– De hát nagyon valószínűtlen. Svájci barátunk háta mögött váratlanul felbukkan a sötétben egy titokzatos X. Honnan került oda? Ki volt az? Hol bujkált?

– Talán az oldalsó ajtón ment be – mondta Craddock –, ő is meg Scherz is. Vagy – tette hozzá lassan – esetleg a konyhából jött.

– Arra a nőre gondol?

– Igen, uram, elképzelhető. Nekem végig gyanús volt a viselkedése. Mindenképpen rossz benyomást tett rám. Azt a visítozást, hisztériát meg is lehet játszani. Talán ő beszélte rá a fickót – a kellő pillanatban beengedte, mindent elintézett, agyonlőtte, visszafutott az ebédlőbe, felkapta az evőeszközt meg a szarvasbőrt, és elkezdte a visítozási komédiát.

– Ennek viszont ellentmond az a körülmény, hogy ... izé ... hogy is hívják? ... igen, Edmund Swettenham szerint a kulcs kívülről volt ráfordítva az ajtóra, és ő maga engedte ki a nőt. Más ajtó nincs ott a közelben?

– De igen, a lépcső alatt van még egy ajtó a hátsó lépcső meg a konyha felé, de ennek állítólag néhány hete lejött a kilincse, és azóta is várják a lakatost. Addig nem lehet kinyitni az ajtót. Meg kell mondanom, a jelek szerint valóban így van. A két kilincs ott volt a hallban egy polcon, mindjárt az ajtó mellett, ujjnyi vastag porral belepve – de egy hivatásos bűnözőnek persze így se jelenthetett problémát az ajtó kinyitása.

– Nyomozzon egy kicsit a nő után. Ellenőrizze, hogy rendben vannak-e az iratai. De -akkor is nagyon valószínűtlennek tartom az egészet.

A főfelügyelő megint kérdő szemmel nézett a beosztottjára. Craddock azonnal válaszolt:

– Tudom, uram, és ha úgy gondolja, hogy az ügyet le kell zárni, akkor nem szólhatok semmit. De nagyon megköszönném, ha még egy kis ideig foglalkozhatnék vele.

Meglepődött, amikor a főfelügyelő lassan és elismerő hangsúllyal azt mondta:

– Derék fiú maga, Craddock.

– Utánanézhetek a revolvernek is. Ha ez a feltevés helyes, akkor nem a Scherz revolvere volt, és eddig valóban senki se igazolta, hogy Scherznek egyáltalán volt revolvere.

– Német gyártmány.

– Tudom, uram. De nálunk mostanában mindenütt külföldi pisztolyokkal találkozik az ember. Majdnem minden amerikai hozott egyet Európából, meg a mieink is. Erre nem nagyon építhetünk.

– Igaz. Mi van még?

– Valamiféle indítéknak mégiscsak kellett lennie. Ha ez a feltevés nem egészen alaptalan, akkor a Chipping Cleghorn-i színjáték mégse komédia volt, és nem is közönséges rablótámadás, hanem előre megfontolt gyilkossági kísérlet. Valaki meg akarta gyilkolni Miss Blacklockot. De miért? Az a véleményem, hogy ha van, aki tudja a választ erre a kérdésre, mindenekelőtt Miss Blacklocknak kell tudnia.

– Ő, ha nem tévedek, azt mondta az egészre, hogy képtelenség.

– Azt mondta: képtelenség, hogy Rudi Scherz meg akarta volna ölni. Amiben igaza is volt. És még valami, uram.

– Micsoda?

– Lehet, hogy valaki újra megpróbálja.

– Az kétségkívül igazolná a feltevést – mondta a főfelügyelő szárazon. – Apropó, legyen szíves, vigyázzon egy kicsit Miss Marple-ra, jó?

– Miss Marple-ra? Miért?

– Ha jól hallom, rövidesen átköltözik a Chipping Cleghorn-i papnéhoz, majd onnan jár be kezelésre Medenham Wellsbe, hetenként kétszer. Kiderült, hogy az a Mrs. hogyishívják, a papné, Miss Marple egy régi barátnőjének a lánya. Kopóösztöne, az van a nénikének. Különben meg tudom érteni: elég unalmas lehetett az élete – hát most

boldog, hogy körbeszimatolhat: vajon ki a gyilkos?

– Nem örülök neki, hogy odajön – mondta Craddock komolyan.

– Mert mindig útban lesz, és fontoskodik?

– Nem azért, uram, csak .:. nagyon kedves öreg néni. Nem szeretném, ha valami baja történne ... persze, abban az esetben, ha a feltevése mégsem egészen alaptalan.

Kilencedik fejezet
Egy ajtó

1.

– Elnézést, amiért újra zaklatom, Miss Blacklock...

– Ugyan, nem számít. Minthogy a halottkémi vizsgálatot elhalasztották egy héttel, gondolom, további bizonyítékokat szeretne gyűjteni.

Craddock bólintott.

– Először is, Miss Blacklock, Rudi Scherz nem volt a montreux-i Hôtel des Alpes tulajdonosának a fia. Értesüléseink szerint pályafutását kórházi szolgaként kezdte Bernben. Sok betegnek eltűnt néhány kisebb ékszere. Aztán más nevet vett fel, és pincér volt egy kis téli üdülőhelyen. Itt arra specializálta magát, hogy két példányban állította ki az éttermi számlákat, és az egyik példányon olyan tételek is szerepeltek, amelyek a másikról hiányoztak. A különbséget persze zsebre vágta. Ezután egy zürichi áruházba került. Amíg ott dolgozott, az áruházi lopások mértéke jóval meghaladta az átlagot. Valószínűnek látszik, hogy nem mindegyiket a vásárlók követték el.

– Szóval, csak egy kis tolvajocska volt – állapította meg Miss Blacklock. – Tehát jól sejtettem, hogy addig sohasem láttam?

– Jól sejtette ... nyilván a Royal Spa Hotelben hallotta meg az ön nevét, és úgy tett, mintha felismerné. Odahaza a svájci rendőrség már kezdte megnehezíteni a dolgát, mire átjött ide, méghozzá nagyon jó minőségű hamis papírokkal, és állást szerzett a Royal Spaban.

– Egész jó vadászterület – mondta Miss Blacklock fanyarul. – Rendkívül drága hely, és a szállóvendégek általában igen gazdagok. Gondolom, a többségük nem is nagyon nézi meg a számlákat.

– Úgy van – bólintott Craddock. – Jó kis fogásokra lehetett számítani.

Miss Blacklock összevonta a szemöldökét.

– Ezt értem – mondta végül, – De miért itt Chipping Cleghornba? Miért gondolta, hogy itt többet szerezhet, mint a gazdag Royal Spa Hotelben?

– Fenntartja azt az állítását, hogy a házban nincs semmi különösebb érték?

– Persze hogy fenntartom. Én igazán tudnék róla. Higgye el, felügyelő úr, itt nincsenek lappangó Rembrandtok vagy effélék.

– Akkor mégiscsak úgy látszik, hogy Miss Bunnernak van igaza. A fickó önt akarta megtámadni.

– Látod, Letty, mit mondtam!

– Ugyan, Bunny, szamárság.

– Biztos, hogy szamárság? – kérdezte Craddock. – Tudja, nekem az az érzésem, hogy igaz.

Miss Blacklock nagyon keményen nézett a szemébe.

– Nahát, beszéljünk világosan. Maga tényleg azt hiszi, hogy ez a fiatalember fogta magát, idejött – miután előbb egy hirdetés segítségével gondoskodott róla, hogy ugyanakkor a fél falu idecsődüljön ...

– De talán nem is azt akarta – vágott a szavába Miss Bunner izgatottan. – Ez talán valami szörnyű fenyegetés volt ... és neked szólt, Letty ... én már akkor is úgy fogtam fel. “Ezúton tudatjuk, hogy gyilkosság lesz elkövetve" ... én rögtön tudtam, hogy ez valami borzasztó dolog ... ha úgy sikerül, ahogy ő tervezte, akkor nyugodtan végez veled, azután odébbáll... és ki sejtette volna, hogy ő volt a tettes?

– Ez igaz – mondta Miss Blacklock. – De...

– Én tudtam, Letty, hogy az a hirdetés nem tréfa. Meg is mondtam. Na és Mitzi... ő is hogy megrémült!

– Na igen – mondta Craddock -: Mitzi. Szeretnék valamivel többet tudni erről az ifjú hölgyről.

– Van szabályos tartózkodási engedélye, megvan minden irata.

– Elhiszem – felelte Craddock szárazon. – Látszólag Scherznek is rendben volt minden irata.

– De miért akart volna ez a Rudi Scherz megölni engem? Erre vonatkozólag még nem szolgált magyarázattal,

felügyelő úr.

– Talán volt valaki Scherz mögött – mondta lassan Craddock. – Erre nem gondolt?

Képletesen használta a szavakat, de közben átvillant az agyán, hogy ha Miss Marple feltevése helyes, akkor a mondat szó szerint is érthető. De Miss Blacklockra se így, se úgy nemigen tett hatást – a hölgy változatlanul szkeptikus maradt.

– Mindegy, a lényeg ugyanaz – mondta. – Miért akarna engem megölni valaki?

– Erre a kérdésre öntől várom a választ, Miss Blacklock.

– Hát hiába várja! Értse meg végre. Nincsenek ellenségeim. Tudomásom szerint mindig a legjobb viszonyban voltam a szomszédaimmal. Senkiről se tudok semmiféle szörnyű titkot. Nevetséges az egész! És ha arra célzott az előbb, hogy netán Mitzinek valami köze van hozzá, hát az is képtelenség. Hiszen éppen most mondta Miss Bunner, hogy Mitzi halálra rémült, amikor meglátta azt a hirdetést a Gazette-ben. Rögtön össze akart csomagolni, mert ő egy percig se marad a házban.

– Ez talán csak ügyes húzás volt tőle. Számíthatott rá, hogy ön marasztalni fogja.

– Jó, ha ilyen makacsul ragaszkodik hozzá, felügyelő úr, akkor persze mindenre talál magyarázatot. De higgye el, kérem: ha Mitziben valami esztelen gyűlölet támadt volna ellenem, akkor talán mérget tesz az ételembe, de biztos, hogy nem agyal ki egy ilyen bonyolult komédiát ... Mondom, képtelenség az egész. Szerintem maguk, rendőrök, valamiféle idegenellenes komplexum áldozatai. Lehet, hogy Mitzi hazudós, de hogy hidegvérű gyilkos legyen, azt azért mégse. Tessék, vallassa, gyötörje, ha muszáj. De ha erre kijön a sodrából, és szedi a sátorfáját, vagy bőgve bezárkózik a szobájába, akkor a legszívesebben magával készíttetném el a vacsorát, felügyelő úr. Uzsonnára is vendégeket várok, Mrs. Harmont meg egy öreg hölgyet, aki nála van vendégségben, és szerettem volna, ha Mitzi csinál valami aprósüteményt – de ha maga felizgatja, akkor semmi se lesz belőle. Nem gyanúsíthatna inkább valaki mást, ha szépen megkérem?

2.

Craddock kiment a konyhába. Feltette Mitzinek ugyanazokat a kérdéseket, mint a múltkor, és pontosan ugyanazokat a válaszokat kapta.

Igen, nem sokkal négy óra után bezárta a főbejáratot. Nem, nem szokta mindig bezárni, de aznap délután ideges volt “amiatt a rémes hirdetés miatt". Az oldalsó ajtót nem zárta be, annak nem lett volna semmi értelme, mert tudta, hogy Miss Blacklock és Miss Bunner még úgyis kimegy a kacsákhoz, és Mrs. Haymes is arra szokott bejönni munka után.

– Mrs. Haymes azt mondja, hogy amikor fél hatkor megjött, bezárta az ajtót.

– Ach, és maga hiszi neki ... persze hogy hiszi.

– Úgy gondolja, hogy nem kéne elhinnem?

– Mit számít, én mit gondolok? Nekem úgyse hiszi.

– Próbálja ki most az egyszer. Tehát maga szerint Mrs. Haymes nem zárta be azt az ajtót?

– Szerintem neki volt rá gondja, hogy ne zárja be.

– Ezt hogy érti? – kérdezte Craddock.

– Az a fiatalember, az nem dolgozta saját szakállára. Nem, ő tudta, hogy hova kell jönni, ő tudta, hogy amikor jön, lesz neki nyitva egy ajtó ... direkt őneki!

– Mit akar ezzel mondani?

– Számít, hogy én mit mondok? Maga úgyse hallgatja meg. Maga mondja, én vagyok egy szegény menekült, aki mindig hazudik. Maga mondja, egy szőke lady, az nem, az sose nem hazudik ... az egy igazi angol, az becsületes. Ezért inkább hiszi neki, és nem nekem. Pedig én tudnám megmondani magának. Igenis, én tudnám!

Odavágott egy serpenyőt a tűzhelyre, hogy csak úgy csattant.

Craddock nem tudta eldönteni, komolyan vegye-e amit hallott, vagy pedig írja az irigység számlájára.

– Mondja csak el; mi mindent meghallgatunk – felelte végül.

– Én nem elmondok magának semmit. Miért is mondjak? Maguk mind egyformák. Maguk üldözik és lenézik a szegény menekültekre. Ha én mondom magának, hogy amikor egy héttel ezelőtt az a fiatalember jött pénzt kérni Miss Blacklockhoz, és ő adta ki neki az útját, mint ahogy itten mondják, ha én mondom, hogy azután hallom, amikor az a fiatalember Mrs. Haymesszel beszélget ... igenis, kint a filagóriában ... akkor maga mondja, hogy ez tőlem csak kitalálás!

Nagyon valószínű, hogy kitalálás, gondolta Craddock. De hangosan csak ennyit mondott:

– Nem is hallhatta, hogy mit beszélnek kint a filagóriában.

– Ez egy nagy tévedés! – kiáltotta Mitzi diadalmasan. – Én mentem ki csalánért ... abból lehet csinálni nagyon finom főzeléket. Ők gondolják, hogy nem, de én megfőzöm, és nem megmondom. És akkor hallom, hogy ott

beszélgetnek. A fiatalember mondja neki: “De hol bújhatok el?" És erre ő mondja: “Majd én megmutatom", és még azt is mondja: “Negyed hétkor", és én gondolom: “Ach so! Hát így viselkedel, te finom lady! Mikor jössz vissza munkából, mész ki találkozni férfival. Hozod be a házba." És gondolom: Ez nem fog tetszeni Miss Blacklocknak. Ő majd fog téged kidobni. Én majd figyelek, és hallgatódzok, és megmondom Miss Blacklocknak. De most már tudom, hogy ez volt tévedés. Ó nem a szerelmet beszélte azzal a fiúval, hanem rablást és gyilkosságot. De maga fogja mondani, ez csak kitalálás. Gonosz Mitzi, ezt fogja mondani. Akarom, ugye, hogy ő menjen börtönbe?

Craddock eltöprengett. Lehet, hogy csakugyan Mitzi találta ki az egészet. De az is lehet, hogy nem. Óvatosan kérdezte:

– Biztos benne, hogy Rudi Scherz volt az, kivel Mrs. Haymes beszélt? – Persze hogy vagyok biztos. Ő éppen elment, és láttam, amikor megy az útra a filagóriától. És most – jelentette ki Mitzi dacosan – megyek ki megnézni, hol vannak szép fiatal zöld csalánok.

Vajon októberben vannak-e egyáltalán szép fiatal zöld csalánok? – tűnődött a felügyelő. De azt megértette, hogy Mitzinek gyorsan találnia kellett valami ürügyet – mert valójában nyilván csak leselkedett.

– Csak ennyit hallott?

Mitzi arca bosszús lett.

– Ez a Miss Bunner, a nagy orrával, ő kiabált és hívott engem. Mitzi! Mitzi! Úgyhogy nekem kellett bejönni. Igen, mindig bosszantja engem. Mindig beleszól. Ő akarja tanítani engem főzni. Mert ő tudja! És amit csinál, az mindig olyan ízű, mint a víz, víz, víz!

– Miért nem mondta el mindezt a múltkor? – kérdezte Craddock szigorúan.

– Mert nem jutott eszembe... és nem gondoltam ... Csak később mondtam magamnak, hogy a fiú akkor tervelte – ővele együtt tervelte.

– Biztos benne, hogy a nő Mrs. Haymes volt?

– Igenis, vagyok biztos. Vagyok nagyon biztos. Ő egy tolvaj, ez a Mrs. Haymes. Egy tolvaj, és tolvajoknak a segítője. Amit kap a kertészmunkáért, az nem elég egy ilyen úri ladynek, dehogy elég. Neki kell kirabolni Miss Blacklockot, aki volt kedves hozzá. Ő rossz, rossz, rossz!

– Na és ha valaki azt állítaná – mondta a felügyelő, vizslaszemmel figyelve Mitzit –, hogy magát látta beszélgetni Rudi Scherzcel?

De a hatás sokkal kisebb volt, mint remélte. Mitzi csak horkantott egyet, és felszegte a fejét.

– Ha valaki mondja, hogy látott engem beszélgetni vele, az hazugság, hazugság, hazugság – mondta megvetően. – Hazugságot mondani valakire, az könnyű, de itt, Angliában be is kell bizonyítani, hogy igaz. Ezt Miss Blacklock mondta nekem, és úgy is van, vagy nem? Én nem beszélgetek gyilkossal és tolvajjal. És angol rendőr ilyet nem is fogja rám mondani. És hogy főzzek meg az ebédet, ha maga itt van, és beszél, beszél, beszél? Tessék nekem a konyhából kimenni. Akarok csinálni egy nagyon gondos mártás.

Craddock szót fogadott, és kiment. A Mitzire vonatkozó gyanúja megingott egy kissé. Azt, amit Phillipa Haymesről mondott, igen nagy meggyőződéssel adta elő. Lehet, hogy Mitzi hazudós (Craddock annak tartotta), de ebben a mesében talán mégiscsak van egy csöppnyi igazság. Craddock elhatározta, hogy Phillipával is beszél az ügyről. Amikor először kikérdezte, az volt a benyomása róla, hogy nyugodt természetű, jól nevelt fiatal teremtés. Egyáltalán nem adott okot a gyanúra.

Ahogy a gondolataiba merülve átvágott a hallon, eltévesztette az ajtót. Miss Bunner épp lefelé jött a lépcsőn, és odasietett hozzá.

– Nem ez az ajtó – mondta. – Ez nem nyílik. Mindjárt mellette balra. Könnyű eltéveszteni, ugye? Túl sok itt az ajtó.

– Hát van éppen elég – felelte Craddock, körülnézve a keskeny hallban.

Miss Bunner nyájasan felsorolta valamennyit.

– Az első ajtó a gardróbszobáé, utána jön a gardróbszekrény ajtaja, aztán az ebédlő, ezen az oldalon. Itt a másikon pedig ez a vakajtó, amin éppen ki akart menni, aztán a rendes szalonajtó, aztán a másik szekrény ajtaja, amiben a szervizt tartjuk, és a kis virágos szoba ajtaja, utoljára pedig az oldalsó bejárat. Tényleg könnyű összecserélni. Főleg ezt ,a kettőt, mert olyan közel vannak egymáshoz. Sokszor még én is ott akarok benyitni, ahol nem lehet. Régebben előtte állt az asztal, de aztán áttettük oda a fal mellé.

Craddock már az előbb megjegyezte magának, szinte gépiesen, hogy keresztben egy vékony csík látható azon az ajtón, ahol ki akart menni. Most már értette: nyilván az asztal lapjának a nyoma. Valami homályosan megmozdult az agyában. – Áttették? – kérdezte. – Mikor?

Szerencsére, ha Dora Bunnernál érdeklődött az ember, nem kellett megokolnia a kérdéseit. Bármit kérdeztek tőle, a szószátyár Miss Bunner nem lepődött meg rajta, és boldogan szolgált felvilágosítással minden piszlicsáré ügyben.

– Hogy mikor? Nem is olyan régen.:. talán tíz napja vagy két hete.

– Miért tették át?

– Nem is emlékszem. Talán a virágok miatt. Igen, azt hiszem, Phillipa megrakott egy nagy vázát ... kitűnő érzéke van a virág-összeállításokhoz ... az a sok őszies szín meg leveles ágak ... de olyan nagyra sikerült, hogy az embernek beleakadt a haja, és akkor, Phillipa azt mondta: “Tegyük el innen az asztalt – különben is, a csupasz fal sokkal jobb háttér lesz a virágoknak, mint ez az ajtó." Igaz, emiatt le kellett venni a falról Wellingtont, a waterlooi győzőt. Nem mintha el volnék ragadtatva attól az olajnyomattól. Oda tettük a lépcső alá.

– Szóval ez mégsem igazi vakajtó? – kérdezte Craddock, és alaposan szemügyre vette.

– Ja, ha úgy gondolja, akkor nem: rendes ajtó. A kis szalonba nyílott, de amikor a két szobából egyet csináltak, akkor már nem kellett mind a két ajtó, és ezt itt kiiktatták.

– Kiiktatták? – Craddock óvatosan megint lenyomta a kilincset. – Úgy érti, hogy beszegezték? Vagy csak bezárták?

– Gondolom, bezárták, és be is reteszelték.

Craddock meglátta felül a reteszt: kipróbálta. Azonnal félrecsúszott, könnyen... nagyon is könnyen ...

– Mikor volt utoljára nyitva? – kérdezte Miss Bunnertől.

– Jaj, annak már nem is tudom, hány éve lehet. Amióta én itt vagyok, egyszer se nyitották ki, az biztos.

– Nem tudja, hol a kulcsa?

– Ott a fiókban rengeteg kulcs van. Biztos azok között hever.

Craddock odament Miss Bunnerral, és a fiók mélyén egy csomó rozsdás kulcsot talált. Egyenként megvizsgálta őket, kiválasztott egyet, amely valamelyest különbözött a többitől, majd visszament az ajtóhoz. A kulcs leillett a zárba, és könnyedén megfordult benne. Craddock megnyomta az ajtót: hangtalanul kinyílt.

– Jaj, vigyázzon! – kiáltotta Miss Bunner. – Lehet, hogy odabent nekitámasztottak valamit. Sose szoktuk kinyitni.

– Soha? – kérdezte a felügyelő.

Arca komor volt. Nagy nyomatékkal mondta: – Ezt az ajtót nem nagyon régen nyitották ki utoljára, Miss Bunner. A zár is, a sarokvasak is meg vannak olajozva.

Miss Bunner csak bámult, csacska szája tátva maradt.

– De vajon ki olajozta meg? – kérdezte végü1.

– Éppen ezt óhajtom kideríteni– mondta Craddock vészjóslóan. Magában pedig ezt -gondolta: X odakintről? Nem ... X itt volt... ebben a házban ... X a szalonban volt aznap este...

Tizedik fejezet
Pip és Emma

1.

Miss Blacklock ezúttal figyelmesebben hallgatta végig. Értelmes nő volt – ezt Craddock már korábban megállapította róla –, és azonnal felfogta a hallottak jelentőségét.

– Igen – mondta nyugodtan. – Így már egészen más ... Senki se volt rá felhatalmazva, hogy hozzányúljon ahhoz az ajtóhoz. Az én tudtommal nem is nyúlt hozzá senki.

– Kérem, gondolja végig. – A felügyelő megnyomta a szavait. – Amikor elaludt a lámpa, a szobában tartózkodó személyek közül bárki megtehette, hogy kisurran azon az ajtón, odamegy Rudi Scherz háta mögé, és rálő önre.

– És senki meg se hallja, meg se látja?

– Senki meg se hallja, meg se látja. Ne feledje, hogy amikor a lámpa elaludt, mindenki ide-oda topogott, lármázott, egymásba ütközött. És azután nem láthattak semmi egyebet, csak a zseblámpa vakító fényét.

– Szóval maga azt hiszi – mondta lassan Miss Blacklock –, hogy az egyik vendégem ... valaki az én kedves, egyszerű szomszédaim közül.:. kisurrant, és meg akart gyilkolni? Engem? De miért? Miért, az isten szerelmére?

– Az az érzésem, hogy ön meg tudja adni a választ erre a kérdésre, Miss Blacklock.

– De nem tudom. Higgye el, hogy nem.

– Jó, próbáljunk elindulni valamerre. Ki örökli a pénzét, ha meghal?

Miss Blacklock egy kissé vonakodva felelte:

– Patrick és Julia. Bunnyra hagytam a ház bútorait meg egy kis járadékot. Nem marad utánam valami nagy összeg. Voltak német és olasz részvényeim, de ugye elvesztették az értéküket, aztán gondoljon az adóra meg a

mostani leszállított tőkekamatra..: szóval, higgye el, engem igazán nem érdemes meggyilkolni. Ami pénzem van, jórészt egy járadékba fektettem, körülbelül egy évvel ezelőtt.

– De mégiscsak van valami jövedelme; Miss Blacklock, amit az unokaöccse és az unokahúga örökölne.

– És ezért határozták volna el, hogy megölnek? Patrick és Julia? Nem, ez képtelenség. Egyáltalán nincsenek megszorulva, ilyesmiről szó sincs.

– Ezt biztosan tudja, vagy csak gondolja?

– Nem, biztosan nem tudom, csak abból gondolom, amit ők mondták ... De akkor se vagyok hajlandó gyanakodni rájuk. Egyszer talán majd jól jár valaki, ha meggyilkol, de most még nem.

– Hogy érti azt, hogy egyszer majd jól járhat valaki, ha meggyilkolja? – csapott le Craddock erre a közlésre.

– Csak úgy, hogy egyszer ... talán nem is olyan sokára ... még nagyon gazdag lehetek.

– Ez érdekesen hangzik. Lenne szíves megmagyarázni?

– Kérem. Maga talán nem tudja, de több mint húsz éven át a titkárnője és közeli munkatársa voltam Randall Goedlernek.

Craddock meglepődött. Randall Goedler valamikor nagy név volt a pénzügyi világban. Vakmerő spekulációkkal és eléggé színpadias önreklámozással tette magát híressé – nem lehetett egyhamar elfelejteni. Craddocknak úgy rémlett, hogy 1937-ben vagy 1938-ban halt meg.

– Akkoriban maga még nagyon fiatal lehetett – mondta Miss Blacklock. – De azért talán hallott róla.

– Hogyne. Milliomos volt, igaz?

– Többszörösen – bár az anyagi helyzete meglehetősen hullámzott. Amit szerzett, mindig kockára tette valami újabb pénzügyi manőver kedvéért.

Miss Blacklock most egy kissé élénkebben beszélt, szeme csillogott az emlékektől.

– Mindegy: nagyon gazdagon halt meg. Gyerekei nem voltak. A vagyont a feleségére hagyta, de csak haszonélvezetben, azzal, hogy az asszony halála után mindent én öröklök.

A felügyelő agyában felmerült egy homályos emlék: HATALMAS ÖRÖKSÉG VÁR A HŰSÉGES TITKÁRNŐRE – vagy valami efféle.

– Szóval – mondta Miss Blacklock, és egy kis derű csillant meg a szemében –, nekem igazán jó okom volna rá, már tizenkét éve, hogy megöljem Mrs. Goedlert – de ezzel nem sokra megy, ugye?

– És Mrs. Goedler ... kérem, ne haragudjék a kérdés miatt ... nem vette rossz néven, hogy a férje így rendelkezett a vagyonról?

Miss Blacklock most már nem is próbálta leplezni, hogy mulattatja a dolog.

– Fölösleges ez a nagy tapintatosság. Azt akarta kérdezni, ugye, hogy a szeretője voltam-e Randall Goedlernek? Hát megmondom, hogy nem. Tudtommal Randall sose a nőt nézte bennem, és hogy én nem a férfit néztem őbenne, az biztos. Szerelmes volt Belle-be (a feleségébe), és mindvégig csakis őt szerette. Azt hiszem, nincs más magyarázat a végrendeletre, mint az, hogy hálás volt nekem. Tudja, felügyelő úr, a kezdet kezdetén, amikor Randall pozíciója még nem szilárdult meg annyira, egyszer majdnem tönkrement. Mindössze néhány ezer fontra lett volna szüksége készpénzben. Belevágott egy nagy manőverbe roppant izgalmas volt, és vakmerő is, mint minden vállalkozása, de épp az a jelentéktelen összeg hiányzott, hogy átvészelje a kritikus pillanatokat. Én segítettem ki a bajból. Volt egy kis saját pénzem. Hittem Randallben. Pénzzé tettem mindenemet, az utolsó pennyig, és odaadtam neki. A művelet sikerült. Egy hét múlva Randall mérhetetlenül gazdag lett ... Utána többé-kevésbé a társának tekintett. Ó, micsoda izgalmas idők! – Miss Blacklock felsóhajtott. – Nagyon élveztem. Aztán meghalt az apám, és ott maradt az egyetlen húgom, gyógyíthatatlan betegen. Mindent abba kellett hagynom, hogy őt ápoljam. Egy-két év múlva Randall is meghalt. Én nagyon szépen kerestem, amíg együtt voltunk, és igazán nem számítottam rá, hogy örökölni fogok utána, de bevallom, őszintén meghatódtam, sőt, büszke voltam, amikor kiderült, hogy ha Belle előbb halna meg, mint én (és ő egy olyan beteges asszonyka volt, akinek nem sok időt szoktak jósolni), akkor rám száll az egész vagyon. Azt hiszem, Randall tulajdonképp gondban volt, hogy kire is hagyja. Belle egy angyal, ő nem bánta. Igazán rendkívül bájos teremtés. Most Skóciában él. Már évek óta nem láttam – csak karácsonykor írunk egymásnak. Tudja, én közvetlenül a háború kitörése előtt Svájcba mentem a húgommal, egy szanatóriumba. Ő ott halt meg tüdőbajban.

Egy-két pillanatig hallgatott, majd hozzátette:

– Alig több, mint egy éve jöttem vissza Angliába.

– Azt mondta, lehet, hogy nemsokára gazdag lesz... Milyen sokára?

– Belle Goedler ápolónőjétől úgy tudom, hogy a beteg állapota rohamosan hanyatlik. Talán ... talán csak hetekről van szó.

Szomorúan tette hozzá:

– Most már nem leszek olyan boldog a pénzzel. Szerényen élek, éppen elég az is, ami van. Régebben örültem volna neki, hogy újra játszhatok a tőzsdén, de most ... Hiába, öregszik az ember. De lássa be, felügyelő úr: ha

Patrick és Julia elhatározza, hogy megöl a pénzemért, őrültség lett volna, ha nem várnak még egypár hétig.

– Ezt értem, Miss Blacklock, de mi történik, ha ön előbb hal meg, mint Mrs. Goedler? Akkor ki örökli a pénzt?

– Látja, ez eszembe se jutott eddig. Gondolom, Pip és Emma ...

Craddock nagyot nézett, Miss Blacklock pedig elmosolyodott.

– Ugye, bolondosan hangzik? Azt hiszem, ha én halnék meg előbb, a pénz Randall egyetlen húgának, Soniának a törvényes leszármazottait illeti ... így kell mondani, igaz? Randall összeveszett a húgával. Tudniillik Sonia egy olyan emberhez ment feleségül, akit Randall csirkefogónak vagy annál is rosszabbnak tartott.

– És valóban csirkefogó volt?

– Kétségtelenül. De azt hiszem, tudott hatni a nőkre. Görög volt vagy román vagy ilyesmi ... hogy is hívták? ... igen, Stamfordis: Dmitri Stamfordis.

– Randall Goedler kihagyta a húgát a végrendeletéből, amikor férjhez ment ehhez az emberhez?

– Igen, de Sonia amúgy is nagyon gazdag volt. Randall már előbb rengeteg pénzt íratott rá, lehetőleg olyan formában, hogy a férje ne nyúlhasson hozzá. De azt hiszem, amikor az ügyvédek piszkálni kezdték Randallt, hogy jelöljön meg valakit arra az esetre, ha én halnék meg előbb, mint Belle, akkor vonakodva bár, de beíratta Sonia leszármazottait, pusztán azért, mert senki más nem jutott az eszébe, és nem olyan ember volt, aki jótékony célokra hagyja a pénzét.

– És születtek gyerekek a házasságból?

– Igen: Pip és Emma. – Miss Blacklock elnevette magát. – Nevetséges, ugye? Én csak annyit tudok, hogy Sonia egyszer írt Bellenek a férjhezmenetele után, és azt üzente Randallnek, hogy nagyon boldog, és nemrég ikrei születtek, akiket így becéz: Pip és Emma. Tudtommal nem is irt többször. De Belle-től persze valószínűleg többet is megtudhat.

Miss Blacklock láthatólag jól mulatott a saját elbeszélésén. A felügyelő nem mulatott rajta.

– Vonjuk le a következtetést – mondta. – Ha önt a múltkor megölik, ezek szerint legalább két ember lett volna a világon, aki hozzájut egy hatalmas örökséghez. Vagyis téved, Miss Blacklock, amikor azt állítja, hogy senkinek sincs oka az ön halálát kívánni. Legalább két ember van, akinek nagyon is fontos érdekei fűződnek hozzá. Milyen idős lehet most Sonia Goedler fia és lánya?

Miss Blacklock elgondolkozott.

– Várjunk csak. 1922 ... nem, nem emlékszem pontosan,. .. Azt hiszem, huszonöt-hutszonhat évesem lehetnek. – Arcáról el tűnt a vidámság. – De kérem, csak nem azt gondolja, hogy ...

– Azt gondolom, hogy valaki gyilkos szándékkal lőtt rá önre. Azt gondolom, lehetséges, hogy ugyanez a valaki vagy több valaki újra megpróbálja. Szeretném megkérni, Miss Blacklock, hogy legyen nagyon-nagyon óvatos. Egy gyilkossági kísérlet már történt, és nem sikerült. Lehetségesnek tartom, hogy rövidesen újabb kísérlet történik.

2.

Phillipa Haymes kiegyenesedett, és izzadt homlokából félresimított egy hajfürtöt. Épp egy virágágyszegélyt gyomlált.

– Tessék, felügyelő úr.

Várakozva nézett Craddockra. A felügyelő alaposabban szemügyre vette, mint eddig. Igen, csinos lány, jellegzetes angol típus: majdnem színtelen, hamvasszőke haj, egy kissé túl hosszú arc. Makacs áll és száj. Az egész lényében van valami visszafogottság – valami feszültség. A szeme kék, a tekintete nagyon szilárd, és nem árul el semmit. Titoktartó fajta, gondolta Craddock.

– Bocsánat, hogy mindig munka közben zavaron, Mrs. Haymes – kezdte –, de nem akartam várni, amíg hazamegy ebédre. Meg aztán úgy gondoltam, itt jobban elbeszélgethetünk, mint a Little Paddocksban.

– Tessék, felügyelő úr.

A hangjában semmi izgalom és nagyon csekély érdeklődés, legfeljebb egy árnyalatnyi óvatosság – vagy csak a felügyelő képzelte így?

– Ma reggel valaki bizonyos kijelentéseket tett előttem. Ezek a kijelentések önre vonatkoznak.

Phillipa egy egészen csöppet felhúzta a szemöldökét.

– Ön ugyebár azt mondta, Mrs. Haymes, hogy egyáltalán nem ismerte ezt a Rudi Scherzet?

– Azt.

– Hagy soha nem is találkozott vele, és holtan látta először. Így van?

– Igen. Addig sohasem láttam.

– És mondjuk, nem is beszélgetett vele a Little Paddocks filagóriájában?

– A filagóriában?

Craddock majdnem biztos volt benne, hogy most egy csöppnyi félelem is színezte Phillipa hangját.

– Ott, Mrs. Haymes.

– Ki mondja ezt?

– Ön állítólag beszélgetést folytatott ezzel a Rudi Scherzcel, ő megkérdezte, hogy hol bújhatna el, mire ön azt felelte, hogy majd megmutatja, és egy időpont is elhangzott, nagyon világosan: negyed hét. Scherz körülbelül negyed hétkor érkezett ide a buszmegállótól azon a bizonyos estén.

Egy pillanatig csend volt. Aztán Phillipa kurtán, gúnyosan felnevetett. Úgy látszott, mulattatja a dolog.

– Nem tudom, kitől hallotta ezt – mondta aztán. – De nem nehéz kitalálni. Rendkívül ostoba, idétlen mese – és persze, a rosszindulat szüleménye. Mitzi valamilyen okból engem még jobban utál, mint a többieket.

– Tagadja?

– Persze hogy tagadom ... Soha életemben nem láttam Rudi Scherzet, nem beszéltem vele, és aznap délelőtt nem is voltam ott, még a ház közelében se. Itt voltam, végeztem a munkámat.

Craddock felügyelő nagyon szelíden kérdezte:

– Melyik délelőtt?

Egy pillanatnyi szünet. Phillipának megrebbent a szemhéja.

– Minden délelőtt. Én minden délelőtt itt vagyok. Egy óra előtt sose megyek el innen.

Gúnyosan tette hozzá:

– Kár meghallgatnia, amiket Mitzi mesél. Hazudik, mint a vízfolyás,

*

– Hát így állunk – mondta Craddock, miközben tovább bandukolt Fletcher őrmesterrel. – Két ifjú hölgy, és az állításaik tökéletesen ellentétesek. Most melyiknek higgyek?

– Mindenki úgy gondolja, hogy ez az idegen lány hetet-havat összehord – mondta Flecher. – Magam is tapasztaltam, amikor külföldiekkel volt dolgom, hogy a hazudozás könnyebben megy nekik, mint az igazmondás. Világos, hogy gyűlöli ezt a Mrs. Haymest.

– Szóval, maga az én helyemben Mrs. Haymesnek hinne?

– Hát igen, uram, ha nincs rá oka, hogy másképpen lássa.

És Craddocknak csakugyan nem volt rá oka – legfeljebb az a túlságosan is rezzenéstelen kék szempár ... meg az a két szó, ami igen simán csúszott ki Phillipa száján: aznap délelőtt. Ő ugyanis legjobb tudomása szerint egyáltalán nem mondta meg, hogy délelőtt vagy délután hallották-e azt a beszélgetést a filagóriából.

De talán Miss Blacklock, vagy ami még valószínűbb; Miss Bunner megemlítette, hogy ott járt egy külföldi fiatalember, és pénzt kért útiköltségre, mert állítólag haza akar utazni Svájcba. Phillipa Haymes tehát feltételezte, hogy azzal vádolják, hogy éppen aznap délelőtt beszélt Rudi Scherzcel.

De Craddock mégse tudott szabadulni attól a benyomástól, hogy Phillipának mintha félelem vegyült volna a hangjába, amikor azt mondta:

– A filagóriában?

Úgy döntött, hogy egyelőre nyitva hagyja ezt a kérdést.

3.

Kellemes idő volt – jólesett elüldögélni a paplak kertjében. Mint Angliában oly sokszor, beköszöntött a hirtelen őszi meleg. Craddock felügyelő nem is tudta, hogy az ilyet Szent Márton nyarának vagy Szent Lukács nyarának hívják-e, de azt tudta, hogy nagyon kellemes – és egyúttal nagyon idegesítő. Egy nyugszékben ült, melyet az energikus Duci hozott oda neki, mielőtt elsietett volna valami szülői értekezletre, mellette pedig Miss Marple kötögetett, kendőkbe bugyolálva, térdén egy pléddel. A napsütés, a nyugalom és Miss Marple kötőtűinek egyenletes kattogása majdnem álomba ringatta a felügyelőt. De ugyanakkor valami nyomasztó érzés is motoszkált a fejében, szinte öntudatlanul. Olyan volt az egész, mint egy visszatérő álom, amelyen végighúzódik a szorongás, és az ember jó érzése végül is iszonyattá válik ...

Craddock hirtelen megszólalt: – Nem jó, hogy itt tetszik lenni..

Miss Marple kötőtűi egy pillanatra abbahagyták a kattogást. A szelíd, porcelánkék szempár elgondolkozva nézett vissza.

– Értem, hogyne – mondta Miss Marple. – Maga nagyon lelkiismeretes fiú. De higgye el, nincs semmi baj. Duci apja (régebben nálunk volt lelkész: igen nagy tudású ember) meg az anyja (kitűnő asszony: szellemileg egészen rendkívüli) régi jó barátom. Mi sem természetesebb, mint az, hogy ha Medenhamben vagyok, egy kis időre átjövök vendégségbe Ducihoz.

– Lehet – felelte Craddock. – De... ne tessék mindenbe beleütni az orrát ... Van egy olyan érzésem ... komolyan

... hogy veszélyes.

Miss Marple elmosolyodott egy kissé.

– De sajnos, mi öregasszonyok ilyenek vagyunk: mindenbe beleütjük az orrunkat ... Épp az lenne a furcsa és feltűnő, ha másképpen viselkednék. Ha nem kérdeznék olyanokat, hogy mi van a közös ismerőseinkkel, akik szanaszét élnek a világban, és hogy emlékeznek-e erre meg arra, és hogy is hívták azt a fiatalembert, aki elvette Lady X. Y. lányát? Az ilyesmi nagyon hasznos, nem igaz?

– Hasznos? – kérdezte a felügyelő, meglehetősen ostoba képpel.

– Hasznos, mert így kiderül, vajon az emberek csakugyan azok-e, akiknek mondják magukat – felelte Miss Marple.

Aztán így folytatta:

– Mert hiszen éppen ez nyugtalanítja magát, igaz? És éppen ez az, amiben a világ úgy megváltozott a háború óta. Vegyük például ezt a falut, Chipping Cleghornt. Nagyon hasonlít St. Mary Meadre, ahol élek. Tizenöt évvel ezelőtt mindenki tudta mindenkiről, hogy kicsoda. Bantryék a kastélyban – aztán Hartnellék, Price Ridleyék, Weatherbyék... Szóval, mind olyanok voltak, akiknek az apja és az anyja meg a nagyapja és a nagyanyja vagy a nagynénje és a nagybátyja is ugyanazon a helyen élt. Ha egy új ember költözött a faluba, akkor ajánlóleveleket hozott, vagy az ezredtársa volt valakinek, vagy ugyanazon a hajón szolgált, mint valamelyik régebbi lakos. És ha az új ember valóban egészen új volt ... valóban idegen ... hát akkor nagyon kirítt a társaságból, és mindenki rettentő kíváncsi volt, és nem is nyughatott, amíg ki nem derített róla mindent.

Miss Marple szelíden ingatta a fejét:

– De ma már nem így áll a dolog. Minden falu és kisváros tele van olyanokkal, akik csak jöttek és letelepedtek, mindenféle összeköttetés nélkül. A kastélyok gazdát cseréltek, a parasztházakat átépítették, villákat csináltak belőlük. És az emberek jönnek, jönnek – és nem tudunk róluk semmit, csak amit ők maguk mondanak. Mert ugye messziről jönnek, a világ minden tájáról. Indiából meg Hongkongból meg Kínából, meg olyanok is vannak, akik azelőtt olcsó kis helyeken éltek Franciaországban, Olaszországban vagy valami eldugott szigetecskén. Meg olyanok is, akik összegyűjtöttek egy kis pénzt, és most már nyugalomba vonulhatnak. De tudni már senki sem tud semmit a másikról. Van, aki benaresi rézedényeket rak ki a házában, és a tiffint meg a chota hazrit emlegeti – a másik taorminai képeket rak ki, és az ottani angol templomról meg könyvtárról mesél – mint Miss Hinchliffe és Miss Murgatroyd. Van, aki Dél-Franciaországból jött, és van, aki a Távol-Keleten töltötte az életét. Mindenki elhiszi, amit mondanak, és befogadja őket. Nem vár, amíg levelet kap egy barátjától, aki megírja, hogy X. Y.-ék bűbájos emberek, ősidők óta ismeri őket.

Hát igen, gondolta Craddock: éppen ettől van az a nyomasztó érzése. Nem tud semmit. Arcok és nevek, semmi más: dokumentumnak a közellátási jegyfüzetek meg a személyazonossági igazolványok – szép, egyszerű igazolványok, sorozatszámmal és sorszámmal, de fénykép vagy ujjlenyomat nélkül. Egy kis fáradsággal bárki olyan személyazonossági igazolványt szerezhet magának, amilyet akar – részben ezért is foszlottak szét azok a finomabb szálak, amelyek régebben összetartották az angol vidék társadalmi életét. Városban senki se ismerheti a szomszédját. Most már falun se ismeri, csak talán azt hiszi ...

A megolajozott ajtó elárulta Craddocknak, hogy Letitia Blacklock szalonjában az egyik vendég nem az a kedves falusi szomszéd volt, akinek feltüntette magát ...

Nem csoda tehát, ha aggódott Miss Marpleért, aki törékeny, öreg és olyan jó megfigyelő ...

– Többé-kevésbé utánanézhetünk mindenkinek ... – mondta hangosan. De tudta, hogy ez nem is olyan egyszerű. India, Kína, Hongkong, Dél-Franciaország ... Nem olyan könnyű, mint tizenöt évvel ezelőtt. Craddock nagyon is jól tudta, milyen sokan járkálnak az országban olyan személyi igazolvánnyal, mely nem az övék – amelynek a tulajdonosa áratlan „baleset" áldozata lett egy nagyvárosban. Voltak vállalkozók, akik személyazonossági igazolványok vásárlásával, hamis igazolványok és közellátási jegyek gyártásával foglalkoztak – gomba módra szaporodó kis bűnszövetkezetek. Igen, utána lehet járni – de az időbe telik –, és Craddockot sürgette az idő, mert tudta, hogy Randall Goedler özvegye már nem élhet sokáig.

Aggasztó gondolataival birkózva, fáradtan, napsütéstől álmosan elmesélte Miss Marplenak Randall Goedler, valamint Pip és Emma történetét.

– Két név, és semmi más – mondta Craddock. – Ráadásul becenevek! Az a két testvér talán nem is él. Vagy tisztes polgárok valahol Európában. Viszont az is lehet, hogy az egyik vagy akár mind a kettő itt van Chipping Cleghornban.

Körülbelül huszonöt évesek ... kikre illik ez a kormeghatározás? Craddock hangosan gondolkodott:

– Miss Blacklock unokaöccse és unokahúga ... illetve a kuzinjai, mit tudom én ... Vajon mikor láthatta őket utoljára a nagynénjük? ...

Miss Marple szelíden mondta: – Majd én kiderítem, jó?

– Nagyon kérem, Miss Marple, ne...

– Roppant egyszerű lesz, felügyelő úr, nem kell aggódnia. És ha én csinálom, az egyáltalán nem feltűnő, mert, ugye, nem hivatalos. Ha ők azok, nem szabad megsejteniük, hogy gyanúsak.

Pip és Emma, gondolta Craddock, Pip és Emma? Pip és Emma kezdett az agyára menni. Az a jóképű, szemtelen fiatalember, az a hideg szenű, csinos lány ...

– Negyvennyolc óra múlva talán valamivel okosabbak leszünk – mondta. – Skóciába utazom. Remélem, még lehet beszélni Mrs. Goedlerrel – ő valószínűleg többet tud róluk.

– Szerintem nagyon helyes, ha felkeresi – Miss Marple elhallgatott egy pillanatra. – Remélem – tette hozzá halkan –, figyelmeztette Miss Blacklockot, hogy legyen óvatos?

– Hogyne, figyelmeztettem. És itt hagyom az egyik emberemet, aki majd tapintatosan nyitva tartja a szemét. – Kerülte Miss Marple tekintetét, amelyből világosan kiolvasható volt, hogy hiába tartja nyitva a szemét az a rendőr, ha a veszély a családon belül leselkedik.

– És ne felejtse el, kérem – mondta Craddock egyenesen Miss Marple szemébe nézve –, hogy önt is figyelmeztettem.

– Nyugodjék meg, felügyelő úr – mondta Miss Marple. – Tudok én vigyázni magamra.

Tizenegyedik fejezet
Miss Marple uzsonnára megy

Letitia Blacklock talán egy kissé szórakozottan viselkedett, amikor Mrs. Harmon beállított uzsonnára, és magával hozta azt a hölgyet is, aki épp nála vendégeskedett, de a szóban forgó hölgynek, vagyis Miss Marplenak ez nemigen tűnhetett fel, hiszen most találkozott először Miss Blacklockkal.

Miss Marple rendkívül kedvesen csacsogott a maga szelíd modorában. Mindjárt az elején kiderült róla, hogy ő is olyan, mint sok idős hölgy, akinek állandóan betörők járnak az eszében.

– Mindenhová be tudnak jutni, kedvesem – közölte a háziasszonnyal manapság ez már igazán nem probléma. Mesélhetnek a sok új amerikai módszerről. Ami engem illet, szerintem még ma is egy ősrégi szerkezet a legjobb. Tudniillik a kampós pecek. A lakatokat, reteszeket könnyen elintézik, de egy sárgaréz pecekkel nem boldogulnak. Kipróbálta már?

– Bevallom, mi nem nagyon értünk a zárakhoz és reteszekhez – mondta derűsen Miss Blacklock. – Errefelé nem nagyon érdemes betörni sehová.

– Egy lánc a bejárati ajtón: az is jó – tanácsolta Miss Marple. – Akkor elég, ha a szobalány egy résnyire kinyitja, és megnézi, ki az, és nem tudnak erőszakkal behatolni.

– Azt hiszem, Mitzi, a mi közép-európai alkalmazottunk el lenne ragadtatva tőle.

– Ez a revolveres támadás, ami itt történt, biztos nagyon félelmetes volt – mondta Miss Marple. – Duci már mindent elmesélt.

– Én szörnyen be voltam gyulladva – mondta Duci.

– Nem volt éppen kellemes – ismerte el Miss Blacklock.

– Isteni szerencse, komolyan, hogy az az ember megbotlott, és agyonlőtte magát. Ezek a betörők mostanában olyan erőszakosak. Hogy sikerült bejutnia?

– Hát az az igazság, hogy nem nagyon zárjuk az ajtókat.

– Jaj, Letty – kiáltott közbe Miss Bunner –, elfelejtettem mondani, hogy a felügyelő ma reggel nagyon furcsa dolgokat művelt. Mindenáron ki akarta nyitni a másik ajtót ... tudod ... amelyik sosincs nyitva... azt, ni. Előkerítette a kulcsot, és azt mondta, hogy az ajtó meg van olajozva. Én nem értem, miért, hiszen...

Egy kicsit későn vette észre Miss Blacklock intését, hogy hagyja abba, és tátott szájjal elhallgatott.

– Jaj, Letty, ne haragudj ... igazán, bocsáss meg, Letty ... istenem, milyen buta vagyok.

– Nem baj – mondta Miss Blacklock, de látszott rajta, hogy bosszankodik. – Csak azt hiszem, Craddock felügyelő nem óhajtja szellőztetni a felfedezéseit. Nem tudtam, hogy te is ott voltál, amikor kísérletezett. Ugye, megérti, Mrs. Harmon?

– Hát hogyne – biztosította Duci. – Mi egy árva szót se szólunk, igaz, Jane néni? De nem tudom, miért ...

Töprengve elhallgatott. Miss Bunner izgett-mozgott, láthatólag nagyon boldogtalanul, majd végül kitört belőle:

– Én mindig azt mondom, amit nem kellene ... Istenem, csak teher vagyok rajtad, Letty.

Miss Blacklock azonnal megnyugtatta: – Dehogy, dehogy, nagyon sokat segítesz, Dora. És különben is, egy ilyen kicsi faluban, mint Chipping Cleghorn, tulajdonképpen nincsenek titkok.

– Sajnos, ez az igazság – mondta Miss Marple. – Hihetetlen, hogy milyen hamar elterjed minden. Na persze: a cselédek – de nemcsak emiatt, hiszen manapság már alig tartunk cselédet. De hát itt vannak a bejárónők, akik talán még rosszabbak, mert sorba járnak mindenkihez, és házról házra viszik a híreket.

– Megvan! – kiáltott fel hirtelen Duci. – Most már értem! Ha az a másik ajtó is nyílik, akkor innen is kimehetett valaki a sötétben, és ő lehetett a merénylő ... csak persze nem így volt ... hiszen a merénylő az a fiatalember volt, a Royal Spa Hotelból. Vagy nem?... Nem, mégsem értem ... – húzta fel a szemöldökét.

– Hát itt történt, ebben a szobában? – kérdezte Miss Marple, majd bocsánatkérően hozzátette: – Ugye, most azt gondolja rólam, Miss Blacklock, hogy kibírhatatlanul kíváncsi vagyok ... de amikor olyan izgalmas, ilyet csak az újságban szokott olvasni az ember... és most személyesen ismeri a szereplőket... Borzasztó kíváncsi vagyok mindenre, hogy én is el tudjam képzelni, hiszen érti, ugyebár ...

Duci és Miss Bunner azonnal zúdítani kezdte Miss Marple-ra az információkat, zavarosan és bőbeszédűen, Miss Blacklock pedig időnként közbeszúrt egy-egy kiegészítést vagy helyreigazítást.

Közben bejött Patrick meg Julia, és jókedvűen bekapcsolódtak az előadásba – Patrick még azt is vállalta, hogy eljátssza Rudi Scherz szerepét.

– Letty néni ott állt: a sarokban, a boltív mellett ... Tessék odamenni, Letty néni.

Miss Blacklock szót fogadott, aztán megmutatták Miss Marple-nak a golyók nyomát.

– Fantasztikus ... isteni szerencse – tátogott Miss Marple.

– Épp cigarettával akartam kínálni a vendégeket – mutatott Miss Blacklock az asztalon álló nagy ezüst dobozra.

– A dohányosok olyan figyelmetlenek – mondta rosszallóan Miss Bunner. – Ma már senki se vigyáz úgy a szép bútorokra, mint régen. Itt is, nézze, valaki rátette a cigarettáját erre a gyönyörű asztalra, és milyen csúnyán megégette. Felháborító!

Miss Blacklock nagyot sóhajtott:

– Az ember néha túlbecsüli a holmiját.

– De tényleg, Letty, olyan szép ez az asztal.

Mis Bunner úgy odavolt a barátnője holmijáért, mintha az övé lett volna. Mrs. Harmon ezt mindig nagyon rokonszenvesnek találta. Úgy látszott, Miss Bunnerben nyoma sincs az irigységnek.

– Gyönyörű asztal – mondta Miss Marple udvariasan. – És ez a porcelán lámpa is milyen szép rajta.

Megint csak Miss Bunner nyugtázta a bókot, mintha a lámpa a saját tulajdona lett volna; nem pedig Miss Blacklocké.

– Ugye, bűbájos? Meisseni. Kettő van belőle. A másik, azt hiszem, a vendégszobában van.

– Dora, te mindenről pontosan tudod, hogy hol van ... vagy legalábbis azt hiszed – mondta Miss Blacklock. – Sokkal többet törődsz a holmimmal, mint én magam.

Miss Bunner elpirult.

– Igenis szeretem a szép dolgokat – felelte. A hangja félig kihívóan, félig sóvárgóan csengett.

– Bevallom – mondta Miss Marple –, én is borzasztóan ragaszkodom ahhoz a kevés holmimhoz, amim még van ... mindegyik egy-egy emlék, ugyebár. Ugyanez a helyzet a fényképekkel is. Manapság az emberek már nemigen ragaszkodnak a fényképekhez. Én minden képet megőrzök az unokaöcséimről meg az unokahúgaimról, csecsemőkorukból, gyermekkorukból ... és így tovább.

– Rólam is van egy szörnyű képe, Jane néni, hároméves koromból – nevetett Duci. – Egy foxit tartok az ölemben, és kancsítok.

– Gondolom, magáról is sok képet eltett a nagynénje – fordult Miss Marple Patrickhoz.

– Mi csak távoli rokonok vagyunk – legyintett Patrick.

– Azt hiszem, Elinor elküldte az egyik csecsemőkori képedet – mondta Miss Blacklock. – Sajnos, nem tetten el. Az igazat megvallva, azt is elfelejtettem, hány gyereke van, és hogy hívják őket... Csak most juttatta eszembe, amikor írt, hogy ti ketten itt vagytok a közelben.

– Ez is a mai idők jele – vélte Miss Marple. – Manapság a legtöbb ember egyáltalán nem ismeri a fiatalabb rokonait. A régi szép időkben, amikor azok a nagy családi összejövetelek voltak, ilyesmi nem lett volna elképzelhető.

– Én legutóbb harminc évvel ezelőtt láttam Pat és Julia anyját egy esküvőn – mondta Miss Blacklock. – Nagyon csinos lány volt.

– Azért vannak ilyen szép gyerekei – nevetett Patrick.

– Letty néninek van egy csodálatos régi albumja – mondta Julia. – Épp a múltkor nézegettük. Azok a kalapok!

– Pedig milyen elegánsnak képzeltük magunkat! – sóhajtott Miss Blacklock.

– Nem baj, Letty néni – vigasztalta Patrick –, harminc év múlva majd Juliának is a kezébe akad egy régi fényképe, akkor aztán szörnyülködhet, hogy micsoda egy madárijesztő volt!

*

– Ez szándékos volt, Jane néni? – kérdezte Duci, miközben hazafelé sétált Miss Marplelal. – Tudniillik, hogy szóba hozta a fénylépeket?

– Hát, kedvesem, mindenesetre érdekes volt megtudni, hogy Miss Blacklock azelőtt sohase látta ezt a két fiatal rokont ... Igen... azt hiszem, ez Craddock felügyelőt is érdekelni fogja.

Tizenkettedik fejezet
Délelőtti élet Chipping Cleghornban

1.

Edmund Swettenham egy kissé bizonytalanul helyet foglalt egy gyephengerlőn.

– Helló, Phillipa.

– Helló.

– Sok a dolga?

– Ki lehet bírni.

– Mit csinál?

– Nem látja?

– Nem. Nem vagyok kertész. Csak azt látom, hogy valami sajátos játékszabály szerint turkálja a földet.

– A téli salátát palántázom.

– Palántázza? Milyen érdekes kifejezés. Akárcsak a forgódob. Tudja, mi az a forgódob? Nemrég jöttem rá. Addig azt hittem, hogy katonazenekarok használják.

– Óhajt valamit? – kérdezte Phillipa hűvösen.

– Igen. Látni óhajtom magát.

Phillipa egy pillantást vetett rá.

– Nem örülök, hogy itt sündörög. Mrs. Lucas haragudni fog érte.

– Nem engedélyezi, hogy hódolói legyenek?

– Ne butáskodjon.

– Hódolók, Ez is nagyon szép szó. És pontosan rám illik. Csak bámulok magára – tisztes távolból – de hódolattal.

– Kérem, menjen innen, Edmund. Nincs itt semmi keresnivalója.

– Ebben téved – mondta Edmund diadalmasan. – Igenis van. Mrs. Lucas ma reggel felhívta anyámat, és azt kérdezte, nincs-e szüksége tökre, mert őnála éppen elég termett.

– Egy egész rakás.

– És szívesen odaadna egy tököt egy csupor mézért.

– Nem valami előnyös üzlet! Jelenleg mindenütt annyi a tök, mint a szemét – senki se tudja eladni.

– Na persze. Éppen ezért telefonált Mrs. Lucas. Legutóbb, ha jól emlékszem, egy kis lefülözött tejet ajánlott – érti? lefölözött tejet –, cserében néhány fej salátáért. Akkor a saláta még primőr volt. Körülbelül egy shillingbe került egy fej.

Phillipa nem szólt semmit.

Edmund a zsebébe nyúlt, és kiráncigált egy csupor mézet.

– Tessék – mondta –, itt az alibim. A szónak meglehetősen tág és ide nem illő értelmében. Ha Mrs. Lucas impozáns alakja netán megjelenik a melegház ajtajában, én tökért jöttem. Enyelgésről szó sincs.

– Értem.

– Szokott Tennysont olvasgatni? – kérdezte Edmund csevegő modorban.

– Nem túl gyakran.

– Rosszul teszi. Tennyson nemsokára megint divatba jön, én mondom magának. Akkor majd a rádióban is a

Királyidillek-et adják esténként, nem pedig azt a se vége, se hossza Trollope-ot. Mindig az volt a véleményein, hogy a trollope-i póz teljesen kibírhatatlan. Kis adagokban még csak elmegy, de ilyen mennyiségben már fullasztó. Apropó Tennyson, olvasta a Maud-ot?

– Egyszer, nagyon régen.

– Van benne egy-két ügyes sor. – Edmund finom hangsúllyal idézte: – "Tökélye sebez, szépsége fagyaszt, nézése üres." Ez maga, Phillipa.

– Köszönöm a bókot!

– Nem annak szántam. Gondolom, Maud éppúgy az idegeire ment annak a szerencsétlen fickónak, mint maga nekem.

– Ne csacsiskodjon, Edmund.

– Eh, a fenébe: mondja, miért olyan maga, amilyen? Mit takar az a fagyasztó szépsége? Hol jár az esze? Mit érez? Boldog, vagy szerencsétlen, vagy fél, vagy micsoda? Valamit titkol, az biztos.

Phillipa nyugodt hangon felelte:

– Hogy mit érzek, az az én dolgom.

– És az enyém is, Szeretném megoldani a nyelvét. Szeretném tudni, mi van abban a makacs fejében. Jogom van hozzá. Komolyan mondom. Én nem akartam beleszeretni magába. Én azt akartam, hogy hagyjanak békén, akkor megírom a könyvemet. Egy szép könyvet, ami arról szól, hogy milyen rohadt az egész világ. Erről borzasztó könnyű okosakat írni. Elhatározás kérdése. Igen, most már rájöttem. Amikor olvastam Burne Jones életrajzát.

Phillipa abbahagyta a palántázást. A szemöldökét felhúzva nézett Edmundra.

– Mi köze ehhez Burne Jonesnak?

– Rengeteg. El kell olvasni a preraffaeliták történetét, abból kiderül, hogy mi az a divat. Ők borzasztó lármát csaptak, mulattak, heje-hujáztak, nevettek, vicceltek, mert, ugye, minden olyan szép és nagyszerű. Divat. Semmivel se voltak vidámabbak vagy boldogabbak, mint mi. És mi se vagyunk szerencsétlenebbek, mint ők. Divat az egész, higgye el. A múlt háború után jött a szex. Most a reménytelenség a nagy szám. Egyiknek sincs semmi jelentősége. De miért beszélünk erről? Én a mi kettőnk dolgáról akartam beszélni. Csak aztán rám jött a félszegség, és mellébeszéltem. Mert maga nem segít.

– Mit akar, mit csináljak?

– Beszéljed! Mondjon el mindent. A férje miatt ilyen? Maga imádja őt, de ő meghalt, erre maga becsukódott, mint egy kagyló, mi? Erről van szó? Jó: imádta, és meghalt. Más nőknek is meghalt a férjük – millió nőnek –, és olyan is akad köztük, aki szerette a férjét. Amikor beülünk valahová, el is mondják, és sírnak egy kicsit, ha már eleget ittak, aztán le akarnak feküdni az emberrel, mert attól jobb lesz. Gondolom, így keresik a gyógyszert. Magának is meg kell gyógyulnia, Phillipa. Maga fiatal ... és gyönyörű ... és én fülig szerelmes vagyok magába. Beszéljen arról az istenverte férjéről, mondjon el mindent.

– Nincs mit elmondani. Megismerkedtünk, összeházasodtunk.

– Maga nagyon fiatal lehetett.

– Túl fiatal

– Nem éltek boldogan? Tovább, Phillipa, halljuk.

– Nincs tovább. Összeházasodtunk. Gondolom, voltunk olyan boldogok, mint a legtöbben. Megszületett Harry. Ronaldot behívták. Aztán ... aztán elesett Olaszországban.

– És maga itt maradt Harryval.

– És én itt maradtam Harryval,

– Szeretem Harryt, igazán rendes kölyök. Ő is szeret engem. Jól megvagyunk egymással. Hallja, Phillipa? Hozzám jönne feleségül? Attól még kertészkedhetne tovább, én meg írhatnám a könyvemet, aztán ha ünnep van, munkaszünetet tartunk, és szórakozunk. Egy kis tapintattal el lehetne intézni, hogy az anyám ne lakjon nálunk. Még egy kis pénzt is kiizzadna, ha az egyetlen fiáról van szó. Élősdi alak vagyok, szemét könyveket írok, gyenge a látásom, és túl sokat beszélek. Ezzel minden rosszat elmondtam. Megpróbáljuk?

Phillipa ránézett. Egy magas, szemüveges fiatalember állt előtte, kissé ünnepélyes tartásban, türelmetlenül. Vörösesszőke haja összekócolódott, a szeme rábeszélően, barátságosan nézett vissza.

– Nem – mondta Phillipa.

– Komolyan nem?

– Komolyan.

– Miért?

– Maga nem tud rólam semmit.

– Ennyi az egész?

– Nem: maga semmiről nem tud semmit.

Edmund ezt komolyan fontolóra vette.

– Lehet – ismerte be végül. – De mások talán olyan okosak? Phillipa, drága Phillipa – hirtelen elhallgatott.
Valaki éles hangon kiáltozva jött feléjük.

Pincsimadárka a kertben
(mondta Edmund)
Fia leszáll a harmat
(igaz, most délelőtt tizenegy óra van)
Phil, Phil, Phil, Phil,
Csipog az avarnak

– A név valahogy kiugrik a ritmusból. Micsoda vers! Szavamra: Óda egy töltőtollhoz. Nincs véletlenül még egy keresztneve?
– Joan. Kérem, menjen már. Nézze, Mrs. Lucas ...
– Joan, Joan, Joan, Joan. Jobb, de még mindig nem elég jó. Zsíros kezével Joan a csuszpájzot kavarja – ez se túl vonzó kép a házaséletről.
– Mrs. Lucas ...
– Hogy robbanna szét – mondta Edmund. – Adjon egy tököt, az istenit neki.

2.

Fletcher őrmester teljhatalmú úrként egyedül maradt a Little Paddocksban.
Mitzi kimenős volt. Ilyenkor a tizenegy órás busszal mindig átment Medenham Wellsbe. Fletcher engedélyt kapott Miss Blacklocktól, hogy azt csinálhat a házban, amit akar. Maga Miss Blacklock bement a faluba Dora Bunnerrel.
Fletcher gyorsan dolgozott. Valaki megolajozta és előkészítette az ajtót, mégpedig azért, hogy észrevétlenül kisurranhasson a szobából, mihelyt elalszik a lámpa. Ki lehetett az? Mitzi nem, mert neki nem volt szüksége arra az ajtóra.
Akkor ki marad? A szomszédokat is fel lehet menteni, gondolta Fletcher. Mikor lett volna alkalmuk az ajtó megolajozására? Marad tehát Patrick és Julia Simmons, Phillipa Haymes és talán Dora Bunner. A két fiatal Simmons Milchesterben volt, Phillipa Haymes dolgozott. Fletcher őrmester nyugodtan kutathatott az esetleges titkok után. De a ház csalódást keltett: tökéletesen ártatlannak látszott. Fletcher jól értett a villanyszereléshez, de semmit se talált a vezetékek vagy az elektromos berendezések körül, ami elárulta volna, hogy mi okozta a rövidzárlatot. A hálószobák gyors szemléje is bosszantóan normális egyenleggel zárult. Phillipa Hayrnes szobájában volt néhány fénykép egy komoly szemű kisfiúról, egy korábbi felvétel ugyanarról a kisfiúról, egy halom levél, iskolai füzetekből kitépett lapokon, egy-két színházi műsor. Julia szobájában az egyik fiók tele volt dél-franciaországi felvételekkel. Strandképek, egy mimózákkal körülültetett villa. Patricknál néhány apróság, a tengeri szolgálat emlékei. Doránál is csupa jelentéktelen, ártatlan holmi.
És mégis, gondolta Fletcher, a házbeliek közül valakinek meg kellett olajoznia az ajtót.
Gondolataiból valami nesz zökkentette ki a földszintről. Gyorsan kiment a lépcsőre, és lenézett.
A hallban Mrs. Swettenham lépkedett, kosárral a karján. Benézett a szalonba, átment a hallon, és benyitott az ebédlőbe. Aztán kijött, de most már a kosár nélkül. Fletchernek véletlenül megreccsent egy deszka a, lába alatt, mire Mrs. Swettenham azonnal odakapta a fejét, és felkiáltott:
– Maga az, Miss Blacklock?
– Nem, én vagyok az, Mrs. Swettenham – mondta Fletcher.
Mrs. Swettenham halkan felsikoltott:
– Jaj, de megijedtem. Azt hittem, már megint egy betörő.
Fletcher lejött a lépcsőn.
– Úgy látom, ez a ház nem éppen betörésbiztos – mondta. – Ide mindenki csak úgy bejárkálhat, amikor éppen kedve tartja?
– Én csak egypár birsalmát hoztam – magyarázkodott Mrs. Swettenham. – Miss Blacklock birsalmasajtot akar készíteni, és nincs birsalmája. Ott hagytam az ebédlőben.
Aztán elmosolyodott.
– Ja, hogy nekem hogy sikerült bejutnom? Semmi, egyszerűen bejöttem, az oldalsó ajtón. Tudja, őrmester úr, mi csak úgy ki-be járkálunk egymásnál. Senkinek eszébe se jut, hogy sötétedés előtt bezárja az ajtót. Mert ugye, milyen bosszantó lenne, ha valaki hoz valamit, és aztán nem tudja otthagyni? Elmúltak azok az idők, amikor az ember becsöngetett, és mindig volt otthon egy cseléd. – Mrs. Swettenham felsóhajtott. – Emlékszem – tette hozzá

búsan –, Indiában tizennyolc cselédünk volt: tizennyolc. Nem számítva az ayah-t. Annyi, mint másoknak. Otthon pedig lánykoromban mindig három cselédünk volt ... és anyám csak sopánkodott, hogy micsoda szegénység, mert nem tudunk még egy konyhalányt is alkalmazni! Őszintén megmondom, őrmester úr, szerintem manapság nagyon furcsa az élet, de hát tudom, nem szabad panaszkodni. A bányászoknak még rosszabb: folyton megkapják azt a pszittikózist (vagy papagájkórnak mondják?), aztán kénytelenek otthagyni a bányát, és elszegődni kertésznek, pedig még az útilaput is összetévesztik a spenóttal.

Tipegve elindult az ajtó felé. – De nem akarom feltartani. Biztos sok a dolga. Remélem, most már semmi se történik, ugye?

– Miért történne, Mrs. Swettenham?

– Semmi; csak eszembe jutott, ahogy magát itt láttam. Gondoltam, talán egy egész gengszterbandáról van szó. Ugye, lesz szíves megmondani Miss Blacklocknak, hogy elhoztam a birsalmát?

Mrs. Swettenham eltávozott. Fletcher úgy érezte magát, mint akit váratlanul fejbe kólintottak. Eddig feltételezte – tévesen, mint kiderült –, hogy az ajtót csak a házbeliek közül olajozhatta meg valaki. Most belátta, hogy tévedett. Bárki megvárhatta, amíg Mitzi felszáll a buszra, és Letitia Blacklock meg Dora Bunner is elmegy hazulról: Ilyen alkalom nagyon könnyen adódhatott. Ez pedig azt jelenti, hogy azok közül, akik akkor este a szalonban tartózkodtak, senkit se lehet felmenteni a gyanú alól.

3.

– Murgatroyd!

– Tessék, Hinch.

– Gondolkoztam egy kicsit.

– Igazán, Hinch?

– Igen, működött a nagy koponya. Tudod, Murgatroyd, az egész ügy, a múltkor este, nekem határozottan büdös.

– Büdös?

– Az. Tűzd fel a hajad, Murgatroyd. Nesze, itt a kislapát. Mondjuk, hogy ez egy revolver.

– Jaj – mondta Miss Murgatroyd idegesen.

– Ne félj, nem harap. Most gyere oda a konyhaajtóhoz. Te leszel a betörő. Ide állj, ni. Most bemész a konyhaajtón, és ráfogod a pisztolyt a hülyék gyülekezetére. Fogd a zseblámpát. Gyújtsd fel.

– De hiszen fényes nappal van!

– Vesd be a fantáziádat, Murgatroyd. Gyújtsd fel.

Miss Murgatroyd kissé ügyetlenül szót fogadott, a hóna alá fogva a kislapátot.

– Na most – mondta Miss Hinchliffe –, indulás! Emlékszel, amikor a lányintézetben Hermia szerepét játszottad a Szentivánéji álom előadásán? Most is játsszál. Mindent bele. “Fel a mancsokkal!" Ez a te szöveged – csak el ne rontsd azzal, hogy “tessék szíves lenni".

Miss Murgatroyd engedelmesen feltartotta a zseblámpát, előreszegezte a kislapátot, és megindult a konyhaajtó felé.

Itt átvette a zseblámpát a jobb kezébe, gyorsan lenyomta a kilincset, lépett egyet előre, aztán a lámpát visszatette a bal kezébe.

– Fel a mancsokat! – sipította, majd kissé nyűgösen tette hozzá: – Jaj, nagyon nehéz, Hinch.

– Miért?

– Az ajtó miatt. Ez ugye lengőajtó: folyton visszajön, és nekem tele van mind a két kezem.

– Ez az – ragyogott Miss Hinchliffe. – A Little Paddocksban is mindig visszalendül a szalon ajtaja. Nem olyan lengőajtó, mint ez, de mégse marad nyitva. Ezért vásárolta meg Letty Blacklock azt a gyönyörű nagy tartógombot Elliotnál a Fő utcában. Bevallom, sose bocsátottam meg neki, hogy elhalászta az orrom elől. Én már sikeresen alkudoztam a vén zsivánnyal. Le is engedte az árát nyolc guinea-ről hat font tíz shillingre, és akkor jön a Blacklock kisasszony, és viszi, a fene egye meg. Soha életemben nem láttam olyan gusztusos tartógombot – szép nagy üvegbuborék volt, akkorát nem is igen szoktak árulni.

– Talán a betörő odatette a tartógombot, hogy az ajtó nyitva maradjon – vélte Miss Murgatroyd.

– Légy észnél, Murgatroyd. Hogy képzeled ezt? Berúgja az ajtót, azt mondja: “Bocsánat, egy pillanat", lehajol, odaállítja a tartógombot, aztán szépen folytatja: “Fel a kezekkel!" Próbáld meg a válladdal, úgy tartsd nyitva.

– Így is nagyon kellemetlen – panaszkodott Miss Murgatroyd.

– Úgy van – mondta Miss Hinchliffe. – Revolver, zseblámpa és hozzá az ajtó, amit nyitva kell tartani – egy kicsit sok egyszerre, nem? Tehát mi a megfejtés?

Miss Murgatroyd nem is próbálkozott a megfejtéssel. Kíváncsian és elismerően nézett parancsnoki természetű barátnőjére, és várta a felvilágosítást.

– Azt tudjuk, hogy revolvere volt, mert elsütötte – mondta Miss Hinchliffe. – Azt is tudjuk, hogy zseblámpája volt, mert láttuk – hacsak nem kerültünk valamiféle tömeghipnózis hatása alá, amivel az indiai kötélmutatványokat szokták magyarázni (rémes ez az öreg Easterbrook az indiai meséivel), szóval az a kérdés: lehetséges, hogy valaki más tartotta neki az ajtót?

– De hát ki lehetett volna?

– Például te is, Murgatroyd. Ha jól emlékszem, éppen ott álltál, amikor elaludt a villany. – Miss Hinchliffe jóízűen felnevetett. – Rettentő gyanús alak vagy, hallod, Murgatroyd? Az ember nem is hinné, ha rád néz. Na, add ide azt a lapátot – még jó, hogy nem igazi revolver. Különben már agyonlőtted volna magad!

4.

– Különös – dörmögte Easterbrook ezredes. – Rendkívül különös. Laura!

– Tessék, szívem?

– Gyere be a szobámba egy pillanatra.

– Mi a baj, szívem?

Mrs. Easterbrook belépett a nyitott ajtón.

– Emlékszel a revolveremre, amit mutattam?

– Jaj, persze, Archie: az a csúnya fekete ... ijesztő szerszám ...

– Igen. Germán jószág: emlék a háborúból. Itt volt ebben a fiókban, igaz?

– Igen, ott volt.

– Nahát, most nincs itt.

– Na de ilyet, Archie!

– Nem te tetted el valahová?

– Jaj, hozzá se mernék nyúlni egy ilyen szörnyűséghez.

– Akkor talán az az öreg hogyishívják?

– Nem, nem, az lehetetlen. Mrs. Butt nem olyan. Kérdezzem meg tőle?

– Nem ... inkább ne. Nem akarom, hogy mindenki erről beszéljen. Mondd, emlékszel rá, hogy mikor is mutattam?

– Körülbelül egy hete. Morogtál egy kicsit a gallérjaid meg az ingeid miatt, és egészen kihúztad ezt a fiókot, és ott volt hátul, és akkor én megkérdeztem, hogy mi az.

– Igen, igen. Körülbelül egy hete. Nem emlékszel pontosan, hogy, melyik napon?

Mrs. Easterbrook elgondolkozott, a szemét behunyva, ravasz kis agyát megfeszítve.

– Dehogynem – mondta. – Szombaton ... Amikor moziba akartunk menni, de aztán mégse mentünk.

– Hm ... biztos, hogy nem előbb? Szerdán? Csütörtökön, vagy éppenséggel az előtte való héten?

– Nem, szívem – mondta Mrs. Easterbrook. – Határozottan emlékszem. Szombaton volt, 30-án. Csak úgy rémlik, mintha nagyon régen lett volna, mert olyan sok minden történt azóta. És azt is megmondhatom, hogy miért emlékszem. Tudniillik előtte való nap volt Miss Blacklocknál a rablótámadás. – És amikor megláttam a revolveredet, eszembe jutott az előző esti lövöldözés.

– Ó – mondta Easterbrook ezredes –, ennek örülök. Nagy kő esett le a szívemről.

– De miért, Archie?

– Mert ha a revolver a lövöldözés előtt tűnt volna el ... akkor lehetséges volna, hogy az a svájci fickó épp az én revolveremre tette rá a kezét.

– De hát honnan tudhatta volna, hogy van revolvered?

– Ezek a gengszterbandák egészen fantasztikus hírszolgálattal rendelkeznek. Minden információjuk megvan a kiszemelt terepről és az összes lakóiról.

– Hogy te mi mindent tudsz, Archie!

– Haha. Hát igen. Volt egy-két tapasztalatom annak idején. De ha te határozottan emlékszel rá, hogy a merénylet után láttad a revolvert ... akkor semmi baj. Az a revolver, amit a svájci fickó használt, nem lehetett az enyém, igaz?

– Hát persze.

– Nagy szerencse. Most mehetnék a rendőrségre. Akkor aztán jönne egy csomó kellemetlen kérdés. Hiába, ez a dolguk. Az igazat megvallva, nem váltottam ki a fegyverviselési engedélyt. Háború után az ember nem nagyon gondol az ilyen békebeli rendelkezésekre. Emléknek hoztam haza, eszembe se jutott, hogy fegyver.

– Természetesen. Meg tudom érteni.

– De akkor is ... hová a fenébe tűnhetett?

– Talán mégis Mrs. Butt vette el. Mindig nagyon becsüsétesnek látszott, de talán a rablótámadás után ideges lett, és azt gondolta, hogy... hogy nem árt egy revolver a házban. Persze, a világért se fogja bevallani. Nem is kérdezem

meg tőle. Még képes és megsértődik. És akkor mit csinálunk? Egy ekkora nagy házban ... én egyedül igazán nem...

– Persze, persze – mondta Easterbrook ezredes. – Jobb, ha nem is szólsz róla.

Tizenharmadik fejezet
Délelőtti élet Chipping Cleghornban
(folytatás)

Miss Marple kilépett a paplak kerti kapuján, és elindult a kis fasorban a Fő utca felé.

Elég szaporán tipegett, Julian Harmon nagytiszteletű úr vastag botjának segítségével.

Elhaladta Vörös Tehén meg a hentes előtt, majd egy pillanatra megállt Mr. Elliot régiségboltjának a kirakatánál. Ez a bolt igen ravaszul a Kék Madár cukrászda mellett foglalt helyet, hogy a gazdag autósokat, akik megisznak egy csésze forró teát, vagy fogyasztanak a némi túlzással "házilag készült friss süteményeknek" hirdetett élénksárga termékekből, utána esetleg Mr. Elliot nagy műgondról tanúskodó kirakata is elcsábíthassa.

Ódon odújában Mr. Elliot minden ízlés számára tartogatott valamit. Egy kifogástalan állapotban levő hűtővödör tetején két biedermeier pohár nyugodott. Egy különféle darabokból összeállított diófa íróasztal Alkalmi vételnek hirdette magát, egy asztalon pedig, épp a kirakatban, szép együttest alkottak az olcsó kopogtatók, furcsa tündérfigurák, egykét csorba meisseni porcelán, két szomorú külsejű gyöngysor, egy kancsó ezzel a felirattal: "Tunbridge Wells-i emlék" és néhány Viktória korabeli ezüst evőeszköz.

Miss Marple önfeledten gyönyörködött a kirakat szépségeiben, Mr. Elliot pedig, a tisztes korú és kissé elhízott pók a hálója közepéből leste, vajon számíthat-e erre az új légyre.

De épp amikor már azt hitte, hogy a Tunbridge Wells-i emlék végül mégiscsak leveszi a lábáról a paplakban vendégeskedő hölgyet (mert Mr. Elliot ugyebár, mint egyébként mindenki, tökéletesen informálva volt a hölgy kilétéről), akkor Miss Marple a szeme sarkából megpillantotta a Kék Madárba belépő Miss Dora Bunnert, és nyomban rájött, hogy a hideg szél hatását csakis egy csésze finom tejeskávéval ellensúlyozhatja.

Négy-öt hölgy már kávézott odabent, megszakítva a délelőtti bevásárlás fáradalmait. Miss Marple hunyorgott egy kicsit a Kék Madár homályában, és művészi tétovasággal álldogált, amíg Dora Bunner rá nem köszönt egy-két arasznyi távolságból.

– Jó reggelt, Miss Marple. Üljön ide hozzám. Egyedül vagyok.

– Köszönöm szépen.

Miss Marple hálásan leereszkedett a kissé szögletes, kékre festett karosszékbe, amely a Kék Madár presztízsét volt hivatva emelni.

– Úgy fúj a szél – mondta panaszosan. – És hiába, nem tudok sietni, a reumás lábam miatt.

– Jaj, tudom én. Nekem is egy egész évig isiászom volt ... és bizonyisten, majdnem belehaltam, úgy fájt.

A két hölgy néhány percig mohón diskurált a reumáról, isiászról és neuritiszről. Odajött egy sértődött képű pincérlány, rózsaszínű köpenyben, amelynek az elejét kék madárkák díszítették, és elcsigázott, de megbocsátó arccal, nagyot ásítva tudomásul vette, hogy kávét rendelnek süteménnyel.

– A sütemény igazán jó – súgta Miss Bunner, mint egy összeesküvő.

– Az a nagyon csinos lány, akivel a múltkor találkoztunk, mikor eljöttünk Miss Blacklocktól, nagyon jó benyomást tett rám – mondta Miss Marple. – Ha jól emlékszem, kertész. Vagy a mezőgazdaságban dolgozik? Hogy is hívják – Hynes?

– Ja, Phillipa Haymes. Ő a mi "albérlőnk", így szoktuk mondani. – Miss Bunner egy kis nevetéssel nyugtázta saját humorát. – Nagyon rendes, csendes lány. Igazi úrinő – hiszen érti, ugyebár.

– Valami motoszkál a fejemben. Ismertem egy Haymes ezredest – az indiai lovasságnál szolgált. Lehetséges, hogy az apja?

– Nem, ő Mrs. Haymes. Özvegy. A férje elesett Szicíliában vagy Olaszországban. Persze, lehet, hogy az ezredes a férjének az apja.

– Úgy láttam, valami kis szerelem van kibontakozóban, nem? – kérdezte Miss Marple huncut arccal. – Azzal a magas fiatalemberrel

– Patrickkal? Nem, nem hiszen, hogy ...

– Nem, én arra a szemüveges fiúra gondoltam. Ott sündörgött a közelben.

– Ja persze, Edmund Swettenham. Pszt! Az ott az anyja, Mrs. Swettenham, ott a sasokban. Hát, nem is tudom.

Gondolja, hogy udvarol Phillipának? Nagyon különös fiatalember – néha olyan meghökkentő dolgokat tud mondani! Állítólag roppant intelligens – mondta Miss Bunner, nem is leplezve rosszallását.

– Az intelligencia még nem minden – csóválta a fejét Miss Marple. – Ó, itt a kávénk.

A sértődött pincérlány nagy csörömpöléssel letette a tálcát. Miss Marple és Miss Bunner a sütemények után nyúlt.

– Nahát, hogy maga együtt járt iskolába Miss Blacklockkal! Milyen régi barátság.

– Bizony. – Miss Bunner felsóhajtott. – Nagyon kevés ember van, aki olyan hű marad a régi barátaihoz, mint Miss Blacklock. Istenem, mennyi idő telt el azóta! Milyen csinos lány volt, és hogy élvezte az életet! Igazán szomorú história.

Miss Marple, bár fogalma se volt róla, hogy mi olyan szomorú, együttérzően sóhajtva bólogatott:

– Hát igen, nehéz az élet.

– "De hősi szívvel tűrte ő a bajt" – idézte Miss Bunner, és a szemét elfutotta a könny. – Mindig erre a versre gondolok. Igazi, türelem, igazi belenyugvás. Én azt mondom, ekkora türelemnek és lelkierőnek el kell nyernie a jutalmát. Szerintem egy ilyen áldott jó lélek, mint Miss Blacklock, minden jót megérdemel, minden ajándékot, amit a sors talán még tartogat neki.

– A pénz bizony sokat segíthet az élet rögös útján – mondta Miss Marple.

Ezt az észrevételét abban a hiszemben kockáztatta meg, hogy a derék barátnő Miss Blacklock várható gazdagságára céloz.

De a megjegyzés egészen más irányba terelte Miss Bunner gondolatait.

– A pénz! – fakadt ki keserűen. – Tudja, én azt hiszem, hogy aki nem a saját bőrén tapasztalta, nem is tudhatja, mit jelent a pénz, jobban mondva a pénztelenség.

Miss Marple megértően bólogatott hófehér fejével.

Miss Bunner szaporán beszélt tovább, egészen belelovalta magát, az arca kipirult:

– Sokaktól hallottam már ezt a mondást: "Inkább virágok legyenek az asztalomon, mint étel, virágok nélkül." De vajon hányszor fordult elő velük, hogy nem volt étel az asztalukon? Nem tudják, mi az ... aki nem élte át, nem is tudhatja, milyen az, ha igazán éhezik az ember. Egy kis kenyér, ugye, hozzá egy kis vagdalthús meg egy csöpp margarin. Minden áldott nap, és közben az ember csak álmodozik egy jó hűsételről, kétféle körítéssel. És a lerongyolódás. Amikor az ember folyton stoppolgatja a ruháját, és reméli, hogy nem fog meglátszani. És állást keres, de mindenütt azt vágják a fejéhez, hogy túl öreg. Aztán egyszer, talán mégis kap egy állást, de hiába, nem elég erős. Elájul. És megint kezdődik elölről. A lakbér ... mindig az a lakbér ... muszáj kifizetni ... különben az utcára kerül. És ha kifizeti, manapság nagyon kevés pénze marad. A nyugdíjjal nem sokra megy ... abból nemigen lehet megélni.

– Tudom – mondta Miss Marple szelíden. Őszinte együttérzéssel nézte Miss Bunner vonagló arcát.

– Írtam Lettynek. Véletlenül láttam meg a nevét az újságban. Valami ebédet rendeztek a milchesteri kórház javára, ott volt a többi név között: Miss Letitia Blacklock. Eszembe jutott az egész múlt. Akkor már évek óta nem hallottam felőle, tudja, annak a dúsgazdag Goedlernek volt a titkárnője. Mindig nagyon okos lány volt ... az a fajta, amelyik sokra viszi. Mert nem a szépség számít ... inkább az egyéniség. Gondoltam... szóval, úgy gondoltam ... talán még emlékszik rám ... és ő olyan, hogy kérhetek tőle egy kis segítséget ... Mert ugye, egy ilyen régi ismerős ... egy iskolatárs ... ő igazán tudhatja, milyen az ember, hogy nem egy... nem egy koldus, akit pénzt kunyerál ...

Dora Bunner szeméből már-már kibuggyant egy könnycsepp.

– És akkor Lotty eljött, és magával vitt ... azt mondta, szüksége van valakire, segítségnek. Persze, nagyon meg voltam lepődve ... el se tudom mondani ... de hát az újságok sokszor megbízhatatlanok. És milyen kedves volt ... milyen megértő. És olyan jól emlékezett a régi időkre ... Mindent megtennék érte ... esküszöm, hogy mindent. És igyekszem is, de sajnos, néha összezavarom a dolgokat ... már nem olyan a fejem, mint régen. Sok hibát követek el. Sok mindent elfelejtek, és butaságokat mondok. De ő nagyon türelmes. És a legkedvesebb tőle, hogy úgy tesz, mintha tényleg a hasznomat venné. Ez ugye, igazi kedvesség?

Miss Marple szelíden mondta: – Igen, igazi kedvesség.

– De mégis volt egy félelmem, még akkor is, amikor már idekerültem a Little Paddocksba ... hogy mi lesz velem, ha ... ha valami történik Miss Blacklockkal. Annyi a baleset, ugye... ezek az autók úgy száguldoznak ... sose lehet tudni, nem igaz? Persze, egy szót se szóltam ... de ő biztos kitalálta. Egyszer csak váratlanul azt mondja, hogy végrendeletileg rám hagyott egy kis évjáradékot... és ... ami nekem ennél is többet jelent ... minden bútort: azokat a gyönyörű bútorait. Igazán, nem is jutottam szóhoz ... De ő azt mondta, senki se tudná úgy megbecsülni, mint én ... és ez igaz is ... én látni se bírom, ha valaki összetör egy szép porcelánt ... vagy leteszi a nedves poharát egy asztalra, és ott marad a nyoma. Én tényleg nagyon vigyázok a Miss Blacklock holmijára. Vannak rettentő gondatlan emberek ... főleg egy-kettő ... sőt, ez már nem is gondatlanság!

– Higgye el, hogy nem is vagyok olyan buta, mint amilyennek látszom – folytatta Miss Bunner egyszerűen. –

Nagyon is jól látom, mikor akarják becsapni Lettyt. Vannak emberek ... neveket nem mondok ... akik igenis kihasználják. Drága Letty, ő túlságosan is megbízik mindenkiben.

Miss Marple a fejét csóválta:

– Ez bizony hiba.

– De még mennyire. Mi, ugye, ismerjük az életet, Miss Marple. De Letty szegény... – Miss Bunner csak ingatta a fejét.

Miss Marple úgy gondolta, hogy egy komoly üzletember titkárnőjéről szintén fel lehetne tételezni egy kis életismeretet. De Dora Bunner talán csak arra célzott, hogy Letty Blacklock mindig jó anyagi körülmények közt élt, márpedig jó anyagi körülmények közt nem nyílik betekintés az emberi természet sötétebb mélységeibe.

– Ez a Patrick! – fakadt ki Miss Bunner olyan élesen és váratlanul, hogy Miss Marple összerezzent. – Tudtommal legalább kétszer kisírt, tőle valami pénzt. Mert ugye, nehéz helyzetben van. Sok az adóssága. És így tovább. Miss Blacklock túlságosan nagylelkű. Amikor ezt a szemére vetettem, csak annyit mondott: “Hiszen még fiatal a gyerek, Dora addig élje a világát, amíg fiatal."

– Hát igen, ebben van igazság – mondta Miss Marple. – És milyen jóképű fiatalember.

– A külseje jó, de a belseje nem – háborgott Dora Bunner. – Mindenkiből csúfot űz. És azt hiszem, túl sokat fut a lányok után. Én is csak arra vagyok jó neki, hogy gúnyt űzzön belőlem. Arra nem gondol, hogy talán bántó a viselkedése.

– A fiatalok erre tényleg nem nagyon szoktak gondolni – mondta Miss Marple.

Miss Bunner hirtelen előrehajolt, rejtélyes arckifejezéssel.

– Ugye, megígéri, hogy senkinek sem szól egy szót se? – kérdezte. – De hiába, az az érzésem, hogy a fiúnak volt valami köze ehhez az egész szörnyűséghez. Azt hiszem, ismerte azt a fiatalembert ... vagy ha nem ő, akkor Julia. Szegény Miss Blacklocknak említeni se merném ... illetve, egyszer mégis, és akkor majdnem leharapta a fejemet. Hát persze, nagyon kínos ... hiszen az unokaöccse ... vagy legalábbis a kuzinja ... és ha az a svájci fiatalember agyonlőtte magát, akkor erkölcsileg Patrick is felelős érte, nem igaz? Tudniillik abban az esetben, ha ő biztatta fel. Nem is tudom ... teljesen meg vagyok zavarodva. Mindenki odavan, ugye, hogy az a másik szalonajtó ... Ez is rettentően izgat ... mert a detektív azt mondja, hogy megolajozták. Tudniillik én láttam ...

Hirtelen elhallgatott.

Miss Marple néhány pillanatig kereste a megfelelő szavakat.

– Valóban nehéz helyzet – mondta megértően. – Nyilván nem akarta, hogy a rendőrségnek is a fülébe jusson.

– Úgy van! – kiáltotta Dora Bunner. – Éjszakánként csak fekszem, és emésztem magam ... mert tudja, a múltkor megleptem Patrickot a hátsó kertben. Tojásokat kerestem ... az egyik tyúk oda jár tojni .... és ott volt Patrick, a kezében egy toll meg egy bögre ... egy olajos bögre. Amikor meglátott, úgy összerezzent, mint akit rajtakaptak, és azt mondta: “Ni, mit találtam: hogy kerül ez ide?" Na persze, neki gyorsan forog az agya. Fogadni mernék, hogy abban a pillanatban jutott az eszébe. Mert olyasmit nem találhatott véletlenül a kertben, csak ha kereste, mert nagyon is jól tudta, hogy ott van. Én persze nem szóltam semmit.

– Hát persze.

– De azért jól a szemébe néztem, ne is mondjam.

Dora Bunner a tányérja felé nyúlt, és szórakozottan beleharapott egy bágyadt lazacszínű süteménybe.

– Aztán a múltkor véletlenül meghallottam, hogy valami nagyon különös beszélgetést folytat Juliával. Mintha veszekedtek volna. Patrick azt mondta: “Ha kiderül, hogy valami közöd van hozzá!", mire Julia (tudja, ő mindig rettentő flegma): “Na, öcsi, akkor mi lenne?" És akkor sajnos ráléptem arra a padlódeszkára, ami mindig nyikorog, és megláttak. Így hát egészen vidám képet vágtam, és azt kérdeztem: “Mi az, egy kis veszekedés?", Patrick meg azt mondta: “Figyelmeztettem Juliát, hogy ezekből a feketepiaci ügyekből még baja lehet." Na persze, csak úgy pergett a nyelve, de én egy pillanatig se hittem, hogy ilyesmiről volt szól És megmondom őszintén, szerintem Patrick csinált valamit azzal a lámpával a szalonban ... hogy elaludjon a villany, mert világosan emlékszem, hogy a pásztorlánykás lámpa állt ott, nem pedig a pásztorfiús. Másnap pedig ...

Elhallgatott, az arca piros lett. Miss Marple hátrafordult, és meglátta Miss Blacklockot: ott állt mögöttük, az előbb jöhetett be.

– Kávézgatunk, pletykázgatunk, Bunny? – kérdezte Miss Blacklock, és a hangjából határozottan ki lehetett hallani a szemrehányást. – Üdvözlöm, Miss Marple. Hideg van odakint, ugye?

– Csak beszélgettünk. – hadarta Miss Bunner. – Ez a sok új rendelet meg intézkedés. Az ember már nem is tudja, mit szabad, és mit nem.

Az ajtó lármásan kitárult, és Mrs. Harmon viharzott be a Kék Madárba.

– Helló – üdvözölte a társaságot –, lekéstem a kávéról?

– Nem, Duci – mosolygott Miss Marple. – Ülj le, és igyál egy csészével.

– Nekünk már haza kell mennünk – mondta Miss Blacklock. – Végeztél a bevásárlással, Bunny?

A hangja közben megenyhült, de a szemében még látszott egy cseppnyi rosszallás.

– Hogyne, Letty ... köszönöm. Csak a patikába kell még beugranom aszpirinért meg tyúkszemtapaszért.

Miután a Kék Madár ajtaja becsukódott mögöttük, Duci azt kérdezte:

– Miről beszélgettek?

Miss Marple nem felelt azonnal. Várt, amíg Duci rendel valamit, és csak azután mondta:

– A családi összetartás nagyon erős dolog. rendkívül erős. Emlékszel arra a híres bűnügyre... én már nem is emlékszem pontosan. A férjet azzal vádolták, hogy mérget adott be feleségének. Egy pohár borban. Aztán a tárgyaláson a lánya kijelentette, hogy annak a pohár bornak ő itta meg a felét – és így a vád összeomlott. Azt mondják ... de lehet, hogy ez csak pletyka ... hogy utána nem maradt egy fedél alatt az apjával, és soha többé nem is beszélt vele. Persze más dolog egy apa, és megint más egy unokaöcs vagy egy távoli rokon. De azért mégis ... senki se szeretné, ha egy családtagját felakasztanák, igaz?

– Igaz – mondta Duci, érett megfontolás után. – Azt hiszem, senki se szeretné.

Miss Marple hátradőlt a székben. Alig hallhatóan dünnyögte: – Az emberek többnyire nagyon hasonlítanak egymásra, mindenütt.

– Én például kire hasonlítok?

– Te, kedvesem, inkább csak saját magadra. Rólad nemigen jut az eszembe senki. Kivéve talán...

– Na, most megkapom – mondta Duci.

– Csak egy szobalányra gondoltam, kedvesem.

– Egy szobalányra? Én irtó rossz szobalány lennék.

– Igen, kedvesem, ő is az volt. Sose tudta rendesen feltálalni az ételt. Mindent fordítva tett az asztalra, a konyhai késeket összekeverte az ezüsttel, és a főkötője (mindez nagyon-nagyon régen történt), a főkötője mindig csáléra állt a fején.

Duci gépiesen megigazította a kalapját.

– Azonkívül? – kérdezte aggódva.

– Nem küldtem el, mert kellemes volt, ahogy tett-vett a házban ... és sokszor meg is nevettetett. Szókimondó modora volt, nagyon élveztem. Egyszer például odajön haza: “Én nem tudom, nagysága – azt mondja –, de Florrie, ahogy leül, tisztára olyan, mint egy férjes asszony." És tényleg eltalálta, szegény Florrie-val megtörtént a baj – hát persze, a fodrászsegéd, az úri tempóival. Szerencsére még nem volt késő, beszéltem egy kicsit a fodrászsegéd fejével, aztán egy szép esküvőt rendeztünk nekik, és a házasság egész jól sikerült. Derék lány volt ez a Florrie, csak nem nagyon tudott ellenállni az úri tempóknak.

– Remélem, nem követett, el gyilkosságot? – kérdezte Duci. – Mármint a szobalány.

– Ó, dehogy – mondta Miss Marple. – Hozzáment egy baptista lelkészhez, és öt gyerekük született.

– Pont úgy, mint én – nevetett Duci. – Bár én még csak a másodiknál tartok.

Egy-két percig hallgattak, aztán Duci megkérdezte:

– Most kire tetszik gondolni, Jane néni?

– Sok mindenkire, kedvesem, sok mindenkire – mondta Miss Marple tűnődve.

– St. Mary Meadből?

– Leginkább onnan ... Ellerton nővérre gondoltam: igazán nagyszerű, kedves nő volt. Egy idős hölgyet ápolt, a jelek szerint rendkívül odaadóan. Aztán az idős hölgy meghalt. És jött egy másik, és az is meghalt. Morfium. Minden kiderült. A lehető legszelídebben csinálta, és éppen az volt a szörnyű benne, hogy fel se fogta, hogy valami rosszat tett. Azt mondta, már úgyse éltek volna sokáig, az egyiknek meg rákja volt, és nagyon sokat szenvedett.

– Szóval ... csak irgalomból ölt?

– Nem, azt nem. Mind a kettő ráhagyta a pénzét. Tudniillik nagyon szerette a pénzt ... Aztán az a fiatalember a hajón ... akinek Mrs. Pusey volt a nagynénje, a papírkereskedésből. Lopott holmival jött haza, és rábízta Mrs. Puseyra, hogy adja el. Azt mondta, külföldről hozta. Az asszony nem is sejtette, miről van szó. Aztán amikor jöttek a nyomozók, és kérdezősködtek, a fiú be akarta törni Mrs. Pusey fejét, hogy el ne árulhassa... Szép kis alak volt ... de nagyon jóképű. Két lánynak udvarolt egyszerre. Az egyik jó sok pénzébe került.

– Gondolom, a komiszabbik – mondta Duci.

– Úgy van, kedvesem. Aztán Mrs. Cray, a gyapjúkereskedésből. Imádta a fiát, és persze el is kényeztette. A fiú nagyon rossz társaságba keveredett. Hát Joan Croftra emlékszel-e, Duci?

– Nem, nem hiszem.

– Gondoltam, esetleg találkoztál vele, amikor nálam voltál. Mindig szivarozott vagy pipázott az utcán. Egyszer bankrablás volt nálunk, és Joan Croft épp a bankban tartózkodott. Leütötte a rablót, és elvette a revolverét. A bíróságon gratuláltak is a bátorságához.

Duci figyelmesen hallgatta, mintha szóról szóra be akarná vágni az egészet.

– És még kik? – kérdezte.

– Az a fiatal nő St. Jean des Collinesban, egy nyáron. Nagyon csendes lány volt ... nem is csendes, hallgatag. Mindenki kedvelte, de közelebbről nemigen lehetett megismerni ... Később hallottuk, hogy a férje pénzhamisító volt. Szegény lány félt az emberektől, kiközösítette magát. A végén bele is bolondult egy kicsit. Könnyen megesik, ha az ember túl sokat rágódik valamin.

– Nyugalmazott ezredesekre nem tetszik emlékezni, akik Indiában szolgáltak?

– Dehogynem, kedvesem. Például Vaughan őrnagyra, aki a The Larches-ban lakott, meg Wright ezredesre, a Simla Lodge-ból. Egyikkel se volt semmi baj. De emlékszem Mr. Hodgsonra, a bank cégvezetőjére: egyszer egy hajóutazáson megismerkedett egy fiatal nővel, aki a lánya lehetett volna, és feleségül vette. Semmit se tudott róla... csak amit a nő mondott magáról.

– Az pedig nem volt igaz, ugye?

– Nem bizony, kedvesem.

– Remek – mondta Duci, és számolni kezdett az ujjain. – Csupa ismerős: az egyik a hűséges Dora, a másik a jóképű Patrick, aztán Mrs. Swettenham és Edmund, aztán Phillipa Haymes meg Easterbrook ezredes és Mrs. Easterbrook ... szerintem erre a nőre tökéletesen ráillik a példa. Csak, ugye, neki semmi oka se lehetett rá, hogy megölje Letty Blacklockot.

– Elképzelhető, hogy Miss Blacklock tud róla valamit, és ő nem szeretné, ha kitudódna.

– Mint egy Pinero-darabban? Ugyan, hol van már az ilyesmi.

– Talán tévedsz, Duci. Te ugye olyan vagy, akit nem nagyon érdekel, hogy mások mit gondolnak rólad.

– Aha, értem – mondta hirtelen Duci. – Ha valaki sokáig meg volt szorulva, aztán mégis befogadják valahová, mint egy didergő, kóbor macskát, és tejet adnak neki, és simogatják, és becézgetik, és odavannak érte... akkor az illető sok mindenre képes lenne, hogy mindezt el ne veszítse... Hát igen, ahogy le tetszett rajzolni őket, mindenkit tisztán látok magam előtt.

– Nem egészen, kedvesem – mondta Miss Marple szelíd hangon.

– Nem? Még hiányzik valaki? Julia? “Julia, Julcsa – maga olyan furcsa – minden semmiségtől – kitér a hitéből."

– Három shilling hat penny – mondta a sértődött pincérlány hirtelen felbukkanva a homályból. Keble jól láthatóan háborgott a kék madárkák alatt. – Nem tudom, miért tetszik olyat mondani, Mrs. Harmon, hogy én kitérek a hitemből. Igaz, egy nagynéném methodista lett, de én mindig jó anglikán voltam, a boldogult Hopkinson tiszteletes úr is megmondhatja.

– Jaj, ne haragudjon – mentegetőzött Duci. – Én csak egy régi slágert idéztem. Nem magáról volt szó. Azt se tudtam, hogy Juliának hívják.

– Ha véletlen volt, az más – mondta a sértődött pincérlány kissé felderülve. – Én nem vagyok egy sértődős, de amikor meghallottam a nevemet ... szóval, ha az ember azt hiszi, hogy róla beszélnek, akkor, ugye, odafigyel... Köszönöm szépen.

Fogta a borravalóját, és távozott.

– Jane néni – mondta Duci –, mitől ijedt meg? Valami baj van?

– Az nem lehet – dünnyögött Miss Marple. – Képtelenség. Mi lett volna az oka...

– Jane néni!

Miss Marple sóhajtott egyet, és már vissza is tért a mosolygása.

– Semmi baj, kedvesem – mondta.

– Rá tetszett jönni, hogy ki a gyilkos? – kérdezte Duci. – Kicsoda?

– Nem tudom – felelte Miss Marple. – Volt egy ötletem ... de aztán mindjárt elszállt. Pedig jó lenne tudni. Rövid az idő. Nagyon-nagyon rövid.

– Hogyhogy rövid?

– Az az öreg hölgy Skóciában bármely pillanatban meghalhat.

Duci riadtan nézett rá:

– Hát akkor Jane néni mégiscsak hisz Pip és Emma létezésében. Úgy tetszik gondolni, hogy ők tették, és hogy újra megpróbálják?

– Persze hogy megpróbálják – mondta Miss Marple, szinte oda se figyelve. – Aki egyszer már megpróbálta, az megpróbálja másodszor is. Ha valaki elhatározta, hogy megöl valakit, nem mond le a tervéről pusztán azért, mert először nem sikerült. Pláne akkor, ha biztos benne, hogy senki se gyanakodik rá,

– De ha valóban Pip és Emma követte el... – Ducinak tágra nyílt a szeme – akkor csak két személy gyanús. Patrick és Julia – más nem lehetett. Mert ugye, testvérek, és csak az ő életkoruk felel meg a leírásnak.

– Nem olyan egyszerű, kedvesem. Sokféle kombinációt el lehet képzelni. Gondolhatunk például Pip feleségére, ha megnősült, vagy Emma férjére. Aztán az anyjuk – ő is érdekelve van, még akkor is, ha nem ő a közvetlen örökös. Ha Letty Blacklock már harminc éve nem látta, akkor most valószínűleg nem ismeri fel. Egyik öregasszony olyan, mint a másik. Emlékszel Mrs. Wotherspoonra? A saját nyugdíja mellett a Mrs. Bartlettét is felvette, pedig

Mrs. Bartlett már évek óta nem élt. Különben is, Miss Blacklock rövidlátó Nem vetted észre, milyen hunyorogva néz az emberre? Na és ott van az apa is. Állítólag nagyon sötét figura volt.

– Jó, de ő idegen.

– Idegen származású. De azért még nem biztos, hogy törve beszéli az angolt, és folyton hadonászik. Szerintem könnyen elképzelhető, hogy nagyszerűen alakítja, mondjuk ... egy indiai angol ezredes szerepét.

– Hát erre tetszik gondolni?

– Nem, nem. Igazán nem, kedvesem. Csak arra gondolok, hogy itt sok pénzről van szó, rengeteg pénzről. És, sajnos, nagyon is jól tudom, mi mindenre képesek az emberek, ha ilyen sok pénz csábítja őket.

– Hát igen – mondta Duci. – Pedig rendszerint csalódás a vége, igaz?

– Igaz ... de az emberek ezt általában nem tudják.

– Értem. – Duci hirtelen elmosolyodott, kedvesen, egy kissé ferde szájjal, ahogy szokta. – Az ember azt hiszi, hogy minden egészen más lesz ... Még én is. – Elgondolkozva tette hozzá: – Altatjuk magunkat, hogy mennyi jót tennénk azzal a sok pénzzel. Csupa nemes elképzelés Árvaházak ... Anyák segélyezése... Egy szép külföldi üdülő idős asszonyoknak, akik elfáradtak a sok munkában ...

Az arca elkomorult. Valami sötét és tragikus kifejezés jelent meg a szemében.

– Tudom, most mit gondol, Jane néni – folytatta. – Azt tetszik gondolni, hogy én lennék a legrosszabb. Mert becsapom magamat. Aki csak önző okokból kívánja a pénzt, az legalább tudja magáról, hogy milyen. De ha úgy képzeli, hogy jót akar tenni véle, akkor a végén talán még azt is bebeszéli magának, hogy nem olyan szörnyű, ha valakit megöl érte...

Aztán felderült a szeme.

– De én nem – mondta. – Én igazán nem ölnék meg senkit. Még egy olyat se, aki öreg vagy beteg, vagy csak bajt hoz mindenkinek. Még akkor se, ha zsaroló, vagy ... ha tényleg egy sötét gazember. – Gondosan kihalászott a kávézaccból egy legyet, és letette száradni az asztalra. – Mert az emberek szeretnek élni, igaz? Akárcsak a legyek. Még az is, aki öreg és szenved, és épp hogy ki tud vánszorogni a napra. Julian azt mondja, az ilyenek még jobban szeretik az életet, mint az erős fiatalok. Azt mondja, jobban belekapaszkodnak, nehezebb a haláltusájuk. Én is szeretem az életet... nemcsak akkor, ha jól vagyok, és vidám vagyok, és szórakozom. Én mindig örülök, hogy élek ... mindig, amikor például felébredek, és érzem, hogy megvagyok... hogy dobog a szívem.

Szelíden ráfújt a légyre – a légy megrázta a lábait, majd egy kissé szédülten elröpült.

– Ne búsuljon már, Jane néni – mondta Duci. – Én sohasem tudnék megölni senkit.

Tizennegyedik fejezet
Kirándulás a múltba

Craddock felügyelő egy egész éjszakai vonatozás után végre kiszállt a kis felföldi állomáson.

Egy pillanatig arra gondolt, furcsa, hogy a gazdag és beteg Mrs. Goedler, akinek háza van London egyik előkelő negyedében, birtoka Hampshire-ben és villája Dél-Franciaországban, épp ezt a távoli skót fészket választotta lakóhelyéül. Hiszen itt el van szigetelve minden ismerőstől, minden szórakozástól. Nagyon magányosan élhet – vagy talán már olyan beteg, hogy egyáltalán nem érdekli a környezete?

Az állomás előtt autó várta: nagy, régimódi Daimler, idős sofőrrel. Szép, napos reggel volt, és a felügyelő élvezte a harminckilométeres utat, bár közben megint csak elcsodálkozott Mrs. Goedleren, aki így elzárkózik a világtól. Tett is rá egy megjegyzést, mire a sofőr legalább részben magyarázattal szolgált.

– Lánykorában is itt élt. Mert ugye, ő az utolsó a családjából. Aztán Mr. Goedlerrel is mindig jobban érezték itt magukat, mint másutt, csak hát az úr nem sokszor tudott elszabadulni Londonból. De ha mégis, akkor olyan boldogok voltak, mint két gyerek.

Mikor felbukkantak a régi ház szürke falai, Craddock úgy érezte, mintha visszafelé forogna az időgép. Egy öreg inas fogadta, a felügyelő megmosakodott, megborotválkozott, aztán bevezették egy szobába, ahol lobogott a tűz a hatalmas kandallóban, itt kapott reggelit.

Reggeli után bejött egy magas, középkorú nő, ápolónői egyenruhában – megnyerő, értelmes teremtés: McClelland nővér.

– A beteg már felkészült a fogadására, Mr. Craddock. Mondhatnám, örömmel várja ezt a találkozást.

– Vigyázni fogok, hogy ne izgassam fel – ígérte Craddock.

– Hadd figyelmeztessem előre, hogy mi lesz. Mrs. Goedler úgy fog viselkedni, mint akinek semmi baja. Majd meglátja, milyen könnyedén, vidáman beszélget, aztán egyszerre elfogy az ereje. Akkor megkérem, jöjjön ki azonnal, és hívjon engem. A beteg ugyanis szinte állandóan morfium hatása alatt áll. Többnyire kábult, félig alszik. Most erős izgatószert adtam neki, hogy az ön látogatása idejére magához térjen. Mihelyt ennek elmúlik a hatása, többé-kevésbé megint öntudatlanságba süllyed.

– Értem, Miss McClelland. Nem tudom, szabad-e pontos felvilágosítást adnia Mrs. Goedler egészségi állapotáról?

– Megmondhatom, felügyelő úr: Mrs. Goedlernek már nincs sok ideje hátra. Legfeljebb néhány héttel lehet meghosszabbítani az életét. Talán meglepő, ha azt mondom, hogy már évekkel ezelőtt meg kellett volna halnia, pedig ez az igazság. Mrs. Goedlert csakis az tartja életben, hogy végtelenül szereti és élvezi az életet. Ez is furcsa, ugye, tekintve, hogy évek óta beteg, és tizenöt éve ki se tette a lábát ebből a házból, de mégis így van. Mrs. Goedler sose volt erős – de hihetetlen, hogy mennyire megőrizte az életkedvét.

A nővér elmosolyodott. – És nagyon bájos hölgy, majd meglátja.

Craddockot bevezették a nagy hálószobába – a kandallóban égett a tűz, a nagy, baldachinos ágyban pedig egy öreg hölgy feküdt. Noha csak hét-nyolc évvel volt idősebb Letitia Blacklocknál, mostani eltörődött állapotában sokkal öregebbnek látszott.

Fehér haja gondosan volt fésülve, nyakát és vállát világoskék, habos gyapjúsál takarta. Ráncaiban a fájdalom rajza, de a derűé is. És halványkék szemének csillogásában volt valami, amire Craddock nem talált más szót, csak ezt: huncutság.

– Érdekes, érdekes – mondta az öreg hölgy. – Hozzám aránylag ritkán fárad ki a rendőrség. Hallom, mi történt Letitia Blacklocknál, de remélem, nem vette nagyon a szívére. Hogy van az én kedves Blackie-m?

– Kitűnően, Mrs. Goedler. Sok szeretettel üdvözli önt.

– Nagyon rég nem láttam... Már évek óta csak karácsonykor írogatunk egymásnak. Amikor Charlotte halála után visszajött Angliába, meghívtam ide, de azt írta, csak fájna a szíve olyan hosszú idő után, és talán igaza is volt... Blackie mindig nagyon okos, józan, nő volt. Tavaly például eljött hozzám egy régi iskolatársnőm, és tudja Mrs. Goedler elmosolyodott –, halálra untattuk egymást. Jött a sok “emlékszel, emlékszel?", és amikor kifogytunk belőle, nem maradt semmi mondanivalónk. Nagyon kínos, higgye el.

Craddock nem akart mindjárt rátérni a kérdésekre: előbb csak beszéljen az öreg hölgy, amiről jólesik. Így talán felidézi egy kicsit a múltat, a Goedler-Blacklock-szövetség levegőjét.

– Gondolom, magát a pénz érdekli, igaz? – kérdezte ravaszkásan Belle Goedler. – Randall úgy rendelkezett, hogy a halálom után minden a Blackie-é legyen. Persze, Randall nem is álmodta, hogy túl fogom élni. Nagy, erős ember volt, soha semmi baja, nekem meg folyton fájt valamim, ilyen panasz, olyan panasz, és az orvosok nem győzték csóválni a fejüket.

– Azt hiszem, a “panasz" kifejezés nem a legszerencsésebb, ha önről van szó, Mrs. Goedler.

Az öreg hölgy halkan felnevetett.

– Nem úgy értem, hogy panaszkodtam. Sose voltam hajlamos az önsajnálásra. De azt mindenki biztosra vette, hogy elsőnek én megyek el, a beteges alkatommal. Aztán mégse úgy lett. Nem ... nem úgy lett ...

– Tulajdonképpen mi volt az oka, hogy a férje így végrendelkezett a pénzéről?

– Hogy miért hagyta Blackie-re? Nem azért, amire maga valószínűleg gondol. – A huncut csillogás most még jobban látszott a szemében. – Nagy kópék maguk, rendőrük! Randall soha egy csöppet se volt szerelmes Blackie-be, és Blackie se őbelé. Tudja, Letitia igazából férfias természet. Nincs benne semmi női érzés vagy gyengeség. Azt hiszem, soha nem is volt szerelmes senkibe. Nem volt túl csinos, és az öltözködés se nagyon érdekelte. Egy kicsit talán kozmetikázta magát, mint mindenki, de nem azért, hogy csinosabb legyen. – Az öreg hangból némi szánalom csengett ki, úgy folytatta: – Nem, sose élvezte, hogy nőnek született.

Craddock elnézte az ágyban fekvő törékeny kis alakot. Milyen érdekes: Belle Goedler igenis élvezte – még most is élvezi -; hogy nő. Csillogó szemmel nézett vissza a felügyelőre:

– Sose irigyeltem a férfiakat – mondta. – Szörnyen unalmas életük lehet.

Elgondolkodva tette hozzá:

– Azt hiszem, Randall úgy viszonyult Blackie-hez, mintha az öccsének tekintené. Sokat adott a véleményére, és nem is kellett csalódnia benne. Nélküle sokszor bajba került volna.

– Miss Blacklock elmesélte, hogy egyszer valóban segített rajta, anyagilag.

– Igen, de én nemcsak arra gondolok. Ennyi sok év után nyugodtan megmondhatjuk az igazat. Randall nem tudta elég világosan megkülönböztetni az egyenest a görbétől. Nem volt túl érzékeny a lelkiismerete. Könnyen eltévedt szegény ... nem mindig látta be, hol végződik a ravaszság, és hol kezdődik a tisztességtelenség. Blackie nem hagyta,

hogy letérjen a becsület útjáról. Mert Letitia Blacklockra ez a legjellemzőbb: abszolút becsületes. A világ minden kincséért se követne el semmi aljasságot. Nagyszerű jellem, higgye el. Én mindig felnéztem rá. Tudja, rettenetes gyermekkoruk volt, annak a két lánynak. Az apjuk egy öreg falusi orvos ... makacs, begyepesedett: tipikus zsarnok. Letitia ott hagyta, felment Londonba, és kitanulta a könyvelői szakmát. A húga beteg volt, valami testi fogyatékosságban szenvedett, soha nem járt hozzá senki, és ő se tette ki a lábát a házból. Így aztán, mikor az öreg meghalt, Letitia mindent ott hagyott, és hazament ápolni a húgát. Randall dühöngött, de hiába. Ha Letitia kötelességének tartott valamit, akkor megtette. És nem volt az az erő, ami eltántoríthatta volna.

– Mindez mikor történt? Mennyi idővel Mr. Goedler halála előtt?

– Azt hiszem, két évvel. Randall már előbb megcsinálta a végrendeletét, amikor Blackie még a cégnél volt, és később se változtatott rajta. Azt mondta: “Nekünk úgysincs senkink! (A kisfiunk kétéves korában meghalt.) Ha mi ketten, már nem leszünk, legyen a pénz a Blackie-é. A legjobb helyre kerül: ért a tőzsdéhez, be tud fűteni a vén rókáknak."

– Tudja – folytatta Belle –, Randall imádta a tőzsdei spekulációkat: nemcsak a pénzért, inkább a kaland, a kockázat, az izgalom miatt. És Blackie is ilyen volt. Ugyanúgy szerette a kalandot, és ugyanúgy vágott az esze. A többi élvezet kimaradt szegénynek az életéből ... szerelem, kacérkodás, incselkedés... aztán a család, a gyerekek, az igazi örömök.

Craddock arra gondolt, furcsa, hogy milyen őszinte szánalommal és elnéző fölénnyel beszél ez az asszony – akinek egész életére rányomta bélyegét a betegség, akinek az egyetlen gyermeke meghalt, a férje is meghalt, és ő itt maradt özvegyen, magányosan, hosszú évek óta magatehetetlenül.

– Tudom, most mire gondol. De nekem részem volt mindenben, amiért érdemes élni ... igaz, elmúlt ... de valamikor részen volt benne. Csinos, vidám lány voltam, ahhoz mentem hozzá, akit szerettem, és ő is mindvégig szeretett. A gyerekem meghalt, de két boldog éven át az enyém volt... Sokat szenvedtem fizikailag, de ha az embernek fájdalmai vannak, annál jobban élvezi a közbülső pillanatokat, amikor a fájdalom szünetel. És mindenki mindig kedves volt hozzám ... Elmondhatom, hogy szerencsés nő vagyok.

Craddock visszatért valamire az elhangzottakból.

– Az előbb azt mondta, Mrs. Goedler, hogy a férje azért hagyta a vagyonát Miss Blacklockra, mert nem volt más, akire hagyja. De ez nem egészen így van, igaz? Hiszen volt egy húga.

– Igen. Sonia. De évekkel azelőtt összevesztek; és szakítottak egymással.

– Mr. Goedler ellenezte Sonia házasságát?

– Igen, Sonia tudniillik egy olyan emberhez ment hozzá ... na, mi is volt a neve?

– Stamfordis.

– Úgy van. Dmitri Stamfordis. Randall mindig azt mondta rá, hogy sötét alak. Nem szívelhették egymást, az első perctől kezelve. De Sonia őrülten szerelmes volt belé, és a fejébe vette, hogy hozzámegy. Én egyébként igazat adtam neki. Komolyan, a férfiak nagyon furcsán gondolkoznak az ilyesmiről. Sonia már nem volt csitri – huszonöt éves lehetett, és pontosan tudta, hogy mit csinál. Dmitri talán csakugyan sötét alak volt – nagyon valószínű. Azt hiszem, börtönben is ült – és Randall mindig gyanította, hogy itt minálunk álnéven szerepel. De a lényeg nem ez, hanem az, amit Randall persze nem tudott méltányolni: hogy Dmitri rettentően tetszett a nőknek. És ő is éppen annyira szerelmes volt Soniába, mint Sonia őbelé. Randall folyton azt hajtogatta, hogy csak a pénzéért akarja elvenni Soniát – de ez nem volt igaz. Tudja, Sonia nagyon csinos nő volt. És nagyon talpraesett. Ha úgy alakult volna, hogy a házasság rosszul sikerül, mert Dmitri durván bánik vele, vagy megcsalja, biztos vagyok benne, hogy Sonia egyszerűen otthagyja: attól még nem dől össze a világ. Gazdag nő volt, úgy élhetett, ahogy akart.

– A bátyja sohasem békült ki vele?

– Nem. Randall és Sonia azelőtt se igen fért össze egymással. Soniának nagyon rosszul esett, hogy Randall mindenáron meg akarja akadályozni ezt a házasságot. Azt mondta: “Jó. Rémes vagy. Soha többet nem érintkezem veled."

– De önnel azért még érintkezett, igaz?

Belle elmosolyodott.

– Igen. Talán másfél év múlva kaptam tőle egy levelet. Emlékszem, Budapestről küldte, de a címét nem adta meg. Azt írta, mondjam meg Randallnak, hogy nagyon boldog, és nemrég ikrei születtek.

– A nevüket is megírta?

Belle megint elmosolyodott.– Azt írta, éppen déli tizenkettő után születtek... ezért Pip és Emma lesz a nevük. De persze lehet, hogy csak viccelt.

– Máskor is jelentkezett?

– Nem. Azt írta, rövid időre Amerikába megy a férjével meg a gyerekekkel. Azóta se hallottam felőle ...

– Nem őrizte meg véletlenül azt a levelet?

– Sajnos, nem... Felolvastam Randallnek, ó meg csak morgott: “Egyszer még úgyis megbánja, hogy hozzáment

ehhez a fickóhoz." Többet nem beszélt róla. Az az igazság, hogy elfelejtettük Soniát. Szépen kisétált az életünkből...

– De Mr. Goedler mégis úgy rendelkezett, hogy a vagyont Sonia gyermekei kapják, ha Miss Blacklock előbb halna meg, mint ön.

– Ó, ez az én művem volt. Amikor beszámolt a végrendeletről, azt mondtam neki: "És ha Blackie netalán előttem halna meg?" Nagyon meglepődött. "Jó – mondtam –, tudom, hogy Blackie olyan erős, mint egy bivaly, én meg nagyon nyápic vagyok, de azért balesetek is vannak a világon, és néha épp az ilyen nyápicok a legszívósabbak..." Erre azt mondta: "Nincs senki ... senki más." Mire én: "És Sonia?" Mire ő rögtön: "Hogy az a fickó rátegye a kezét a pénzre? Na nem ... azt már nem!" Én azt mondtam: "Akkor hagyd a gyerekeire. Tudod, Pip és Emma ... sőt, azóta még többen is lehetnek." Randall csak morgott, de aztán megadta magát.

– És azóta – kérdezte lassan Craddock – semmit se hallott a sógornőjéről vagy a gyerekeiről?

– Semmit a világon ... Lehet, hogy meghaltak ... lehet, hogy élnek ... ki tudja, hol.

Talán Chipping Cleghornban, gondolta Craddock.

Mintha a gondolataiban olvasna, Belle Goedler riadt szemmel nézett rá. – Ne hagyja, hogy ártsanak Blackie-nek – mondta. – Blackie nagyon jó ... igazán jó ... vigyázzon rá, nehogy baja essék ...

Hirtelen elhalt a hangja. Craddock látta a szája és a szeme körül megjelenő szürke árnyékokat.

– Elfáradt, Mrs. Goedler – mondta. – Megyek.

Belle Goedler bólintott.

– Küldje be Macet – suttogta. – Igen, elfáradtam ... – Gyengén megmozdította a kezét, – Vigyázzon Blackie-re ... ne történjen vele semmi ... vigyázzon rá ...

– Mindent el fogok követni, Mrs. Goedler, – Craddock felállt, és az ajtó felé indult.

Az öreg hölgy elhaló hangja vékony fonalként úszott utána:

– Már nincs sok hátra ... amíg élek ... veszélyben van ... Vigyázzon ...

Odakint Craddock találkozott McCletland nővérrel, és egy kissé zavartan mondta:

– Remélem, nem ártottam neki.

– Nem valószínű, Mr. Craddock, ne féljen. Mondtam, hogy ilyen hirtelen szokott elfáradni.

Később Craddock még beszélt a nővérrel:

– Egyvalamit nem tudtam megkérdezni Mrs. Goedlertől: hogy vannak-e régi fényképei. Ha igen, akkor talán ...

De a nővér megrázta a fejét:

– Sajnos, ilyesmi nem maradt. A levelek, ingóságok satöbbi, a londoni ház bútoraival együtt raktárba kerültek, amikor kitört a háború. Mrs. Goedler akkoriban nagyon beteg volt. Aztán a raktárt bomba érte. Mrs. Goedler nagyon odavolt, hogy az emlékei, levelei mind elpusztultak. Ezekből sajnos nem maradt semmi.

Kész, vége, gondolta Craddock.

És mégis úgy érezte, hogy nemhiába utazott ide. Pip és Emma, a két ikerkísértet, most már nem egészen kísértet.

Craddock megpróbálta rendezni a gondolatait: Adva van egy fiú meg egy lány, akik valahol Európában nőttek fel. Sonia Goedler gazdag volt, amikor férjhez ment, de a pénz Európában már nem pénz. Tudjuk, mik történtek a pénzzel a háború után. Adva van két fiatal személy, egy rovott múltú ember fia és lánya. Tegyük fel, hogy Angliába jönnek, többé-kevésbé ágrólszakadtara. Mihez fognak? Körülnéznek, hátha vannak gazdag rokonaik. A nagybátyjuk, a milliomos, meghalt. Először is valószínűleg utánajárnak, hogyan végrendelkezett a nagybácsi. Hátha véletlenül hagyott valami pénzt rájuk vagy az anyjukra. Tehát elmennek a Somerset House-ba, a hagyatéki levéltárba, és megismerkednek a végrendelet tartalmával, utána pedig talán tudomást szereznek Miss Letitia Blacklock létezéséről. Aztán érdeklődnek Randall Goedler özvegye felől. Megtudják, hogy súlyos beteg, Skóciában él, és nincs sok ideje hátra. Fia ez a Letitia Blacklock előbb halna meg, ők nagy vagyont örökölnének. Aztán?

Craddock tovább gondolkozott: Skóciába nem mennének. Kinyomoznák, hogy hol él rost Letitia Blacklock. Aztán odamennek... de nem a saját nevükön ... Együtt? ... Vagy külön-külön? Emma ... nem tudom ... Pip és Emma ... A fejemet teszem rá, hogy Pip és Emma vagy legalább az egyik jelenleg Chipping Cleghornban található ...

Tizenötödik fejezet
Édes halál

1.

A Little Paddock konyhájában Miss Blacklock kiadta az utasításokat Mitzinek.

– Szardíniás szendvicsek és paradicsomosak is. Meg olyan jó kis aprósütemény, amilyet csinálni szokott. És a maga specialitása: az a híres torta.

– Miért, mi lesz itt: zsúr, hogy ez mind kell magának?

– Miss Bunnernek születésnapja van, és uzsonnavendégeket várunk.

– Az ő korában már nincs születésnap. Jobb elfelejteni.

– De ő nem akarja elfelejteni. Lesznek, akik valami kis ajándékot is hoznak ... szóval, adjuk meg a módját.

– Ezt mondta múltkor is ... és ugye, mi történt!

Miss Blacklocknak némi erőfeszítésébe került, hogy ki ne jöjjön a sodrából.

– Most nem fog történni semmi.

– Honnan tudja, mi fog történni ebben a házban? Én egész nap reszketek, és éjszaka bezárom ajtómat, és nézek be a szekrénybe, hogy senki ott nem bujkál.

– Így legalább biztos nem lesz semmi baja – mondta Miss Blacklock hűvösen.

– Akarja tőlem azt a tortát, amit hívnak úgy, hogy ... – Mitzi kimondta a szót, amely Miss Blacklock angol fülében körülbelül “schwitzebzrnek" hangzott: mintha macskák köpködnének egymásra.

– Úgy van. Azt a finomat.

– Na jó. Az finom. És ami kell hozzá, nincs semmi! Ilyen tortát nem lehet csinálni. Kellene csokoládé és, sok vaj és cukor és mazsola.

– Itt ez a vajkonzerv, amit Amerikából kaptunk. Vehet a mazsolából is, ami karácsonyra van félretéve, és tessék: egy tábla csokoládé meg egy font vaj.

Mitzi arca egyszeriben sugározni kezdett.

– *So*, megcsinálok magának finomat, finomat! – kiáltotta boldogan. – Lesz csupa édes, édes olvadás a nyelvre! És jön a tetejére máz, csokoládémáz ... gyönyörű szépen ... és írok rá, hogy Boldog születésnap. Itt vannak angolok, csinálnak olyan tortákat, mint a homok: az enyimet nem kóstolták soha, soha. Fogják mondani, édes, édes ...

Megint eltorzult az arca.

– Mr. Patrick. Ő mondta rá: édes halál. Az én tortám! Én nem engedem ilyet mondani a tortámra.

– Pedig csak bóknak szánta, higgye el – próbálta megnyugtatni Miss Blacklock. – Arra célzott, hogy egy ilyen tortáért érdemes lenne meghalni.

Mitzi kétkedően nézett rá.

– Mégis, én nem szeretem ezt a szót: halál. Aki eszi az én tortámat, az nem meghal, hanem érzi magát sokkal, sokkal jobban ...

– Elhiszem, és alig várjuk, hogy ehessünk belőle.

Miss Blacklock sarkon fordult, és egy megkönnyebbült sóhajjal kiment a konyhából: szerencse, hogy ilyen jól végződött a tárgyalás. Mitzivel sose lehet tudni.

Odakint majdnem beleütközött Dora Bunnerbe.

– Jaj, Letty, ne szóljak Mitzinek, hogy milyen formára vágja a szendvicseket?

– Ne – mondta Miss Blacklock, és határozott kézzel a hallba kormányozta barátnőjét. – Most épp jó hangulatban van, nem kell kizökkenteni belőle.

– Csak megtanítanám rá, hogy ...

– Kérlek, ne tanítsd semmire, Dora. Ezek a közép-európaiak nem szeretik, ha tanítják őket. Sőt: utálják.

Dora értetlenül nézett rá. Aztán hirtelen mosolygós lett az arca.

– Az előbb telefonált Edmund Swettenham. Boldog születésnapot kívánt, és azt mondta, délután hoz egy csupor nézet ajándékba. Hát nem kedves? El se tudom képzelni, honnan tudta meg, hogy születésnapom van.

– Úgy látszik, mindenki tudja. Valószínűleg te árultad el, Dora.

– Én csak megemlítettem, hogy ma leszek ötvenkilenc éves ...

– Hatvannégy – igazította ki Miss Blacklock, hunyorítva egyet.

– És Miss Hinchliffe azt mondta: “Nem néz ki annyinak. Mit gondol, én milyen idős vagyok?" Ami nagyon kínos volt, mert Miss Hinchliffe olyan különös jelenség, hogy akárhány éves lehet. Ja, És megígérte, hogy kapok tőle egypár tojást. Tudniillik mondtam neki, hogy az utóbbi időben nem tojnak rendesen a tyúkjaink.

– Nem is rossz üzlet ez a születésnap – mondta Miss Blacklock. – Méz, tojás ... egy doboz remek csokoládé Juliától ...

– Nem tudom, hogy jut hozzá az ilyenekhez.
– Inkább ne is érdeklődj. Feltehetőleg szigorúan tilos utakon.
– És a te gyönyörű brossod. – Miss Bunner büszkén pillantott le a keblére, ahol egy kis gyémántos levél díszelgett.
– Tetszik? Örülök neki. Én sose voltam oda az ékszerekért.
– El vagyok bűvölve.
– Jó. Gyere, etessük meg a kacsákat.

2.

– Hah! – kiáltotta Patrick drámaian, amikor a társaság letelepedett az ebédlőasztal köré. – Mit látnak szemeim? Édes halál!
– Pszt! – mondta Miss Blacklock. – Nehogy Mitzi meghallja. Nagyon haragszik érte, hogy így nevezed a tortáját.
– Azért is Édes Halál! Bunny születésnapjára készült?
– Igen – mondta Miss Bunner. – Rég volt ilyen szép születésnapom.
Arca kipirult az izgalomtól – a pirulást már akkor kezdte, amikor Easterbrook ezredes mélyen meghajolva átadott neki egy kis doboz édességet, a következő szavak kíséretében: “Édeset az édesnek!"
Julia erre gyorsan elfordította a fejét, és ezért egy szemrehányó pillantást kapott Miss Blacklocktól.
Mindenki jócskán fogyasztott a finomságokból, majd az utolsó teasüteményt is eltüntetve, felálltak az asztal mellől.
– Mindjárt rosszul leszek – mondta Julia. – Ettől a tortától van. Emlékszem, a múltkor is így volt.
– Megéri – vigasztalta Patrick.
– Ezek a külföldiek értenek a cukrászathoz, azt meg kell adni – mondta Miss Hinchliffe. – De egy vízben főtt egyszerű pudding már meghaladja a tudományukat.
Mindenki tisztelettudóan hallgatott, bár Patricknak mintha a nyelve hegyén lett volna a kérdés, hogy ki szeretne egy kis vízben főtt egyszerű puddingot.
– Új kertészük van? – kérdezte Miss Hinchliffe Miss Blacklocktól, amikor visszamentek a szalonba.
– Nem, miért?
– Láttam egy embert, ott lődörgött a tyúkketrecek körül. Rendes, katonaviselt típus.
– Ja – mondta Julia. – Az csak a detektívünk.
Mrs. Easterbrook leejtette a retiküljét.
– Detektív? – kiáltotta. – De hát minek?
– Nem tudom – felelte Julia. – Folyton itt ólálkodik, és szemmel tartja a házat. Gondolom, Letty nénire vigyáz.
– Szamárság -mondta Miss Blacklock. – Köszönöm szépen, de tudok én vigyázni magamra.
– Na de most már igazán be van fejezve – kiáltott Mrs. Easterbrook. – Habár azt akartam kérdezni, miért halasztották el a halottkémi vizsgálatot?
– A rendőrség nem lát tisztán – mondta a férje. – Erről van szó.
– De mit nem lát tisztán?
Easterbrook ezredes megcsóválta a fejét, mint aki még sokat mondhatna erről, ha akarna. Edmund Swettenham, aki nem szerette az ezredest, azt mondta: – Az az igazság, hogy mindnyájan gyanúsak vagyunk.
– De mivel gyanúsítanak? – erősködött Mrs. Easterbrook.
– Ne törődj vele, cicám – csitította a férje.
– Azzal, hogy rosszban sántikálunk – mondta Edmund. – Meg akarunk ölni valakit, csak a kedvező alkalmat várjuk.
– Jaj, hallgasson, kérem, hallgasson, Mr. Swettenham. – Dora Bunner sírva fakadt. – Ki akarná itt megölni Lettyt... az én drága Lettymet?
Egy pillanatra mindenki szörnyű zavarba jött. Edmund elvörösödött, úgy motyogta: – Csak tréfáltam. – Phillipa érces, tagolt hangon azt ajánlotta, hogy hallgassák meg a határai híreket, és a javaslatot kitörő lelkesedéssel fogadták.
Patrick odasúgta Juliának: – Mrs. Harmon kéne ide. Szinte hallom, hogy megkérdezné, világosan, érthetően: “De ugye, valaki biztos még mindig lesi az alkalmat, Miss Blacklock, hogy eltegye láb alól?"
– Örülök, hogy nem jött el se ő, se az a vénkisasszony: Miss Marple – súgta vissza Julia. – Hogy az mit tud összeszimatolni! És csupa disznóság van a fejében, fogadni mernék. Jellegzetes Viktória korabeli példány.
A rádióhírek kapcsán fölöttébb kellemes társalgás alakult ki az atomháború borzalmairól. Easterbrook ezredes kijelentette, hogy a civilizációt természetesen Oroszország fenyegeti, mire Edmund közölte, hogy vannak egészen

kitűnő orosz barátai – de ez a közlés igen hűvös fogadtatásra talált.

Végül a társaság felszedelőzködött, köszönetnyilvánításokkal árasztva el a háziasszonyt.

– Jól mulattál, Bunny? – kérdezte Miss Blacklock, miután az utolsó vendéget is elbúcsúztatták.

– Ó, nagyon jól. Csak rettenetesen megfájdult a fejem. Biztos az izgalomtól.

– A tortától – mondta Patrick. – Egy kicsit nekem is begörcsölt a gyomrom. És Dora néni egész délelőtt még csokoládét is majszolt.

– Megyek, lefekszem – nyögdécselte Miss Bunner. – Beveszek egy-két aszpirint, és megpróbálom kialudni magam.

– Remek ötlet – mondta Miss Blacklock.

Miss Bunner felment az emeletre.

– Zárjam el a kacsákat, Letty néni?

Miss Blacklock szigorú szemmel nézett Patrickra:

– Ha biztos, hogy utána rendesen becsukod az ól ajtaját.

– Biztos. Esküszöm.

– Igyon egy pohár sherryt, Letty néni – mondta Julia. – Hogy az öreg dadusunkat idézzem: “Az majd ráncba szedi a gyomrát." Micsoda kifejezés ... de azt hiszem, e pillanatban teljes joggal alkalmazható.

– Hát igen, lehet, hogy jót fog tenni. Mi tagadás, nem vagyunk hozzászokva az ilyen nehéz ételekhez. Jaj, Bunny, úgy megijesztettél. Mi a baj?

– Nem találom az aszpirinemet – mondta Miss Bunner elkeseredett arccal.

– Jó, kedvesem, vegyél az enyémből, ott van az éjjeliszekrényemen.

– Köszönöm ... nagyon szépen köszönöm. Az enyémet nem találom ... pedig tudom, hogy eltettem valahová. Új tubus volt. Vajon hová tehettem?

– A fürdőszobában is annyi van, mint a szemét – mondta Julia ingerülten. – Ebben a házban mindenütt aszpirinba botlik az ember.

Rettenetesen sajnálom, hogy olyan hanyag vagyok, és mindent elhagyok valahol – mentegetődzött Miss Bunner, és már ment is vissza az emeletre.

– Szegény öreg Bunny – mondta Julia, felemelve a poharát. – Nem kellett volna belediktálni egy kis sherryt?

– Azt hiszem, nem – felelte Miss Blacklock. – Ez a mai nap nagyon megviselte, és különben is árt neki. Attól tartok, holnap rosszabbul lesz. De azért úgy hiszem, hogy jól mulatott!

– Boldog volt – mondta Phillipa.

– Kínáljuk meg Mitzit egy pohár sherryvel – javasolta Julia. – Te, Pat – szólt ki Patrieknak, aki épp bejött az oldalsó ajtóm –, hívd be Mitzit.

Mitzi nemsokára meg is jelent, és Julia töltött neki egy pohár sherryt.

– A világ legjobb szakácsnőjének az egészségére – mondta Patrick.

Mitzi megdicsőült – de azért úgy érezte, hogy tiltakoznia kell.

– Ez nem igaz. Én nem vagyok igazán szakácsnő. Az én hazámban csinálok szellemi munkát.

– Akkor elpazarolja a tehetségét – mondta Patrick. – Hogy lehet a szellemi munkát egy napon említeni egy olyan remekművel, mint az Édes halál?

– *Au* ... én mondom magának, hogy nem szeretek, ha ...

– Mondhat, amit akar, drágám – intette le Patrick. – A torta el van keresztelve, igyunk rá. Éljen az Édes halál, az utóhatásokra pedig fütyülünk.

3.

– Phillipa, kedvesem, szeretnék beszélni veled.

– Tessék, Miss Blacklock.

Phillipa Haymes kissé meglepetten nézett a ház úrnőjére.

– Valami nyugtalanít?

– Engem?

– Úgy vettem észre, mintha nyugtalankodnál az utóbbi időben. Remélem, nincs semmi baj?

– Nem, dehogy, Miss Blacklock. Mi lenne?

– Semmi ... csak kérdezem. Gondoltam, talán te meg Patrick ...

– Patrick? – Phillipa most már igazán meglepődött.

– Ha nem, akkor nem. Elnézést az indiszkrécióért. De olyan sokat vagytok együtt ... és igaz, hogy Patrick a kuzinom, de azt hiszem, nem a legjobb férjanyag. Legalábbis egyelőre nem.

Phillipa arca jéggé dermedt.

– Én többet nem megyek férjhez – jelen~ tette ki.

– Dehogynem, kislányom, ha majd eljön az ideje. Még nagyon fiatal vagy. De ezt most nem kell megtárgyalnunk. Nincs valami más baj? Például ... anyagi gondok?

– Nem, semmi bajom.

– Tudom, hogy néha aggódsz a fiad jövőjéért. Ezért szeretnék elmondani valamit. Ma délután bementem Milchesterbe az ügyvédemhez, Mr. Beddingfieldhez. Az utóbbi időben elég zavaros lett minden, és gondoltam, nem árt, ha új végrendeletet csinálok – bármiféle eshetőségre számítva. Bunnyról már gondoskodtam ... a többit mind rád hagyom, Phillipa.

– Tessék? – Phillipa úgy kapta fel a fejét, mint akit darázs csípett. A szeme karikára nyílt. Riadtnak látszott, szinte rémültnek.

– De én nem akarom ... igazán nem ... Jaj, nem ... És különben is, miért? Miért épp énrám?

– Talán azért – mondta Miss Blacklock különös hangon –, mert nincs senki más.

– De itt van Patrick és Julia.

– Igen, Patrick meg Julia. – Miss Blacklock hangjából nem tűnt el az a különös esengés.

– Ők a rokonai.

– Szegről-végről. Nem támaszthatnak igényeket.

– De én se ... nem is tudom, mit mondjak ... Nem, nem akarom.

A tekintete inkább ellenséges volt, mint hálás. Egész viselkedése valami félelemről árulkodott.

– Tudom, hogy mit csinálok, Phillipa. Nagyon megszerettelek ... na és a kisfiú ... Ha most halnék meg, nem kapnál valami sokat ... de néhány hét múlva talán más lesz a helyzet.

A szemébe nézett Phillipának – pillája se rezdült.

– De nem fog meghalni! – kiáltotta Phillipa.

– Ha rajtam áll, akkor valóban nem: minden óvintézkedést megteszek.

– Óvintézkedést?

– Igen. Gondolkozzál rajta... És ne nyugtalankodj tovább.

Fogta magát, és kiment a szobából. Phillipa hallotta, hogy néhány szót vált a hallban Juliával.

Egy-két perc múlva bejött Julia.

A szemében valami acélos csillogás.

– Ügyesen keverted a kártyát, Phillipa. Most már átlátok rajtad: ravasz vagy ... és veszélyes.

– Szóval, hallottad ...

– Igenis, hallottam. Azt hiszem, direkt az én fülemnek volt szánva.

– Ezt hogy érted?

– Ó, a jó Letty nem olyan buta ... Mindegy, te már befutottál, Phillipa. Jó érzés, mi?

– De Julia ... én nem akartam ... én igazán nem ...

– Nem? Dehogyisnem. Elég volt a kínlódásból, igaz? Jól jön egy kis pénz. De egyet mondhatok: ha ezek után valaki elteszi láb alól Letty nénit, te leszel az első számú gyanúsított.

Nem igaz. Őrült lennék, ha most megölném, amikor ... ha várok ...

– Szóval te is tudsz arról az öreg Mrs. Hogyishívjákról, aki a halálán van, valahol Skóciában? Milyen érdekes... Te tényleg nagyon veszélyes figura vagy, Phillipa.

– Nem akarlak kiforgatni, semmiből, se téged, se Patrickot.

– Nem, drágám? Ne haragudj ... de egy szavadat se hiszem.

Tizenhatodik fejezet
Craddock felügyelő visszatér

A visszaúton Craddock felügyelőnek nagyon rossz éjszakája volt. Lidérces álmok nyomasztották. Egy ódon kastély szürke folyosóin kellett rohannia, hogy időben elérjen valahová, vagy megakadályozzon valamit. Aztán azt álmodta, hogy felébredt. Érezte a nagy-nagy megkönnyebbülést. Aztán lassan kinyílt a fülke ajtaja, Letitia Blacklock nézett be rajta, vér folyt az arcáról, és szemrehányóan mondta: “Miért nem mentett meg? Nem is

próbálta."

Most már csakugyan felébredt.

A felügyelő örült, amikor végre megérkezett Milchesterbe. Egyenest Rydesdale-hez ment jelentést tenni – a főnök figyelmesen hallgatta.

– Sokkal előbbre nem jutottunk mondta Rydesdale. – De legalább sikerült igazolni, hogy Miss Blacklock közlései megfelelnek a valóságnak. Pip és Emma ... hm. Ki tudja.

– Patrick és Julia Simmons pont olyan idős, mint ők, uram. Ha kiderülne, hogy Miss Blacklock nem látta őket gyermekkoruk óta...

Rydesdale kurtán felnevetett. – Derék szövetségesünk, Miss Marple ezt már kiderítette. Miss Blacklock talán két hónapja találkozott velük először.

– Akkor viszont., uram ...

– Nem olyan egyszerű, Craddock. Utánajártunk a dolognak. Eddigi adataink inkább Patrick és Julia ártatlansága mellett szólnak. Patrick csakugyan a haditengerészetnél szolgált – nem is rossz minősítéssel, habár a “függelemsértés" szó is szerepel benne. Aztán érdeklődtünk Cannes-ban, és egy Mrs. Simmons nevű hölgy méltatlankodva közölte, hogy a fia meg a lánya jelenleg Chipping Cleghornban tartózkodik az unokanővérénél, Letitia Blacklocknál. Na tessék!

– És ez a Mrs. Simmons valóban Mrs. Simmons?

– Csak annyit tudok, hogy már régen Mrs. Simmonsnak hívják – felelte Rydesdale szárazon.

– Hát akkor nincs mit tenni. Kár... mert éppen rájuk illett a leírás. Az életkor. Miss Blacklock nem ismerte őket személyesen. Igen ... ideális Pip és Emma.

A főfelügyelő tűnődve bólintott, aztán odatolt Craddocknak egy papírlapot.

– Nézze csak: Mrs. Easterbrookról is sikerült kinyomoznunk egy-két apróságot.

Craddock a homlokát ráncolva olvasta.

– Nagyon érdekes – mondta végül – Jól felültette azt a vén szamarat. De ezzel az üggyel nemigen lehet összefüggésben.

– Úgy látszik, hogy nem. És nézze meg ezt is: Mrs. Haymesre vonatkozik.

Craddocknak megint ráncba szakadt a homloka:

– Igen ... Mindenesetre jó lesz, ha újra beszélek vele – mondta.

– Gondolja, hogy ez az információ érdeke a számunkra?

– Lehet. Persze, akkor is elég homályos az egész ...

Egy kis ideig hallgattak mint a ketten.

– Mit sikerült Fletchernek végeznie, uram?

– Fletcher roppant szorgalmas volt. Miután engedélyt kapott Miss Blacklocktól, átkutatta az egész házat – de nem talált semmi jelentőset. Aztán ellenőrizte, hogy kinek volt alkalma megolajozni azt az ajtót. Ellenőrizte, hogy ki járt a házban azokon a napokon, amikor ez a külföldi nőszemély nem volt otthon. A dolog egy kicsit bonyolultabb, mint gondoltuk, mert úgy látszik, a nő majdnem minden délután elmegy hazulról. Rendszerint besétál a faluba, és iszik egy csésze kávét a Kék Madárban. Szóval, amikor Miss Blacklock és Miss Bunner nincs otthon – vagyis majdnem minden délután – tudniillik eljárnak szedret gyűjteni –, akkor tiszta a levegő.

– És az ajtókat nem szokták bezárni?

– Eddig nem. Most már, azt hiszem, mind a kettőt zárják.

– Mit sikerült Fletchernek megállapítania? Ki járt a házban, amikor a lakók nem voltak otthon?

– Majdnem mindenki.

Rydesdale az előtte fekvő papírlapra pillantott.

– Ott volt például Miss Murgatroyd, tyúkültetés céljából. (Furcsán hangzik, de így mondja.) Összevissza beszél, és néha ellentmondásokba keveredik, de Fletcher szerint csak azért, mert ilyen – nem a lelkiismeret furdalja.

– Én se hinném – mondta Craddock. – Izgulékony természet.

– Aztán ott járt Mrs. Swettenham, valami lóhúsért, amit Miss Blacklock kint hagyott neki a konyhaasztalon, mert Miss Blacklock aznap bement Milchesterbe, autóval, és ilyenkor mindig elhozza Mrs. Swettenhamnek a lóhúst. Hihetőnek találja?

Craddock elgondolkozott.

– Miért nem adta le Miss Blacklock a lóhúst, Mrs. Swettenhamnek, amikor Milchesterből hazafelé jövet elment a háza előtt?

– Nem tudom, de nem adta le. Mrs. Swettenham azt mondja, hogy Miss Blacklock mindig ott szokta hagyni a konyhaasztalon, és ő (Mrs. S.) inkább olyankor megy érte, amikor Mitzi nincs otthon, mert Mitzi néha nagyon gorombán viselkedik.

– Elég logikus. Ki a következő?

– Miss Hinchliffe. Azt mondja, mostanában nem járt arrafelé. De ez nem igai. Mitzi ugyanis látta, amikor kijött az oldalsó ajtón, és ugyanezt állítja egy Mrs. Butt nevű asszony (helybeli lakos). Erre Miss Hinchliffe azt mondta, lehet, hogy mégis járt ott, csak elfelejtette. Nem emlékszik rá, miért mehetett oda. Valószínűheg csak úgy benézett.

– Furcsa.

– Az egész nő furcsa. Aztán Mrs. Easterbrook. Ő a kutyácskáit sétáltatta arrafelé, és gondolta, benéz Miss Blacklockhoz, hogy nem tudna-e véletlenül kölcsönadni egy kötésmintát, de Miss Blacklock nem volt otthon. Azt mondja, várt rá egy kicsit.

– Na persze. Talán körülszimatolt a házban. Vagy megkente az ajtót. És az ezredes?

– Ő is járt ott, egy Indiáról szóló könyvvel, mert Miss Blacklock azt mondta, szeretné elolvasni.

– Valóban azt mondta?

– Miss Blacklock úgy adja elő, hogy semmi kedve nem volt hozzá, de hiába próbált kibújni alóla.

– Ezt ismerem – mondta Craddock nagyot sóhajtva. – Ha valaki rá akar tukmálni egy könyvet az emberre, nincs menekvés.

– Edmund Swettenhamről nem tudjuk, hogy járt-e ott. A nyilatkozatai elég ködösek. Azt mondja, az anyja néha oda szokta küldeni valamivel, de mostanában nemigen volt ilyesmi.

– Szóval, semmi konkrétum.

– Semmi.

Rydesdale elmosolyodott egy kissé.

– Miss Marple se maradt tétlen. Fletcher jelentéséből kitűnik, hogy délelőtt beült kávézni a Kék Madárba. Volt a Bouldersben is, ahol sherryt kapott, a Little Paddocksban pedig teát. Megcsodálta Mrs. Swettenham kertjét ... és benézett Easterbrook ezredeshez, mert kíváncsi volt az indiai ritkaságokra.

– Akkor talán megtudhatjuk tőle, hogy Easterbrook ezredes igazi katonatiszt-e, vagy sem.

– Igen, azt hiszem, meg tudná mondani ... de úgy látszik, nincs ok a gyanúra. Persze, azért még érdeklődünk a távol-keleti hatóságoknál.

– Addig is ... – Craddock elharapta a szavát. – Mit gondol, uram, Miss Blacklock beleegyezne, hogy elmenjen valahová?

– Hogy elmenjen Chipping Cleghornból?

– Igen. Mondjuk, magával vinné a hűséges Miss Bunnert is, és ismeretlen helyre távozna. Például felmehetne Skóciába Belle Goedlerhez. Eléggé megközelíthetetlen hely.

– Aztán ott várja ki, amíg Mrs. Goedler meghal? Nem hiszem, hogy ilyesmire hajlandó lenne. Ezt az ötletet minden jó érzésű nő visszautasítaná.

– De ha az életéről van szó ...

– Ugyan, Craddock, nem olyan könnyű eltenni valakit láb alól, mint ahogy maga képzeli.

– Nem?

– Hát .. ha úgy vesszük, elég könnyű, az igaz. Sokféleképpen lehet. Például ott a gyomirtó. Egy jól irányzott ütés a koponyájára, amikor épp a csirkékkel van elfoglalva... egy lövés a sövény mögül. Nagyon egyszerű. De úgy csinálni, hogy senki ne is gyanítsa, ki a tettes – az már nem olyan könnyű. És ezek most már mind sejtik, hogy megfigyelés alatt állnak. Az eredeti terv, akármilyen gondosan dolgozták ki, nem sikerült. Az ismeretlen gyilkosnak valami mást kell kitalálnia.

– Tudom, uram. De az időtényezőt is figyelembe kell venni. Mrs. Goedler a halálán van – minden pillanatban vége lehet. Vagyis a gyilkos nem várhat sokáig.

– Igaz.

– És még valami, uram. A gyilkos nyilván tudja, hogy mindenkinek kinyomozzuk a múltját.

– Az pedig időbe telik – sóhajtott Rydesdale. – Érintkezésbe kell lépnünk a Távol-Kelettel, Indiával. Igen hosszú, aprólékos munka.

– Úgy van, és ezért is ... sietnünk kell. Biztos vagyok benne, uram, hogy veszélyes a helyzet. Nagyon sok pénzről van szó. Ha Belle Goedler meghal ...

Nem folytatta, mert egy rendőr lépett a szobába.

– Legg közrendőr keresi telefonon, uram, Chipping Cleghornból.

– Kapcsolja ide.

Craddock nem vette le a szemét a főfelügyelőről: látta, ahogy megmerevedik az arca.

– Jó – mondta Rydesdale a kagylóba. – Craddock felügyelő azonnal indul.

Letette a kagylót.

– Csak nem ... – kérdezte Craddock.

Rydesdale megrázta a fejét.

– Nem – mondta. – Dora Bunner. Aszpirint vett be. Állítólag a Letitia Blacklock éjjeliszekrényén levő tubusból.

Már csak néhány tabletta volt benne. Kettőt kivett, egy megmaradt. Az orvos magához vette ezt a megmaradt tablettát, és felküldi elemzésre. Azt mondja, semmi esetre se aszpirin.

– Meghalt?

– Igen. Ma reggel holtan találták az ágyában. Az orvos szerint álmában halt meg. Mégpedig azt mondja, nem természetes halállal, noha gyenge lábon állt az egészsége. Valószínűleg mérgezés, altatóval. Ma este lesz a boncolás.

– Aszpirin tabletták Letitia Blacklock ágya mellett. Sátáni ötlet. Patricktól tudom, hogy Miss Blacklock kidobott egy fél üveg sherryt – inkább újat bontott. Az nyilván eszébe se jutott, hogy egy megkezdett aszpirines tubust is kidobjon. Ki járt a házban – az elmúlt egy-két nap folyamán? A tabletták nem heverhettek ott régóta.

Rydesdale mélyen a szemébe nézett.

– Tegnap ott volt valamennyi ismerősünk – felelte. – Miss Bunner születésnapi zsúrján. Bárki fellopózhatott az emeletre, hogy kicserélje a tablettákat. És persze a házbelieknek máskor is volt rá bőven alkalmuk.

Tizenhetedik fejezet
Az album

Miss Marple a paplak kapuja előtt állt, jól bebugyolálva, és átvette Ducitól a levelet.

– Tessék megmondani Miss Blacklocknak – hadarta Duci –, hogy Julian borzasztóan odavan, de nem mehet el személyesen. Tudniillik a Locke-tanyán épp haldoklik egy hivő. Ebéd után majd átmegy, ha Miss Blacklock úgy kívánja. Ebben a levélben megírja, hogyan képzeli a temetést. A szerdai napot javasolja, ha kedden tartják a halottkémi vizsgálatot. Szegény öreg Bunny. Valahogy jellemző rá, hogy ő veszi be a mérgezett aszpirint, amit valaki másnak szántak. Viszontlátásra, Jane néni. Remélem, nem fárasztja ki, túlságosain ez a séta. De én nem mehetek, muszáj azonnal bevinnem azt a gyereket a kórházba.

Miss Marple azt mondta, hogy a séta nem fogja kifárasztani, mire Duci elrobogott.

Mialatt Miss Blacklockra várt, Miss Marple körülnézett a szalonban, és azon tűnődött, vajon, mit is akart mondani Dora Bunner, amikor a Kék Madárban arról beszélt, hogy szerinte Patrick csinált valamit a lámpával, “hogy elaludjon a villany". Melyik lámpával? És mit csinált vele?

Biztosan arra a kislámpára gondolt, vélte Miss Marple, amelyik ott áll az asztalon a boltív mellett. Valami pásztorlányról vagy pásztorfiúról beszélt – és valóban, ez a lámpa egy finom meisseni porcelán figura: kék kabátos, rózsaszín térdnadrágos pásztorfiú, aki eredetileg egy gyertyát tartott a kezében, de később villamosították. Az ernyő egyszerű pergamenpapírból készült, és egy kicsit nagy volt, úgyhogy majdnem eltakarta a figurát. És mit mondott még Dora Bunner? „Világosan emlékszem, hogy a pásztorlány volt." Másnap pedig – “Az biztos, hogy most egy pásztorfiú áll az asztalon."

Miss Marple-nak eszébe jutott, hogy amikor először járt itt Ducival, Dora Bunner valami olyasfélét mondott, mintha a lámpának párja is volna. Persze – a pásztorfiú és a pásztorlány. És a gengsztertámadás napján a pásztorlány volt a szalonban – a rákövetkező reggelen pedig a másik lámpa – az, amelyik most is itt van: a pásztorfiú. éjszaka valaki kicseréltre a lámpákat. Dora Bunner pedig úgy hitte – okkal vagy ok nélkül –, hogy Patrick hajtotta végre a cserét.

Mért? Mert ha megvizsgálnák az eredeti lámpát, kiderülne, “mit csinált vele" Patrick, hogy elaludjon a villany. Mi lehetett a módszere? Miss Marple alaposan szemügyre vette az előtte álló lámpát. A zsinór az asztal lapjától és peremétől egy fali konnektorig egy vezetett. Nagyjából a közepén helyezkedett el a körte formájú kis kapcsoló. Mindez semmit se mondott Miss Marple-nak, aki nem sokat értett az elektromossághoz.

Hol van a másik lámpa, a pásztorlány? – töprengett Miss Marple. Az üres szobában, vagy kidobták, vagy – hol is kapta rajta Dora Bunner Patrickot egy tollal meg egy olajos bögrével? A kertben? Miss Marple elhatározta, hogy mindezeket előadja Craddock felügyelőnek.

Miss Blacklock az első pillanatban mindjárt arra a következtetésre jutott, hogy azt a hirdetést Patrick adta fel, vagy tétette be az újságba. Az ilyen ösztönös elképzeléseknek sokszor van valami alapja – legalábbis Miss Marple így gondolta. Mert ha jól ismerünk valakit, azt is tudjuk róla, hogy miféle ötletei vannak ...

Patrick Simmons ...

Jó külsejű fiatalember. Megnyerő jelenség, Az a fajta, akit szeretnek a nők – fiatal és öreg nők egyaránt. Talán

éppen, olyan típus, mint amilyenhez Randall Goedler húga feleségül ment. Lehetséges, hogy Patrick volna “Pip"? De hiszen a haditengerészetnél szolgált a háború alatt. A rendőrség ezt majd hamarosan ellenőrzi.

Csakhogy – láttunk már egy-két hihetetlen színészi produkciót.

Sok minden sikerülhet, ha az embernek van hozzá mersze ...

Az ajtó kinyílt, és Miss Blacklock lépett a szobába. Miss Marple úgy látta, mintha éveket öregedett volna. Mintha végképp elhagyta volna az elevenség, az életerő.

– Bocsánatot kérek a zavarásért – mondta Miss Marple. – De a nagytiszteletű úr nem tudott eljönni, mert haldoklik egy hivője, Ducinak pedig sürgősen be kellett vinnie egy gyereket a kórházba. Ezt a levelet hoztam a nagy tiszteletű úrtól.

Miss Blacklock átvette, és kibontotta.

– Kérem, üljön le, Miss Marple – mutatott az egyik székre. – Nagyon kedves, hogy idefáradt.

Elolvasta a levelet.

– A nagytiszteletű úr igazán nagyon megértő ember – mondta végül. – Tartózkodik mindenféle olcsó részvétnyilvánítástól... Kérem, mondja meg neki, hogy úgy lesz a legjobb, ahogy ő írja. Vezess, nyájas fény ... Dorának ez volt a kedvenc éneke.

Hirtelen elcsuklott a hangja.

Miss Marple szelíden mondta:

– Én csak egy idegen vagyok, de igazán nagyon-nagyon fáj a szívem.

Letitia Blacklockból egyszerre csak kitört az ellenállhatatlan zokogás. Szánalmasan összeroppanva sírt, mint akinek semmi reménye nem maradt. Miss Marple meg se moccant.

Miss Blacklock végül kiegyenesedett. Arca duzzadt volt, és maszatos a könnyektől.

– Ne haragudjék – szipogta. – Hiába ... nem bírtam uralkodni magamon. Micsoda veszteség. Tudja, ő volt ... ő volt az egyetlen szál, ami a múlthoz fűzött. Az egyetlen ember, aki ... még emlékezett. Most, hogy elment, egészen egyedül maradtam.

– Tökéletesen megértem – mondta Miss Marple. – Az ember csakugyan egyedül marad, ha elmegy az utolsó is, aki emlékezni tudott. Nekem vannak unokaöcséim és unokahúgaim és kedves jó barátaim ... de senkim sincs, aki fiatalkoromban ismert volna ... akivel együtt éltem át a régi időket. Én már nagyon régóta egyedül vagyok.

Egy ideig mind a ketten hallgattak.

– Igen, így van – mondta Letitia Blacklock. Felállt, odament az íróasztalához. – Írnom kell egypár sort a nagytiszteletű úrnak, – Ügyetlenül tartotta a tollat, és elég lassan írt.

– Az ízületeim – mondta magyarázkodólag. – Néha szinte egyáltalán nem tudok írni.

Leragasztotta a borítékot, és megcímezte.

– Ha lenne olyan szíves, megkérném, hogy adj a át neki.

Ekkor egy férfihang hallatszott be a halból – mire gyorsan hozzátette:

– Ez Craddock felügyelő.

Odament a kandalló fölött lógó tükörhöz, és nyomkodni kezdte az arcát egy kis púderpamaccsal.

Craddock bejött: komor és haragos volt az arca.

Rosszalló szemmel pillantott Miss Marple-ra.

– Ó – mondta. – Hát itt tetszik lenni.

Miss Blacklock elfordult a kandallótól:

– Miss Marple volt olyan kedves, és elhozott egy levelet, amit a nagytiszteletű úr küldött.

Miss Marple hebegve mondta:

– Már megyek is ... máris megyek. Igazán nem szeretnék lábatlankodni.

– Tegnap is itt tetszett lenni a zsúron?

Miss Marple idegesen felelte:

– Nem ... nem voltam itt. Duci elvitt látogatóba egy régi ismerőshöz.

– Akkor hiába is kérdezném akárkiről. – Craddock nyomatékosan nyitva tartotta az ajtót, és Miss Marple kissé szégyenkezve kitipegett.

– Ezek az öreg nénik mindenbe beleütik az orrukat – dörmögte Craddock.

– Azt hiszem, igazságtalan hozzá – mondta Miss Blacklock. – Tényleg levelet hozott a nagytiszteletű úrtól.

– Hát persze.

– Nem csak kíváncsiságból jött.

– Lehet, hogy igaza van, Miss Blacklock, de szerintem a hölgynek mégiscsak túl izgága az orra.

– Ártalmatlan öreg nénike – mondta Miss Blacklock.

Ha tudnád, hogy olyan veszedelmes, mint egy csörgőkígyó ... – gondolta magában komoran a felügyelő. De senkit se akart fölöslegesen beavatni a gondolataiba. Most már nem kétséges, hogy egy gyilkos járkál valahol a

közelben, jobb, ha minél kevesebbet beszél az ember. Nem óhajtotta, hogy Jane Marple legyen a következő áldozat.

– Nem akarom részvétnyilvánításokra pazarolni az időt, Miss Blacklock – mondta hangosan. – Bevallom, Miss Bunner halála engem is fejbe vágott. Meg kellett volna akadályoznunk.

– Azt hiszem, nem tehettek volna semmit.

– Nem ... legalábbis nem lett volna könnyű. De most már sietnünk kell. Ki tehette, Miss Blacklock? Ki az, aki kétszer is meg akarta ölni önt, és ha nem dolgozunk elég gyorsan, előbb-utóbb valószínűleg harmadszor is megpróbálja?

Letitia Blacklock megborzongott. – Nem tudom, felügyelő úr ... fogalmam sincs róla!

– Beszéltem Mrs. Goedlerrel. Amit tudott, elmondott. Nem volt valami sok. Van egypár ember, aki feltétlenül jól járna az ön halálával. Először is Pip és Emma. Patrick és Julia Simmons éppolyan idősek, de egyelőre semmi gyanúsat nem nyomoztunk ki róluk. Különben se szűkíthetjük a kört kettőjükre. Mondja, kérem, Miss Blacklock, felismerné Sonia Goedlert, ha találkozna vele?

– Soniát? Hát persze – hirtelen elhallgatott. – Nem – mondta aztán. – Nem biztos. Sok idő telt el azóta. Harminc év... Nyilván nagyon megöregedett.

– És milyen volt annak idején?

– Sonia? – Miss Blacklock elgondolkozott néhány pillanatig. – Elég alacsony, fekete ...

– Valami különös ismertetőjel? Vagy egy jellegzetes szokás?

– Nem ... nem hiszem. Vidám volt ... nagyon vidám.

– Nem biztos, hogy ma is ilyen jókedvű – mondta a felügyelő. – Nincs róla egy fényképe?

– Soniáról? Várjon csak ... nem, rendes fényképem nincs. Van néhány régi pillanatfelvétel ... egy albumban, nem is tudom, hol ... azt hiszem, ő is rajta van az egyiken.

– Ó! Megnézhetném?

– Hogyne, természetesen. De hova is tettem azt az albumot?

– Mondja, kérem, Miss Blacklock, el tudná képzelni, hogy Mrs. Swettenham esetleg azonos Sonia Goedlerrel?

– Mrs. Swettenham?! – Miss Blacklock láthatólag elképedve nézett Craddockra. – De hisz az ő férje kormánytisztviselő volt ... előbb Indiában, azt hiszem, utána meg Hongkongban.

– Ezt tőle hallotta, Miss Blacklock. Nem a saját tudomására támaszkodik, ahogy a bíróságon mondják, igaz?

– Igaz – mondta lassan Miss Blacklock. – Valóban nem hivatkozhatom a saját tudomásomra ... Na de hogy Mrs. Swettenham! Képtelenség.

– Volt Sonia Goedlerben színészi tehetség? Nem lépett fel véletlenül műkedvelő előadásokon?

– De igen. Nagyon ügyes volt.

– Na látja! És még valami: Mrs. Swettenham parókát visel. Legalábbis – igazította ki magát a felügyelő – Mrs. Harmon szerint.

– Igen ... valószínű. Azok a kis őszes fürtöcskék! Mégis azt mondom, képtelenség. Nagyon kedves asszony, és néha rendkívül mulatságos.

– Aztán itt van Miss Hinchliffe és Miss Murgatroyd. Nem lehet, hogy egyikük azonos Sonia Goedlerrel?

– Miss Hinchliffe túl magas. Olyan alakja van, mint egy férfinak.

– És Miss Murgatroyd?

– Na de ... nem, nem, esküdni mernék, hogy Miss Murgatroyd nem leltet Sonia.

– Önnek, ugye, nem nagyon jó a látása, Miss Blacklock?

– Arra céloz, hogy rövidlátó vagyok?

– Arra. Mindenképpen szeretném látni Sonia Goedler fényképét, még akkor is, ha régen készült, és nem valami jó felvétel. Tudja, nekünk megvannak a magunk azonosítási módszerei – egy amatőr nem is képzelné.

– Kérem, majd megkeresem.

– Nem lehetne most?

– Tessék? Most rögtön?

– Ha egy mód van rá.

– Kérem. Várjon csak. Akkor láttam azt az albumot, amikor kiraktunk egy csomó régi könyvet a szekrényből. Julia segített. Emlékszem, még nevetett is, hogy micsoda ruhákat viseltünk akkoriban... A könyveket egy polcra tettük a szalonban. De hová tettük az albumokat meg a Művészet nagy, bekötött évfolyamait? Szörnyű, hogy milyen rossz a memóriám! Talán Julia emlékszik rá. Ma épp itthon van.

– Megkeresem.

A felügyelő mindjárt el is indult, hogy megkeresse Juliát. A földszinti szobákban sehol se találta. Mitzinél is érdeklődött, de Mitzi azt mondta, nagyon mogorván, hogy neki semmi köze Miss Simmonshoz.

– Én! Én vagyok a konyhában, és foglalkozok az ebéddel. És meg nem eszek semmit, amit nem én főztem. Semmit, érti?

Craddock felkiáltott az emeletre: – Miss Simmons! – de miután nem kapott választ, elindult a lépcsőn.
A fordulónál szembetalálkozott Juliával. Épp egy ajtón lépett ki – mögötte egy kis csigalépcső látszott.
– A padláson voltam – mondta Julia. – Miről van szó?
Craddock felügyelő elmagyarázta.
– Azok a régi fényképalbumok? Persze, nagyon jól emlékszem. Azt hiszem, betettük a nagy szekrénybe, a dolgozószobában. Mindjárt megnézem.
Előre indult, és benyitott a dolgozószobába. Az ablak mellett egy nagy szekrény állt. Julia kinyitotta az ajtaját: tele volt mindenféle holmival.
– Szemét – mondta Julia. – Csupa szemét. De az öregek a világért el nem dobnának semmi kacatot.
A felügyelő letérdelt, és kivett néhány régimódi albumot a legalsó polcról.
– Ezek azok?
– Igen.
Miss Blacklock jött be a szobába.
– Jaj, hát ide raktam! Sehogy se jutott az eszembe.
Craddock letette a könyveket az asztalra, és lapozni kezdett.
Hatalmas malomkerék-kalapok, földig érő ruhák, amelyekben a nők alig bírtak járni. A fényképek alatt egy-két magyarázó szó, szép, kalligrafikus írással, de a tinta már megfakult.
– Ebben lesz – mondta Miss Blacklock. – Mindjárt az elején. A másik könyv azután készült, hogy Sonia férjhez ment, és eltűnt. – Lapozott egyet. – Itt kell lennie. – Hirtelen megállt.
A lapon több üres hely látszott. Craddock közelebb hajolt, és kibetűzte a fakó írást: “Sonia ... Én ... R. G." Valamivel odébb: “Sonia és Belle a strandon." És a szemközti lapon “Skeyne-i piknik." Tovább lapozott: “Charlotte, én, Sonia, R. G."
Craddock kiegyenesedett. Az ajka megfeszült.
– Valaki eltávolította ezeket a képeket ... azt hiszem, nem is olyan régen.
– Amikor a múltkor néztük, nem voltak üres helyek. Igaz, Julia?
– Nem nagyon néztem ... csak a ruhákat, itt-ott. De tényleg ... Igaza van, Letty néni, nem voltak üres helyek.
Craddock ajka még feszesebb lett.
– Valaki – mondta komoran – Sonia Goedler összes fényképét kivette ebből az albumból.

Tizennyolcadik fejezet
A levelek

1.

– Bocsánat, hogy újra zavarom, Mrs, Hayrnes.
– Nem tesz semmit – mondta Phillipa hűvösen.
– Bemehetünk ebbe a szobába?
– A dolgozóba? Semmi akadálya, felügyeld úr. Csak nagyon hideg. Nincs befűtve.
– Nem számit. Csak egypár percre. És itt legalább senki se hallja, amit beszélünk.
– Ez fontos?
– Nekem nem, Mrs. Haymes. Esetleg önnek.
– Hogy érti ezt?
– Ha jól emlékszem, Mrs. Haymes, a múltkor azt mondta, hogy a férje elesett az olasz fronton.
– És?
– Nem lett volna egyszerűbb, ha megmondja az igazit – hogy tudniillik megszökött az ezredétől?
Phillipa elsápadt, a keze görcsösen markolászott a levegőbe. Végül mégis szóhoz jutott, és keserűen mondta:
– Muszáj, hogy mindenbe beleturkáljanak?
Craddock szárazon felelte:
– Ragaszkodunk hozzá, hagy mindenki elmondja magáról az igazat.
Phillipa hallgatott. Aztán megszólalt:
– És?

– Mit jelent ez az “és", Mrs. Haymes?

– Csak azt, hogy most mit akar tenni? Világgá kürtöli? Gondolja, hogy erre szükség van ... illetve így helyes ... és emberséges?

– Senki se tudja?

– Itt nem. Harry – Phillipának megváltozott a hangja –, Harry nem tudja. Nem akarom, hogy megtudja. Sohase szabad megtudnia.

– Akkor hadd mondjam meg, hogy ez nagyon kockázatos dolog, Mrs. Haymes. Ha a gyerek elég nagy lesz, mondja meg neki az igazat. Mert egyszer úgyis rájön, és az nem lesz jó. Ha továbbra is olyanokat mesél, neki, hogy az apja hősi halált halt ...

– Nem mesélek ilyeneket. Ekkorát mégse hazudok. Csak éppen nem beszélek róla. Az apja elesett a háborúban ... meghalt. Tulajdonképpen így is fel lehet fogni ... a mi szempontunkból.

– De a férje valójában ma is él?

– Lehet. Honnan tudjam?

– Mikor látta utoljára, Mrs. Haymes?

Phillipa nagyon gyorsan felelte:

– Évek óta nem láttam.

– Biztos? Például nem találkozott vele úgy két héttel ezelőtt?

– Mire céloz?

– Már a múltkor is nagyon valószínűtlennek tartottam, hogy ön Rudi Scherzcel találkozott volna a filagóriában. De Mitzi makacsul ragaszkodott az állításához. Én azt hiszem, Mrs. Haymes, hogy amikor aznap délelőtt otthagyta a munkáját, önnek a férjével volt randevúja.

– Senkivel se találkoztam a filagóriában.

– Ő talán szorult helyzetben volt, és ön kisegítette egy kis pénzzel.

– Mondom, hogy nem láttam. Senkivel se találkoztam a filagóriában.

– A katonaszökevények sokszor mindenre el vannak szánva. Még betöréseket is elkövetnek. Vagy rablótámadásokat. Előfordul. És az is gyakori, hogy külföldi revolverük van, amit a frontról hoztak magukkal.

– Nem tudom, hol van a férjem. Évek óta nem láttam.

– Ez az utolsó szava, Mrs. Haymes?

– Nincs több mondanivalóm.

2.

Craddock ingerülten, a kudarc érzésével búcsúzott el Phillipa Haymestől.

Makacs, mint egy öszvér, gondolta dühösen.

Majdnem biztos volt benne, hogy Phillipa hazudik, de nem sikerült áttörnie a konok tagadás védfalát.

Szeretett volna egy kicsit többet tudni a rangjavesztett Haymes kapitányról. Eddig nem sok információt sikerült beszereznie, Haymes katonai múltja nem volt éppen makulátlan, de azt a következtetést mégse vonhatta le belőle, hogy hajlamos a bűnözésre.

Különben is, Haymest nem lehet összefüggésbe hozni a megolajozott ajtóval.

Az ajtót vagy egy házbeli kente meg, vagy valaki más, aki könnyen hozzáférhetett.

Craddock megállt a lépcső aljában, felnézett, és hirtelen az jutott az eszébe, vajon mit kereshetett Julia a padláson. Meglepő, hogy a finnyás Juha a padláson mászkál.

Mit csinálhatott odafent?

Craddock könnyedén felszaladt az emeletre. Senki se mutatkozott. Kinyitotta az ajtót, amelyen Julia kijött, és a keskeny lépcsőn felment a padlásra.

Itt mindenféle utazóládák hevertek, régi bőröndök, csonka bútorok, egy kitört lábú szék, egy törött porcelán lámpa, egy régi asztali szerviz maradványai.

A ládákhoz lépett, és az egyiknek felhajtotta a fedelét.

Ruhák. Régimódi, egész jó minőségei női ruhák. Biztos a Miss Blacklocké, gondolta, vagy a húgáé, aki meghalt.

Kinyitott egy másik ládát.

Függönyök.

Aztán egy kis aktatáskát vett a kezébe. Iratok és levelek voltak benne. Nagyon régi, megsárgult levelek. Kívülről is megnézte a táskát, monogram volt rajta: C. L. B. Vagyis Letitia húgáé, Charlotte-é lehetett, vonta le a helyes következtetést. Széthajtotta az egyik Levelet. Így kezdődött: “Drága Charlotte! Tegnap Belle jobban volt, elmentünk egy piknikre. R. G. is kivett egy nap szabadságot. Az Asvogel-kölcsön remekül bevált. R. G.-vel madarat lehetne fogatni. Az elsőbbségi részvények parin felül állnak."

Átugrotta a folytatást, csak az aláírást nézte meg: “Szerető nővéred, Letitia."

Kivett egy másik levelet.

“Drága Clarlotte! Néha igazán rászánhatnád magad egy kis társas életre. Komolyan, ez már túlzás. Egyáltalán nem olyan szörnyű, mint képzeled. Az ilyesmivel nem is törődik senki. Ne hidd, hogy olyan visszataszító látvány."

Craddock bólintott. Eszébe jutottak Belle Goedler szavai: Charlotte-nak volt valamiféle testi fogyatékossága. Letitia végül is otthagyta az állását, hogy mindig a húga mellett lehessen. Minden levélből kiérződött, menynyire szereti a beteget, és mennyire aggódik érte. Részletes beszámolókat írt a húgának a mindennapi eseményekről, minden kis apróságról, hogy elszórakoztassa szegényt. És Charlotte megőrizte a leveleket. Egy-egy fénykép is kihullt a borítékokból.

Craddock hirtelen lázba jött. Lehet, hogy éppen itt bukkan valamilyen nyomra. A levelekben talán olyasmiről is említés történik, amit Letitia Blacklock már rég elfelejtett. Most itt fekszik előtte a múlt hiteles képe: talán megtalálja benne azt a rejtett utalást, aminek a segítségével azonosítható lesz az ismeretlen. Még fényképek is vannak. Hátha Sonia Goedlert ábrázolja az egyik – az a személy, aki a többi képet kivette az albumból, ezekről nem tudhatott.

Craddock felügyelő gondosan visszarakta a leveleket, becsukta a táskát, és megindult lefelé a lépcsőn.

Letitia Blacklock ott állt alatta a fordulón, és elképedve nézett rá:

– Maga járt fent a padláson? Hallottam a lépéseket. Nem tudtam elképzelni, ki ...

– Miss Blacklock, találtam egypár levelet, amit ön írt a húgának sok-sok évvel ezelőtt. Megengedné, hogy magammal vigyem, és elolvassam?

Miss Blacklock elvörösödött a méregtől.

– Feltétlenül szükség van erre? Miért? Mire jó ez magának?

– Talán van köztük egy fénykép Sonia Goedlerről ... esetleg valami utalás ... egy apróság ... ami nyomra vezethet.

– Ezek magánlevelek, felügyelő úr.

– Tudom.

– De hiszen így is, úgy is elviszi ... gondolom, van felhatalmazása, vagy ha nincs, hát hamar megszerzi. Csak tessék ... vigye! De Soniáról nem sok adatot fog találni. Alig egykét évvel azután, hogy Randall Goedlerhez kerültem, férjhez ment, és eltűnt.

Craddock kitartott a magáé mellett.

– Valami mégiscsak lehet bennük ... Mindent meg kell próbálnunk – tette hozzá. – Higgye el, a veszély nagyon komoly.

Miss Blacklock az ajkába harapott:

– Tudom. Bunny meghalt ... mert bevett egy aszpirint, amit nekem szántak. Most talán Patrick következik, vagy Julia vagy Phillipa vagy Mitzi ... egy fiatal, aki előtt ott van az egész élet. Mert megisznak egy pohár bort, amit az én poharamba töltenek, agy megesznek egy csokoládét, amit nekem küldtek. Eh, vigye a leveleket... vigye, vigye. Aztán pedig égesse el valamennyit. Amiről szó van bennük, úgyis csak nekem volt érdekes, meg Charlotte-nak. Most már vége ... elmúlt ... nincs tovább. Senki se maradt, aki emlékezne ...

Önkéntelenül babrálni kezdett a hamis gyöngysorral, amit a nyakán viselt. Craddock arra gondolt, mennyire nem illik a tweed kosztümkabáthoz és szoknyához.

– Vigye a leveleket – mondta megint Letitia Blacklock.

3.

A felügyelő másnap délután tiszteletét tette a paplakban.

Borús, szeles idő volt.

Miss Marple közel húzta székét a tűzhöz, és kötögetett. Duci négykézláb tevékenykedett a padlón: anyagot szabott ki egy szabásminta segítségével.

Most leült a sarkára, félresimított egy fürtöt a homlokából, és várakozó szemmel Craddockra nézett.

– Talán indiszkréciót követek el – fordult Craddock Miss Marple-hoz –, de szeretném, ha meg tetszene nézni ezeket a leveleket.

Elmesélte, mit fedezett fel a padláson.

– Tulajdonképpen megható írások – mondta. – Miss Blacklock mindenfélét összeirkált, hogy tartsa a lelket a húgában, és jó hatást tegyen rá. A háttérben nagyon világosan kirajzolódik az apa figurája – az öreg dr. Blacklocké. Igazi megcsontosodott vénember, aki végtelenül makacs, és azt hiszi, hogy mindig, mindenben neki van igaza. El tudom képzelni, hány páciensét küldte a másvilágra a konokságával. Irtózott minden új elgondolástól vagy módszertől.

– Emiatt nem tudom teljesen elítélni – mondta Miss Marple. – Szerintem ezek a fiatal doktorok túlságosan is buzgón kísérleteznek. Egykettő kihúzzák az ember összes fogát, mindenféle különleges mirigykivonatokat írnak elő, mindent kivágnak belőlünk, amit csak lehet, aztán bevallják, hogy sajnos nem tehetnek semmit. Én a magam részéről megmaradok a régimódi fekete kanalas orvosságok mellett. Azt legalább ki lehet önteni, ha nem ízlik.

Átvett egy levelet Craddocktól.

– Azért kérem, hogy tessék elolvasni – mondta a felügyelő –, mert úgy gondolom, jobban meg tetszik érteni ezt a nemzedéket, mint én. Akikről itt szó van ... nem világos előttem, hogyan forgott az agyuk.

Miss Marple széthajtogatta a foszlékony papírlapot.

Drága Charlotte!

Már két napja nem írtam, mert nálunk kitört a nagy családi cirkusz: Randall húga, Sonia (emlékszel rá? amikor érted ment a kocsival? Bárcsak többször is kimozdulnál hazulról!), Sonia bejelentette, hogy hozzá akar menni egy Dmitri Stamfordis nevű egyénhez. Én csak egyszer láttam az illetőt. Nagyon jóképű férfi – de azt hiszem, nem nagyon megbízható. R. G. egészen ki van kelve magából, mert szerinte ez az alak egy szélhámos gazember. Belle most is kedves, mint mindig: csak mosolyog, és fekszik a díványon. Soniából, aki egyáltalán nem olyan hidegvérű, amilyennek látszik, kibújt a fúria: valósággal tombol, amikor R. G.-vel beszél. Tegnap komolyan azt hittem, hogy mindjárt megöli!

Én megtettem, amit tudtam. Beszéltem Somával, aztán beszéltem R. G.-vel, és sikerült egy kicsit lecsillapítanom őket, de ahogy meglátták egymást, kezdődött elölről az egész! El se tudod képzelni, milyen kellemetlen. R. G. megpróbált utánnajárni a dolognak, és valóban úgy látszik, hogy annak a Stamfordisnak vaj van a fején.

Közben az üzleti ügyelt háttérbe szorultak. Az irodában csak én állom a sarat, ami nem is rossz mulatság, mert mindenben szabad kezet kaptam R. G.-től. Tegnap azt mondta: “Még jó, hogy legalább egy normális ember van a világon. Ugye, Blackie, maga sohase fog beleszeretni egy szélhámosba?" Azt feleltem, nem valószínű, hogy bárkibe is beleszeressek. Mire R. G.: “Jó lenne megint lóvá tenni egy-két tőzsdei balekot." Komolyan mondom, nem fér a bőrébe, és néha olyanokat csinál, hogy megégetheti magát. A múltkor azt kérdezte: “Ragaszkodik hozzá, Blackie, hogy szigorúan megmaradjak az egyenes úton?" Igenis, ragaszkodom! Nem is értem, hogy lehet az, hogy valaki ne lássa a különbséget a tiszta meg a piszkos között – de hiába, R. G. nem látja. Ő csap azt tudja, mi ütközik a törvénybe, és mi nem.

Belle az egész dolgon csak nevet. Szerinte kár ilyen nagy hűhót csapni a Sonia-ügyből. “Soniának megvan a maga pénze", mondta a napokban. .Miért ne menjen hozzá ehhez a Stamfordishoz, ha ez a szíve vágya?" Mondtam, később talán majd kiderül, hogy nagyon rosszul tette. De Belle megrázta a fejét: “Mindenki jól teszi, ha ahhoz megy hozzá, akit szeret – még akkor is, ha később megbánja." Aztán még megjegyezte: “Szerintem Sonia eddig a pénz miatt nem vitte kenyértörésre a dolgot Randallel. Sonia nagyon szereti a pénzt."

Ebből ennyit. Hogy van apa? Nem akarom azt hazudni, hogy “szeretettel üdvözlöm". De azért bármiféle üdvözletet átadhatsz neki, ha jónak látod. Remélem, többet érintkezel a külvilággal. Édesem, ne hagyd, hogy a mélakór eluralkodjon rajtad.

Sonia sokszor csókoltat. Épp most jött be, és úgy markolássza a levegőt, mint egy dühös macska, ha a karmát élesíti. Nyilván megint összezördült R. G.-vel. Valljuk be, Sonia néha szörnyen idegesítő. Az a fölényes, fagyos nézése!

Édesem, millió csók, és fel a fejjel. Ez a jódkúra állítólag sokat segíthet. Utánnajártam, és azt mondják, nagyon jók az eredmények.

Szerető nővéred:
Letitia

Miss Marple összehajtotta és visszaadta a levelet. Tűnődve nézett maga elé.

– Hát mit tetszik gondolni róla? – sürgette Craddock. – Miféle nő lehetett?

– Sonia? Tudja, nehéz elképzelni valakit mások, szemüvegén keresztül ... De az biztos, hogy olyan volt, aki mindig csak a maga feje után megy ... És nem vetette meg a földi javakat ...

– “Úgy markolássza a levegőt, mint egy dühös macska" – dünnyögte Craddock. – Mintha magam előtt látnék valakit ...

Összevonta a szemöldökét.

– Utánnajárt a dolognak... – motyogta Miss Marple.

– Jó lenne tudni, hogy minek sikerült utánajárnia – mondta Craddock.

– Ki az a St. Mary Mead-i lakos, aki erről a levélről az eszébe jutott, Jane néni? – kérdezte Duci alig érthetően, mert a szája tele volt gombostűkkel.

– Nemigen jutott eszembe senki, kedvesem ... Dr. Blacklock talán hasonlít egy kicsit Mr. Curtissre, a wesleyánus lelkészre. Ő nem engedte, hogy a kislánya fogszabályozót viseljen. Azt mondta, isten akarata, hogy kiálljanak a fogai. “Jó – mondtam én –, de maga is nyírja a haját meg a szakállát. Pedig isten akarata, hogy nőjön a haja." Azt mondta, az más. Tipikus férfi. De ezzel most nem jutunk előbbre.

– A revolverről még nem sikerült kinyomoznunk semmit. Ha tudnám, kinek van revolvere Chipping Cleghornban ...

– Például Easterbrook ezredesnek – mondta Duci. – A gallérjai közt tartja a fiókban.

– Ezt honnan tudja, Mrs. Harmon?

– Mrs. Butt-tól. Ő jár hozzá takarítani. Takarítani, az túlzás. Ezredes, azt mondja, hát persze, hogy van revolvere, de nem is árt, a betörők ellen.

– Ezt mikor mondta?

– Réges-régen. Talán egy fél éve.

– Easterbrook ezredes? – dörmögött maga elé Craddock.

– Olyan ez, mint a szerencsekerék a vásáron, igaz? – mondta Duci még mindig a gombostűk szűrőjén keresztül. – Forog, forog, és mindig valahol másutt áll meg.

– Nekem mondja? – nyögött fel Craddock. – Easterbrook ezredes is elment a Little Paddocksba valami könyvvel. Ebből az alkalomból könnyen megolajozhatta azt az ajtót. De ő nem csinált titkot belőle, hogy ott járt. Nem úgy, mint Miss Hinchliffe.

Miss Marple szelíden köhintett: – Jó, felügyelő úr, de mit csináljon az ember a mai világban?

Craddock értetlenül nézett rá.

– Maga mégiscsak rendőr, nem igaz? – folytatta Miss Marple. – Egy rendőrnek azért nem lehet mindent elmondani.

– Miért ne lehetne? – kérdezte Craddock. – Aki nem követett el semmit ...

– Jane néni a vajra céloz – mondta Duci, miközben az asztal alá bújva próbált lerögzíteni egy rakoncátlan papírlapot. – Erről van szó: vaj, egy kis búza a csirkéknek, néha tejfel ... sőt, nagy ritkán még egy oldal szalonna is.

– Mutasd meg a felügyelő úrnak azt a cédulát, amit Miss Blacklock írt – mondta Miss Marple. – Azóta eltelt egy kis idő, de hadd nézze meg: kész detektívregény.

– Hová is tettem? Erre gondolt, Jane néni?

Miss Marple átvette, és belenézett.

– Igen – mondta elégedetten. – Ez az.

Átadta a felügyelőnek:

“Utánajártam: jövő csütörtökön", írta Miss Blacklock. “Három után bármikor megfelel. Az én részemet hagyja a szokott helyen."

Duci kiköpte a gombostűket, és elnevette magát. Miss Marple a felügyelő arcát figyelte.

A papné magára vállalta, hogy megmagyarázza a rejtélyt.

– Van itt a közelben egy tanya, ahol mindig csütörtökön köpülik a vajat. El is adnak belőle egy kicsit, persze csak jó ismerősöknek. Miss Hinchliffe szokott elmenni érte. Ő jóban van az összes gazdákkal ... mint sertéstenyésztő, ugyebár. De ezt csak suba alatt lehet csinálni ... tudja, ezek olyan kis helybeli csereüzletek. Van, aki vajat kap, és uborkát ad érte, vagy másvalamit ... esetleg disznóöléskor egy kis kóstolót. Aztán előfordul, hogy baleset éri valamelyik jószágot, és le kell vágni. Hiszen tudja, hogy van ez. De rendőrök előtt persze nem lehet ilyesmiről beszélni. Mert ugye, ez a cserebere többé-kevésbé tiltva van ... de annyi a rendelet, hogy senki se ismeri ki magát. Szóval, szerintem úgy történt a dolog, hogy Hinch szépen besurrant a Little Paddocksba egy font vajjal vagy valami hasonlóval, és letette a szokott helyre. Mellesleg a konyhai polc alatt van egy lisztesláda. Liszt, az nincs benne.

Craddock felsóhajtott:

– Hölgyeim, örülök, hogy eljöttem.

– Azelőtt ruhajegyekkel is folyt az üzlet – mondta Duci. – Vásárolni nemigen vásároltak jegyeket ... azt általában tisztességtelennek tartották. Pénzről szó se lehetett. De előfordul, hogy egy olyan asszony, mint Mrs. Butt vagy Mrs. Finch vagy Mrs. Huggins szeretne megkapni egy szép gyapjúruhát vagy egy aránylag jó állapotban levő télikabátot, és akkor ruhajegyekkel fizet érte pénz helyett.

– Ne is folytassa – mondta Craddock. – Ezt mind, mind tiltja a törvény.

– Akkor meg kéne szüntetni az ilyen szamár törvényeket – sziszegte Duci, megint egy csomó gombostűn keresztül. – Nem énmiattam: én sose csinálok ilyesmit, mert Julian, ugye, nem nézné jó szemmel. De persze tudom, hogy mi történik körülöttem.

A felügyelő kezdett elcsüggedni.

– Csupa megnyugtató, mindennapi eset – sóhajtotta. – Mulatságos, jelentéktelen apróságok. De itt mégiscsak

megöltek egy férfit meg egy nőt, és ha nem jutok előbbre, könnyen megölhetnek egy másik nőt is. Most nem Pip és Emma izgat – egyelőre nem foglalkozom velük. Folyton ez a Sonia jár a fejemben. Vajon milyen lehetett? A levelek közt volt egy-két fénykép is, de azt hiszem, egyik se őt ábrázolta.

– Honnan tudja? Van valami elképzelése a külsejéről?

– Miss Blacklock azt mondja, hogy alacsony volt, és fekete.

– Igazán? – kérdezte Miss Marple. – Nahát, ez nagyon érdekes.

– Az egyik fénykép homályosan emlékeztet valakire. Magas, szőke lány, a haja feltornyozva a feje tetejére. Nem tudom, ki lehetett, de biztos, hogy nem Sonia. Mit gondol, lehet, hogy Mrs. Swettenhamnek lánykorában fekete volt a haja?

– Túl fekete nemigen lehetett – mondta Duci. – Kék a szeme.

– Reméltem, hátha előkerül egy fénykép Dmitri Stamfordisról – én már ilyen telhetetlen vagyok ... Hát akkor – Craddock feltartotta a levelet –, sajnálom, Miss Marple, hogy nem talált benne semmi érdekeset.

– Hogyne találtam volna! – mondta Miss Marple. – De még mennyire. Olvassa csak el még egyszer, felügyelő úr – főleg ott, ahol arról van szó, hogy Randall Goedler utánajárt Dmitri Stamfordis viselt dolgainak.

Craddocknak tágra meredt a szeme.

Ebben a pillanatban megszólalt a telefon.

Duci feltápászkodott a padlóról, és kiment a hallba: mint minden Viktória korabeli házban, eredetileg itt helyezték el a telefont, és azóta se tették máshová.

Hamarosan visszajött, és Craddockhoz fordult:

– Magát keresik.

A felügyelő kissé meglepődve sietett a készülékhez, de előbb gondosan becsukta maga mögött a nappali ajtaját.

– Craddock? Itt Rydesdale beszél.

– Igenis, uram.

– Átnéztem a jelentését. Úgy látom, Phillipa Haymes nagyon határozottan állítja, hogy nem találkozott a férjével, amióta katonaszökevény lett.

– Igen, uram: emellett mindvégig kitartott. De véleményem szerint nem mondott igazat.

– Egyetértek. Emlékszik arra az esetre, úgy tíz nappal ezelőtt ... valakit elütött egy teherautó ... agyrázkódás, medencecsonttörés ... a milchesteri közkórházba vitték?

– Az az ember, aki az utolsó pillanatban rántott félre egy gyereket, és aztán ő került a kerekek alá?

– Az. Nem voltak nála papírok, és senki se érdeklődött utána, úgyhogy nem tudták megállapítani a személyazonosságát. Gyanús volt, hogy talán szökevény. Azóta se tért magához, és tegnap éjjel meghalt. De most már tudjuk, hogy kicsoda – valóban katonaszökevény volt. Ronald Haymes ... azelőtt kapitányi rangban szolgált a South Loamshire-ieknél.

Phillipa Haymes férje?

– Igen. Egyébként találtak a zsebében egy Chipping Cleghorn-i buszjegyet ... és elég sok pénzt is.

– Tehát mégiscsak kapott pénzt a feleségétől? Mindjárt sejtettem, hogy Phillipa vele társaloghatott a filagóriában, amikor Mitzi kihallgatta őket. Persze körömszakadtáig tagadta. De ez az autóbaleset, ha jól emlékszem. azelőtt történt, hogy ...

Rydesdale nem hagyta befejezni:

– Igen, 28-án vitték be ,a kórházba. A Little Paddocks-i gengszterügy dátuma október 29. Vagyis nem ő volt a tettes, és nem is lehetett köze a dologhoz. De a felesége persze semmit se tudott a balesetről. Talán azt hiszi, mind a mai napig, hogy a férje ott járt a házban. Ezért hallgatott ... elvégre mégiscsak a férje volt.

– Bátor fickó lehetett ... nem gondolja, uram? – kérdezte Craddock.

– Mert megmentette a gyerek életét? Hát igen. Nem hinném, hogy Haymes gyávaságból lett katonaszökevény. De hát ez most már nem érdekes. A halálával mindent lemosott magáról.

– Ennyi elégtétel járt is annak az asszonynak – mondta a felügyelő. – Meg a fiának.

– Igen, nem kell túlságosan szégyenkeznie az apja miatt. A fiatalasszony pedig most már újra férjhez mehet.

Craddock egy kis szünet után mondta:

– Épp erre gondoltam, uram... Újabb kombinációk ...

– Maga úgyis ott van, közölhetné vele a hírt.

– Természetesen, uram. Mindjárt átmegyek hozzá. Vagy nem, inkább a Little Paddocksba, ha majd hazament. Jobb, ha otthon éri a megrázkódtatás ... és különben is, előbb még szeretnék beszélni valakivel.

Tizenkilencedik fejezet

A bűntett rekonstruálása

1.

– Mennem kell, de előbb odateszek Jane néninek egy lámpát – mondta Duci. – Nagyon sötét van idebent. Azt hiszem, vihar lesz.

Fogta a kis olvasólámpát, és letette az asztal szélére, hogy Miss Marple, aki egy magas támlájú, kényelmes karosszékben ülve kötögetett, jobban lássa a munkáját.

Ahogy a zsinór megfeszült az asztal lapján, Tiglat Pileszár, a macska azonnal ráugrott, és körömmel tépkedni kezdte.

– Nahát, ezt nem szabad, Tiglat Pileszár ... Komolyan, rémes ez a macska. Tessék nézni, majdnem elszakította: egészen kirojtosodott. Hát nem tudod, te ostoba jószág, hogy megráz, ha ilyeneket csinálsz?

– Köszönöm, kedvesem – mondta Miss Marple, és már nyúlt is, hogy felgyújtsa a lámpát.

– Nem ott van a kapcsoló. Ott, az a vicces kis gomb, a zsinór közepén. Tessék várni. Elteszem az útból ezeket a virágokat.

Felemelt az asztalról egy váza krisztusvirágot. Tiglat Pileszár csapott egyet a farkával, kinyújtotta pajkos mancsát, és belekapott Duci karjába. A vázából kiloccsant egy kis víz: épp a zsinór kirojtosodott részére és a macskára is – Tiglat Pileszár méltatlankodó sziszegéssel leugrott az asztalról.

Miss Marple megnyomta a kis kapcsológombot. Azon a helyen, ahol nedves lett, a kirojtosodott zsinór nagyot szikrázott.

– Jaj, istenkém – mondta Duci. – Rövidzárlat. Most biztos nem ég egyik lámpa se. – Kipróbálta. – Hát persze. Milyen butaság, hogy mindent ugyanarra az izére kapcsolnak. És még az asztalon is meglátszik. Látod, Tiglat Pileszár, te komisz: ez a te műved. Jane néni ... mi a baj? Megijedt?

– Semmi baj, kedvesem. Csap hirtelen rájöttem valamire ... előbb is rájöhettem volna...

– Melyek, kicserélem a biztosítékot, és áthozom a másik lámpát Julian dolgozószobájából.

– Ne fáradj, kedvesem. Lekésel a buszról. Már nem kell a lámpa. Szeretnék csendben üldögélni, és ... végiggondolni valamit. Siess, kedvesem, még elmegy a busz.

Miután Duci eltávozott, Miss Marple vagy két percig meg se mozdult. A szobában fojtott volt a levegő, érződött, hogy odakint vihar lesz.

Miss Marple odahúzott maga elé egy papírlapot.

Ráírta: Lámpa? és vastagon aláhúzta.

Egy-két pillanat múlva leírt még egy szót.

Ceruzája továbbsiklott a papíron: szaporodtak a rövid, rejtélyes jegyzetek ...

2.

A Boulders alacsony mennyezetű, lécrácsos ablakú és eléggé homályos nappalijában heves szóváltás folyt Miss Hinchliffe és Miss Murgatroyd között.

– Az a te bajod, Murgatroyd – mondta Miss Hinchliffe –, hogy nem vagy hajlandó megerőltetni magad.

– De Hinch, esküszöm, hogy nem emlékszem semmire.

– Ne magyarázz, Amy Murgatroyd, most végre elővesszük a józan eszünket. Ami azt az ajtót illeti, teljesen melléfogtam. Mégse te tartottad nyitva a gyilkosnak. Fel vagy mentve, Murgatroyd!

Miss Murgatroyd bágyadt mosollyal nyugtázta ezt a közlést.

– Jellemző, hogy pont mi fogtuk ki az egyetlen szófukar takarítónőt Chipping Cleghornban – folytatta Miss Hinchliffe. – Máskor hálát adok érte az égnek, de most emiatt jutottunk zsákutcába. Az egész falu tudja, hogy azt a másik szalonajtót is kinyitotta valaki – és mi csak tegnap hallottuk ...

– Még mindig nem értem, hogy miért ...

– Nagyon egyszerű. Az eredeti elgondolás helyes volt. Olyan nincs, hogy valaki nyitva tart egy ajtót, ugyanakkor pedig hadonászik a zseblámpával, és a revolvert is elsüti. Mi megtartottuk a revolvert meg a zseblámpát, és kihagytuk az ajtót. Ez volt a tévedés. A revolvert kellett volna kihagyni.

– De hát volt revolvere – mondta Miss Murgatroyd. – Én magam is láttam. Ott hevert a földön mellette.

– Hogyne, amikor már nem élt. Világos, mint, a nap. Azt a revolvert nem ő sütötte el.

Hát akkor kicsoda?

– Ezt fogjuk most kideríteni. De mindegy, hogy ki volt, ugyanez a személy becsempészett egypár mérgezett

aszpirint Letty Blacklock tubusába – és ezzel kikészítette szegény Dora Bunnert. Rudi Scherz nem lehetett, mert a halottak nem csempésznek. Hanem valaki más, aki a betörés napján ott volt a szalonban, és valószínűleg a születésnapi zsúron is részt vett. Vagyis akárki, Mrs. Harmon kivételével.

– Gondolod, hogy valaki a zsúr napján csempészte be a tablettákat?

– Miért ne?

– De hogyan?

– Mindenki felment pisilni, nem? – kérdezte Miss Hinchliffe gorombán. – Én kezet is mostam a fürdőszobában, mert ragadt attól a tortától. És Mrs. Easterbrook, a kis édes pont Letty Blacklock hálószobájába ment kipúderezni azt a bájos pofikáját, vagy nem?

– Hinch ! Gondolod, hogy ő ...

– Még nem tudom. Túl átlátszó lenne. Azt hiszem, ha valaki mérget akar becsempészni, akkor nemigen mutatkozik a hálószoba közelében. De hát mindenkinek volt rá alkalma.

– A férfiak nem mentek fel.

– És a hátsó lépcső? Ha egy férfi kimegy a szobából, nem szoktunk utánalesni, hogy tényleg oda megy-e, ahová gondoljuk. Nem lenne illendő! És különben is, ne akadékoskodj, Murgatroyd. Szeretnék visszatérni az eredeti merényletre. Először is, jól jegyezd meg a tényeket, mert most tőled függ minden.

Miss Murgatroyd pánikba esett.

– Jaj, Hinch, tudod, hogy mindig összekeverek mindent!

– Most nem az agyadra van szükség, illetve arra a szürke kására, amit az agyad helyén tartasz. Hanem a szervedre. Arról van szó, hogy mit láttál.

– De hát nem láttam semmit.

– Mondtam már, Murgatroyd: neked az a bajod, hogy nem vagy hajlandó megerőltetni magad. Figyelj ide. Lássuk, mi történt. Nem tudjuk, ki akarta eltenni láb alól Letty Blacklockot, de az biztos, hogy akkor este ott volt a szobában. Ez a fickó (csak azért mondom, hogy fickó, mert így egyszerűbb, de persze éppúgy lehetett nő is eltekintve attól, hogy a férfiak utolsó szemetek), szóval, előzőleg megolajozta azt a másik ajtót, amelyik a szalonból nyílik, és állítólag be van szögezve, vagy mit tudom én. Most ne kérdezd, hogy mikor, mert ezzel csak összekutyulod az egészet. Ha akarnám, én is besétálhatnék akármelyik házba Chipping Cleghornban: nyugodtan pepecselhetnék odabent egy fél óráig, és nem tudná meg senki. Csak ki kell számítani, hogy hol vannak a bejárónők, mikor nincsenek otthon a házbeliek, hová mentek, és meddig maradnak távol. Egy kis stratégia. De menjünk tovább. Megkente azt a másik ajtót. Most már hangtalanul nyílik. Jöhet a lényeg: villany elalszik. A ajtó (a rendes ajtó) nagy dérrel-dúrral feltárul. Handabandázás a zseblámpával, gengszterkomédia. Mindenki hápog, közben X (használjuk inkább ezt a kifejezést) szépen kioson a B ajtón a sötét hallba, odamegy a hülye svájcinak a háta mögé, kétszer rálő Letty Blacklockra, utána lepuffantja a svájcit. A revolvert odadobja, hogy az olyan, buta eszűek, mint te, meg legyenek győződve róla: csakis a svájci lőhetett, aztán mire valaki előkotorja az öngyújtóját, már vissza is ért a, szobába. Érted?

– I ... igen, de ki lehetett?

– Ha te nem tudod, Murgatroyd, akkor senki se tudja!

– Én?! – Miss Murgatroyd majd elájult rémületében. – De hát én semmit se tudok. Esküszöm, Hinch!

– Használd már végre azt a szürke kását a fejedben. Először is, hol volt a társaság, amikor elaludt a villany?

– Nem tudom.

– De igenis tudod. Ne őrjíts meg, Murgatroyd. Azt ugye tudod, hogy te hol voltál? Az ajtó mögött.

– Igen .. a ott voltam. Meg is ütötte a tyúkszememet, amikor kivágódott.

– Inkább mennél el egy rendes pedikűröshöz, ahelyett hogy magad nyiszálod a lábadat. Egyszer még vérmérgezést fogsz kapni. Na szóval: ott vagy az ajtó mögött. Én a kandalló előtt álltam, és alig vártam, hogy kapjak végre egy korty italt. Letty Blacklock odament cigarettáért a boltív mellé az asztalhoz. Patrick Simmons már elébb átment a kis szobába, a boltíven túl, mert. Letty Blacklock oda tétette a poharakat. Stimmel?

– Igen, igen ... ezekre én is emlékszem.

– Jó. Na most: még valaki álment Patrick után a másik szobába, vagy éppen elindult utána. Az egyik férfi: dühítő, de nem emlékszem rá, hogy melyik: Easterbrook ezredes vagy Edmund Swettenham. Te emlékszel?

– Nem.

– Persze hogy nem! És még valaki átment a kis szobába: Phillipa Haymes. Erre jól emlékszem, mert emlékszem, hogy megfigyeltem, milyen szép egyenes háta van, és azt gondoltam magamban: Ez igen, jól nézne ki lóháton. Szóval, néztem, és ez jutott az eszembe. Ő meg odament a másik szoba kandallójához. Nem tudom, mit akart ott, mert abban a pillanatban elaludt a villany ... Szóval, ez a felállás. A kisebbik szobában Patrick Simmons, Phillipa Haymes és vagy Easterbrook ezredes, vagy Edmund Swettenham: nem tudjuk, melyik. Most figyelj; Murgatroyd. Az a legvalószínűbb, hogy a három közül az egyik volt a tettes. Aki arra készült, hogy kioson a másik ajtón, nyilván

úgy helyezkedett el, hogy ott legyen a közelében, ha majd elalszik a villany. Tehát, mint mondom, az a legvalószínűbb, hogy a tettes valamelyik a három közül. Ha pedig így van, Murgatroyd, akkor mehetsz, semmi szükség a közreműködésedre!

Miss Murgatroyd láthatólag felderült.

– De viszont – folytatta Miss Hinchliffe – lehetséges, hogy a gyilkos mégse a három közül az egyik. És itt jön a te jelenésed, Murgatroyd.

– De miért tudnám éppen én, hogy ki volt?

– Már mondtam, hogy ha te nem tudod, akkor senki se tudja.

– De én nem tudom! Igazán nem tudom! Hiszen nem láttam semmit!

– De igenis láttál. Te vagy az egyetlen, aki láthatott valamit. Te az ajtó mögött álltál. A zseblámpa nem világíthatott a szemedbe, mert eltakarta az ajtó. Te épp az ellenkező irányba néztél, ugyanarra, ahová a zseblámpa világított. A többieket mind elvakította a fény. De téged nem vakított el.

– Nem ... talán nem, de akkor se láttam semmit, az a zseblámpa körbejárt a szobában ...

– És mit mutatott? Néha megállt, nem? Valakinek az arcán? Vagy a ruháján? Egy asztalon? A székeken?

– Igen ... tényleg ... Például ott állt Miss Bunner tátott szájjal, kidülledt szemmel, és csak bámult és pislogott.

– Na végre! – Miss Hinchliffe megkönnyebbülten fújt egyet. – Az ember beleőszül, amíg megmozgatja azt a szürke kását a fejedben. Na gyerünk, csak így tovább.

– De semmi egyebet nem láttam, komolyan.

– Csak egy üres szobát láttál, mi? Senki se állt itt meg ott? Senki se ült a székeken?

– Nem, dehogy, azt nem mondom. Miss Bunner ugye tátogott, Mrs. Harmon meg egy széknek a karfáján ült. Láttam a szoknyáját ... meg azt is, hogy be volt hunyva a szeme, és az arcához szorította az öklét ... mint egy gyerek.

– Jó, tehát Mrs. Harmon és Miss Bunner már megvan. Nem érted, mire megy ki ez az egész? Csak azért kínlódom ennyit, mert nem akarlak befolyásolni. De ha sorra vettük mindazokat, akiket láttál, akkor rátérhetünk a lényegre: ki az, akit nem láttál? Érted már? Az asztalok meg a székek meg a krizantémok meg a többi kacat között egy csomó ember állt vagy ült, ilyen ruhában vagy olyan szoknyában: Julia Simmons, Mrs. Swettenham, Mrs. Easterbrook ... Easterbrook ezredes és Edmund Swettenham közül az egyik ... Dora Bunner és Duci. Jó: Ducit és Dora Bunnert láttad, ki vannak pipálva. Most próbálj visszaemlékezni, Murgatroyd, gondolkozzál: a felsoroltak közül van-e olyan, aki biztos, hogy nem volt ott?

Miss Murgatroyd egy kissé összerezzent, mert egy ág nekicsapódott a nyitott ablaknak. Aztán behunyta a szemét. Halkan motyogta maga elé:

– A virágok ... az asztalon :.. egy szoknya ... a nagy karosszék ... odáig nem jutott el a zseblámpa, ahol te álltál, Hinch ... Mrs. Harmon, igen ...

Hangosan megszólalt a telefon. Miss Hinchliffe odament.

– Halló, tessék? Az állomásról?

A szófogadó Miss Murgatroyd behunyt szemmel próbálta felidézni azt a 29-i estét. A zseblámpa, ahogy lassan körbejárt ... néhány ember ... egy nadrág, egy szoknya ... az ablakok ... a kanapé ... Dora Bunner ... a fal ... az asztal, rajta az állólámpa ... a boltív ... a hirtelen dörrenések ...

– De hát ez ... ez fantasztikus! – mondta Miss Murgatroyd.

– Micsoda?! – ordította Miss Hinchliffe dühösen a kagylóba. – Reggel óta ott van? Hánykor érkezett? A fene egye meg azt a hülye fejét, és csak most telefonál? Na megálljon, odaszabadítom magukra az állatvédő ligát. Sajnálatos, tévedés? Mást nem tud mondani?

Lecsapta a kagylót.

– A kutya – lihegte. – A vörös szetter. Reggel óta ott van az állomáson ... nyolc óra óta. Egy korty víz nélkül! És ezek a hülyék csak most telefonálnak. Máris megyek érte.

Kiviharzott a szobából, Miss Murgatroyd vékony hangon sipítozva futott utána.

– De hallgass már ide, Hinch, ez fantasztikus ... Nem is értem ...

Miss Hinchliffe közben kirobogott a házból, és már a fészernél volt, amely a garázs szerepét töltötte be.

– Majd folytatjuk, ha megjöttem – kiáltotta vissza. – Nem várhatok rád, amíg felöltözöl. Persze most is papucsban vagy.

Megnyomta az önindítót, és a kocsi egy rándulással kifordult a garázsból. Miss Murgatroyd fürgén félreszökkent.

– De mégis, Hinch, hallgass ide, feltétlenül el kell mondanom ...

– Majd ha megjöttem ...

A kocsi ugrott egyet, és már ott se volt. Miss Murgatroyd izgatott visító hangja még elkísérte egy darabon:

– De Hinch, a szoknyája ... ő nem volt ott ...

3.

Az égen vastagon feltorlódtak a sötétkék felhők. Miss Murgatroyd még mindig a távolodó autó után bámult, amikor hullani kezdtek az első nagy cseppek.

Miss Murgatroyd izgatottan futott a ruhaszárító kötélhez, amelyre néhány órával előbb kiterített egy-két blúzt és egy meleg kombinét.

Közben elfúlva motyogott maga elé:

– Igazán fantasztikus ... Jaj, mire én ezt le tudom szedni ... Pedig már majdnem száraz ...

Egy makacs ruhacsiptetővel küszködött, amikor meghallotta, hogy közeledik valaki, és odanézett.

Mosolyogva üdvözölte a jövevényt:

– Ó, maga az? Menjen be gyorsan, megázik.

– Hadd segítsek.

– Hát ha volna olyan kedves ... Borzasztó, ha megint vizes lesz minden. Tulajdonképpen le kéne eresztenem a kötelet, de talán így is elérem.

– Itt a sálja. Tegyem a nyakára?

– Jaj, köszönöm ... Igen, jobb lesz ... Ha ezt a csíptetőt el tudnám érni ...

A gyapjúsál rátekeredett a nyakára, aztán egyszerre csak szorítani kezdte ...

Miss Murgatroyd kinyitotta a száját, de csak egy kis fuldokló hang buggyant fel a torkából.

És a sál még szorosabb lett.

4.

Az állomásról visszafelé jövet Miss Hinchliffe megállt a kocsival, hogy felvegye Miss Marple-t, aki az utcán sietett.

– Helló! – süvöltötte. – Bőrig fog ázni. Jöjjön, uzsonnázzon velünk. Láttam Ducit a buszmegállónál. A paplakban nincs otthon senki. Jöjjön, meg van híva. Épp a bűntettet akartuk rekonstruálni Murgatroyddal. Azt hiszem, lesz belőle valami. Vigyázzon a kutyára. Egy kicsit ideges.

– Milyen szép jószág.

– Nem sok ilyen kutyát látni, igaz? Ezek a lusta, disznók reggel óta az állomáson tartották, és nem szóltak. De meg is mondtam nekik a magamét ... szarháziak. Bocsánat a kifejezésért. Engem lovászok neveltek odahaza Írországban.

A kis kocsi szökdécselve fordult be a Boulders hátsóudvarába.

Amikor a két hölgy kiszállt, türelmetlen kacsák és baromfiak gyűltek köréjük.

– A ferdébe – mondta Miss Hinchliffe. – Murgatroyd megint nem adott nekik búzát.

– Nehéz búzát szerezni? –– érdeklődött Miss Marple.

Miss Hinchliffe rákacsintott.

– A legtöbb gazdával jóban vagyok – mondta.

Elhessegette a tyúkokat, és megindult Miss Marple-lal a ház felé.

– Remélem, nem ázott meg nagyon?

– Nem, ez az esőköpeny nagyon jó.

– Mindjárt tüzet rakok, ha Mutrgatroyd még nem fűtött be. Hé, Murgatroyd! Hol ez a szerencsétlen? Murgatroyd! Hát a kutya hová lett? Most meg ez tűnt e1.

Kintről panaszos vonítás hallatszott.

– Az istenit ennek a dögnek! – Miss Hinchliffe katonás léptekkel az ajtóhoz ment, és elordította magát

– Hé, Babszi ... Babszi! Hülye név, de mit csináljak, ha így hívják. Át kell keresztelni. Hé, Babszi!

A vörös szetter nyugtalanul szaglászott valamit: ott feküdt a földön, a szárítókötél alatt, fölötte csattogtak a ruhák a szélben.

– Murgatroydnak még annyi esze sem volt, hogy leszedje a ruhát. De hol lehet?

A vörös szetter megint megszagolta azt a valamit – olyan volt, mint egy ruhacsomó –, aztán égnek tartotta az orrát, és újra felvonított.

– Mi ütött ebbe a kutyába?

Miss Hinchliffe odament a füvön.

Miss Marple már futott is utána, gyorsan, aggódó arccal Ott álltak egymás mellett a zuhogó esőben, és az idősebbik nő átkarolta a fiatalabbik nő vállát.

Érezte, hogy Miss Hinchliffe izmai megfeszülnek: úgy nézett a fekvő testre, a megkékült arcra, a kilógó nyelvre.

– Megölöm azt a nőt – mondta Miss Hinchliffe halkan, nyugodtan. – Csak kerüljön a kezembe ...

Miss Marple tágra nyílt szemmel kérdezte:

– Nőt?

Miss Hinchliffe ránézett – fel volt dúlva az arca:

– Igen. Tudom, hogy ki tette ... azazhogy elég szűk a kör ... Három közül az egyik.

Még ott állt egy pillanatig, nézte halott barátnőjét, aztán hátat fordított neki, és elindult a ház felé. Száraz, kemény hangon mondta:

– Fel kell hívni a rendőrséget. Amíg kijönnek, mindent elmondok. Ha úgy vesszük, az én hibám, hogy Murgatroyd odakint fekszik. Én akartam játszani ... A gyilkosság nem játék ...

– Nem – mondta Miss Marple. – A gyilkosság nem játék.

– Maga, ugye, tudna mesélni erről egyet s mást? – kérdezte Miss Hinchliffe, miközben a telefonhoz ment, és tárcsázott.

Röviden beszámolt a történtekről, aztán letette a kagylót.

– Perceken belül itt lesznek ... Igen, hallottam, hogy magának máskor is volt már dolga ilyesmivel ... Azt hiszem, Edmund Swettenham mesélte ... Kíváncsi rá, hogy mit csináltunk, Murgatroyd meg én?

Tömören összefoglalta, miről beszélgettek, mielőtt elindult az állomásra.

– Utánam kiáltott, amikor már a kocsiban ültem ... valami szoknyát emlegetett ... Ebből tudom, hogy nő volt, nem pedig férfi ... Ha akkor megállok ... ha végighallgatom! A fene egye meg, az a kutya még várhatott volna egy negyedórát.

– Ne emésszе magát, kedvesem. Nincs értelme. Senki se láthat a jövőbe.

– Hát nem ... Emlékszem, valami nekicsapódott az ablaknak. Talán ő volt odakint ... hát persze, biztos hogy ő ... idejött a házhoz ... mi meg kiabáltunk Murgatroyddal ... torkunk szakadtából ... Meghallotta ... Mindent hallott ...

– Még nem is tudom, mit mondott a barátnője.

– A szoknya után csak egy mondatot: Ő nem volt ott. – Várt egy pillanatig. – Érti? Kipipáltuk a nőket, csak hárman maradtak: Mrs. Swettenham, Mrs. Easterbrook, Julia Sirnmons. És a három közül az egyik nem volt ott. Nem volt ott a szalonban, mert kisurrant a másik ajtón a hallba.

– Igen – mondta Miss Marple értem.

– A három nő közül az egyik. Nem tudom, melyik. De meg fogom tudni!

– Bocsánat – szakította félbe Miss Marple –, de kíváncsi volnék, vajon pontosan úgy mondta-e ... tudniillik Miss Murgatroyd ... mint maga.

– Hogyhogy pontosan úgy?

– Jaj, hogy is magyarázzam meg? Maga így mondta: Ő – nem volt – ott.

Minden szót egyforma hangsúllyal. De ezt a mondatot többféleképpen lehet hangsúlyozni. Például így: “Ő nem volt ott", egy kis nyomatékkal a nem szón, ami azt jelenti: ugyan, dehogy. Vagy így: “Ő nem volt ott!"... bizony ő! Vagy megint: “Ő nem volt ott!" (és maga az előbb mintha mégis inkább így mondta volna) ... szóval, megnyomva a nem-et is, meg az ott-ot is, már amennyire.

– Nem tudom. – Miss Hinchliffe megrázta a fejét. – Nem emlékszem. Hogy a fenébe lehet ilyesmire emlékezni? Gondolom, mégis úgy mondhatta, hogy “Ő nem volt ott," Ki nem volt ott? Ő nem volt ott. Így természetes, nem? De ezt csak úgy gondolom. És különben is, fontos ez?

– Igen – mondta Miss Marple. – Azt hiszem. Persze, nem lehet túl sokat építeni rá, de valamit azért mégis. Igen, azt hiszem, hogy fontos ...

Huszadik fejezet
Miss Marple eltűnik

1.

Nem mondhatni, hogy a Chipping Cleghorn-i postás nagyon örült volna, amikor nemrég azt az utasítást kapta, hogy ezentúl naponta kétszer vigye ki a leveleket: délelőtt és délután.

Ezen a mostani délutánon három levelet kézbesített a Little Paddocksba, pontosan tíz perccel öt óra előtt.

Az egyiket Phillipa Haymesnek címezte egy gyerekkéz, a másik kettő Miss Blacklocknak szólt. Kettesben ültek

le uzsonnázni, aztán Miss Blacklock felbontotta a leveleket. Phillipa aznap korán szabadult a Dayas Hallból, hála a szakadó esőnek: a melegházakat már becsukta, mást pedig nem lehetett csinálni.

Miss Blacklock kinyitotta az első levelet: számla a konyhai bojlerről, amit nemrég hoztak rendbe. Dühösen felmordult:

– Dymond olyan árakat számít, hogy az elképesztő ... komolyan mondom. De azt hiszem, a többiek se jobbak.

Aztán kinyitotta a második levelet, és olvasni kezdte a számára ismeretlen kézírást.

Kedves Letty kuzin!

Remélem, nem lesz alkalmatlan, ha kedden beállítok. Patricknek már írtam két nappal ezelőtt, de nem válaszolt. Ebből úgy gondolom, nyugodtan mehetek. Anyám a jövő hónapban Angliába jön, és reméli, hogy akkor ő is meglátogathatja.

A vonatom 6.15-kor érkezik Chipping Cleghornba – ez az időpont ugye megfelelő?

Szeretettel üdvözli:
Julia Simmons

Miss Blackloek teljesen elképedve olvasta ezt a levelet, aztán még egyszer végigolvasta, egy kissé komorabb arccal. Végül Phillipára pillantott, aki mosolyogva olvasta a fia levelét.

– Nem tudod, Julia és Patrick már itthon van?

Phillipa felnézett.

– Igen, épp utánam jöttek meg. Felmentek átöltözni. Jól megáztak.

– Lennél szíves lehívni őket?

– Hogyne.

– Várj egy pillanatig ... szeretném, ha elolvasnád ezt.

Átadta Phillipának a levelet, amit kapott.

Phillipa elolvasta, majd összevonta a szemöldökét. – Nem értem ...

– Én se nagyon ... Pedig azt hiszem, éppen ideje, hogy megértsem. Kérlek, hívd le Patrickot és Juliát.

Phillipa felkiáltott a lépcső aljáról:

– Patrick! Julia! Miss Blacklock kéri, hogy gyertek le.

Patrick futva jött le a lépcsőn, és berontott a szobába.

– Ne menj el, Phillipa – mondta Miss Blacklock.

– Helló, Letty néni – üdvözölte Patrick. – Hivatott?

– Igen. Meg tudod ezt magyarázni?

Patrick arcára szinte komikus kétségbeesés ült ki, miközben a levelet olvasta.

– Táviratozni akartam neki! Én marha!

– Gondolom, ezt a levelet a testvéred, Julia írta?

– Ő ... persze hogy ő.

Miss Blacklock vészjósló szemmel nézett rá:

– Akkor, ha szabad kérdenem, ki ez a nő,

akit Julia Simmons néven mutattál be, azzal, hogy a testvéred, nekem pedig kuzinom?

– Nézze, Letty néni ... szóval ... az a helyzet ... mindent megmagyarázok ... tudom, hogy nem kellett volna ... de tényleg olyan jó balhénak ígérkezett. Engedje, hogy megmagyarázzam ...

– Azt várom: a magyarázatot. Ki ez a nő?

– Szóval, egy bulin találkoztam vele, nem sokkal azután, hogy leszereltem. Beszélgettünk, elmondtam, hogy ide készülök, és ... szóval, gondoltuk, jó hecc lesz, ha magammal hozom ... Tudja, Julia, mármint az igazi Julia, tisztára megbolondult, hogy ő színésznő akar lenni, és erre anyám majdnem frászt kapott ... aztán Juliának felkínáltak egy szerződést Perthben, azt hiszem, valami egész rendes színháznál, és akkor úgy gondolta, mégis megpróbálja ... de anyánknak nem szólt semmit, hanem beadta neki, hogy idejön velem, és szorgalmasan tanulja a gyógyszerészetet.

– Még mindig nem tudom, ki ez a másik nő?

Patrick megkönnyebbülten nézett hátra. Julia jött be, hanyagul és flegmán.

– Lebuktunk – közölte vele Patrick.

Julia felhúzta a szemöldökét. Aztán változatlan flegmával közelebb jött, és leült.

– Oké – mondta. – Tudomásul van véve. Gondolom, most nagyon dühös? – Szinte közönyösen tanulmányozta Miss Blacklock arcát. – Én is az lennék a maga helyében.

– Ki maga?

Julia felsóhajtott.

– Ideje, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba. Hát tessék. Én vagyok a Pip és Emma pár fele. Hogy egészen pontos legyek, a becsületes nevem Emma Jocelyn Stamfordis ... de apám nem sokáig viselte a Stamfordist. Azt

hiszem, utána inkább a De Courcy nevet választotta ... Egyébként apám és anyám elváltak, talán három ével azután, hogy Pip meg én megszülettünk. Ki-ki ment a maga útján. Én jó atyámnak jutottam osztályrészül. Meg kell mondanom, elég rossz apa volt, habár rettentő kedves is tudott lenni. Engem sokszor bevágott valami zárdába, hosszabb-rövidebb ideig ... ha éppen nem volt pénze, vagy ha a szokottnál is sötétebb ügyletekre készült. Az első félévet rendszerint kifizette, nagyvonalúan, mint egy főúr – aztán eltűnt, én meg egy-két évig ott maradtam az apácák nyakán. De két zárda között néha együtt is voltunk, és éltük világunkat, a legelegánsabb társaságban. A háború aztán végleg kettévágta a kapcsolatunkat. Apám eltűnt – fogalmam sincs, hogy mi lett vele. Nekem is akadt egy-két kalandom. Egy ideig részt vettem a francia ellenállásban. Egész izgalmas volt. De rövid leszek. A végén Londonban kötöttem ki, és eszembe jutott, hogy gondolnom kell a jövőre is. Tudtam, hogy anyám bátyja, akivel csúnyán összeveszett, nagyon gazdagon halt meg. Utánanéztem a végrendeletének, hogy nincs-e benne valami a számomra. Hát nem volt – legalábbis közvetlenül nem. Érdeklődni kezdtem az özvegye felől – azt mondták, már teljesen szenilis, egy kriptaszökevény, és nem húzhatja sokáig. Szóval, nem tagadom, úgy nézett ki a dolog, hogy az a legjobb, ha magánál próbálok bevágódni. Letty. Maga előbb-utóbb megkapja azt a marha sok pénzt, és úgy értesültem, hogy nemigen van kire költenie. Őszinte leszek. Gondoltam, hátha meg tudom főzni, hátha megkedvel ... tudniillik Randall bácsi halála óta egy kicsit megváltozott a világ, igaz? ... ami pénzünk volt, azt mind elsöpörte az európai felfordulás ... gondoltam, hátha megesik a szíve egy szegény árva gyermeken, akinek nincs senkije, és talán ráírat valami járadékot.

– Nahát, így gondolta? – kérdezte Miss Blacklock komoran.

– Így. Persze, akkor még nem ismertem magát ... Úgy gondoltam, bedobom a nagy giccset ... Aztán véletlenül megismerkedtem Patrickkal ... mintha az ég küldte volna ... és kiderült, hogy a maga unokaöccse vagy kuzinja, tudom is én. Nahát, gondoltam, ez aztán a főnyeremény. Rástartoltam Patrickre, és ő persze percek alatt belém esett. Az igazi Julia teljesen be volt dilizve a színésznői álmaitól, én meg csak uszítottam, hogy a tehetség kötelez: azonnal menjen Perthbe, vegyen ki valami rémes albérleti szobát, és akkor előbb-utóbb ő lesz az új Sarah Bernhardt ... Patrickre azért nem szabad túlságosan haragudnia, tudja. Ő rettenetesen megsajnált, hogy nincs senkim a világon, és azt gondolta, jó vicc lesz, ha idejövök, és eljátszom Julia szerepét.

– És azt is helyeselte, hogy maga összevissza hazudik a rendőrségnek?

– Ne legyen már olyan szigorú, Letty. Értse meg: amikor jött ez a nevetséges gengszterkomédia, illetve utána ... kezdtem rájönni, hogy benne vagyok a pácban. Beszéljünk nyíltan. Minden okom megvolt rá, hogy eltegyem magát láb alól. Vagy elhiszi, hogy semmi közöm az egészhez, vagy nem. Azt azért mégse lehet elvárni valakitől, hogy menjen, és mártsa be saját magát. Időnként még Patrick is a fejébe vette, hogy van valami a fülem mögött, és ha még ő is ilyen, akkor mit várjon az ember a rendőrségtől? Különben is az volt a benyomásom, hogy ez a Craddock felügyelő nagyon szkeptikus természet. Nem, végül is úgy döntöttein, hogy az lesz a legjobb, ha szép csendben megmaradok Juliának, aztán olajra lépek, ha vége az egésznek ... Honnan tudhattam volna, hogy az a hülye Julia, az igazi Julia, fogja magát, és összevész a rendezővel, és úgy kiborul, hogy ide akar jönni, ez a hülye meg, ahelyett hogy azt válaszolná: “Eszedbe ne jusson!", egyszerűen megfeledkezik az egészről! – Egy dühös pillantást vetett Patrickre. – Nagy az isten állatkertje!

Nagyot sóhajtott.

– Nem is képzeli, mit szenvedtem én Milchesterben! A kórházba persze be se tettem a lábam. De valahol mégiscsak el kellett töltenem az időt. Órák hosszat ültem a moziban, és kénytelen voltam háromszor is végignézni ugyanazokat a rémes filmeket!

– Pip és Emma – mondta Miss Blacklock. – Hiába mondta a felügyelő: valahogy mégse tudtam elhinni, hogy valóban léteznek ...

Fürkészően nézett Juliára.

– Maga tehát Emma – mondta. – Hol van Pip?

Julia tiszta, ártatlan szemmel nézett vissza:

– Nem tudom. Fogalmam sincs róla.

– Azt hiszem, hogy hazudik, Julia. Mikor látta utoljára?

Lehetséges, hogy Julia késett egy pillanatig a válasszal?

Komoly hangon, határozottan mondta:

– Háromévesek voltunk, amikor utoljára láttam: akkor vitte el az anyám. Azóta se őt, se az anyámat nem láttam. Nem tudom, hogy hol vannak.

– Nincs több mondanivalója?

– Mondhatnám, hogy szánom-bánom. De ez nem lenne igaz, mert igenis megtenném újra ... persze, csak akkor, ha ez a gyilkossági cécó nincs belekalkulálva.

– Julia – mondta Miss Blacklock. – Azért hívom így, mert megszoktam. Maga állítólag részt vett a francia ellenállásban?

– Igen. Másfél évig.
– Akkor, gondolom, fegyverrel is megtanult bánni?
A hűvös, kék szempár most is rezzenés nélkül állta a tekintetét.
– Igenis megtanultam. Kitűnő céllövő vagyok. Nem én lőttem magára, Letitia Blacklock ... ha akarja, elhiszi, ha nem, nem. De egyet mondhatok: ha én lőttem volna, biztos, hogy nem hibázom el.

2.

A feszültséget egy autó lármája törte meg: épp lefékezett a ház előtt.
– Ki lehet ez? – kérdezte Miss Blacklock.
Mitzi bedugta borzas fejét. Villogott a szeme fehérje.
– Megint jött ide rendőrség – mondta. – Ez üldözés! Mért nem akarják békét hagyni? Én nem tűrök. Én írok a miniszterelnöknek. Én írok a maguk királyának.
Craddock határozott és nem éppen gyöngéd kézzel félretolta az útból. Az arca olyan fenyegető volt, hogy mindenki riadtan nézett rá. Craddock felügyelőt mintha kicserélték volna.
Sötét hangon mondta:
– Miss Murgatroyd meghalt. Megfojtották, alig egy órája. – A szeme megállapodott Julián. – Maga ... Miss Simmons, hol volt ma egész nap?
Julia óvatosan felelte:
– Milchesterben. Most jöttem meg.
– Maga is? – Craddock tekintete Patrickre siklott.
– Igen.
– Együtt jöttek haza?
– Igen ... együtt – mondta Patrick.
– Hagyd – intette le Julia. – Kár a gőzért. Pillanatok alatt kiderítik, hogy hazudtál. A kalauzok mind a kettőnket jól ismernek. Én egy korábbi busszal jöttem, felügyelő úr: azzal, amelyik négykor érkezik.
– És mit csinált aztán?
– Sétáltam egyet.
– A Boulders felé?
– Nem, a réten át.
Craddock merően ránézett. Julia sápadt arccal, feszes ajakkal állta a tekintetét.
Mielőtt folytathatták volna, megszólalt a telefon.
Miss Blacklock egy kérdő pillantást vetett Craddockra, aztán felvette a kagylót.
– Igen. Ki beszél? Ja, Duci? Hogy? Nem, nincs itt. Fogalmam sincs ... Igen, ő itt van.
Leengedte a kagylót:
– Mrs. Harmon szeretne beszélni magával, felügyelő úr. Miss Marple nem ment haza a paplakba, és Mrs. Harmon aggódik miatta.
Craddock odalépett, és átvette a kagylót:
– Itt Craddock beszél.
– Nyugtalan vagyok, felügyelő úr. – Duci hangja remegett, mint egy gyereké. – Jane néni elment... nem tudom, hol van. És azt mondják, Miss Murgatroydot megölték. Ez igaz?
– Igaz, Mrs. Harmon. Miss Marple együtt volt Miss Hinchliffe-fel, amikor megtalálták a holttestet.
– Ó, hát akkor ott van. – Duci hangján érződött a megkönnyebbülés.
– Nem, nem ... sajnos már nincs ott. Mikor is ment el onnan? ... talán egy félórája. Nem ment haza?
– Nem ... Csak tíz percre vagyunk, gyalog. Vajon hol lehet?
– Talán benézett valamelyik szomszédjukhoz.
– Felhívtam őket ... mind, mind. Nincs sehol. Félek, felügyelő úr.
Én is – gondolta magában Craddock.
De csak ennyit mondott:
– Átmegyek magukhoz ... most rögtön.
– Jöjjön, jöjjön ... van itt egy darab papír. Jane néni firkált rá, mielőtt elment. Nem tudom, jelent-e valamit ... összefüggéstelen szavak ... Én semmit se értek belőle.
Craddock letette a kagylót.
Miss Blacklock aggódva kérdezte:
– Történt valami Miss Marple-lal? Remélem, semmi baja?
– Én is remélem. – Craddock arca még zavartabb lett.

– Olyan öreg ... és gyenge.
– Tudom.
Miss Blacklock csak állt, idegesen tépkedte nyakán a gyöngysort, és rekedt hangom mondta:
– Ez egyre szörnyűbb. Csak egy őrült lehet ... komolyan, felügyelő úr, egy veszedelmes őrült.
– Ki tudja.
Az ideges ujjak tépkedésétől Miss Blacklock nyakán megpattant a gyöngysor. A sima, fehér gömböcskék szétgurultak a szobában.
Letitia magán kívül felsikított:
– A gyöngyöm ... a gyöngyeim... – Olyan halálos rémület volt a hangjában, hogy mindenki döbbenten nézett oda. Miss Blacklock a nyakához kapott, megfordult, és zokogva kirohant a szobából.
Phillipa kezdte összeszedni a gyöngyöket.
– Még sose láttam ennyire feldúltnak – -mondta. – Igaz, mindig ezt a gyöngysort viseli. Gondolja, hogy ajándékba kapta ... nem is akárkitől? Például Randall Goedlertől?
– Lehetséges – mondta lassan Craddock.
– Elképzelhető, hogy ... hogy valódiak? – kérdezte Phillipa, aki még mindig a padlón térdelt, és a fényes fehér gömböcskéket szedegette.
Craddock a kezébe vett egyet, és már a nyelve hegyén volt a lekicsinylő válasz: “Ez valódi? Ugyan kérem!" – de az utolsó pillanatban lenyelte a szavait.
És ha mégse hamisak a gyöngyök?
Olyan nagyok voltak, olyan szabályosak, olyan fehérek, hogy szinte ordított róluk a hamisság, de Craddocknak hirtelen eszébe jutott egy eset, amivel a rendőrség is foglalkozott: egy zálogházban néhány shillingért kelt el egy valódi gyöngysor.
Letitia Blacklock a leghatározottabban állította, hogy a házban nincs semmiféle értékes ékszer. Ha ezek a gyöngyök véletlenül mégis valódiak, akkor nagyon sok pénzt érnek. És ha Miss Blacklock csakugyan Randall Goedlertől kapta ajándékba őket, akkor az értéküknek úgyszólván nincs felső határa.
Hamisnak látszanak – biztos, hogy hamisak –, de ha mégis valódiak?
Miért ne? Lehet, hogy Miss Blacklock sincs tudatában az értéküknek. Vagy talán azzal védi a kincsét, hogy úgy tesz, mintha egy olcsó csecsebecse volna, ami legfeljebb egy-két guinea-be kerül. Mit érhet egy ilyen gyöngysor, ha valódi? Egy vagyont ... Még gyilkolni is érdemes érte – ha valaki tudja, hogy mit ér.
A felügyelő megrázta magát: most nem ez a legfontosabb. Miss Marple eltűnt. Azonnal át kell mennie a paplakba.

3.

Duci és a férje már várta, aggódó, megviselt arccal.
– Még nem jött meg – mondta Duci.
– Amikor elment a Bouldersből, nem mondta, hogy hazajön? – kérdezte Julian.
– Szó szerint nem – felelte Craddock lassan: megpróbált visszaemlékezni, hogy is volt, amikor legutóbb beszélt Jane Marple-lal.
Maga előtt látta az idős hölgy összepréselt száját, szelíd kék szemében azt a fagyos, elszánt tekintetet.
Komor volt, elszánta magát ... de mire? Hová készült?
– Amikor legutóbb láttam, Fletcher őrmesterrel beszélt – mondta Craddock. – Már a kapunál volt. Aztán fogta magát, és kiment. Azt hittem, egyenest hazajön. Szívesen odaadtam volna a kocsit, de nem értem rá ezzel foglalkozni – és különben is, egy szót se szólt, csak eltűnt. Fletcher talán többet tud. Hol van Fletcher?
De miután felhívta a Boulderst, csakhamar kiderült, hogy Fletcher őrmester nincs ott, és nem is hagyta meg, hogy hová ment. Talán Milchesterbe, ismeretlen okokból, de ez sem biztos.
Craddock felhívta a milchesteri rendőrséget: Fletcherről ott se tudtak semmit.
Aztán Ducihoz fordult: eszébe jutott, mit mondott a telefonban.
– Hol az a papír? Azt említette, hogy Miss Marple leírt valamit.
Duci odaadta. Craddock kiterítette maga előtt az asztalra, és tanulmányozni kezdte. Duci fölébe hajolt, és hangosan betűzte a szavakat. A reszkető írást nem volt könnyű elolvasni:
Lámpa.
Aztán ez a szó következett: Ibolyák.
Majd egy kis hézag után:
Hol a tubus aszpirin?
A különös jegyzék következő adatát nehezebb volt kisilabizálni. – Édes halál – betűzte Duci. – Ez Mitzi tortája.

– Utánnajárni a dolgoknak – olvasta Craddock.
– Utánajárni? Vajon minek? Hát ez mi? Hősi szívvel tűrte ő a bajt ... Nahát!
– Jód – olvasta a felügyelő. – Gyöngyök, Ó, a gyöngyök.
– Aztán Lotty ... nem, Letty. Az e betűi majdnem olyanok mint az o. Aztán Bern. Hát ez meg mi? Nyugdíj ...
Tanácstalanul néztek egymásra.
Craddock még egyszer végigfutott az íráson:
– Lámpa. Ibolyák. Hol a tubus aszpirin? Édes halál. Utánajárni a dolgoknak. Hősi szívvel tűrte ő a bajt. Jód. Gyöngyök. Letty. Bern. Nyugdíj.
– Van ennek valami értelme? – kérdezte Duci. – Jelent valamit egyáltalán? Én nem látok benne semmi összefüggést.
Craddock eltűnődött. – Valami dereng ... de nem látom világosan. Furcsa, hogy a gyöngyöket is említi.
– Miféle gyöngyöket? Mit jelent ez?
– Mondja, Miss Blacklocknak mindig az a háromsoros gyöngy van a nyakán?
– Mindig. Néha ki is nevetjük emiatt. A vak is látja, hogy hamis gyöngyök, nem igaz?
De ő biztosan azt hiszi, hogy ez a divat.
– Talán nem azért viseli.
– Csak nem képzeli, hogy valódiak? Nem, az lehetetlen!
– Hányszor látott már ilyen méretű igazgyöngyöket, Mrs. Harmon?
– Tisztára olyanok, mint az üveg.
Craddock vállat vont.
– Mindegy, most nem ez a fontos. Miss Marple a fontos. Meg kell találni.
Meg kell találni, amíg nem késő ... talán máris késő? A ceruzával odavetett szavak azt mutatják, hogy nyomon van ... Csakhogy ez veszélyes ... rendkívül veszélyes. És hol a pokolban lehet Fletcher?
Craddock kilépett a paplakból, és elindult a kocsija felé. Mindent tűvé kell tenni ... nincs más megoldás.
A csöpögő borostyánlevelek közül hirtelen rászólt egy hang.
– Uram! – mondta Fletcher őrmester nyomatékosan. – Uram ...

Huszonegyedik fejezet
Három nő

A Little Paddocksban túl voltak a vacsorán, amit majdnem szótlanul fogyasztottak el. Már előzőleg is rájuk telepedett a rossz hangulat.
Patrick mint kegyvesztett csak szórványosan próbált valamiféle társalgást kezdeményezni – és ezeket a kísérleteit se fogadta nagy lelkesedés. Phillipa Haymes a gondolataiba süppedt. Még Miss Blacklock sem erőltette magára szokásos jókedvét. Átöltözött, és a kámeás nyakláncával jelent meg, de karikás szeme és kezének rándulásai most először félelmet árultak el.
Csak Julia őrizte meg egész este cinikus közönyét.
– Sajnálom, Letty – mondta –, hogy nem szedhetem most rögtön a sátorfámat. De gondolom, a rendőrség nem engedné. Úgyse sokáig fogom rontani e tisztes ház levegőjét – ugye, ez a helyes kifejezés? Feltételezem, hogy Craddock felügyelő hamarosan itt lesz a letartóztatási paranccsal meg a bilinccsel. Nem is értem, miért késik ilyen sokat.
– Az öreg hölgyet keresi ... Miss Marple-t – mondta Miss Blacklock.
– Gondolja, hogy őt is meggyilkolták? – kérdezte Patrick, egy természettudós kíváncsiságával. – De miért? Mit tudhatott ő?
– Nem tudom – felelte rosszkedvűen Miss Blacklock. – Talán Miss Murgatroydtól hallott valamit.
– Ha őt is meggyilkolták – mondta Patrick –, akkor logikus, hogy csakis egyvalaki lehetett a tettes.
– Kicsoda?
– Természetesen Hinchliffe – közölte Patrick fölényes hangon. – Miss Marple-t ott látták élve utoljára a Bouldersben. Szerintem onnan már ki se tette a lábát.

– Fáj a fejem – mondta Miss Blacklock fakó hangon. A homlokára nyomta az ujjait. – Miért ölte volna meg Hinch Miss Marple-t? Ennek semmi értelme.

– De van, ha Hinch gyilkolta meg Murgatroydot – mondta Patrick diadalmasan.

Phillipa erre már felocsúdott egykedvűségéből.

– Hinch sose gyilkolta volna meg Murgatroydot.

Patrick vitatkozni kezdett vele:

– De igen, ha Murgatroyd véletlenül rájött, hogy Hinch a gyilkos.

– Ugyan ... különben is, Hinch az állomáson volt, amikor Murgatroydot megölték.

– Lehet, hogy előbb meggyilkolta, és csak aztán ment ki az állomásra.

Valamennyien összerezzentek, mert Letitia Blacklock egyszerre csak felsikított:

– Gyilkosság, gyilkosság, gyilkosság! Hát nem tudtok másról beszélni? Nem értitek, hogy félek? Igenis, félek. Eddig nem féltem. Azt hittem, tudok vigyázni magamra ... De mit tehet az ember, ha egy gyilkos bujkál a közelben ... és lesi minden mozdulatát ... és várja az alkalmas pillanatot! Jaj, istenem!

Kezébe temette az arcát. Egy pillanat múlva erőt vett magán, és feszes modorban bocsánatot kért.

– Elnézést. Csak ... elvesztettem a fejem.

– Semmi baj, Letty néni – mondta Patrick jóindulatúan. – Majd én vigyázok magára.

– Te? – Letitia Blacklock csak ennyit mondott, de olyan kiábrándult hangon, hogy az felért egy váddal.

Mindez nem sokkal a vacsora előtt történt, a kínos pillanatnak Mitzi megjelenése vetett véget: közölte, hogy nem hajlandó elkészíteni a vacsorát.

– Én soha többé semmit nem csinálok ebben a házban. Én megyek a szobámba. Én zárom be az ajtót. Én ott maradok, amíg lesz világos nap. Én félek... itt gyilkolnak embereket, ezt a Miss Murgatroydot is, a buta angol arcával ... őt ki akarja megölni? Csak egy őrült! Hát akkor itt van egy őrült szabadon! És egy őrültnek mindegy, hogy kit megöl. De én nem akarom, hogy legyek megölve. Ott vannak árnyékok a konyhában, és én hallok hangokat ... és gondolom, valaki van kint az udvaron, aztán gondolom, egy árnyékot látok a spejzajtóban, és hallok lépéseket. Ezért én most megyek a szobámba, és zárom az ajtót, és talán még tolom oda a komódot is. És reggel megmondom annak a szívtelen, komisz rendőrnek, hogy megyek innen. És ha nem engedi, akkor mondom: “Én visítok, és visítok, és visítok, amíg el nem engedi!"

A társaság tagjai élénken emlékeztek rá, hogy mire képes Mitzi a visítozás területén, és megborzongtak fenyegető szavaitól.

– Ezért én megyek a szobámba – ismételte meg Mitzi az előbbi kijelentését, hogy a szándékát senki se értse félre. Egy szimbolikus mozdulattal ledobta magáról a kartonkötényt, amit viselt. – Jó éjszakát, Miss Blacklock. Lehet, hogy reggel maga már nem lesz élő. Ezért inkább mondom: Isten vele.

Fogta magát, kivonult, és az ajtó, mint máskor is, egy szelíd nyikordulással halkan becsukódott utána.

Julia felállt.

– Majd én megcsinálom a vacsorát – mondta egyszerűen. – Szerencsés megoldás: legalább senkinek se lesz kínos, hogy velem együtt üljön asztalhoz. Patricknek azt ajánlom, ha már úgyis kinevezte magát Letty néni védnökévé, hogy előbb ő kóstoljon meg minden fogást. Nem szeretném, ha mindennek a tetejébe még azzal is vádolnának, hogy meg akartam mérgezni.

Így Julia főzte meg és tálalta fel az igazán kitűnő vacsorát.

Phillipa kiment utána a konyhába, és felajánlotta szolgálatait, de Julia határozottan kijelentette, hogy nincs szüksége segítségre.

– Julia, szeretnék mondani valamit ...

– Bakfis-vallomásokra most nem alkalmas az idő – mondta keményen Julia. – Eredj csak vissza az ebédlőbe.

A vacsora tehát lezajlott, most már a szalonban kávéztak a kisasztalnál, a tűz mellett – és senkinek se volt semmi mondanivalója. Csak vártak – maguk se tudták, hogy mire.

Fél kilenckor Craddock jelentkezett telefonon.

– Körülbelül egy negyedóra múlva ott leszek – közölte. – Magammal viszem Easterbrook ezredest, Mrs. Easterbrookot, Mrs. Swettenhamet és a fiát is.

– De kérem, felügyelő úr ... Ma este igazán nem tudok vendégeket fogadni....

Miss Blacklock hangján érződött, hogy nem sokáig bírja idegekkel.

– Megértem, Miss Blacklock. Ne haragudjon. De ez most sürgős.

– Megtalálta Miss Marple-t?

– Nem – mondta a felügyelő, és letette a kagylót.

Julia kivitte a kávéscsészéket a konyhába, és meglepődve tapasztalta, hogy Mitzi is ott van: a mosogatóban hagyott tálakat és tányérokat szemlélte.

Mitziből azonnal kitört a szóáradat.

– Nézze meg, mit maga csinált az én szép konyhámmal! Ez a serpenyő ... ezt én használom csakis rántottának! És maga mit csinált benne?

Hagymát pirítottam.

– Vége, vége ... tönkre van téve. Most muszáj elmosni, és én soha, de soha nem elmosom a rántottás serpenyőt. Csak törülöm ki óvatosan egy zsíros újságpapírral, és kész. És az a lábas, azt maga használta ... én használom mindig csak tejhez.

– Jó, nem tudhatom, hogy melyik edényt mire szokta használni – mondta Julia. – Az előbb bejelentette, hogy lefekszik, és hogy minek kelt fel mégis, csak a jó isten a megmondhatója. Menjen innen, szeretnék nyugodtan elmosogatni.

– Nem, én nem engedek magának használni az én konyhámat.

– Komolyan, Mitzi, maga egy szörnyeteg!

Julia dühösen kiment – ebben a pillanatban megszólalt az ajtócsengő.

– Én nem megyek nyitni ajtót! – kiáltotta a konyhából Mitzi. Julia elfojtott magában egy csúnya európai szót, és a bejárathoz sietett.

Miss Hinchliffe volt az.

– Jó estét – mondta rekedtes, mély hangján. – Bocsánat, hogy így betörök. Gondolom, a felügyelő úr már telefonált?

– Nem említette, hogy maga is jön – mondta Julia, miközben elindult a vendéggel a szalon felé.

– Azt mondta, nem muszáj eljönnöm, csak ha kedvem van hozzá – felelte Miss Hinchliffe. – Hát igenis van.

Senki se fejezte ki a részvétét Miss Hinchliffe-nek, és nem is tett említést Miss Murgatroyd haláláról. A nagydarab nő megviselt arca rendkívül ékesen beszélt – minden vigasztaló szó szemtelenségnek hatott volna.

– Gyújtsatok fel minden lámpát – mondta Miss Blacklock. – És tegyetek még szenet a tűzre. Fázom ... rettenetesen fázom. Jöjjön, üljön ide a tűz mellé, Miss Hinchliffe. A felügyelő azt mondta, egy negyedóra múlva itt lesz. Annyi már el is telt, körülbelül.

– Mitzi mégis lejött – közölte Julia.

– Na tessék. Komolyan, néha azt hiszem, ez a lány teljesen őrült. De talán mindnyájan őrültek vagyunk.

– Nekem csak ne meséljék, hogy minden bűnöző őrült – horkant fel Miss Hinchliffe. – Igenis eszüknél vannak, sőt, veszedelmesen okosak: szerintem ilyenek a bűnözők!

Kintről autóberregés hallatszott, majd nemsokára megjelent Craddock, Easterbrook ezredessel, a feleségével, Mrs. Swettenhammel, Edmunddal és egy rendőrrel.

Mindenki furcsán, feszélyezetten viselkedett.

Easterbrook ezredes hangjában is csak a nyoma érződött a tőle megszokott harsányságnak:

– Hahó! Ég a tűz ... nagyon helyes.

Mrs. Easterbrook, aki nem volt hajlandó levenni a szőrmekabátját, szorosan a férje mellett maradt. Egyébként csinos és meglehetősen kifejezéstelen arca most olyan volt, mint egy riadt menyété. Edmund harapósnak látszott, mint néha máskor is, és dühös szemmel nézett mindenkire. Mrs. Swettenham láthatólag összeszedte minden erejét, minek következtében valóságos paródiát nyújtott önmagáról.

– Ez borzasztó, ugye? – mondta csevegő hangon. – Már tudniillik minden. És most is úgy van, hogy ne szólj szám, nem fáj fejem. Mert, ugye, az ember nem tudhatja, ki lesz a következő – ez olyan, mint a tíz csapás. Jaj, Miss Blacklock, nem akar egy kis konyakot? Egy fél pohárral sem? Szerintem a konyak egy csodaszer ... egészen más ember lesz tőle. Én igazán ... tudom, milyen kellemetlen, hogy idetolakodtunk, de a felügyelő úr azt mondta, muszáj. És komolyan, szörnyű ... még mindig nem került elő. Tudniillik a drága öreg hölgy a paplakból. Duci teljesen kétségbe van esve. Senki se tudja, mért nem ment haza, és vajon hová mehetett. Mihozzánk nem jött. Én nem is láttam egész nap. Pedig ha arra járt volna, igazán tudnám, mert a szalonban voltam ... annak, ugye, a hátulsó oldalra nyílik az ablaka ... és Edmund a dolgozószobában ült, és írt ... az meg az utcára nyílik, szóval, így is, úgy is megláttuk volna. Jaj, ez a bűbájos öreg néni ... remélem, nem történt vele semmi, és szellemileg sincs megzavarodva, és egészséges.

– Anya – mondta Edmund olyan hangon, mint akit éppen kínpadra vonnak –, nem tudod befogni a szádat?

– Édes fiam, nekem aztán igazán nem kenyerem a sok beszéd – jelentette ki Mrs. Swettenham, és leült a kanapéra Julia mellé.

Craddock felügyelő az ajtó mellett állt. Vele szemben, szinte felsorakozva, a három nő. Julia és Mrs. Swettenham a kanapén. Mrs. Easterbrook a férje székének karfáján. Nem Craddock intézte úgy, hogy ebben az elrendezésben foglaljanak helyet – de annál jobb.

Miss Blacklock és Miss Hinchliffe a kandallónál gubbasztottak. Edmund mellettük állt. Phillipa távolabb húzódott meg a homályban.

Craddock rögtön rátért a tárgyra.

– Mindnyájan tudják, hogy Miss Murgatroydot megölték – kezdte. – Okunk van feltételezni, hogy a gyilkos egy nő volt. Azonkívül más okokból még tovább is szűkíthetjük a kört. Szeretném, ha a jelenlevő hölgyek egy része beszámolna róla, hogy mit csinált ma délután négy óra és négy óra húsz perc között. Már beszéltem Miss ... azzal a hölggyel, aki Miss Simmonsnak nevezi magát. Felkérem, hogy ismételje meg a nyilatkozatát. Ugyanakkor kötelességem figyelmeztetni, Miss Simmons, hogy nem kell válaszolnia, ha úgy gondolja, hogy a kijelentése terhelő lehet önre nézve, továbbá, hogy mindazt, ami itt elhangzik, Edwards közrendőr írásba foglalja, a bíróság pedig felhasználhatja a bizonyítás során.

– Ez, ugye, hozzátartozik a játékszabályokhoz? – mondta Julia. Egy kissé sápadt volt, de azért nem vesztette el az önuralmát. – Megismétlem, hogy négy és fél öt között azon a réten jártam, amely egészen a Compton farmig ér a patak mellett. Amikor elhagytam a három nyárfát, visszakanyarodtam az útra. Senkivel se találkoztam, legalábbis nem emlékszem. A Bouldersnek a közelében sem jártam.

– Mrs. Swettenham?

Edmund felnézett: – Az előbbi figyelmeztetés mindannyiunknak szólt?

A felügyelő odafordult:

– Nem, egyelőre csak Miss Simmonsnak. Nincs okom feltételezni, hogy a többi nyilatkozat is terhelő lehet, de természetesen mindenkinek jogában áll, hogy elhivassa az ügyvédjét, és csak az ő jelenlétében válaszoljon a kérdéseimre.

– Jaj, nem, az butaság lenne: minek pocsékoljuk az időt? – kiáltotta Mrs. Swettenham. – Én egész pontosan el tudom mondani, hogy mit csináltam. Erre kíváncsi, ugye? Kezdhetem?

– Tessék, Mrs. Swettenham.

– Hadd lám, hadd lám. – Mrs. Swettenham behunyta a szemét, majd újra kinyitotta. – Persze nekem a világon semmi közöm Miss Murgatroyd meggyilkolásához. Ezzel, ugye, mindenki tisztában van. De nem vagyok egy buta liba, és nagyon jól tudom, hogy a rendőrségnek muszáj feltenni mindenféle fölösleges kérdéseket, és pontosan leírni a válaszokat, mert, ugye, ebből lesz az úgynevezett “nyomozati jegyzőkönyv". Ez a helyes kifejezés, igaz? – Mrs. Swettenham a buzgón körmölő Edwards közrendőrhöz intézte kérdését, majd bájos mosollyal hozzátette: – Remélem, nem túl gyors, ahogy beszélek?

Edwards közrendőr, aki jó gyorsíró volt, de a társas érintkezés finomságait kevésbé ismerte, a haja tövéig elvörösödött:

– Dehogyis, kérem. De ha mégis lehetne egy kicsit lassabban, az nem ártana.

Mrs. Swettenham folytatta előadását, itt-ott nyomatékos szünetekkel, ha úgy vélte, hogy elkelne egy pont vagy egy vessző.

– Hát persze így nagyon nehéz ... egészen pontosan ... mert őszintén megmondom, nincs valami jaj de jó időérzékem. És igaz, hogy rengeteg óra van a házban, de a háború óta a fele se jár, és amelyik mégis jó, sokszor az se pontos, mert mindig elfelejtjük felhúzni. – Mrs. Swettenham szünetet tartott, hogy mindenki világos képet alkothasson időmérési nehézségeiről, majd újult lendülettel folytatta. – Ha utánagondolok, akkor nagyon valószínű, hogy négy órakor éppen harisnyát kötöttem (és érthetetlen okokból valahogy elhibáztam a sarkánál, ahol, ugye, sima jött volna, nem pedig fordított), de ha mégse ezzel voltam elfoglalva, akkor csakis a hervadt krizantémokat vághattam, ollóval ... nem, az még előbb volt ... amikor még nem esett az eső.

– Az eső pontosan négy tízkor kezdett esni – mondta a felügyelő.

– Igazán? Nahát, végre egy biztos támpont. Hát persze, fent voltam az emeleten, kitettem a lavórt a folyosóra, ahol mindig beázás van. És amilyen gyorsan csöpögött, mindjárt tudtam, hogy – az ereszcsatorna megint el van tömődve. Le is mentem, és magamra kaptam az esőköpenyemet meg a gumicsizmámat. Kiáltottam Edmundnak, de nem válaszolt, hát gondoltam, biztos egy nagyon fontos résznél tart a regényében, és nem akartam zavarni, és különben is, már sokszor megcsináltam egyedül. Tudja, seprűnyéllel, rákötözve arra a hosszú micsodára, amivel az ablakokat szoktuk feltolni.

– Vagyis az ereszcsatornát akarta kitisztítani? – szakította félbe Craddock, látva, hogy Edwards kezében megáll a ceruza.

– Igen, teljesen el volt tömődve a levelektől. Elég sokáig tartott, és jól meg is áztam, de a végén mégiscsak sikerült. Aztán bementem, és átöltöztem, és megmosakodtam ... tudja, milyen szaguk van ezeknek a lehullott leveleinek... aztán kimentem a konyhába, és feltettem a teavizet. A konyhai óra épp negyed hetet mutatott.

Edwards közrendőr pislogni kezdett.

– Ami azt jelenti – fejezte be Mrs. Swettenham diadalmasan –, hogy pont tíz perccel múlt fél öt.

– Úgy nagyjából – tette hozzá egy kis szünet után.

– Nem járt arra valaki, miközben ön az ereszcsatornát tisztította?

– Hiszen, ha járt volna! – mondta Mrs, Swettenham. – Esküszöm, hogy rögtön befogtam volna segíteni. Egyedül rettentő nehéz.

– Ön tehát azt állítja, hogy miután eleredt az eső, odakint tartózkodott, esőköpenyben és csizmában, és az ereszcsatorna tisztításával volt elfoglalva, de nincs tanúja, aki ezt az állítását alátámaszthatná?

– Nézze meg a csatornát – mondta Mrs. Swettenham. – Gyönyörű tiszta.

– Mr. Swettenham: hallotta, amikor az édesanyja bekiáltott önért?

– Nem – felelte Edmund. – Aludtam, mint a bunda.

– Edmund – mondta az anyja szemrehányóan –, én azt hittem, hogy a könyvedet írod.

Craddock felügyelő Mrs. Easterbrookhoz fordult.

– Ön következik, asszonyom.

– Én Archie-val voltam, az úriszobában – mondta Mrs. Easterbrook, karikára meresztve ártatlan szemét. – Együtt hallgattuk a rádiót, igaz, Archie?

A válasz késett egy kicsit. Easterbrook ezredesnek nagyon vörös volt az arca. Aztán megfogta a felesége kezét.

– Cica, te nem értesz az ilyesmihez -mondta. – Öö ... szóval, lássa be, Craddock, erre nem voltunk felkészülve. A feleségemet rettentően feldúlta ez az egész. Neki rendkívül érzékeny az idegrendszere, és nincs tisztában azzal, milyen fontos, hogy ... hogy ne tegyen elhamarkodott kijelentéseket.

– Archie – kiáltotta Mrs. Easterbrook szemrehányóan –, azt akarod mondani, hogy nem voltál velem?

– Hát mi egyebet mondhatnék, szívecském? Szigorúan ragaszkodni kell a tényekhez. Az ilyem vizsgálatoknál ez a legfontosabb. Én Lampsonnal beszélgettem... ismerik, övé a Croft End-i tanya ... tyúkketrecekről, miegymásról. Ez háromnegyed négy körül lehetett. Csak azután értem haza, hogy elállt az eső. Épp uzsonna előtt. Háromnegyed ötkor. Laura már sütötte a lángost.

– És előtte ön is elment hazulról, Mrs. Easterbrook?

A csinos arcocska most menyétszerűbb volt, mint valaha. A nézése riadt, mint egy csapdába esett állaté.

– Nem ... én a rádiót hallgattam. Nem mentem el. Vagyis akkor nem. Sokkal korábban. Talán ... talán fél négykor. Csak sétáltam egy kicsit. Nem mentem messzire.

Látszott rajta, hogy számít a további kérdésekre, de Craddock csak ennyit mondott; nyugodthangon:

– Köszönöm. Mrs. Easterbrook.

Azután még hozzátette: – Az elhangzott kijelentéseket le fogjuk gépelni. Mindenki elolvashatja a magáét, és csak akkor kell aláírnia, ha egyetért vele.

Mrs. Easterbrookból hirtelen kirobbant a gyűlölködés:

– Miért nem kérdi meg a többiektől is, hogy hol voltak? Például Phillipa Haymestől? Vagy Edmund Swettenhamtől? Honnan tudja, hogy tényleg aludt? Senki se látta.

Craddock felügyelő nyugodtan felelte:

– Miss Murgatroyd egy bizonyos kijelentést tett a halála előtt. Aznap este, amikor Rudi Scherz itt járt, valaki hiányzott ebből a szobából. Olyasvalaki, akiről azt hittük, hogy végig idebent tartózkodott. Miss Murgatroyd elmondta a barátnőjének, hogy kiket látott. Így azután kizárásos módszerrel rájött, hogy valakit nem látott.

– Senki se láthatott semmit – mondta Julia.

– Csak Murgatroyd – csatlant fel Miss Hinchliffe mély hangja. – Ott volt az ajtó mögött, ahol most a felügyelő áll. Ő volt az egyetlen, aki láthatta, hogy mi történik.

– Ach! Maga azt hiszi, igaz? – kiáltotta Mitzi.

Szokása szerint drámaian lépett a színre, belökte az ajtót – Craddocknak félre kellett ugrania. Mitzi nem bírt magával: őrjöngött.

– Ach, maga nem kéri Mitzit, hogy jöjjön ide a többiekkel, igaz, szívtelen rendőr? Én vagyok csak Mitzi! Mitzi a konyhából! Hát csak maradjon a konyhában, mert ott van neki helye! De én mondom, hogy Mitzi is tudja látni, ami van, ugyanúgy, mint mások vagy jobban, mint ők. Igenis, én látok. Én látok valamit akkor este. Én látok valamit, és nem is akarok elhinni, és mostanáig befogok a szájamat. Én gondolom, hogy nem mondok el, amit láttam, most még nem. Én várok.

– Aztán úgy gondolta, hogy ha majd elcsitul az egész, akkor megpróbál kérni egy kis pénzt egy bizonyos személytől, igaz? – kérdezte Craddock.

Mitzi úgy fordult felé, mint egy dühös macska.

– És miért ne? Miért nézi le engemet? Miért ne kapjam fizetést, ha voltam kedves, és hallgattam? Pláne, ha egyszer lesz pénz ... sok-sok pénz. Ach, én hallottam dolgokat ... én tudom, hogy itt mi van. Én tudom, hogy van ez a Pipemma ... ez a titkos társaság, és ő az ügynök, ő! – Mutatóujját drámaian tartotta Julia felé. – Igen, én akartam várni és pénzt kérni ... de most félek. Inkább akarok biztonságot. Mert lehet, hogy valaki nemsokára akar megölni engemet. Ezért én elmondok, amit tudok.

– Jó, akkor halljuk, hogy mit tud – mondta Craddock meglehetősen kétkedő hangon.

– Én mondom. – Mitzi hantja roppant ünnepélyesen szólt. – Akkor este én nem pucolok ezüstöt a tálalószobában, mint ahogy én mondtam ... én akkor már vagyok az ebédlőben, amikor hallom a lövést. Én nézek a

kulcslyukon. A hallban sötét van, de akkor megint jön egy lövés, és a zseblámpa leesik ... és esés közben világít ... és akkor látom őt. Látom, hogy ott áll az ember mellett, és fogja a revolvert. Látom Miss Blacklockot.

– Engem? – Miss Blacklock döbbenten nézett rá. – Maga őrült!

– De hisz ez lehetetlen – kiáltott Edmund. – Mitzi nem láthatta Miss Blacklockot ...

Craddock nem hagyta végigmondani: hangja maró volt, mint a sósav:

– Nem láthatta, Mr. Swettenham? És miért nem? Mert nem Miss Blacklock állt ott a revolverrel? Hanem maga, igaz?

– Én ... ugyan kérem ... ezt a marhaságot!

– Maga lopta el Easterbrook ezredes revolverét. Maga bérelte fel Rudi Scherzet ... azzal, hogy tréfa az egész. Patrick Simmons után maga is átment a másik szobába, és mikor elaludt a villany, szépen kisurrant a gondosan megolajozott ajtón. Rálőtt Miss Blacklockra, aztán megölte Rudi Scherzet. Néhány másodperc múlva megint itt volt a szalonban, és csattogtatta az öngyújtóját.

Edmund egy pillanatig nem talált szavakat, aztán kirobbant:

– Na de hát ez agyrém! Miért én? Mi okom lett volna rá nekem?

– Ne feledje, hogy ha Miss Blacklock előbb hal meg, mint Mrs. Goedler, ketten öröklik a vagyont. Az a két személy, akit Pip és Emma néven ismerünk. Julia Simmonsról már kiderült, hogy azonos Emmával ...

– És most azt hiszi, én vagyok Pip? – Edmund hahotázni kezdett. – Fantasztikus ... komolyan fantasztikus! Jó, én is körülbelül annyi idős lehetek ... de ezzel kész! És be tudom bizonyítani, maga agyalágyult, hogy igenis Edmund Swettenham vagyok. Mi kell: születési bizonyítvány, iskolai bizonyítványok, egyetemi diploma? csak szóljon.

– Valóban nem ő az a bizonyos Pip. – Ezt a szoba homályos sarkából mondta egy hang. Phillipa előrelépett, sápadt arccal. – Felügyelő úr: Pip én vagyok.

– Maga, Mrs. Haymes?

– Igen. Mindenki biztosra vette, hogy Pip fiú ... Julia persze tudta, hogy az ikertestvére lány volt ... nem is tudom, miért nem szólt már délután ...

– Családi szolidaritásból – mondta Julia. – Hirtelen rájöttem, hogy ki vagy. Addig fogalmam se volt róla.

– Én is úgy képzeltem a dolgot, mint Julia – mondta Phillipa egy kissé remegő hangon. – Miután a férjem ... elesett, és vége lett a háborúnak, nem tudtam, hogy mit csináljak. Anyám már régen meghalt. Érdeklődtem a Goedler-rokonság felől. Kiderült, hogy. Mrs. Goedler nem élhet soká, és ha meghal, a vagyont egy bizonyos Miss Blacklock örökli. Kinyomoztam, hol él ez a Miss Blacklock, és ... és idejöttem. Állást vállaltam Mrs. Lucasnál. Azt reméltem, hogy Miss Blacklock mint idősebb hölgy, akinek nincsenek rokonai, talán hajlandó lesz támogatni. Nem engem, mert én úgyis megélek a munkámból, hanem Harryt, hogy ne legyen gond a taníttatása. Hiszen, mégiscsak a Goedle család pénzéről volt szó, és tudtam, hogy Miss Blacklocknak nincs közeli hozzátartozója.

... Aztán – Phillipa most már gyorsabban beszélt, mint aki a hosszú hallgatás után nem bírja visszatartani a szavak áradatát –, aztán jött ez a gengszterügy, és kezdtem megijedni. Tudniillik úgy gondoltam, hogy ha valakinek érdekében áll megölni Miss Blacklockot, az csakis én lehetek. Fogalmam se volt róla, hogy Julia kicsoda ... nem vagyunk egypetéjű ikrek, és nem nagyon hasonlítunk egymásra. Nem: úgy látszott, senki másra nem lehet gyanakodni, csak énrám.

Elhallgatott, szőke haját félresimította az arcából, és Craddock hirtelen rájött, hogy az a megfakult fénykép, amit a levelek közt talált, bizonyosan Phillipa anyját ábrázolta. Igen, a hasonlatosság nem vitatható. Azt is megértette, miért volt olyan ismerős az a leírás a levegőbe markoló kezekről: csak rá kellett nézni Phillipa kezére.

– Miss Blacklock jó volt hozzám. Nagyon-nagyon jó volt hozzám ... nem én akartam megölni. Soha eszembe se jutott ilyesmi. De Pip igenis én vagyok. – Phillipa még hozzátette: – Vagyis nem kell Edmundot gyanúsítania.

– Nem!? – kérdezte Craddock. A hangjában megint sisteregni kezdett a sósav. – Edmund Swettenham olyan fiatalember, aki nagyon szereti a pénzt. Olyan, aki talán szívesen venne feleségül egy gazdag nőt. De ez a nő csak akkor lesz gazdag, ha Miss Blacklock előbb hal meg, mint Mrs. Goedler. Mivel pedig majdnem biztosnak látszott, hogy előbb Mrs. Goedler fog meghalni, sürgősen tenni kellett valamit ... igaz, Mr. Swettenham?

– Szemenszedett hazugság! – ordított Edmund.

És ekkor, váratlanul, valami különös üvöltés hallatszott ... a konyha felől. Valami rémült, embertelen vonítás.

– Ez nem Mitzi! – kiáltotta Julia.

– Nem – mondta Craddock felügyelő. – Valaki más, aki már három embert meggyilkolt...

Huszonkettedik fejezet
Az igazság

Amikor a felügyelő Edmund Swettenhamre támadt, Mitzi szép csendesen kiosont a szobából, és visszament a konyhába. Éppen kinyitotta a mosogató csapját, amikor Miss Blacklock jelent meg az ajtóban.

Mitzi csak a szeme sarkából nézett oda szégyenlősen.

– Hogy maga micsoda egy hazug, Mitzi – mondta Miss Blacklock minden harag nélkül. – Ejnye ... tudhatná, hogy nem így mosogatunk. Előbb jön az ezüst ... a mosogatót pedig szépen teletöltjük. Egy ujjnyi vízben semmit se lehet csinálni.

Mitzi szófogadóan kinyitottra mind a két csapot.

– Maga nagyon haragszik, hogy azokat mondtam? – kérdezte.

– Ha minden hazugságért megharagudnék, mérgelődéssel tölthetném az egész életemet – felelte Miss Blacklock.

– Meggyek, és mondom a felügyelőnek, hogy nem is volt úgy, jó lesz? – kérdezte Mitzi.

– Azt ő már úgyis tudja – felelte Miss Blacklock derűsen.

Mitzi elzárta a csapokat – ebben a pillanatban két kéz fogta meg hátulról a fejét, és egyetlen gyors mozdulattal lenyomta a színig megtelt mosogatóba.

– Csak én tudom, hogy most az egyszer igazat mondtál – sziszegte Miss Blacklock.

Mitzi küszködött, kapálódzott, de Miss Blacklock erős volt, és könyörtelenül tartotta a fejét a víz alatt.

Ekkor valahol a háta mögött, egészen közelről, panaszosan feljajdult Dora Bunner hangja:

– Jaj, Lotty ... Lotty. ... kérlek, ne ... Lotty ...

Miss Blacklock visítani kezdett. Felkapta a két kezét, és a fuldokló, köpködő Mitzi végre megszabadult tőle.

Miss Blacklock újra felvisított, aztán még egyszer. A konyhában ugyanis senki se volt mellette ...

– Dora, Dora, bocsáss meg. Muszáj volt ... Muszáj volt ...

Eszelősen rohant a hátsó ajtóhoz – itt azonban Fletcher őrmester jól megtermett alakja állta el az útját, ugyanakkor pedig a takarítóeszközök szekrényéből Miss Marple lépett ki, fülig pirosan és diadalmasan.

– Mindig jó hangutánzó voltam – mondta Miss Marple.

– Ön le van tartóztatva – közölte Fletcher őrmester Miss Blacklockkal. – Tanúja voltam, hogy meg akarta fojtani ezt a lányt. De más vádak is lesznek. Kötelességem figyelmeztetni, Letitia Blacklock ...

– Charlotte Blacklock – javította ki Miss Marple. – Ne feledje, őrmester, hogy így hívják. A nyaklánca alatt ott van a műtét nyoma.

– Műtét?

– Golyvaműtét.

Miss Blacklock, aki már teljesen visszanyerte nyugalmát, Miss Marple felé fordult:

– Hát maga tudta?

– Igen, már egy ideje tudom.

Charlotte Blacklock leült az asztal mellé, és sírva fakadt.

– Ezt azért nem kellett volna – zokogta. – Éppen Dora hangján. Én szerettem Dorát. Igazán szerettem.

Craddock felügyelő és a többiek már ott tolongtak az ajtóban.

A sokoldalú Edwards közrendőr, aki az elsősegélyhez és a mesterséges légzéshez is kitűnően értett, Mitzivel volt elfoglalva. Mihelyt szóhoz jutott, Mitzi zengeni kezdte önnön dicshimnuszát:

– Ezt én csináltam remekül, igaz? Én vagyok okos! És én vagyok bátor! Ach, milyen bátor! Csak hiányzott egy icipici, és én is meg vagyok gyilkolva. De én voltam olyan bátor, hogy mindent megcsináltam.

Miss Hinchliffe hirtelen félrelökte a többieket, és egyetlen ugrással ott termett Charlotte Blacklocknál, aki az asztalra borulva sírt.

Fletcher őrmesternek minden erejét be kellett vetnie, hogy megfékezze.

– Ej, ej ... – mondta az őrmester. – Kérem szépen, Miss Hinchliffe ...

Mise Hinchliffe a fogait összeszorítva lihegte:

– Engedjen. El akarom kapni. Ő ölte meg Amy Murgatroydot.

Charlotte Blacklock szipogva felnézett.

– Nem akartam megölni. Senkit se akartam megölni muszáj volt... de csak Doráért fáj a szívem ... amikor Dora meghalt, egyedül maradtam ... Amióta meghalt ... nincs senkim ... jaj, Dora ... Dora ...

Megint a tenyerébe temette az arcát, és tovább sírt.

Huszonharmadik fejezet
Este a paplakban

Miss Marple a magas támlájú karosszékben ült. Duci a padlón kuporgott a tűz előtt, két kezével átkulcsolva a térdét. Julian Harmon nagytiszteletű úr előrehajolva ült, és most az egyszer inkább kisfiúnak látszott, mint meglett férfinak, aki máris alkalmazkodni próbál a saját öregkori arcképéhez. Craddock felügyelő a pipáját szívta, kortyolgatott a szódás whiskyjéből, és egyébként is nagyon úgy viselkedett, mint aki nincs szolgálatban. Volt egy külső kör is, amelyet Julia, Patrick, Edmund és Phillipa alkotott.

– Hát akkor halljuk a mesét a legilletékesebbtől, Miss Marple – mondta Craddock.

– Nem, nem, kedves fiam. Én csak besegítettem egy kicsit, imitt-amott. Maga volt a főnök, aki az egész nyomozást irányította, és sokkal többet tud, mint én.

– Jó, akkor mondják el duóban – szólt rájuk Duci türelmetlenül. – Felváltva, ki-ki a magáét. De inkább Jane néni kezdje, mert imádom azt a keszekusza észjárását. Mikor gondolt rá először, hogy ez a csúnya Blacklock agyalta ki az egészet?

– Hát azt nehéz volna megmondani, Ducikám. Persze, mindjárt az elején volt egy olyan érzésem, hogy az lenne az ideális ... illetve, bocsánat: az lenne a kézenfekvő, ha Miss Blacklock saját maga rendezte volna meg az egész gengszter-históriát. Róla, de csakis róla tudtuk, hogy érintkezett Rudi Scherzcel, és, ugye; mennyivel könnyebb az ilyesmi, ha a saját házában csinálhatja az ember. Ott volt például a központi fűtés. Nem a kandalló – mert akkor világított volna a lángja. De azt, hogy ne a kandallóban legyen befűtve, csak a ház úrnője tudta elintézni.

... Nem mondom, hogy mindez már akkor eszembe jutott – csak arra gondoltam, kár, hogy nem ilyen egyszerű! Nem, nem: én is felültem a látszatnak, mint mindenki – én is azt hittem, hogy valaki meg akarta ölni Letitia Blacklockot.

– Előbb talán tisztázzuk, hogy pontosan mi történt – mondta Duci. – A svájci fiú, ugye, ráismert?

– Igen. Azelőtt ugyanis ott dolgozott egy ...

Miss Marple kérdően nézett Craddockra.

– Dr. Adolf Koch berni klinikáján – segítette ki Craddock. – Koch világhírű sebész volt, aki golyvaműtétekre specializálta magát. Charlotte Blacklocknak is eltávolította a golyváját, és Rudi Scherz volt az egyik műtős. Miután Angliába jött, Scherz a szállodában felismert egy hölgyet, akit náluk operáltak, és gondolkodás nélkül megszólította. Ha gondolkodik egy kicsit, talán nem szólítja meg, hiszen azért kellett otthagynia a klinikát, mert gyanúba keveredett, de mivel ez Charlotte távozása után történt, ő persze nem tudott róla.

– Ezek szerint Scherz nem is mondott olyasmit, hogy az apjának szállodája van Montreux-ben?

– Nem, ezt csak Charlotte találta ki, magyarázatul, hogy miért állt szóba Scherzcel.

– El tudom képzelni, mennyire megdöbbent – mondta Miss Marple elgondolkozva. – Már azt hitte, nem lesz semmi baj ... és akkor egyszerre csak, mint derült égből a villámcsapás, jön ez az ember, és felismeri ... nemcsak úgy, hogy nini, a két Miss Blacklockközül az egyik (erre fel volt készülve), hanem úgy, hogy nini, Charlotte Blacklock, akinek kioperálták a golyváját.

... De te, ugye, elejétől fogva kíváncsi vagy a történtekre. Hát szerintem úgy kezdődött az egész (és gondolom, ebben a felügyelő úr is egyetért), hogy volt egy kedves, csinos leány, Charlotte Blacklock, és ennek a fiatal lánynak egyszer csak kezdett megnagyobbodni a pajzsmirigye, vagyis megkapta azt a betegséget, amit úgy hívnak, hogy golyva. Ez aztán tönkretette az életét, mer nagyon érzékeny lány volt. Azonkívül mindig nagyon sokat adott a külsejére. Ezek a serdülő lányok ilyen szervpontból különösen érzékenyek. Ha élt volna az anyja, vagy ha az apja okosabb lett volna, valószínűleg nem válik kedélybeteggé – mert igenis kedélybeteg lett. Senkije som volt, ugyebár, aki hatni tudott volna rá, hogy azért így is érintkezhet az emberekkel, éljen úgy, mint a többiek, és ne foglalkozzon állandóan a betegségével. És persze, ha nem olyan a környezete, már évekkel előbb megoperálhatták volna.

... Csakhogy Dr. Blacklock, véleményem szerint, egy régimódi, szűk látókörű, makacs zsarnok volt. Ezek a műtétek nem érnek semmit. Charlotte higgye el neki, hogy nincs mit tenni – eltekintve a jódkúrától meg a többi gyógyszertől. Charlotte el is hitte, és azt hiszem, egy kicsit még a nővére is túlbecsülte Dr. Blacklock orvosi tudományát.

... Charlotte erősen kötődött az apjához, bár inkább csak nyafkaságból, érzelgős alapon. Azt mindenesetre

elfogadta, hogy az apja jobban ért az ilyesmihez. De ahogy a golyva egyre nagyobb és csúnyább lett, mindinkább bezárkózott, és senkivel sem akart érintkezni. Tulajdonképpen ragaszkodó, érző szívű teremtés volt.

– Meglepő jellemzés, mikor tudjuk, hogy gyilkolt – szólt közbe Edmund.

– Talán nem is olyan meglepő – mondta Miss Marple. – Az érző szívű és gyenge emberek gyakran hajlamosak az álnokságra. És ha úgy érzik, hogy az élet kisemmizte őket, akkor könnyen meginog az a kis vézna erkölcsi tartásuk.

... Letitia Blacklock persze egészen másféle ellem volt. Mint Craddock felügyelő úrtól tudom, Belle Goedler úgy jellemezte, hogy jó ember – és azt hiszem, Letitia valóban jó lehetett. Mindig mindenben becsületes volt, és mint ő maga mondta, nem tudta megérteni, hogy lehet az, hogy valaki ne lássa, mi a tiszta és mi a piszkos. Letitia Blacklockot sohasem érhette volna olyan kísértés, hogy a csalás gondolata egyáltalán megforduljon a fejében.

... Letitia imádta a húgát. Hosszú beszámolókat irt neki minden kis eseményről, hogy a szegény beteg kapcsolatban maradjon az élettel. Rendkívül aggasztotta Charlotte egyre súlyosbodó lelkiállapota.

... Végül Dr. Blacklock meghalt. Letitia gondolkodás nélkül otthagyta a munkáját, otthagyta Randall Goedlert, és Charlotte-nak szentelte magát. Elvitte Svájcba, az ottani specialistákhoz, hogy nem lehetne-e mégis megoperálni. Erre későn került sor – de mint tudjuk, a műtét sikerült. A csúnyaság eltűnt – és a műtét nyomát könnyen el lehetett rejteni egy gyöngysorral vagy nyaklánccal.

... Kitört a háború. A hazatérés nehézségekbe ütközött, úgyhogy a két nővér Svájcban maradt, és hol a Vöröskeresztnél dolgozott, hol más ilyen jellegű munkákat vállalt. Így volt, felügyelő úr?

– Így, Miss Marple.

– Időnként azért kaptak híreket Angliából – többek között például gondolom, hallották, hogy Belle Goedler nem élhet sokáig. Azt hiszem, nagyon természetes és emberi dolog, hogy sokat beszélgettek erről, és eltervezték, mihez kezdenek majd a hatalmas vagyonnal, amely egyszer az övék lesz. Itt talán hangsúlyozni kell, hogy ez a kilátás Charlotte-nak sokkal többet jelentett, mint Letitiának. Charlotte csak mostanában kezdte tapasztalni, milyen az, ha egy nő egészséges, és ha ránéz valaki, nem a viszolygás vagy a szánalom tükröződik a szemében. Végre valahára élvezte az életet ... és tulajdonképpen egy egész életet kellett belesűrítenie hátralevő éveibe. Utazások, saját ház, szép kert ... ruhák és ékszerek, színházak, hangversenyek, bármiféle szeszély, ami az eszébe jut. Charlotte úgy érezhette, hogy egy tündérmese válik valóra.

... És akkor Letitia, az erős, egészséges Letitia influenzát kapott, az influenzából tüdőgyulladás lett – és alig egy hét alatt meghalt! Charlotte nemcsak a nővérét vesztette el: összeomlott az az álomvilág is, amit már olyan szépen kiszínezett magának. Úgy képelem, hogy egy kicsit szinte haragudott Letitiára. Miért kellett Letitiának meghalnia, éppen most, amikor valaki azt írta egy levélben, hogy Belle Goedler már nem húzhatja sokáig? Talán elég lett volna még egy hónap, és akkor Letitia kapja a pénzt – ha pedig Letitia is meghal, akkor ő, Charlotte ...

... Azt hiszem, itt láthatjuk a legvilágosabban, mi volt a különbség a két nővér között, Charlotte-nak hirtelen támadt egy ötlete, és eszébe se jutott, hogy helytelen, amit csinál – legalábbis nem mérlegelte. Azt a pénzt Letitiának szánták – még egypár hónap, és Letitia meg is kapta volna –, márpedig ő teljesen azonosnak érezte magát Letitiával.

... Lehet, hogy az ötlet csak akkor merült fel benne, amikor az orvos vagy valaki más megkérdezte a nővére keresztnevét – és akkor hirtelen ráeszmélt, hogy rájuk tulajdonképpen senki se gondol külön-külön: ők a két Miss Blacklock két idősebb angol úrinő, aki nagyjából egyformán öltözködik, sőt, arcra is hasonlít egymáshoz, hiszen testvérek (de különben is, mint Ducinak már mondtam: egyik öregasszony olyan, mint a másik). Miért ne lehetne úgy, hogy Charlotte halt meg, és Letitia maradt életben?

... Mindez talán csak ösztönös volt, nem pedig tervszerű elgondolás. Letitiát eltemették, Charlotte néven. “Charlotte" meghalt, “Letitia" visszajött Angliába. Az a hatalmas tettvágy és energia, ami hosszú éveken át szunnyadt benne, most kezdett a felszínre törni: addig tulajdonképpen mindig be kellett érnie a második hellyel. Most ő vette kézbe a gyeplőt, ő vette át Letitia parancsnoki szerepét. A természetük talán nem is volt annyira különböző – csak az erkölcsi alapállásuk.

... Charlotte persze tudta, hogy azért szükség van egy kis elővigyázatosságra. Olyan vidéken vett házat, ahol még sohasem járt. Óvakodnia legfeljebb egypár embertől kellett, akik annak idején találkozhattak vele a szülővárosában, valahol Cumberlandben (ahol egyébként valóságos remeteéletet élt), no és persze Belle Goedlertől, aki olyan jól ismerte Letitiát, hogy előtte nem lehetett volna komédiázni. A kézírás nem jelentett problémát, erre volt jó az ízületi gyulladása. Igazán nagyon könnyű volt az egész, hiszen Charlotte-ot alig ismerte valaki.

– És ha olyanokkal találkozott volna, akik ismerték Letitiát? – kérdezte Duci. – Mert őt biztos sokan ismerték.

– Az nem lett volna olyan nagy baj. Tudod, hogy van ez: “Képzeld, a napokban találkoztam Letitia Blacklockkal. Úgy megváltozott, hogy rá se ismertem." De azért senki sem gyanítaná, hogy nem Letitiával találkozott. Az emberek tényleg nagyon megváltoznak tíz év alatt. Ha pedig ő nem ismer meg valakit, nyugodtan hivatkozhat a rövidlátására, és ne feledd, hogy Charlotte a legapróbb részletekig tájékoztatva volt Letitia londoni

életéről, tudta, hogy kikkel érintkezett, hová szokott járni. Rendelkezésére álltak Letitia levelei, és ha netalán mégis gyanú támad, egykettőre el tudta volna oszlatni azzal, hogy megemlít valami régi eseményt, vagy érdeklődik egy közös ismerős felől. Nem: csakis attól kellett tartania, hogy valaki felismeri benne Charlotte-ot.

... Szóval, letelepedett a Little Paddocks-ban, összeismerkedett a szomszédaival, és amikor megjött az a levél, hogy kedves Letitia, egy nagy szívességre kérlek ... akkor örömmel fogadta be a házba a két fiatal kuzint, akit sohasem látott. Mint Letty néni, még nagyobb biztonságban érezte magát. Minden úgy ment, mint a karikacsapás. És akkor elkövette a nagy hibát. Csakis azért követte el, mert olyan érzelmes és ragaszkodó alaptermészete volt. Levelet kapott egy régi iskolatársnőjétől, aki nagy nyomorba került, és Charlotte azonnal a segítségére sietett. Talán részben azért, mert mégiscsak magányos volt. A titka valahogy elszigetelte az emberektől. Azonkívül őszintén szerette Dora Bunnert, aki most a régmúlt vidám iskolai élet szimbólumaként bukkant fel. Elég az hozzá, válasz helyett Charlotte személyesen állított be Dorához. Képzelhető, mennyire meglepődött Dora! Ő Letitiának írt, és erre most Charlotte jelentkezik. Charlotte-ban fel se merült, hogy Dora előtt is Letitiának adja ki magát. Dora ahhoz a nagyon szűk baráti körhöz tartozott, amelytől még szomorú remetesége idején sem zárkózott el.

... Mivel pedig tudta, hogy Dora pontosan úgy -vélekedik majd az egészről, mint ő, elmondta neki, hogy mit csinált. Dora szívből helyeselt mindent. Zavaros, kótyagos fejével úgy gondolta, nagyon is igazságtalan dolog lenne, ha Letty korai halála miatt a drága jó Lotty elesne az örökségtől. Lotty igenis jutalmat érdemel, amiért olyan hősiesen tűrte a sok szenvedést. Méltánytalanság lenne, ha azt a temérdek pénzt most valaki más kapná, akiről azt se tudjuk, hogy ki fia-borja.

... Dora megértette, hogy erről persze egy szót se! Olyan ez, mint amikor egy kis vajat szerzünk feketén. Beszélni nem illik róla, de igazán nincs abban semmi rossz. Dora tehát leköltözött a Little Paddocksba, és Charlotte nagyon hamar kezdte belátni, hogy borzalmas hibát követett el. Nemcsak azért, mert a zavaros fejű, feledékeny, kétbalkezes Dora Bunner pokoli lakótársnak bizonyult. Charlotte ezt még kibírta volna – hiszen valóban szerette Dorát, és különben is, az orvostól tudta, hogy Dora úgysem élhet sokáig. De Dora hamarosan komoly veszélyt jelentett. Charlotte és Letitia annak idején a teljes nevükön szólították egymást, Dora azonban az a fajta volt, aki csakis beceneveket használ. Neki a két nővér mindig csak Letty és Lotty volt. Most nagyon igyekezett, hogy Lettynek hívja a barátnőjét – de a régi név sokszor mégis kicsúszott a száján. A régi emlékekről is túl sokat kotyogott – és Charlotte-nak állandóan résen kellett lennie, nehogy baj legyen az ilyen, meggondolatlan utalásokból. Az egész ügy kezdett az idegeire menni.

... De azért nem volt valószínű, hogy Dora kivetkezetlen csacskasága bárkinek is felkeltse a figyelmét. Charlotte biztonságérzetét, mint mondtam, akkor érte az igazi csapás, amikor Rudi Scherz felismerte és megszólította a Royal Spa Hotelben.

... Van egy olyan gyanúm, hogy, Rudi Scherz talán Charlotte Blacklocktól kapta azt a pénzt, amivel betömte a kisebb-nagyobb szélhámosságaiból eredő hiányokat. Craddock felügyelő nem hiszi – egyébként én sem –, hogy Rudi Scherz zsaroló szándékkal fordult volna Charlotte Blacklockhoz.

– Scherznek fogalma se volt arról, hogy olyasmit tud valakiről, amivel zsarolni lehet – mondta Craddock felügyelő. – Viszont tudta önmagáról, hogy jóképű fiú, és nemegyszer tapasztalta, hogy egy jóképű fiú néha pénzt is kaphat az idősebb hölgyektől, ha elég meggyőzően adja elő bánatos históriáját.

... De Charlotte Blacklock talán nem így fogta fel a dolgot. Talán arra gyanakodott, hogy itt a zsarolásnak valamiféle alattomos formájáról van szó, hogy Rudi Scherz mégiscsak sejthet valamit – aztán később, ha majd az újságok szenzációt csinálnak az ügyből (tudniillik Belle Goedler halála után), akkor majd rájön, hogy Charlotte személyében valóságos aranybányára talált.

... Ő pedig most már nem csinálhatta vissza a csalást. Mindenütt Letitia Blacklocknak adta ki magát. A bankban. Mrs. Goedler előtt. És minden a legjobban sikerült, amíg fel nem bukkant ez a gyanús alak, ez a svájci hotelportásféle, aki talán zsaroló. Ha őt el lehetne távolítani, semmi se fenyegetné többé.

... Először talán csak játszadozott a gondolattal. Egész életében sóvárogva gondolt az izgalmakra, a drámai eseményekre, mindarra, amiből ki volt rekesztve. Most szinte bizsergető érzés volt kidolgozni a részleteket. Mit kell tenni, hogy megszabaduljon tőle?

... Lassanként felépítette a tervet. És végül eldöntötte, hogy megvalósítja. Azt mondta Rudi Scherznek, hogy el akar játszatni egy gengszterkomédiát, amitől a vendégei jól megijednek, és keres valakit, egy idegent, a „gengszter" szerepére, Ha Scherz elvállalja, szép kis summa üti a markát.

... Scherz habozás nélkül elvállalta, és éppen ezért vagyok biztos benne, hogy nem is sejtette, mennyire ki van neki szolgáltatva Charlotte Blacklock. Azt hitte, ez is csak egy olyan bolond öreg nő, akiről könnyű legombolni a pénzt.

... Charlotte átadta neki a hirdetés szövegét, meghívta a Little Paddocksba terepszemlére, és megmutatta, hogy azon a bizonyos estén hol várakozzon, amíg be nem engedi a házba. Dora Bunner persze minderről nem tudott semmit.

... Eljött a szóban forgó nap ... – Craddock elhallgatott.

A szelíd hangú Miss Marple vette át az elbeszélés fonalát:

– Charlotte aznap kutyául érezte magát. Hiszen még mindig nem lett volna késő visszacsinálni ... Dora Bunner azt mondta, hogy Letty egész nap rettenetesen félt, és szerintem úgy is volt. Félt attól, amire készült, félt, hogy a terve nem sikerül – de annyira mégse félt, hogy visszatáncoljon.

... Talán vicces volt elcsenni a revolvert Easterbrook ezredes gallérjai közül. Átszaladt egypár tojással vagy egy kis lekvárral – és amikor látta, hogy üres a ház, szépen felsurrant az emeletre. Vicces volt megolajozni a szalonajtót, hogy hangtalanul nyíljon és csukódjon. Az is, amikor azt ajánlotta, hogy tegyék át máshová az ajtó előtt álló asztalt, mert úgy jobban érvényesül Phillipa virágkompozíciója. Olyan volt az egész, mint egy játék. De ami most következik, az már nem játék. Igen, Charlotte Blacklock félt ... Dora Bunner ebben nem tévedett.

– De azért végigcsinálta – mondta Craddock. – És minden úgy történt, ahogy eltervezte. Valamivel hat óra után kiment "elzárni a kacsákat": akkor engedte be Rudi Scherzet, és átadta neki az álarcot, a köpenyt, a kesztyűt meg a zseblámpát. Aztán fél hétkor, amikor az óra ütni kezd, már ott áll ugrásra készen az asztalnál a boltív mellett, mintha a cigarettásdobozért nyúlna. Minden a lehető legtermészetesebben hat. Patrick, mint házigazda, átment az italért. Ő mint háziasszony, cigarettát hoz. Arra számított, nagyon helyesen, hogy amikor az óra ütni kezd, mindenki az órára fog nézni. Így is történt. Csak egyvalaki nem vette le róla a szemét: Dora, a hűséges barátnő. És mindjárt az első kihallgatáskor el is mondta nekünk, hogy Miss Blacklock valójában mit csinált. Azt mondta, hogy Miss Blacklock az ibolyás vázát emelte fel.

... Előzőleg kirojtosította a lámpazsinórt, hogy a vezeték majdnem csupasz legyen. Egy pillanatig tartott az egész. A cigarettásdoboz, a váza és a kis kapcsoló egészen közel volt egymáshoz. Miss Blacklock felemelte a vázát, kiloccsantotta a vizet a rojtos zsinórra, és megnyomta a kapcsolót. A víz jól vezeti az áramot. Rövidzárlat keletkezett.

– Akárcsak nálunk, délután – mondta Duci. – Ezért tetszett úgy megijedni, Jane néni?

– Igen, kedvesem. Sokat törtem a fejem azon a világításon. Tudtam, hogy két lámpa volt, két egyforma lámpa, és aztán kicserélték őket – valószínűleg az éjszaka folyamán.

– Úgy van – mondta Craddock. – Amikor Fletcher másnap reggel megvizsgálta a lámpát, olyan volt, mint a többi ... semmi baja, a zsinór teljesen ép, a vezeték sehol se zárlatos.

– Rögtön megértettem, miről van szó, amikor Dora Bunner azt mondta, hogy este még a pásztorlány állt ott – folytatta Miss Marple –, de ő úgy spekulált, hogy Patrick cserélte ki a lámpákat, és ezzel a tévedésével engem is félrevezetett. Az az érdekes, hogy Dora Bunner teljesen megbízhatatlan volt, ha olyasmiről számolt be, amit hallott – mindig hozzáképzelt valamit, mindent eltúlzott vagy elferdített, és rendszerint tévedett, ha spekulált – de amit látott, azt pontosan úgy mondta el, ahogy látta. Igenis látta, hogy Letitia felemelte az ibolyákat ...

– Meg egy villanás és csattanás is volt, azt mondta – szólt közbe Craddock.

– És amikor Duci kiöntötte a vizet a krisztusvirágokról a lámpazsinórra ... akkor persze rögtön rájöttem, hogy csakis Miss Blacklock csinálhatta a rövidzárlatot, mert csak ő állt ott az asztalnál.

– Kedvem volna felpofozni magam – mondta Craddock. – Dora Bunner még olyasmit is fecsegett, hogy valaki megégette az asztalt, mert "odatette a cigarettáját" – pedig rá se gyújtott senki És az ibolyák azért hervadtak el, mert nem maradt víz a vázában – Letitia itt hibát követett el: újra meg kellett volna töltenie. De nyilván arra számított, hogy ezen úgyse akad fenn senki, és Miss Bunner valóban elhitte, hogy ő maga felejtett el vizet tölteni a vázába, amikor belerakta a virágokat.

Craddock megcsóválta a fejét:

– Nagyon könnyen lehetett befolyásolni. És Miss Blacklock ezt több ízben ki is használta. Azt hiszem, ő terelte Bunny gyanúját Patrickre.

– Miért épp énrám? – kérdezte Patrick sértődötten.

– Azt hiszem, nem akart vele semmi különöset – de így legalább Bunny nem gyanakodott arra, hogy Miss Blacklock volt a színjáték rendezője. Hogy azután mi történt, valamennyien tudjuk. Mihelyt elaludt a villany, és mindenki összevissza kezdett kiabálni, Miss Blacklock kiment az előzőleg megolajozott ajtón, és a háta mögé került Rudi Scherznek, aki ide-oda lóbálta a zseblámpáját, és nagy élvezettel alakította a gengsztert. Azt hiszem, egyáltalán nem vette észre, hogy Charlotte Blacklock ott áll mögötte, kezén a kerti kesztyűje, markában a revolver. Szépen megvárja, amíg a zseblámpa fénye oda nem ér, ahová céloznia kell – a falnak arra a pontjára, amely az ő feje mellett volna. Akkor gyorsan lead két lövést, és amikor Scherz rémülten hátrafordul, egészen közel tartja hozzá a revolvert, és újra lő. A revolvert odadobja a holttest mellé, a kesztyűjét hanyagul az asztalra ejti, aztán visszamegy ugyanazon az ajtón, és máris ott áll, ahol az előbb, amikor a villany kialudt. A fülét megsebezte egy kicsit – nem tudom pontosan, hogyan ...

– Körömollóval, azt hiszem – mondta Miss Marple. – Elég egy csippentés a fülcimpába, és csak úgy ömlik a vér. Lélektani szempontból nagyon ügyes fogás volt. Mindenki a saját szemével láthatta, hogy az a fehér blúz egyre

véresebb lesz – Miss Blacklockra igenis rálőttek, nem sok híja volt, hogy meg is öljék.

– Úgy látszott, minden a legnagyobb rendben van – vette át a szót Craddock. – Dora Bunner kitartott amellett, hogy Scherz igenis Miss Blacklockra célzott, és ez nagyon hasznos volt. Dora Bunner akaratlanul is azt hitette el, mintha valóban látta volna, amikor a barátnője megsebesült. Könnyen megtörténhetett volna, hogy kimondják: öngyilkosság vagy baleset. És ezzel le van zárva az egész ügy. Hogy mégse zárták le, az Miss Marple-nak köszönhető.

– Nem, nem, nem. – Miss Marple nagyon határozottan rázta a fejét. – Az a kevés, amit én tettem, igazán mellékes. Maga érezte úgy, hogy nem szabad abbahagyni, Mr. Craddock. Maga ragaszkodott hozzá, hogy folytassák a nyomozást.

– Sehogy se tetszett az egész – bólintott Craddock. – Tudtam, hogy valami nincs rendjén. De hogy micsoda, csak akkor tudtam meg, amikor Miss Marple felhívta rá a figyelmemet. És azután a véletlen is Miss Blacklock ellen fordult. Felfedeztem, hogy azt a másik ajtót megolajozta valaki. Mindeddig csak arról beszéltünk, hogy mi történhetett – tetszetős elmélet, de mégiscsak elmélet. De az olajozott ajtó már bizonyíték volt. És teljesen véletlenül jöttem rá: mert tévedésből egy másik kilincset nyomtam le.

– Szerintem felsőbb sugallatra történt, felügyelő úr – mondta Miss Marple. – De hát én nagyon régimódi vagyok.

– Így hát újra elkezdődött a hajtóvadászat – folytatta Craddock. – Csak egy kicsit másképpen, mint addig, Most olyasvalakit kerestünk, akinek érdekében állt, hogy megölje Letitia Blacklockot.

– Márpedig volt, akinek érdekében állt, és ezt Miss Blacklock is tudta – mondta Miss Marple. – Azt hiszem, Phillipát szinte az első pillanatban felismerte. Ugyanis van rá adatunk, hogy Sonia Goedler azok közé tartozott – nem voltak sokan –, akik érintkezhettek a remete Charlotte-tal. És ha az ember már öreg (ezt maga még nem tudhatja, Mr. Craddock), sokkal jobban emlékszik egy olyan arcra, amit fiatalkorában látott, mint a tavalyiakra vagy a tavalyelőttiekre. Phillipa körülbelül olyan idős lehetett, mint az anyja volt, amikor Charlotte találkozott vele, és nagyon hasonlított is az anyjára. A furcsa az, hogy véleményem szerint Charlotte megörült Phillipának. Igazán megszerette ezt a lányt, és azt hiszem, ha volt egy kis lelkifurdalása, éppen ezzel sikerült öntudatlanul elfojtania. Arra gondolt, hogy ha majd övé lesz az örökség, gondoskodik Phillipáról. Úgy fog bánni vele, mintha a saját lánya volna. Phillipa és Harry majd ott él nála. Szóval, el volt ragadtatva a saját bőkezűségétől és jóságától. De amikor a felügyelő úr mindenféle kérdéseket tett fel, és rájött "Pip és Emma" létezésére, akkor Charlotte kezdte nagyon kínosan érezni magát. Nem akarta, hogy Phillipa legyen a bűnbak. Eredetileg azt képzelte, sikerül úgy feltüntetni a dolgot, mintha gengsztertámadás történt volna: jött egy fiatal bűnöző, és véletlenül meghalt. De miután felfedezték az olajozott ajtót, megváltozott a helyzet. Azt hitte, Phillipán kívül senki sincs körülötte, akinek érdekében állna, hogy eltegye láb alól. Julia kilétéről ugyanis fogalma sem volt. Mindent elkövetett, hogy ne derüljön ki, voltaképpen kicsoda Phillipa. Amikor a felügyelő úr Sonia felől érdeklődött, Charlotte a gyors eszével mindjárt rávágta, hogy alacsony volt, és fekete hajú, aztán kivette az albumból a régi fényképeket, nehogy feltűnjön a hasonlóság, és egyúttal a Letitiáról meg a saját magáról készült felvételeket is eltávolította.

– És én még Mrs. Swettenhamet gyanúsítottam, hogy ő Sonia Goedler! – mondta szégyenkezve Craddock.

– Szegény mamám – dörmögte Edmond. – Aki egész életében olyan feddhefetlen erkölcsű volt ... Legalábbis tudomásom szerint.

– De a fő veszélyt persze Dora Bunner jelentette – mesélte tovább Miss Marple. – Dora napról napra feledékenyebb és beszédesebb lett. Emlékszem, milyen szemrehányóan nézett rá Miss Blacklock, amikor nála uzsonnáztam. Tudják, hogy miért? Dora már megint Lottynak szólította. Mi azt hittük, ártatlan nyelvbotlásról van szó. De Charlotte megijedt. És ez így ment tovább. Szegény Dora nem tudta féken tartani a nyelvét. Amikor együtt kávézgattunk a Kék Madárban, nem bírtam szabadulni attól a nagyon furcsa érzéstől, mintha Dora tulajdonképpen két személyről beszélne, nem pedig egyről – és persze úgy is volt. Az egyik pillanatban azt mondta, hogy a barátnője nem nagyon csinos, de micsoda egyéniség – aztán, szinte egy szuszra, hogy rendkívül csinos, vidám lány. Lettyről elmondta, hogy rettentő okos volt, és sikeres üzletasszony – aztán beszélni kezdett a szomorú életéről, és jött az az idézet, hogy hősi szívvel tűrte ő a bajt – de hát ez valahogy egyáltalán nem illett rá Letitia életére. Azt hiszem, aznap délelőtt, amikor bejött a cukrászdába, Charlotte sok mindent meghallott. Azt biztosan hallotta, amikor Dora megemlítette, hogy a lámpákat kicserélték – mert, ugye, a pásztorfiú állt az asztalon, nem pedig a pásztorlány. És akkor rádöbbent, milyen komoly veszélyt jelent számára ez a szegény hűséges Dora.

... Sajnos az az érzésem, hogy tulajdonképpen ez a velem folytatott cukrászdai beszélgetés pecsételte meg Dora sorsát – bocsánat a melodramatikus kifejezésért. De azt hiszem, így is, úgy is ez lett volna a vége ... Charlotte ugyanis nem érezhette magát biztonságban, amíg Dora él. Szerette Dorát – nem akarta megölni –, de más megoldást nem látott. És azt hiszem, bebeszélte magának (akárcsak Ellerton nővér, akit a múltkor említettem, Duci), hogy tulajdonképpen jóságból teszi. Szegény Bunny úgyse élhet sokáig, és ki tudja, milyen szenvedések várnak rá. És a legrémesebb, hogy mindenképpen igyekezett boldoggá tenni Bunny utolsó napját A születésnapi zsúr – a

különleges torta ...

– Édes halál – mondta Phillipa megborzongva.

– Igen, valahogy így ... meg akarta édesíteni a halálát ... Hát akkor legyen zsúr, és csupa finomság, amit Dora szeret, és senki se mondjon olyasmit, amivel felizgatná. Aztán a tabletták, nem is tudom, hogy milyenek, amiket az aszpirines tubusba tett a saját ágya mellé, hogy ha Bunny majd nem találja az új tubust, amit nemrég vásárolt, az övéből vegyen. Akkor az lesz a látszat, és az is volt, ugye, hogy a tablettákat Letitiának szánták.

... Így hát Bunny meghalt álmában, igazán boldogan, és Charlotte megint biztonságban érezhette magát. De azért hiányzott neki Dora Bunner – hiányzott a ragaszkodása és a hűsége, az is hiányzott, hogy nem beszélgethet vele a régi időkről ... Keservesen sírt, amikor elvittem neki Julian levelét – és az a fájdalom őszinte volt. Megölte a saját legjobb barátnőjét ...

– Ez borzalmas – mondta Duci. – Borzalmas.

– De nagyon is emberi – tette hozzá Julian Harmon. – Néha elfelejtjük, milyen emberiek a gyilkosok.

– Tudom – bólintott Miss Marple. – Emberiek. És sokszor nagyon szánalomra méltóak. De ugyanakkor nagyon veszélyesek is. Különösen az olyan érző szívű, gyenge gyilkos, mint Charlotte Blacklock. Mert ha egy gyenge ember igazán megijed, akkor teljesen eszét veszti a rettegéstől, és többé már nem is tudja, hogy mit csinál.

– Murgatroyd? – kérdezte Julian.

– Igen, szegény Miss Murgatroyd. Charlotte nyilván odament a házukhoz, és meghallotta, hogy a gyilkosságot próbálják rekonstruálni. Az ablak nyitva volt, hallgatózott. Mindaddig eszébe se jutott, hagy esetleg valaki mástól is tartani kell. Miss Hinchliffe nem hagyta békén a barátnőjét, hogy gondolkozzék csak, mit is látott, és Charlotte-nak egészen addig a pillanatig meg se fordult a fejében, hogy valaki egyáltalán láthatott valamit. Feltételezte, hogy mindenki ösztönösen Rudi Scherzre nézett. Most nyilván lélegzet-visszafojtva fülelt az ablak mellől. Ugye, nem lesz semmi baj? És épp abban a pillanatban, amikor Miss Hinchliffe nagy sebbel-lobbal elindult az állomásra, Miss Murgatroydból kibuggyant valami: egy mondat, amiből kiderült, hogy véletlenül rátalált az igazságra. Ezt kiáltotta Miss Hinchliffe után "Ő nem volt ott ..."

... Én ugye megkérdeztem Miss Hinchliffe-től, hogy pontosan így mondta-e ... Mért ha úgy mondta volna: "Ő nem volt ott", az egészen más.

– Hát nekem ez már magas egy kicsit – vallotta be a felügyelő.

Miss Marple Craddock felé fordította rózsás-fehér arcát.

– De gondolja meg, kérem, mi zajlott le Miss Murgatroyd agyában... Sokszor van úgy, hogy látunk valamit, és nem is tudtuk. Emlékszem, egy vasúti baleset alkalmával megfigyeltem egy nagy festékhólyagot a vagon oldalán. Később le tudtam volna rajzolni. És egyszer Londonban, amikor bevágódott egy repülőbomba ... csupa üvegszilánk volt minden ... de én a legjobban arra emlékszem, hogy egy nő állt előttem, és egy hatalmas lyuk volt a harisnyáján, a térdhajlásnál, és felemás harisnyája volt. Szóval Miss Murgatroydnak is, amikor már nem spekulált, hanem csak megpróbált visszaemlékezni, hogy mit is látott, sok minden az eszébe juthatott.

... Gondolom, a kandallónál kezdte, mert a zseblámpa először azt világította meg ... aztán tovább siklott a két ablak felé, mivel pedig Miss Murgatroyd és az ablakok között volt egypár ember, azokat is érintette. Például Mrs. Harmont, aki a szemére szorította a két öklét. Miss Murgatroyd gondolatban tovább követte a zseblámpa útját: ott volt Miss Bunner, tátott szájjal és dülledt szemmel, aztán jött az üres fal meg az asztal, rajta a lámpa és a cigarettásdoboz. Aztán eldördültek a lövések – és Miss Murgatroydnak hirtelen, eszébe jutott egy egészen hihetetlen dolog. Látta a falat, amelyben később megtalálták a két golyót, azt a falat, ahol Letitia Blacklock állt, amikor rálőttek, márpedig abban a pillanatban, amikor a revolver elsült, és Lettyt majdnem golyó érte, Letty nem volt ott ...

... Érti már, mire akarok kilyukadni? Miss Murgatroyd arra a három nőre gondolt, akit Miss Hinchliffe említett: tessék rájuk gondolni. Ha csakugyan a három közül az egyik nincs ott, nyilván a hiányzó harmadiknak a személye lett volna fontos a számára. És akkor azt mondta volna: "Ő az! Ő nem volt ott!" De Miss Murgatroyd most egy helyre gondolt ... azon a helyen lennie kellett volna valakinek ... de az a hely üres maradt ... nem volt ott senki. A hely ott volt – a személy nem. És Miss Murgatroyd mindezt nem is tudta egyszerre felfogni. Azt mondta: "Hinch, ez fantasztikus. Ő nem volt ott ...". Így tehát csakis Letitia Blacklockra gondolhatott

– De Jane néni ezt már előbb is, tudta, igaz? – kérdezte Duci, – Amikor a lámpa rövidzárlatot csinált. Antikor mindenfélét le tetszett ír-ni arra a papírra.

– Igen, kedvesem. Akkor állt össze minden ... a sok elszigetelt részlet ... és összefüggő egész lett belőle.

Duci halkan idézte:

– Lámpa? igen. Ibolyák? igen. Tubus aszpirin? Igen, Jane néni arra gondolt, hogy Bunny csak nemrég vásárolt egy új, tubust, és nem kellett volna a Letitiáéból vennie?

– Csakis akkor, ha az ő tubusát ellopták vagy elrejtették valahogy. Hogy az legyen a látszat, mintha a mérget Letitiának szánták volna.

– Igen, értem. Aztán Édes halál. A torta ... de nemcsak a torta. Az egész zsúr. Hadd legyen Bunnynak egy boldog napja, mielőtt meghal. Mint amikor az ember ki akarja irtatni a kutyáját. Szerintem ez a legszörnyűbb benne ... ez a ... hogy is mondjam ... ez a hazug érzékenység.

– Charlotte igazán érző szívű nő volt. Egyáltalán nem hazudott, amikor a végén kifakadt a konyhában: "Senkit se akartam megölni." Nem, ő csak pénzt akart, sok pénzt, ami nem volt az övé! És ez a vágya úgy elhatalmasodott (valamiféle rögeszme lett belőle: a pénz majd kárpótolja a sok szenvedésért, amivel az élet sújtotta), hogy mindenen túlnőtt. Az olyan emberek, akik neheztelnek a világra, mindig nagyon veszélyesek. Úgy gondolják, hogy az élet adósuk maradt valamivel. Jó néhány beteget ismertem, aki sokkal többet szenvedett, mint Charlotte, és sokkal inkább ki volt rekesztve az élet örömeiből – de azért nem zúgolódott, és boldog volt. A boldogság vagy a boldogtalanság oka mibennünk van. Jaj, istenem, félek, hogy nagyon messzire kalandoztam a tárgytól. Hol is tartottunk?

– Annál a listánál, amit össze tetszett állítani – mondta Duci. – Mit jelentett az, hogy "Utánnajárni a dolgoknak?" Minek kellett utánajárni?

Miss Marple Craddockra nézett, és hamiskásan megcsóválta a fejét.

– Ezt azért megfejthette volna, felügyelő úr. Maga mutatta nekem azt a levelet, amit Letitia Blacklock írt a húgának. Kétszer is szerepelt benne az "utánnajáni" szó, mindig két n-nel. De azon a kis cédulán, amit előkerestettem Ducival, Miss Blacklock egy n-nel írta. Az ember öregszik, de a helyesírása nem szokott megváltozni. Ezen mindjárt fennakadtam.

– Igen – mondta Craddock. – Észre kellett volna vennem.

Duci folytatta a felsorolást. – Hősi szívvel tűrte ő a bajt. Ezt mondta Bunny a cukrászdában, pedig Letitiának, ugye, nem volt semmi baja. Jód. Ez vezetett aztán a golyvához?

– Igen, kedvesem. Sok szó esett, ugye, Svájcról, és Miss Blacklock azt állította, hogy a testvére tüdőbajban halt meg. De nekem akkor eszembe jutott, hogy a leghíresebb golyvaspecialisták és sebészek éppen svájciak. És így mindjárt más szemmel néztem arra az igazán nevetséges gyöngysorra, amit Letitia Blacklock állandóan viselt. Nem az ő stílusa – de a sebhelyet éppen eltakarja.

– Most már érthető, miért lett annyira ideges, amikor elszakadt a gyöngysor – mondta Craddock. – Teljesen aránytalan volt a kétségbeesése.

– És akkor mégiscsak Lottyt tetszett írni, nem pedig Lettyt, ahogy mi gondoltuk – folytatta Duci.

– Igen, emlékeztem rá, hogy Letitia húgát Charlotte-nak hívták, Dora Bunner pedig egyszer-kétszer Lottynak szólította Miss Blacklockot – és valahányszor ez megtörtént, Miss Blacklock mindig nagyon ideges lett.

– Na és Bern meg a Nyugdíj?

– Rudi Scherz egy berni kórházban volt műtős.

– És a nyugdíj?

– Ó, kedvesem, ezt már a Kék Madárban is említettem, de akkor még magam se láttam a párhuzamot. Hogy tudniillik Mrs. Wotherspoon felvette a Mrs. Bartlett nyugdíját is – pedig Mrs. Bartlett akkor már évek óta nem élt –, pusztán azért, mert egyik öregasszony olyan, mint a másik ... Igen, összeillett az egész, és ettől úgy felindultam, hogy kimentem egy kicsit lehűlni, és azon is törtem a fejem, vajon hogyan lehetne mindezt bebizonyítani. Akkor Miss Hinchliffe felvett a kocsijára, és megtaláltuk Miss Murgatroydot ...

Miss Marple hangja megbicsaklott. A derűs és izgatott színezet eltűnt belőle. Valami elszánt keménység vette át a helyét.

– Tudtam, hogy valamit tenni kell. Gyorsan! De még mindig nem volt bizonyítékunk. Kitaláltam egy tervet, és vázoltam Fletcher őrmesternek.

– Fletcher már meg is kapta érte a magáét! – szólt közbe Craddock. – Szó nélkül végrehajtotta Miss Marple tervét, és tőlem nem is kért engedélyt!

– Eleinte vonakodott, de aztán beszéltet egy kicsit a fejével – mondta Miss Marple. – Átmentünk a Little Paddocksba, és akkor kezelés alá vettem Mitzit.

Julia nagyot sóhajtott: – Hogy őt hogy sikerült rávennie, az még mindig rejtély előttem.

– Megpuhítottam, kedvesem – mondta Miss Marple. – Úgyis túl sokat foglalkozik saját magával, hát nem árthat meg neki, hogy egyszer másokért is tett valamit. Persze, a hiúságán keresztül fogtam meg: azt mondtam, ha nem kellett volna elmenekülnie a hazájából, biztos, hogy részt vett volna az ellenállási mozgalomban, mire azt felelte: "De még mennyire." És azt is mondtam, mindjárt látni, hogy őt az isten is ilyesféle munkára teremtette. Mert bátor, mert minden kockázatot vállal, és azonkívül nagy színészi tehetség. Meséltem neki mindenféle lányokról, akik ilyen meg olyan hőstetteket hajtottak végre az ellenállási mozgalomban ... ennek egy része igaz is volt, a másik részét sajnos én magam találtam ki. Mitzi a végén teljesen lázba jött.

– Bámulatos – mondta Patrick.

– Így aztán rávettem, hogy játssza el a szerepét. El is próbáltattam vele, amíg betéve nem tudta. Aztán,

meghagytam, hogy menjen fel a szobájába, és ki ne dugja az orrát, amíg Craddock felügyelő úr meg nem jön. Az ilyen lobbanékony természetű emberekkel, mint ő, mindig az a baj, hogy nem bírják türtőztetni magukat, és előbb sütik el a puskát, mint kellene.

– Mitzi remekül csinálta – ismerte el Julia.

– Nem egészen értem, mi volt ebben a pláne – mondta Duci. – Persze, én nem voltam jelen ... – tette hozzá bocsánatkérően.

– A terv egy kissé valóban komplikált volt, és a kimenetele meglehetősen kétes. Mitzinek el kellett ismernie, mintegy mellékesen, hogy eredetileg csakugyan zsarolni akart, de aztán olyan lelkiállapotba került, és úgy megijedt, hogy most már hajlandó elmondani az igazat. Az ebédlőajtó kulcslyukán keresztül látta, hogy Miss Blacklock áll ott a hallban Rudi Scherz háta mögött, és revolver van a kezében. Vagyis azt látta, ami valóban megtörtént. Ez az elgondolás csak egy szempontból sántított: mi lesz, ha Charlotte Blacklock rájön, hogy mivel a kulcs benne volt a zárban, Mitzi egyáltalán nem láthatott semmit. De én arra építettem, hogy ha az embert ilyen csúnyán mellbe vágják, akkor nem jutnak eszébe az efféle apróságok. Charlotte csak egyet fog megjegyezni az egészből: hogy Mitzi igenis látta őt.

Megint Craddock vette át a szót:

– Csakhogy ... és ez lényeges része volt a tervnek ... én úgy viselkedtem, mintha nem venném komolyan Mitzi vallomását, és mint aki végre feltárja az ütőkártyáit, azonnal támadást intéztem egy másik személy ellen, akit addig nem gyanúsítottam. Edmund ellen fordítottam a vádat ...

– És erre én is kiválóan játszottam a szerepemet – mondta Edmund. – Konok tagadás. Ahogy meg volt írva a forgatókönyvben. Csak az nem volt megírva benne, Phillipa, édes szerelmem, hogy te egyszerre csak közbecsipogsz, és “Pip" képében állsz a reflektorfénybe. Nem is álmodtuk, sem én, sem a felügyelő úr, hogy te vagy Pip. Épp nekem kellett volna, Pipet alakítanom! Egy pillanatig majdnem ki is estünk a szerepünkből, de a felügyelő úr bravúrosan feltalálta magát, és néhány végtelenül ocsmány megjegyzést tett arra vonatkozólag, hogy én egy gazdag nőre pályázok ... ami valószínűleg meg is fog ragadni a tudatalattidban, és egyszer még jóvátehetetlen konfliktust idéz elő közöttünk.

– Nem értem, miért volt erre szükség.

– Dehogynem, drágám. Azt jelentette, Charlotte Blacklock szempontjából, hogy csakis Mitzi gyanítja vagy tudja az igazat. A rendőrség másra gyanakodik. Mitzit egyelőre hazugnak tekintik. De ha Mitzi kitart a magáé mellett, akkor talán jobban odafigyelnek, és komolyan veszik. Így hát Mitzit el kellett némítani.

– Mitzi egyenest kiment a szobából, vissza a konyhába: pontosan úgy, ahogy utasítottam – mondta Miss Marple. – Miss Blacklock szinte azonnal utánajött. Mitzi látszólag egyedül volt a konyhában. Fletcher őrmester a hátsó ajtó mögött rejtőzött el. Én a takarítószekrényben bújtam el. Szerencsére nagyon sovány vagyok.

Duci ránézett.

– Mire számított, Jane néni?

– Két dologra. Charlotte vagy pénzt kínál Mitzinek, ha befogja a száját ... és akkor Fletcher őrmester tanúja lesz az ajánlatnak ... vagy pedig meg akarja ölni Mitzit.

– Úgy, hogy még ezt is megússza szárazon? Hiszen rögtön gyanúba fogták volna.

– Ó, kedvesem, ő akkor már nem tudott gondolkodni. Olyan volt, mint egy acsargó, rémült, sarokba szorított patkány. Gondold csak meg, mi minden történt aznap. Miss Hinchliffe elrobog az állomásra. Ha visszajön, Miss Murgatroyd azonnal közli vele, hogy Miss Blacklock nem volt a szobában. Csak egy-két perc marad a cselekvésre, hogy Miss Murgatroyd ne mondhasson semmit. Tervről, megtévesztésről szó sem lehet. Csak kegyetlen gyilkosságról. Ráköszön a szerencsétlenre, és megfojtja. Aztán hazarohan, átöltözik, és mire a többiek megjönnek, már ott ül a kandalló mellett, mintha ki se tette volna a lábát hazulról.

... Aztán a drámai fordulat: Julia lelepleződik. Miss Blacklock elszárítja a gyöngysorát, és megrémül: hátha észrevette valaki a sebhelyet. Később a felügyelő úr telefonál, hogy mindenkit odavisz. Nincs idő gondolkozni, pihenni. Charlotte most már igazi gyilkos – nem olyan, aki irgalomból öl, vagy eltesz láb alól egy kellemetlen fiatalembert. Véres kezű, kegyetlen, gyilkos. Nem gyanakszanak rá? Eddig nem. És akkor jön Mitzi – újabb veszély. Meg kell ölni, el kell némítani! Magánkívül volt a félelemtől. Már nem is ember. Csak egy veszélyes vadállat!

– De miért kellett Jane néninek is elbújnia a takarítószekrénybe? – kérdezte Duci. – Miért nem bízta az egészet Fletcher őrmesterre?

– Ketten jobban boldogultunk, kedvesem. Még aztán én jól tudtam utánozni Dora Bunner hangját. Ha van, amitől Charlotte Blacklock megtörik, hát ettől biztosan.

– És meg is tört! ...

– Meg ... teljesen összeroppant.

Hosszas csend támadt, mindenki az emlékeivel volt elfoglalva, aztán Julia szólalt meg, szándékos vidámsággal,

hogy feloldja a nyomott hangulatot:

– Mitzire isteni hatást tett az egész. Tegnap közölte velem, hogy valahol Southampton mellett kapott új állást. Azt mondta (Julia elég jól utánozta Mitzi kiejtését): "Én megyek oda, és ha mondják nekem, maga menjen a rendőrségre bejelentkezni ... maga idegen, akkor én mondom nekik: igenis, én megyek! A rendőrség engemet ismer nagyon jól. Én vagyok segítője a rendőrségnek! Énnélkülem a rendőrség nem tudott volna csinálni letartóztatást egy nagyon veszedelmes bűnözővel! Én kockáztattam az életemet, mert én vagyok bátor ... bátor, mint egy oroszlán ... én nem félek semmitől ... És ők fogják mondani: Mitzi, maga egy hős, maga csodálatos. És én fogom mondani: Ach, semmi az egész."

Juha abbahagyta.

– És így tovább, még egy jó ideig – tette hozzá.

– Azt hiszen – dünnyögte Edmund -; Mitzi nagyon rövid időn belül nem egy, de száz ügyben lesz a rendőrség segítője!

– Velem kibékült – mondta Phillipa. – Még az Édes halál receptjét is ideadta nászajándékba. Persze azzal, hogy a világért se áruljam el a titkot Juliának, mert Julia tönkretette a rántottás serpenyőjét.

– Most már Mrs. Lucas is odavan Phillipáért, – mondta Edmund –, miután Belle Goedler halálával Phillipa és Julia örökölte a Goedler-milliókat, Ő is küldött nászajándékot: egy ezüst spárgafogó, csipeszt. Óriási élvezet lesz kihagyni őnagyságát az esküvői vendégek névjegyzékéből.

– És aztán boldogan éltek, amíg meg nem haltak – mondta Patrik – Edmund és Phillipa ... hát Julia és Patrick? – tette fel a kérdést kísérlet gyanánt.

– Na nem: velem te nem fogsz boldogan élni – vágott vissza Julia. – Amit a felügyelő úr Edmundról rögtönzött, terád sokkal inkább alkalmazható. Te tényleg az a fajta vagy, aki egy gazdag feleségre pályázik. De rám ne számíts!

– Tessék, ez a hála – sóhajtott Patrick. – Pedig mit meg nem tettem ezért a lányért.

– Majdnem börtönbe juttattál gyilkosság vádjával, te kis feledékeny – mondta Julia. – Soha életemben nem felejtem el azt az estét, amikor megjött a húgod levele. Komolyan, azt hittem, hogy el vagyok veszve. Semerre se láttam kiutat.

... Most, hogy így alakult – tette hozzá eltűnődve –, azt hiszem, megpróbálkozom a színészettel.

– Micsoda?! Te is? – nyögött fel Patrick.

– Igen. Talán lemegyek Perthbe. Hátha felvesznek Julia helyett. Aztán, ha majd kitanultam a szakmát, színházat nyitok ... és lehet, hogy én fogom bemutatni Edmund darabjait.

– Azt hittem, ön, regényívó – mondta Julia Harmon.

– Én is azt hittem – felelte Edmond. – El is kezdtem írni egy regényt. Egész jó volt. Hosszú, hosszú oldalak egy borostás alakról, ahogy kifelé kászálódik az ágyból, és hogy milyen a szaga és a szürke utcák és egy szörnyű, vízkóros vénasszony meg egy züllött, fiatal nőszemély, aki folyton nyáladzik ... és mind arról beszéltek éjjel-nappal, hogy milyen rémes a világ, és nem értették, hogy minek kellett nekik megszületni. A végén már én se nagyon értettem ... Aztán eszembe jutott egy elég vicces ötlet ... és lefirkantottam ... aztán egy mulatságos kis jelenet lett belőle ... Semmi különös. De engem valahogy érdekelt. És mielőtt még észbe kaphattam volna, már meg is írtam egy kacagtató háromfelvonásos bohózatot.

– Mi a címe? – kérdezte Patrick. – Mit látott a lakáj?

– Tulajdonképpen az is lehetne. De végül ezt a címet adtam neki: Az elefánt mindent elfelejt. De ez semmi: már el is fogadták, és be fogják mutatni.

– Az elefánt mindent elfelejt – motyogta Duci. – Én mindig azt hittem, hogy épp fordítva van: az elefántok nem felejtenek el semmit.

Juhian Harmon nagytiszteletű úr bűntudatosan kapott a fejéhez:

– Uramisten! Olyan érdekes volt. A szentbeszédem!

– Hja, a krimi, mint máskor is – mondta Duci. – Csakhogy ez az életből volt ellesve.

– Esetleg arról prédikálhatna, hogy Ne ölj – ajánlotta Patrick.

– Nem – felelte csöndesen Julian Harmon. – Nem ezt választom textusnak.

– Ne is – mondta Duci. – Igazad van, Julian. Én tudok egy sokkal szebb textust, egy sokkal vidámabbat. – Csengő hangon idézte: – ;,Jöjj el, déli szél, fújj az én kertemre, hogy folyjanak annak drága illatú szerszámai"... Talán nem jól idézem, de úgyis tudod, hogy mire gondolok. Csak azt nem értem, miért kell a szerszámoknak folyni. És miért drága az illatuk.

– A szerszám szó ebben a jelentésben már elavult – magyarázta Julian Harmon nagytiszteletű úr. – Itt nem munkaszerszámot kell érteni, hanem fűszerszámot, azaz fűszert. A héber eredetiben ...

Duci a szavába vágott, és átölelte:

– Én csak egyet tudok: te azt hiszed, hogy a bibliai Ahasvérus tulajdonképpen Második Artaxerxes ... de így négyszemközt bevallhatjuk: igazából Harmadik Artaxerxes volt.

Mint már oly sokszor, Juilan Harmon most sem értette, hogy a felesége miért tartja ezt az anekdotát olyan rendkívül mulatságosnak.

– Tiglat Pileszár majd segít – mondta Duci. – Joggal lehet a legbüszkébb macska a világon. Ő mutatta meg, hogyan lett a lámpa zárlatos.

Epilógus

– Meg kellene rendelni az újságokat – mondta Edmund Phillipának, mindjárt az első napon, amikor a nászútjukról hazaérkeztek Chipping Cleghornha. – Nézzünk be Totmanhez.

A lassú mozgású, szuszogó Mr. Totman végtelenül, szívélyesen fogadta őket.

– Örülök, hogy újra látom, uram. És asszonyom.

– Az előfizetések végett jöttünk.

– Természetesen, uram: Remélem, a kedves édesanyja is jó egészségnek örvend? Beleszokott már a bournemouthi életbe?

– El van ragadtatva tőle – mondta Edmund, bár sejtelme se volt róla, vajon így van-e, vagy sem, de mint a legtöbb gyermek, általában abból indult ki, hogy azok a hőn szeretett, de sokszor fölöttébb idegesítő emberpéldányok, akiket „szülők" gyűjtőnéven lehet összefoglalni, mindig remekül érzik magukat.

– El is hiszem, uram. Nagyon kellemes hely. Tavaly mi is ott töltöttük a szabadságunkat. A feleségem nagyon élvezte.

– Ennek örülök. Szóval, a következő újságokat...

– És hallom, Londonban bemutatták egy színdarabját, uram. Állítólag, rendkívül szórakoztató.

– Igen, elég szép sikere van.

– Az elefánt mindent elfelejt: ha nem tévedek, ez a címe. Elnézést, ha megkérdezem, uram, de én mindig úgy tudtam, hogy éppen fordítva ... az elefántok nem felejtenek semmit.

– Persze, persze ... néha már magam is azt hiszem, hogy kár volt ezt a címet választani. Minden második ember úgy reagál rá, mint ön.

– Egy kis természetrajz, ugyebár.

– Hogyne, hogyne. Mint például az is, hogy a százlábúak a legjobb anyák.

– Igazár, uram? Nahát, ezt meg én nem tudtam.

– Hát akkor az újságok ...

– Igen, uram. A Times, ugyebár, mint rendesen? – Mr. Totman tollal a kezében várta a jóváhagyó választ.

– A Daily Worker –,mondta Edmund határozottan. – És a Daily Telegraph – mondta Phillipa. – És a New Statesman – mondta Edmund. – A Radio Times – mondta Phillipa. – A Spectator – mondta Edmund. – A Kertészek lapja – mondta Phillipa.

Egyszerre fogytak ki a szuszból.

– Köszönöm, uram – mondta Mr. Totman. – És a Gazette, ugyebár?

– Nem – mondta Edmund.

– Nem – mondta Phillipa.

– Bocsánat, tehát a Gazette is?

– Nem.

– Nem.

– Ha jól értettem – Mr. Totman szeretett mindent a lehető legalaposabban tisztázni –, önök nem óhajtanak előfizetni a Gazette-re?

– Jól értette.

– Nem óhajtunk.

– Nem fizetnek elő a North Bentham News and Chipping Cleghorn Gazette-re?

– Nem.

– Nem óhajtják, hogy rendszeresen kiküldjem minden héten?

– Nem. – És Edmund még hozzátette: – Azt hiszem, ez most már egészen világos?

– Ó, hogyne, uram ... hogyne.

Edmund és Phillipa eltávozott, Mr. Totman pedig becammogott a bolt mögötti lakószobába.

– Van egy ceruzád, anya? – kérdezte. – Kifogyott a tinta a tollamból.

– Add csak ide – mondta Mrs. Totman, és már nyúlt is, a megrendelőkönyvért. – Majd én megcsinálom. Mi kell nekik?

– Daily Worker, Daily Telegrciph, Radio Times, New Statesinan, Spectatoi, ... hadd lássam ... Kertészek lapja.

– Kertészek lapja – körmölte buzgón Mrs. Totman, – És a Gazette.

– A Gazette nem kell nekik.

– Micsoda?!

– A Gazette nem kell nekik. Megmondták.

– Szamárság – mondta Mrs. Totman. – Romlik a hallásod. Persze hogy kell nekik a Gazette. Mindenki járatja a Gazette-et. Különben honnan tudnák, hogy mi történik a faluban?

Vége